

Н. В. Бондаренко
С. В. Косянчук

ГЛОСАРІЙ
педагогічних прийомів
навчання, виховання
і розвитку

Енциклопедичний довідник двомовний
електронний

Київ
2026

УДК 373.030:37.01/.09
ББК 74.2(4УКР)
Б81

Бондаренко Н. В., Косянчук С. В.

Б81 Глосарій педагогічних прийомів навчання, виховання і розвитку: енциклопедичний довідник двомовний електронний. Київ, 2026. 232 с.

УДК 373.030:37.01/.09
ББК 74.2(4УКР)

Пропонований авторами двомовний електронний «Глосарій педагогічних прийомів навчання, виховання і розвитку» є сучасним науково-практичним виданням, що систематизує й концептуально осмислює базові одиниці професійної педагогічної дії – прийоми. Видання ґрунтується на положеннях нормативно-законодавчої бази, результатах новітніх вітчизняних і світових досліджень, а також на узагальненому досвіді практичної майстерності освітян. Автори здійснили переосмислення й уніфікацію поняттєво-термінологічного апарату, яким послуговуються науковці, зокрема дидакти, методисти й педагоги-практики, з метою підвищення усвідомленості, якості, ефективності й результативності освітніх процесів.

Актуальність Глосарію зумовлена глибинними трансформаціями сучасної освіти в умовах цифровізації, глобалізації, євроінтеграції, компетентісної переорієнтації, поширення дистанційного навчання та стрімкого розвитку технологій штучного інтелекту. Ключовою концептуальною засадою Глосарію є трактування прийому як усвідомленої завершеної педагогічної дії або техніки взаємодії, спрямованої на досягнення чітко окресленої дидактичної мети й активізацію мисленнєвої та навчальної діяльності здобувачів освіти.

Глосарій побудовано на принципах науковості, системності, цілісності, інноваційності, міжпредметності, зв'язку теорії з практикою, партнерства й співтворчості, рефлексійності, медіаграмотності та результативності. Структурно видання містить анотацію, передмову, словникові статті, розміщені за абеткою, списки використаних і рекомендованих джерел, а також алфавітні покажчики українською та англійською мовами.

Двомовний електронний Глосарій розрахований на широке коло користувачів різних спеціальностей – науково-педагогічних працівників, викладачів закладів професійної та вищої освіти, педагогів-практиків, укладачів стандартів, програм і авторів підручників, державних службовців, психологів, логіків, філософів, істориків, літературознавців, мовознавців, студентів.

© Бондаренко Н. В., 2026.

© Косянчук С. В., 2026.

ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИЙ ДОВІДНИК ДВОМОВНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ «ГЛОСАРІЙ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРИЙОМІВ НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ І РОЗВИТКУ»

Глосарій – це систематизований довідковий корпус термінів, понять і найменувань, упорядкованих за певним принципом (найчастіше абетковим), із чітко сформульованими, науково коректними й функціонально релевантними визначеннями. Його призначення полягає не лише в тлумаченні термінів, а й у впорядкуванні поняттєвого поля певної галузі знань, уніфікації термінології, знятті смислової багатозначності, забезпеченні спільного розуміння ключових категорій усіма суб'єктами професійної діяльності.

У науковому вимірі глосарій виконує нормувальну, системоутворюючу й комунікаційну функції, слугуючи інструментом концептуальної стабілізації галузі.

Освітній глосарій – спеціалізований різновид глосарію, орієнтований на сферу освіти як багатовимірну соціокультурну й науково-практичну систему. Він охоплює поняття, терміни й категорії, що репрезентують концепти, підходи, цілі, завдання, зміст, процеси, методи, прийоми, технології, організаційні форми й засоби навчання, виховання і розвитку, результати. Освітній глосарій покликаний забезпечити термінологічну узгодженість між педагогічною наукою, освітньою політикою та шкільною/університетською практикою, сприяти точному прочитанню нормативних документів, стандартів, програм, підручників і методичних матеріалів. Його особливістю є динамічність, зумовлена перманентним концепційним оновленням освітніх підходів, появою нових феноменів (зокрема цифрових і пов'язаних зі штучним інтелектом) та необхідністю адекватного термінологічного їх осмислення.

Педагогічний глосарій – це системно впорядкований корпус педагогічних термінів і понять, що відображає теорію і практику навчання, виховання і розвитку особистості. На відміну від загальноосвітнього, педагогічний глосарій має чітко виражену дидактичну, методичну й психолого-педагогічну спрямованість. Його ключова функція – забезпечити точність і однозначність розуміння базових і похідних категорій педагогіки (підхід, метод, прийом, технологія, форма, засіб тощо), усунути термінологічний різнобій, сприяти свідомому та про-

фесійному вибору педагогом інструментів освітньої діяльності. Такий глосарій виконує роль не лише довідника, а й інтелектуальної карти педагогічної реальності, що поєднує теоретичні засади з практикою їх застосування.

Пропонований авторами двомовний електронний «Глосарій педагогічних прийомів навчання, виховання і розвитку» присвячений прийомам, які традиційно входять у сферу пріоритетних проблем і напрямів галузевих досліджень.

Неллі Бондаренко і Сергій Косянчук ставили за мету впорядкувати педагогічну термінологію, що охоплює надважливий сегмент прийомів, створити електронний Глосарій, який відповідав би вимогам і потребам поточного моменту, прийдешнього і був не лише навчальним засобом, а й багатоцільовим доступним зручним у використанні довідником для фахівців різних галузей і сфер життя українського суспільства, зокрема в добу екзистенційних викликів і повоєнного відновлення.

Ґрунтуючись на положеннях нормативно-законодавчої бази, результатах новітніх наукових досліджень і власному досвіді, зібравши, переосмисливши й узагальнивши напрацювання українських і закордонних науковців і практичну майстерність освітян, автори мали намір витлумачити поняття і терміни, якими послуговуються дидакти і фахівці з окремих методик навчання, а також практики, щоб покращити розуміння, ефективність перебігу та результативність освітніх процесів.

Актуальність створення й упровадження «Глосарію педагогічних прийомів навчання, виховання і розвитку» зумовлена суспільним запитом, параметричністю людського буття, сукупністю фундаментальних трансформацій, які переживає сучасна освіта і наука в умовах цифровізації, глобалізації, євроінтеграції, компетентнізації, поширення дистанційних форм освіти й стрімкого розвитку технологій штучного інтелекту.

Освітня практика переконливо засвідчує: за наявності достатньої кількості методик, технологій і дидактичних моделей учительство дедалі частіше відчуває дефіцит чітко структурованого, термінологічно вивіреного й практично орієнтованого інструментарію, який давав би змогу свідомо проектувати уроки, вибудовувати міжпредметну взаємодію, здійснювати оцінювання й рефлексивне управління освітнім процесом.

У цьому контексті Глосарій постає не як описовий перелік понять, а як спільне професійне поле, що уніфікує мову педагогічного термінознавства й освітянської практики, науковців, викладачів ЗВО, учи-

телів, адміністрації закладів освіти, розробників освітніх програм і навчально-методичних матеріалів, забезпечуючи узгодженість цілей, підходів і практик. Наявність такого інструмента сприяє подоланню фрагментарного використання педагогічних методик, коли окремі прийоми застосовуються ситуативно, «заради прийому», без усвідомлення їх дидактичного призначення, місця в структурі уроку/лекції/семінару та зв'язку з очікуваними результатами навчання, виховання і розвитку. Науково-технічний прогрес потребуватиме спеціального моделювання прийомів відповідно до заданих реальністю XXI століття параметрів.

Проблема педагогічних прийомів навчання, виховання і розвитку має перманентний характер, однак у сучасних умовах набуває особливої гостроти.

Це зумовлено такими чинниками як: недостатня розробленість категорійного і науково-термінологічного апарату; термінологічна неупорядкованість, надлишкова кількість назв і варіацій того самого педагогічного явища; умовність або фрагментарність наявних класифікацій; розрив між теоретичними узагальненнями і реальними запитами суспільства та потребами шкільної практики тощо.

Ситуацію ускладнюють некритичне запозичення іншомовних термінів і метафор, їх позаконтекстне використання, а також інтуїтивне й механічне застосування педагогічних прийомів без усвідомлення їх психолого-педагогічного впливу, дидактичного призначення та зв'язку з очікуваними результатами навчання, виховання і розвитку. Сукупно ці чинники не лише ускладнюють професійну діяльність педагога, а й знижують ефективність освітнього процесу, перешкоджаючи реалізації цілей, задекларованих сучасними реформами.

У цьому контексті «Глосарій педагогічних прийомів навчання, виховання і розвитку» постає як відповідь на нагальну потребу системного аудиту, упорядкування та осмислення дидактичного інструментарію сучасного педагога. Його значущість полягає не лише у фіксації й науково вивіреному тлумаченні 737 педагогічних прийомів, а передусім у формуванні системи координат, у межах якої педагог отримує змогу свідомо вибирати, комбінувати й педагогічно доцільно застосовувати прийоми відповідно до освітньої мети, змісту навчального матеріалу, організаційних умов, а також вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти. Такий підхід переводить використання педагогічних прийомів із площини інтуїтивних і фрагментарних рішень у сферу рефлексивного професійного проектування освітнього процесу.

Ключовою якістю Глосарію є чітке концептуальне окреслення специфіки конкретних прийомів як базових одиниць професійної педагогічної дії. У запропонованій логіці прийом розглядається як усвідомлена завершена дія чи техніка взаємодії педагога й/або здобувача освіти, спрямована на досягнення проміжної і водночас чітко окресленої дидактичної мети й активізацію навчальної та мисленнєвої діяльності. Системний рефлексійний добір і поєднання прийомів утворюють підґрунтя стратегічності освітнього процесу, забезпечуючи його теоретичну прозорість і практичну керованість. У такий спосіб прийоми постають не як випадкові або інтуїтивно застосовані елементи уроку/лекції/семінару, а як ґрунтовані на наукових засадах інструменти свідомого педагогічного впливу.

Глосарій відбиває сучасні наукові знання про прийоми навчання, виховання і розвитку. Він базується на **принципах** джерелознавства; практично-пізнавальної спрямованості; науковості; доцільності; природовідповідності; цілісності, комплексності й системності; відкритості й динамічності системи; уміжпредметнення; інноваційності; зв'язку теорії з практикою; мисленнєво-мовленнєвої активності; актуалізації медіаграмотності; партнерства й співтворчості; рефлексійності; ефективності й результативності, інших.

У Глосарії дотримано **вимог** до видань такого типу. Це:

- **науковість і точність** (визначення ґрунтуються на нормативно-правових актах, здобутках педагогічної науки і практики, сучасних наукових дослідженнях);
- **актуальність** (термінологія віддзеркалює сучасний освітній простір);
- **алфавітний порядок** (зручність пошуку необхідних понять і відповідних статей);
- **лаконічність формулювань** (чіткість і зрозумілість визначень без надлишкових описових елементів);
- **однозначність** (унеможливлення двозначного трактування того самого терміна);
- **системність** (охоплення таких базових категорій педагогіки як навчання, виховання, розвиток, самоосвіта, соціалізація, професійна компетентність тощо);
- **покликання на джерела** (вказівка на використану літературу).

Глосарій **складається** з анотації, передмови, статей, розміщених за абеткою, списку використаної та рекомендованої літератури, алфавітних покажчиків термінів і понять українською та англійською мовами.

Заголовки статей містять назви прийомів у Називному відмінку однини.

Словникова стаття складається з таких компонентів: а) реєстрового слова/словосполучення (за наявності в дужках наводиться синонімічний варіант); б) тлумачення, що містить визначення прийому; в) власне описової характеристики конкретного прийому. У словниковій статті подано також перелік ключових умінь, які ефективно формуються застосуванням конкретного прийому, акцентовано їх теоретичну і практичну роль. У статтях автори розкривають сутність і специфічні особливості кожного прийому, відомості про використання, внутрішні закони розвитку прийомів, їх взаємозв'язки у підсистемах.

Словникові статті, що включають усі зазначені компоненти, подано також у перекладі англійською під українськомовним визначенням.

У списку літератури подано найважливіші праці, видані в Україні й у закордонні, де висвітлено теоретичні й практичні аспекти вміщених у Глосарії педагогічних прийомів навчання, виховання і розвитку.

Наприкінці Глосарію наведено алфавітний покажчик термінів і понять.

Унікальність Глосарію полягає в тому, що педагогічні прийоми подано не як ізольовані професійні дії, а як елементи багатовимірної системи педагогічного впливу, здатної цілісно охоплювати когнітивну, емоційну, мотиваційну, організаційну та ціннісну сфери особистості. Кожен прийом осмислюється з огляду на потенціал формування ключових компетентностей, наскрізних і людинодоцільних умінь, розвитку мислення, комунікаційних і соціальних умінь, емоційного інтелекту, саморегуляції. У цьому вимірі Глосарій набуває ознак інтелектуальної карти розвитку особистості в освітньому процесі.

Важливим складником його унікальності є також енциклопедичний принцип організації матеріалу. Автори свідомо відмовляються від жорстких класифікацій за каналами передавання інформації, формами організації освітньої діяльності чи психолого-когнітивним спрямуванням прийомів, залишаючи педагогові простір для професійного вибору, варіативності й комбінування. Водночас запропоновані групи прийомів і загальні засади їх розроблення утворюють методологічну рамку, у межах якої можливі системне осмислення, порівняльний аналіз і подальша наукова класифікація педагогічних прийомів.

Окремого акцентування заслугове **термінологічна політика Глосарію**, що є однією з його визначальних концептуальних переваг. Автори послідовно уникають надмірної метафоризації, ігрових або

емоційно забарвлених назв, непрозорих кальок і некритичних іншомовних запозичень, які ускладнюють як наукове осмислення, так і практичне застосування педагогічних прийомів. Натомість упроваджуються семантично прозорі, процесуально орієнтовані найменування, що відповідають вимогам точності, моносемічності, стилістичної нейтральності та зрозумілості поза конкретним контекстом використання. Щоб збалансувати застосування термінології українського й іншомовного походження, після назв деяких прийомів у дужках подано відповідники їх широко вкорінених у педагогіці англіцизмів, наприклад: ситуації (кейси).

Додано прийоми та їх похідні, які не входили до жодного словника, однак перебували у площині освітянської практики, а тому мають право на вихід за межі усної форми та місце серед прийомів, спрямованих у прийдешнє.

Такий підхід не лише полегшує орієнтацію в матеріалі, а й створює підґрунтя для формування спільного унормованого термінологічного поля української педагогіки, необхідного для узгодження наукового дискурсу, освітньої політики та щоденної педагогічної практики.

Важливим виміром Глосарію є його **міжпредметна універсальність** і **виразна практикоорієнтованість**. Аналізовані прийоми і пов'язані з ними поняття й терміни невикінчені, адже мають різне трактування, зумовлені відмінністю позицій розгляду або акцентуванням вибраних аспектів – професійного, соціального, бізнесового тощо.

Визначення кожного педагогічного прийому здійснено з урахуванням сучасних освітніх тенденцій, що дає змогу педагогові не лише зрозуміти його сутність, а й усвідомити потенціал застосування в конкретному освітньому контексті – від гуманітарних до природничо-математичних і технологічних освітніх галузей. Така універсальність перетворює глосарій на інструмент міжпредметного проектування й професійної рефлексії.

Не менш значущою є орієнтація Глосарію на сучасний і перспективний освітній контекст, зокрема на використання цифрових технологій і штучного інтелекту. Педагогічні прийоми осмислюються як інструменти, покликані не заміщати думання алгоритмами й усувати людину від ухвалення рішень, а навпаки, – цілеспрямовано розвивати ті якості мислення, які не підлягають автоматизації: адаптивність, критичність, стратегічність, креативність, етичну відповідальність учнів, здатність до інтерпретації та саморефлексії. У цьому розумінні Глосарій сприяє формуванню нової педагогічної культури, у якій технології постають не як загроза, а засіб посилення гуманістичного виміру освіти.

«Глосарій педагогічних прийомів навчання, виховання і розвитку» – унікальне за масштабом, концепцією та рівнем опрацювання видання, що виконує водночас довідкову, методологічну, нормативну й проектувальну функції. Він не лише систематизує наявний педагогічний інструментарій, а й створює підґрунтя для його подальшого розвитку, модернізації та усвідомленого застосування в умовах динамічних змін сучасної освіти.

Глосарій *включає* як *традиційні* перевірені часом характеристики прийомів навчання, виховання і розвитку, так і *перспективні*, пов'язані з принципово новою реальністю і непрогнозованими викликами, на які доведеться реагувати прийдешнім поколінням.

До класичних прийомів належать: *аргументування, бесіда, взаємонавчання, групування, дебатування, дедукція, демонстрація, дискусія, діалог, добір аналогій, добір заголовка, добір прикладів, драматизація, екскурсії, експериментування, з'ясування значень незнайомих слів, занотовування, зіставлення, коментування, конспектування, куц асоціативний, портфоліо тощо.*

Автори істотно оновили палітру педагогічних прийомів, увідповіднили їх перелік реаліям сучасності за рахунок таких інноваційних прийомів як *аналіз мультимедійний, аналіз цінностей, ведення ещоденника, вивчення змінюваності інтерпретації з плином часу, вивчення інтертекстуальності, вправління в адаптації до змін, дизайн-мислення, запитання провокаційне, застосування технік креативного мислення, зміна кута зору, імовірнісність, інтерпретування, картування, кодування дуальне, комбінування ідей для нових рішень, компонування, мультимедіювання, обертання ідей, перевірка припущень хибних, перевірка фактів хибних, передбачення результатів і наслідків подій (ситуацій, явищ), перенесення понять теоретичних у ситуації практичні, перенесення рішень із ситуації відомих на нові, перетворення обмежень на можливості, переформатування текстової інформації на цифрову, пошук способів розв'язання проблем, презентування, проблематизація, промптування (складання промптів), ранжування, рефреймінгування порушеної проблеми, розширення рамок (розфреймування), робота з антиприкладом, розгляд явищ у зворотній часовій перспективі, розробка мініпрограм і скриптів, моделювання успіху тощо.*

Деякі прийоми деталізовано, розширено і поглиблено до рівня гнізд. Так, *візуалізацію* подано у таких вимірах: *візуалізація, візуалізація варіантів альтернативних, візуалізація даних і знань (інфографіка, діаграми), візуалізація ідей, візуалізація прогресу, візуалізація*

процесів, візуалізація прочитаного, візуалізація рішень, візуалізація тексту. Прийом генерування представлено в Глосарії такими його різновидами як генерування запитань, генерування ідей, генерування ідей на основі асоціацій емоційних, генерування ідей на основі асоціацій інтуїтивних, генерування ідей поодібно, генерування ідей попарно, генерування метафор та їх тестування, генерування рішень, генерування рішень без їх оцінки, генерування рішень колективних. Педагог здобуде можливість урізноманітнити реалізацію прийому моделювання через моделювання гіпотетичне, моделювання ментальне, моделювання «неуспіху», моделювання об'єктів аналогових, моделювання процесів, моделювання рішень під різними кутами зору, моделювання ситуацій, моделювання ситуацій із невизначеністю, моделювання ситуацій майбутніх, моделювання структур асоціативних, моделювання сценаріїв розвитку ситуацій, моделювання явищ.

Ефективна реалізація представлених у Глосарії прийомів сприятиме розвитку у здобувачів освіти раціональних способів упорядкованого структурованого мислення зростання – логічного, аналітичного, асоціативного, імовірнісного, критичного, творчого, історичного, системного, стратегічного, інших його видів.

Кожен із представлених авторами прийомів спрямований на формування згрупованих певним чином *життєво важливих умінь і ключових компетентностей*.

Логічне осмислення і структурування формуються на основі аналітичності й відповідних умінь:

- виокремлювати істотні ознаки об'єкта, явища, процесу;
- відділяти головне від другорядного;
- формулювати суть;
- зосереджувати увагу на ключових аспектах;
- розрізняти причини і наслідки;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між явищами, подіями і процесами;
- виявляти взаємозв'язок між причинами і результатами подій/ситуацій/явищ/процесів, аналізувати вплив кожного чинника на результат;
- конкретизувати;
- розчленовувати складні проблеми на менші структурні елементи;
- класифікувати;
- структурувати знання;
- аналізувати суперечливі факти;
- встановлювати розбіжності та їх причини тощо.

Генерування нового відбувається за синтезу творчого мислення і сформованості вмінь:

- створювати гіпотези;
- робити припущення;
- комбінувати ідеї;
- синтезувати ідеї для нових рішень;
- змінювати напрям думання;
- узагальнювати;
- генерувати інноваційні рішення;
- розглядати кожну ідею як початок, а не остаточний варіант;
- переносити досвід з одного контексту в інший;
- застосовувати структурні рішення до нових ідей і контекстів;
- шукати й знаходити нові підходи до розв'язання проблем;
- розглядати проблему з різних перспектив тощо.

Ухвалення рішень і практичне застосування – це процес «від думки – до дії», що узалежнюється від умінь:

- оцінювати;
- робити обґрунтовані висновки;
- ухвалювати оптимальні рішення;
- застосовувати здобуті знання на практиці;
- використовувати знання як субстрат для мислення;
- прогнозувати результати/наслідки подій та управляти ними;
- діяти в умовах невизначеності;
- адаптуватися до змін тощо.

Комунікаційна взаємодія як мислення в діалозі розвивається за наявності вмінь:

- вільно висловлювати думку;
- відкрито обмінюватися думками з іншими;
- формулювати власну позицію, аргументувати й обстоювати її;
- брати участь у різних видах діалогів і дискусій;
- працювати в команді;
- передавати складні концепти через зрозумілі образи;
- візуалізувати тощо.

Цілевизначення й проблематизація унапрямяють і водночас розвивають мислення через формування умінь:

- визначати мету діяльності/процесу/завдання задля спрямування зусиль на досягнення конкретного результату;
- ставити власні цілі;
- виявляти проблему;
- визначати пріоритетність проблем;

- ієрархізувати тощо.

Інформаційна грамотність і медіакритичність розвиваються у процесі роботи з інформацією, де важливо уміти:

- з'ясовувати достовірність інформації;
- відрізнити факти від думок;
- перевіряти хибні припущення;
- здобувати, аналізувати, інтерпретувати, структурувати, оцінювати і зберігати важливу інформацію для подальшого використання;
- застосовувати різні типи кодів або систем для подання інформації;
- усувати надлишкову інформацію;
- культивувати медіаграмотність;
- вільно володіти всіма видами читання тощо.

Метамислення й саморегуляція поглиблюються завдяки рефлексії й особистісному розвитку, якщо навчати здобувачів освіти:

- рефлексувати;
- усвідомлювати поступ у своєму розвитку й визначати напрями удосконалення;
- відокремлювати себе від невдач;
- сприймати помилки як нові можливості, а не поразку;
- мінімізувати стрес;
- аналізувати свої емоції та звільнятися від непродуктивних;
- розвивати емоційний інтелект;
- ціложиттєво навчатися тощо.

Метарівень педагогічної рефлексії – від простого «застосування прийому» до свідомого керування педагогічною дією – формується тоді, коли прийом сприймається не лише як техніка, а насамперед як маркер професійної відповідальності та інструмент ціннісного впливу. Кожен прийом перестає бути лише «готовим рішенням» і стає педагогічною ситуацією вибору, що потребує усвідомленого застосування в процесі навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти.

Цінніснівідповідальний вимір застосування прийомів, особливо в контексті використання штучного інтелекту, нині набуває критичної важливості. Він може стати однією з унікальних якостей української педагогічної спільноти, представники якої зберігатимуть суб'єктність здобувача освіти, не самоусуваючись і не делегуючи алгоритмам свої унікальні повноваження навчати, виховувати, розвивати, мислити й ухвалювати рішення, окреслюватимуть межі автоматизації та піднеситимуть педагогічну відповідальність вчителя, зокрема й у використанні цифрових технологій.

Глосарій стає не лише методичним, а й ціннісно-навігаційним ресурсом, інструментом розвитку педагогічної майстерності, а не просто оптимізації «освітнього виробництва». У ньому педагогічні прийоми, інтегровані педагогом у моделі реалізації освітніх дій, технологічно підтримують гуманістичне ядро навчання, виховання і розвитку.

Водночас Глосарій актуалізує термінологічну культуру, уконтекстнює педагогічне мислення і формує знання про алгоритми, інструментарій та практичну дію, підносячи все це на методологічний, прогностичний і стратегічний освітній рівень. Він стає основою для створення єдиної педагогічної екосистеми конкретного закладу освіти, де взаємозв'язок прийомів і цілей навчання, виховання та розвитку стає прозорим і керованим.

Глосарій педагогічних прийомів виконує стратегічну роль фундаментальної опори для створення енциклопедичних довідників. Це не просто словник термінів, а методологічний і концептуальний каркас, який визначає зміст і логіку подальшого структурування педагогічних інструментів. Визначення кожного прийому в Глосарії забезпечує єдину термінологічну, значеннєву, смислову, змістову та функціональну основу, на якій базуються всі рівні енциклопедичних довідників.

Отже, Глосарій педагогічних прийомів навчання, виховання і розвитку – не просто довідкове видання. Це як багатовимірний інтелектуальний і ціннісно-навігаційний ресурс, що формує сучасну педагогічну культуру. Глосарій систематизує, упорядковує та робить прозорим педагогічний інструментарій, створюючи методологічну й термінологічну основу для усвідомленого застосування прийомів в освітньому процесі. У ньому кожен прийом – не випадкова техніка, а конкретний інструмент професійного вибору, здатний формувати мотиваційні, когнітивні, ціннісні та емоційні сфери особистості.

Глосарій поєднує міжпредметну універсальність, практичну керованість та орієнтацію на сучасні технологічні тенденції включно з цифровими ресурсами і штучним інтелектом. Він не заміщує людське мислення алгоритмами, а скеровує на розвиток тих його якостей, які не підлягають автоматизації. Це адаптивність, критичність, стратегічність, креативність мислення, етична відповідальність, здатність до інтерпретації, ухвалення рішень, саморефлексії. Таким чином Глосарій підтримує гуманістичне ядро освіти, одночасно модернізуючи педагогічну практику й підносячи її на стратегічний, прогностичний рівень.

Особливої ваги набуває ціннісно-навігаційна роль Глосарію: він формує професійну суб'єктність педагога, забезпечує збереження суб'

ектності здобувача освіти й окреслює межі автоматизації педагогічних дій. Водночас наукова праця створює підґрунтя для єдиної педагогічної екосистеми закладу освіти та слугує фундаментом для подальших енциклопедичних структур, у яких педагогічні прийоми отримують узгоджену термінологічну, змістову й функціональну основу.

Глосарій не лише упорядковує та описує педагогічні прийоми, а й стає концептуальним каркасом української педагогічної спільноти, яка здатна поєднувати традиційні гуманістичні цінності з інноваційними освітніми практиками, технологічними можливостями та високим рівнем професійної свідомості. Він відкриває шлях до усвідомленого, критичного й ціннісно відповідального педагогічного вибору, формуючи нову якість освіти, що готує юне покоління до життєздійснення в умовах невизначеності у швидкоплинному технологічно насиченому й гуманістично орієнтованому світі.

Двомовний електронний Глосарій розрахований на широке коло користувачів різних спеціальностей – науково-педагогічних працівників, викладачів закладів професійної та вищої освіти, педагогів-практиків, укладачів стандартів, програм і авторів підручників, державних службовців, психологів, логіків, філософів, істориків, літературознавців, мовознавців, студентів.

*Неллі Бондаренко,
Сергій Косянчук*

АБСТРАГУВАННЯ – прийом, який полягає у системному виділенні головних, істотних рис, аспектів об'єкта, явища, інформації з одночасним відкиданням другорядних деталей; сприяє формуванню чіткого й зрозумілого уявлення про суть проблеми, поняття і дає змогу зосередити увагу учнів на ключових моментах.

***Abstraction** – a pedagogical technique that involves the systematic identification of the main and essential features and aspects of an object, phenomenon, or information while simultaneously disregarding secondary details; it contributes to the development of a clear and comprehensible understanding of the essence of a problem or concept and enables learners to focus their attention on key points.*

АВТОМАТИЗАЦІЯ ВІДБОРУ ІНФОРМАЦІЇ – прийом, який передбачає організацію чіткої системи критеріїв для швидкого й ефективного відбору релевантної інформації зі значного обсягу даних, що сприяє зниженню навантаження на здобувачів освіти й підвищенню якості матеріалу для подальшої роботи.

***Automation of Information Selection** – a pedagogical technique that involves establishing a clear system of criteria for the rapid and efficient selection of relevant information from large data sets; it contributes to reducing learners' cognitive load and enhancing the quality of learning materials for subsequent instructional use.*

АВТОМАТИЗАЦІЯ ПОШУКУ ІНФОРМАЦІЇ – прийом, який використовує цифрові технології та інструменти (пошукові системи, бази даних, фільтри, ШІ) для оперативного, точного й ефективного виявлення релевантної інформації у великому інформаційному просторі, оптимізуючи процес навчання і досліджень.

***Automation of Information Search** – a pedagogical technique that employs digital technologies and tools (search engines, databases, filters, artificial intelligence) to rapidly, accurately, and efficiently identify relevant information within large information environments; it optimizes learning and research processes and supports instructional efficiency.*

АКТИВІЗАЦІЯ ЗНАНЬ ЗДОБУТИХ – прийом, що передбачає свідоме й цілеспрямоване використання здобутих знань, розвинених умінь для розв'язання нових завдань, що підсилює інтеграцію, глибоке розуміння матеріалу, розвиває компетентності учнів.

***Application of Prior Knowledge** – a pedagogical technique that involves the conscious and purposeful application of previously acquired knowledge and developed skills to solve new learning or real-*

world tasks; it strengthens knowledge integration, promotes deeper understanding of content, and supports the development of learners' competencies.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗНАНЬ – прийом, що полягає у відновленні й згадуванні засвоєних знань для підготовки учнів до опанування нового матеріалу, ефективного розв'язання поставлених завдань; сприяє кращій інтеграції новоздобутої інформації з наявною, дає змогу зробити навчальний матеріал актуальним і значущим.

Activation of Prior Knowledge – a pedagogical technique that focuses on recalling and reactivating previously learned knowledge in order to prepare learners for the acquisition of new content or for effective task performance; it facilitates the integration of new information with existing knowledge and makes learning more meaningful and relevant.

АНАЛІЗ ВАРІАНТІВ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ – прийом, що передбачає використання комп'ютерних програм і моделювання для вивчення й порівняння різних варіантів рішень/гіпотез; дає змогу вибрати оптимальний варіант на основі аналізу результатів.

Analysis of Alternative Options Using Digital Tools – a pedagogical technique that employs computer programs and simulations to explore and compare different solution options or hypotheses; it supports learners in selecting the most optimal option while reducing cognitive load and enhancing the efficiency of the decision-making process in learning context.

АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ – прийом критичного оцінювання інформаційних матеріалів для визначення їх достовірності, важливості, надійності та контексту; дає змогу формувати об'єктивне і всебічне розуміння теми/проблеми на основі різних джерел.

Source Analysis – a pedagogical technique that involves critically evaluating informational materials to assess their credibility, relevance, reliability, and context; it enables learners to develop an objective and comprehensive understanding of a topic or problem while reducing cognitive load when handling multiple sources of information.

АНАЛІЗ ДІЙ І РІШЕНЬ – прийом, який полягає в оцінці ухвалених рішень і здійснених дій, їх впливу на ситуацію, результати й ефективність; дає змогу здобувачам освіти вивчити результати/наслідки своїх рішень і вдосконалити стратегії.

Analysis of Actions and Decisions – a pedagogical technique that involves evaluating decisions made and actions taken, their impact on situations, outcomes/consequences, and overall effectiveness; it enables learners to examine the outcomes/consequences of their decisions and refine strategies while reducing cognitive load when analyzing complex scenarios.

АНАЛІЗ ЗАПИТАНЬ КОНТРОВЕРСІЙНИХ – прийом, що використовується для вивчення складних і спірних питань, які актуалізують різні бачення, з метою з'ясування основних причин суперечностей; дає змогу розвивати критичність мислення і сприяє глибшому розумінню проблем.

Analysis of Controversial Questions – a pedagogical technique used to explore complex and disputed issues that highlight different perspectives, aiming to identify the main causes of conflicts; it enables learners to develop critical thinking and promotes a deeper understanding of the problem/conflict.

АНАЛІЗ ЗВ'ЯЗКІВ ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВИХ – прийом, спрямований на вивчення того, як одна подія (причина) призводить до іншої події (наслідок); дає можливість зрозуміти закономірності явищ і взаємозв'язки між ними.

Analysis of Cause-and-Effect Relationships – a pedagogical technique aimed at examining how one event (the cause) leads to another event (the effect): it enables learners to identify interconnections and underlying patterns within phenomena.

АНАЛІЗ ЗВОРОТНИЙ – прийом, який полягає у вивченні результатів/ наслідків певної події/явища для того, щоб з'ясувати, як саме і чому це стало можливим; дає змогу аналізувати ситуації, розуміти механізми розвитку подій та оцінювати їх вплив.

Reverse Analysis – a pedagogical technique that involves examining the outcomes/consequences of a particular event or phenomenon in order to determine how and why it became possible; it enables learners to analyze situations, understand the mechanisms underlying the development of events, and evaluate their impact.

АНАЛІЗ ЗМІСТУ СКЛАДНИКА ЕМОЦІЙНОГО – прийом, що полягає в дослідженні емоційного складника інформації, тексту, дії, у визначенні емоцій, які вони викликають у людей; дає змогу краще зрозуміти мотивацію і ставлення до певних ситуацій/об'єктів.

Emotional Content Analysis – a pedagogical technique that involves examining the emotional component of information, a text, or an action, and identifying the emotions they evoke in people; it enables learners to better understand motivation and attitudes toward specific situations or objects.

АНАЛІЗ І ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ/НАСЛІДКІВ – прийом, що використовується для оцінки перебігу, підсумків певних дій і обговорення їх результатів/наслідків з метою визначення успішності та необхідних коригувань.

Analysis and Discussion of Outcomes/Consequences – a pedagogical technique used to evaluate the process and overall results of specific actions and to discuss their outcomes/consequences in order to determine effectiveness and identify necessary adjustments.

АНАЛІЗ І ПОРІВНЯННЯ – прийом, який полягає в детальному розгляді різних об'єктів, явищ, фактів з метою виявлення їх відмінностей і подібностей; дає змогу краще зрозуміти особливості кожного елемента і знайти закономірності між ними.

Analysis and Comparison – a pedagogical technique that involves the detailed examination of different objects, phenomena, or facts in order to identify their similarities and differences; it enables learners to better understand the characteristics of each element and identify patterns among them.

АНАЛІЗ КРИТИЧНИЙ – прийом для вивчення об'єкта, тексту, явища з метою виявлення слабких місць, помилок, лакун, упущень; дає змогу оцінити цілісність і достовірність аналізованого матеріалу.

Critical Analysis – a pedagogical technique used to examine an object, text, or phenomenon in order to identify weaknesses, errors, gaps, or omissions; it enables learners to evaluate the coherence and credibility of the analyzed material.

АНАЛІЗ ЛОГІКИ ПОДІЇ – прийом, що передбачає вивчення причин і результатів/наслідків конкретної події шляхом виявлення її логічної структури і зв'язку з іншими подіями; дає можливість встановити, чому і як відбуваються певні події, і зрозуміти механізми їх розвитку.

Event Logic Analysis – a pedagogical technique that involves examining the outcomes/consequences and consequences of a specific event by identifying its logical structure and its connections with other events; it enables learners to determine why and how certain events occur and to understand the mechanisms of their development.

АНАЛІЗ ЛОГІКИ СИТУАЦІЇ – прийом, спрямований на з'ясування того, як різні чинники (умови, дії, взаємодія учасників) взаємопов'язані та як вони формують кінцевий результат; дає змогу зрозуміти, як ситуація розвивається і чому певні події відбуваються саме так, а не інакше.

Situation Logic Analysis – a pedagogical technique aimed at examining how different factors (conditions, actions, and participant interactions) are interconnected and how they shape the final outcome; it enables learners to understand how a situation develops and why certain events occur in a particular way rather than another.

АНАЛІЗ ЛОГІКИ ТЕКСТУ – прийом, що полягає у вивченні того, як організовано думки в тексті, у визначенні структури і послідовності викладу матеріалу; дає можливість зрозуміти, як автор будує свої аргументи і чи є в тексті логічні лакуни.

Text Logic Analysis – a pedagogical technique that involves examining how ideas are organized within a text by identifying its structure and the sequence of presentation; it enables learners to understand how the author constructs arguments and to detect logical gaps in the text.

АНАЛІЗ ЛОГІКИ ФАКТУ – прийом, що передбачає дослідження того, як конкретний факт підтверджує чи спростовує певні гіпотези і теорії; дає змогу визначити, чи є факти достатніми для підтвердження/заперечення певної теорії та які висновки можна зробити на основі цих фактів.

Fact Logic Analysis – a pedagogical technique that involves examining how a specific fact supports or contradicts certain hypotheses and theories; it enables learners to determine whether the facts are sufficient to confirm or refute a particular theory and what conclusions can be drawn based on these facts.

АНАЛІЗ ЛОГІКИ ЯВИЩА – прийом, що включає дослідження того, як це явище виникає, які чинники впливають на нього і як воно взаємодіє з іншими явищами; дає можливість глибше зрозуміти механізми, що стоять за явищами у різних сферах життя.

Phenomenon Logic Analysis – a pedagogical technique that involves examining how a phenomenon arises, which factors influence it, and how it interacts with other phenomena; it enables learners to gain a deeper understanding of the mechanisms underlying phenomena across different areas of life.

АНАЛІЗ МАТЕРІАЛУ НАВЧАЛЬНОГО – прийом, що передбачає оцінку навчального матеріалу щодо його зрозумілості, актуальності,

повноти й відповідності вимогам навчальної програми; дає змогу визначити, чи суголосний матеріал сучасним потребам.

***Educational Material Analysis** – a pedagogical technique that involves evaluating learning materials in terms of their clarity, relevance, completeness, and alignment with curriculum requirements; it enables learners to determine whether the materials meet contemporary needs.*

АНАЛІЗ МОТИВІВ – прийом, що передбачає вивчення причин, які лежать в основі дій учня/групи, для розуміння їх цілей, мотивів, мотивацій; дає змогу зрозуміти, чому вибираються певні рішення і як ці рішення формують їх поведінку.

***Motives Analysis** – a pedagogical technique that involves examining the reasons underlying the actions of a student or group to understand their goals, motives, and motivations; it enables learners to comprehend why certain decisions are made and how these decisions shape behavior.*

АНАЛІЗ МУЛЬТИМЕДІЙНИЙ – прийом, що передбачає використання різних мультимедійних засобів (відео, зображення, графіки тощо) для аналізу і представлення інформації; сприяє кращому розумінню складних тем через інтерактивні елементи, що дають змогу поєднати різні види сприйняття (візуальне, слухове, текстове).

***Multimedia Analysis** – a pedagogical technique that involves using various multimedia tools (video, images, graphics, etc.) to analyze and present information; it enables learners to better understand complex topics through interactive elements that integrate different modes of perception (visual, auditory, and textual).*

АНАЛІЗ ПЕРСОНАЖІВ – прийом, який полягає в дослідженні характеристик, мотивацій і поведінки персонажів у літературних/інших творах для розуміння їх ролі у розвитку сюжету і взаємодії з іншими дійовими особами.

***Character Analysis** – a pedagogical technique that involves examining the traits, motivations, and behaviors of characters in literary or other works to understand their role in the development of the plot and their interactions with other participants.*

АНАЛІЗ ПРИКЛАДІВ – прийом, який полягає в докладному розгляді конкретних прикладів для пояснення принципів, теорій, явищ; дає змогу здобувачам освіти краще зрозуміти застосування теоретичних знань у реальному світі.

***Example Analysis** – a pedagogical technique that involves a detailed examination of specific examples to explain principles, theories, or phenomena; it enables learners to better understand the application of theoretical knowledge in real-world contexts.*

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ – прийом навчання, виховання і розвитку, спрямований на виявлення й осмислення труднощів з метою їх подолання.

***Problem Analysis** – a pedagogical technique aimed at identifying and reflecting on difficulties in order to overcome them; it enables learners to recognize challenges and develop strategies for their resolution.*

АНАЛІЗ РЕАКЦІЙ ЕМОЦІЙНИХ – прийом навчання, виховання і розвитку, що полягає в усвідомленому розгляді емоційних проявів для їх розуміння й регуляції.

***Emotional Reaction Analysis** – a pedagogical technique in teaching, upbringing, and development that involves the deliberate examination of emotional responses to understand and regulate them; it enables learners to gain insight into their emotions and manage them effectively.*

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ І КОРИГУВАННЯ ДІЙ – прийом, що передбачає оцінку проміжних результатів і на цій основі коригування подальших дій для досягнення остаточних.

***Analysis of Outcomes and Adjustment of Actions** – a pedagogical technique that involves evaluating achieved outcomes and, based on this evaluation, adjusting subsequent actions to achieve them; it enables learners to improve performance and refine strategies for better results.*

АНАЛІЗ РЕТРОСПЕКТИВНИЙ – прийом, який полягає в огляді минулих подій/результатів з метою здобуття уроків для прийдешнього.

***Retrospective Analysis** – a pedagogical technique that involves reviewing past events or outcomes in order to derive lessons for the future; it enables learners to reflect on experiences and apply insights to forthcoming situations.*

АНАЛІЗ РИЗИКІВ – прийом, що полягає в оцінці потенційних загроз і невизначеностей, які можуть вплинути на результат.

***Risk Analysis** – a pedagogical technique that involves evaluating potential threats and uncertainties that may affect outcomes; it enables learners to anticipate challenges and make informed decisions.*

АНАЛІЗ РІШЕНЬ ПРОТИЛЕЖНИХ – прийом для порівняння протилежних/альтернативних рішень з метою вибору оптимального варіанта.

Analysis of Opposing Decisions – a pedagogical technique used to compare opposing or alternative decisions in order to select the most optimal option; it enables learners to evaluate choices critically and make informed decisions.

АНАЛІЗ СИТУАЦІЙНИЙ – прийом, який полягає в оцінці поточної ситуації з усіма її особливостями і контекстом, що дає змогу ухвалювати обґрунтовані рішення.

Situational Analysis – a pedagogical technique that involves evaluating the current situation with all its features and context; it enables learners to make well-founded decisions.

АНАЛІЗ СИТУАЦІЇ З ЕМОЦІЙНОГО ПОГЛЯДУ – прийом, що передбачає оцінку ситуації з огляду на емоції людей, які беруть у ній участь, і як ці емоції можуть впливати на розвиток подій.

Emotional Perspective Situation Analysis – a pedagogical technique that involves evaluating a situation from the standpoint of the emotions of the people involved and how these emotions may influence the development of events; it enables learners to understand the emotional dynamics affecting outcomes.

АНАЛІЗ СИТУАЦІЇ З КРЕАТИВНОГО ПОГЛЯДУ – прийом для вивчення ситуації під креативним кутом зору, що означає розгляд імовірних нестандартних і новаторських підходів до вирішень/розв'язань.

Creative Perspective Situation Analysis – a pedagogical technique for examining a situation from a creative viewpoint, which involves considering potential unconventional and innovative approaches to solutions; it enables learners to explore alternative strategies and think imaginatively.

АНАЛІЗ СИТУАЦІЇ З ЛОГІЧНОГО ПОГЛЯДУ – прийом, що полягає в аналізі ситуації крізь призму логіки через з'ясування її причин, результатів/наслідків і закономірностей.

Logical Perspective Situation Analysis – a pedagogical technique that involves analyzing a situation through the lens of logic by identifying its causes, outcomes/consequences, and underlying patterns; it enables learners to understand the rationale behind events and predict potential developments.

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ МОВЛЕННЯ – прийом, який полягає в дослідженні організації висловлення (граматичної і синтаксичної побудови).

Speech Structure Analysis – a pedagogical technique that involves examining the organization of an utterance, including its grammatical and syntactic construction; it enables learners to understand how language is structured for clear and effective communication.

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ТЕКСТУ – прийом, який застосовують для вивчення організації тексту, його частин (вступ, основна частина, висновки) та логіки їх взаємозв'язку.

Text Structure Analysis – a pedagogical technique used to examine the organization of a text, its components (introduction, main body, conclusion), and the logic of their interconnections; it enables learners to understand how the structure supports meaning and coherence.

АНАЛІЗ СХЕМ І ТАБЛИЦЬ – прийом, що передбачає дослідження інформації, яка подається у вигляді схем/таблиць, для виявлення структури і взаємозв'язків.

Diagram and Table Analysis – a pedagogical technique that involves examining information presented in diagrams or tables to identify structure and relationships; it enables learners to interpret data and understand connections effectively.

АНАЛІЗ ТЕКСТУ – прийом, застосовний у процесі вивчення змісту тексту, його структури, стилістичних елементів і мети для вичерпного розуміння.

Text Analysis – a pedagogical technique applied to the study of a text's content, structure, stylistic elements, and purpose for comprehensive understanding; it enables learners to grasp meaning, authorial intent, and textual nuances.

АНАЛІЗ ТЕМАТИЧНИЙ – прийом, що передбачає виявлення основних тем у тексті, їх глибоке осмислення й розуміння прихованих значень/ ідей.

Thematic Analysis – a pedagogical technique that involves identifying the main themes in a text, deeply reflecting on them, and understanding underlying meanings or ideas; it enables learners to interpret central concepts and implicit messages.

АНАЛІЗ ФАКТІВ – прийом, що полягає у дослідженні фактів для визначення їх достовірності, значущості та взаємозв'язків.

***Fact Analysis** – a pedagogical technique that involves examining facts to determine their accuracy, significance, and interrelationships; it enables learners to evaluate information critically and understand connections between facts.*

АНАЛІЗ ФАКТІВ СУПЕРЕЧЛИВИХ – прийом, який полягає у розгляді фактів, що суперечать один одному, з метою з'ясувати причини цих розбіжностей.

***Analysis of Contradictory Facts** – a pedagogical technique that involves examining facts that contradict each other in order to determine the reasons for these contradictions; it enables learners to resolve inconsistencies and understand underlying causes.*

АНАЛІЗ ЦІННОСТЕЙ – прийом для вивчення того, які моральні та культурні цінності притаманні суспільству, певній групі, особистості.

***Values Analysis** – a pedagogical technique for examining the moral and cultural values inherent in a society, specific group, or individual; it enables learners to understand guiding principles and value systems.*

АНАЛІЗ ЧИННИКІВ УСКЛАДНЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЙ І СТРАТЕГІЙ – прийом, що передбачає дослідження ймовірних перешкод/проблем, які можуть виникнути під час реалізації планів/стратегій.

***Analysis of Factors Complicating the Implementation of Ideas and Strategies** – a pedagogical technique that involves examining potential obstacles or problems that may arise during the implementation of plans or strategies; it enables learners to anticipate challenges and develop preventive or corrective measures.*

АНАЛІЗУВАННЯ – прийом, що полягає в докладному вивченні складного явища, розчленування його на частини для глибшого розуміння структури, функцій, зв'язків між елементами.

***Analysis** – a pedagogical technique that involves a detailed examination of a complex phenomenon by breaking it down into parts to gain a deeper understanding of its structure, functions, and the relationships between elements; it enables learners to comprehend the components and organization of the phenomenon.*

АНАЛОГУВАННЯ – прийом у процесі встановлення аналогій і подібностей між різними об'єктами/явищами з метою спрощення розуміння і/або розв'язання проблеми.

***Analogical Mapping** – a pedagogical technique used to establish analogies and similarities between different objects or phenomena in*

order to simplify understanding and/or solve a problem; it enables learners to draw parallels and apply known concepts to new situations.

АРГУМЕНТУВАННЯ ДОКАЗІВ – прийом у процесі надання доказів (доводів), що підтверджують певну позицію/гіпотезу.

***Evidence-Based Argumentation** – a pedagogical technique involving the presentation of evidence that supports a particular viewpoint or hypothesis; it enables learners to substantiate claims and strengthen reasoning.*

АРГУМЕНТУВАННЯ СИСТЕМНЕ – прийом, що передбачає системне викладення і пояснення причин, фактів, доказів, які обґрунтують/спростовують думку, твердження, дію з метою переконання аудиторії.

***Systematic Argumentation** – a pedagogical technique that involves the structured presentation and explanation of reasons, facts, and evidence that support or refute an opinion, statement, or action in order to persuade an audience; it enables learners to develop coherent and convincing reasoning.*

АСОЦЮВАННЯ ВІЛЬНЕ – прийом, який полягає у вільному неструктурованому генеруванні ідей, образів, слів, пов'язаних із заданою темою, без обмежень і заборон; сприяє розширенню мислення.

***Free Association** – a pedagogical technique that involves the unstructured generation of ideas, images, or words related to a given topic without restrictions or prohibitions; it enables learners to expand thinking and creativity.*

АСОЦЮВАННЯ З АНАЛОГІЯМИ – прийом, що полягає у формуванні асоціацій на основі виявлення подібностей або спільних рис між різними об'єктами/явищами; дає змогу зрозуміти/ пояснити нову інформацію.

***Association with Analogies** – a pedagogical technique that involves forming associations based on identifying similarities or shared features between different objects or phenomena; it enables learners to understand and explain new information.*

АСОЦЮВАННЯ З ДОТИКОМ/РУХОМ – прийом, який полягає у викликанні або формуванні асоціацій через тактильні відчуття/рухові дії, що дає змогу закріпити знання/спонукати до творчості.

***Tactile/Movement-Based Association** – a pedagogical technique that involves eliciting or forming associations through tactile sensations or*

motor actions; it enables learners to reinforce knowledge and stimulate creativity.

АСОЦІЮВАННЯ З ЕМОЦІЯМИ – прийом, який полягає у формуванні зв'язків між інформацією, ідеями, ситуаціями, певними емоційними станами з метою покращення розуміння і запам'ятовування.

***Association with Emotions** – a pedagogical technique that involves the deliberate formation of connections between information, ideas, situations, and specific emotional states with the aim of enhancing comprehension and retention; by engaging learners' emotional responses, this technique facilitates deeper cognitive processing and contributes to more durable and meaningful learning outcomes.*

АСОЦІЮВАННЯ З КАРТИНКАМИ/МАЛЮНКАМИ – прийом, що полягає у формуванні зв'язків між інформацією та візуальними образами (картинками, малюнками, схемами) для полегшення сприймання, запам'ятовування і глибшого розуміння матеріалу.

***Association with Images / Visuals** – a pedagogical technique that involves the formation of connections between information and visual representations (such as pictures, drawings, or diagrams) in order to facilitate perception, enhance retention, and support deeper understanding of the learning material.*

АСОЦІЮВАННЯ З ЛАНЦЮЖКАМИ ПОСЛІДОВНИМИ – прийом, що полягає у створенні послідовності пов'язаних асоціацій, де кожна ідея/поняття плавно переходить у наступну/в наступне, що спонукає систематизувати думки й поглибити розуміння.

***Sequential Chain Association** – a pedagogical technique that involves constructing a sequence of interconnected associations in which each idea or concept smoothly transitions into the next; it encourages learners to systematize their thinking and deepen understanding.*

АСОЦІЮВАННЯ З ОБРАЗАМИ – прийом, який полягає у формуванні зв'язку між абстрактними поняттями, ідеями, конкретними візуальними образами/уявленнями, що сприяє кращому розумінню й запам'ятовуванню.

***Imagery-Based Association** – a pedagogical technique that involves forming connections between abstract concepts or ideas and concrete visual images or mental representations; it facilitates improved understanding and retention.*

АСОЦІЮВАННЯ З ПРИКЛАДАМИ РЕАЛЬНИМИ – прийом, який полягає у створенні зв'язку між теоретичною інформацією і

конкретними реальними прикладами/ситуаціями, що дає змогу краще зрозуміти матеріал і закріпити знання.

***Real-World Example Association** – a pedagogical technique that involves establishing connections between theoretical information and concrete real-life examples or situations; it enables learners to better understand and consolidate knowledge.*

АСОЦЮВАННЯ ЗІ ВСТАНОВЛЕННЯМ ЗВ'ЯЗКІВ – прийом, який полягає у свідомому формуванні й фіксації зв'язків між різними поняттями, ідеями, фактами; дає змогу розкрити їх взаємозалежності й поглибити розуміння матеріалу.

***Relational Association** – a pedagogical technique that involves consciously forming and recording connections between different concepts, ideas, or facts; it allows learners to uncover their interrelationships and deepen understanding of the material.*

БЕСІДА – прийом діалогу між педагогом і учнями, що передбачає активне обговорення теми з метою глибшого розуміння, розвитку мислення, формулювання позицій і аргументації.

***Guided Conversation** – a pedagogical technique involving a structured dialogue between the teacher and learners; it encourages active discussion of a topic to promote deeper understanding, develop thinking skills, and support the formulation of positions and argumentation.*

БЕСІДА ЕВРИСТИЧНА – прийом пошукової взаємодії між педагогом і учнями, коли вчитель формулює запитання, що стимулюють самостійне мислення, логічні умовиводи, створення гіпотез і формулювання висновків.

***Heuristic Conversation** – a pedagogical technique involving a problem-solving interaction between the teacher and learners; the teacher poses questions that stimulate independent thinking, logical reasoning, hypothesis generation, and formulation of conclusions.*

БІНОМ ФАНТАЗІЇ – прийом стимулювання творчого мислення шляхом поєднання двох неочевидно пов'язаних понять для створення нових ідей, образів, сюжетів, рішень.

***Fantasy Binomial** – a pedagogical technique that stimulates creative thinking by combining two seemingly unrelated concepts to generate new ideas, images, narratives, or solutions; it encourages learners to explore novel connections and possibilities.*

ВЕДЕННЯ е-ЩОДЕННИКА – прийом у процесі ведення цифрового щоденника, де учень/педагог записує свої роздуми, ідеї, досвід, до-

сягнення; використовується для самоаналізу, рефлексії, обміну знаннями.

***E-Journal Keeping** – a pedagogical technique involving the use of a digital journal in which the learner or teacher records reflections, ideas, experiences, and achievements; it is used for self-analysis, reflection, and knowledge sharing.*

ВЗАЄМОНАВЧАННЯ – прийом організації освітнього процесу, за якого учні виступають у ролі вчителів одне для одного, пояснюючи матеріал, ставлячи запитання й допомагаючи з осмисленням змісту.

***Peer Teaching** – a pedagogical technique that involves organizing the learning process so that learners take on the role of teachers for one another; they explain material, pose questions, and assist each other in understanding the content.*

ВИБІР АБЗАЦІВ КЛЮЧОВИХ – прийом роботи з текстом, який передбачає визначення значущих частин тексту для виокремлення основної інформації, аргументів, висновків.

***Key Paragraph Selection** – a pedagogical technique for working with texts that involves identifying significant sections to highlight main information, arguments, and conclusions; it helps learners focus on essential content and improve comprehension.*

ВИБІР АСОЦІАЦІЙ – прийом, який полягає у свідомому доборі асоціативних образів, понять, символів, що сприяють розумінню абстрактних або складних ідей шляхом їх наближення до вже відомих/емоційно забарвлених уявлень.

***Association Selection** – a pedagogical technique that involves the deliberate choice of associative images, concepts, or symbols; it facilitates understanding of abstract or complex ideas by linking them to familiar or emotionally resonant representations.*

ВИБІР ОБГРУНТОВАНИЙ – прийом, що полягає у свідомому ухваленні рішення на основі чітко сформульованих критеріїв, логічних доказів, перевірених фактів, а не інтуїції чи припущень.

***Reasoned Choice** – a pedagogical technique that involves making deliberate decisions based on clearly defined criteria, logical evidence, and verified facts rather than intuition or assumptions; it encourages learners to develop critical thinking and sound judgment.*

ВИБІР РЕЧЕНЬ КЛЮЧОВИХ – прийом, який полягає у визначенні речень, що виражають найважливіші думки в тексті, – для полегшення розуміння структури, аргументації чи нарративу.

Key Sentence Selection – a pedagogical technique that involves identifying sentences that convey the most important ideas in a text; it facilitates understanding of the text's structure, argumentation, or narrative.

ВИВЧЕННЯ ЗМІНЮВАНОСТІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ З ПЛИНОМ ЧАСУ – прийом, що передбачає порівняння сприйняття, оцінки, пояснення того самого явища/тексту/особистості у різні історичні, соціальні, культурні періоди.

Studying the Variability of Interpretation Over Time – a pedagogical technique that involves comparing perceptions, evaluations, and explanations of a phenomenon, text, or individual across different historical, social, or cultural periods; it enables learners to understand how interpretations evolve and gain contextual insight.

ВИВЧЕННЯ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ – прийом аналізу літературних, культурних та інформаційних зв'язків між різними текстами (словесними, візуальними, музичними), що розкриває, як один текст цитується, переосмислюється або протиставляється іншому.

Studying Intertextuality – a pedagogical technique that involves analyzing literary, cultural, and informational connections between different texts (verbal, visual, or musical); it reveals how one text is cited, reinterpreted, or contrasted with another.

ВИДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОГО – прийом, який полягає у виявленні схожих рис, закономірностей, ознак у різних об'єктах, явищах, поняттях з метою сформуванню узагальнення/вивести загальне правило.

Identifying the General – a pedagogical technique that involves recognizing common features, patterns, or characteristics across different objects, phenomena, or concepts; it aims to facilitate generalization and the formulation of overarching principles.

ВИДІЛЕННЯ ОДИНИЧНОГО – прийом, що полягає у навмисному фокусуванні на окремому об'єкті, випадку, прикладі, який має виняткове значення/дає змогу глибше зрозуміти загальне явище.

Identifying the Singular – a pedagogical technique that involves deliberately focusing on a specific object, case, or example that holds exceptional significance; it enables learners to gain a deeper understanding of a general phenomenon.

ВИДІЛЕННЯ ОЗНАК – прийом, який передбачає ідентифікацію і класифікацію істотних характеристик об'єкта/явища, що сприяє у його розпізнаванні, пізнанні й аналізі.

Feature Identification – a pedagogical technique that involves identifying and classifying essential characteristics of an object or phenomenon; it supports recognition, comprehension, and analysis.

ВИДІЛЕННЯ ОКРЕМОГО – прийом, що полягає у свідомому зосередженні уваги на конкретному фрагменті, слові, явищі, прикладі для його глибшого аналізу чи ілюстрації загального.

Isolating the Particular – a pedagogical technique that involves deliberately concentrating attention on a specific fragment, word, phenomenon, or example; it facilitates deeper analysis or illustrates a general concept.

ВИДІЛЕННЯ СКЛАДНИКІВ ПРОБЛЕМИ – прийом, що передбачає розчленування складної проблеми на менші структурні елементи (чинники, причини, наслідки тощо) для кращого її осмислення і пошуку шляхів розв'язання.

Identifying Problem Components – a pedagogical technique that involves breaking down a complex problem into smaller structural elements (factors, causes, outcomes, etc.); it facilitates better understanding and the search for solutions.

ВИДІЛЕННЯ ЧАСТИН ТЕКСТУ ЛОГІЧНИХ – прийом аналітичного читання, що полягає в структуруванні тексту на смислові фрагменти (вступ, основна частина, висновки; тези, аргументи тощо) з метою глибшого розуміння, аналізу логіки викладу, розвитку мислення й підготовки до рефлексії/письма.

Identifying Logical Text Segments – a pedagogical technique in analytical reading that involves structuring a text into meaningful fragments (introduction, main body, conclusions; theses, arguments, etc.); it promotes deeper understanding, analysis of logical flow, development of thinking skills, and preparation for reflection or writing.

ВИЗНАЧЕННЯ ДУМКИ ОСНОВНОЇ – прийом аналітичного осмислення тексту, який полягає у визначенні провідної ідеї, що виражає ключовий зміст, смисловий центр, авторське бачення; розвиває вміння відділяти головне від другорядного, узагальнювати, формулювати суть.

Identifying the Main Idea – a pedagogical technique in analytical text comprehension that involves determining the leading idea conveying the core content, the author's perspective, or the semantic center; it develops the ability to distinguish the essential from the secondary, generalize, and articulate the essence.

ВИЗНАЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МЕТАФОРИЧНИХ І СИМВОЛІЧНИХ У СИТУАЦІЯХ – прийом інтерпретації реальних подій, поведінки, явищ через виявлення у них метафоричних/символічних значень; сприяє формуванню глибшого бачення соціальних процесів, міжособистісних відносин, культурних кодів, розвиває емоційний інтелект, емпатію і здатність до асоціативного мислення.

Identifying Metaphorical and Symbolic Elements in Situations – a pedagogical technique that involves interpreting real events, behaviors, or phenomena by uncovering their metaphorical or symbolic meanings; it fosters a deeper understanding of social processes, interpersonal relationships, and cultural codes, while developing emotional intelligence, empathy, and associative thinking.

ВИЗНАЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МЕТАФОРИЧНИХ І СИМВОЛІЧНИХ У ТЕКСТАХ – прийом аналізу художніх і образних засобів, зокрема метафор, символів, алегорій, які передають глибший смисл у тексті; дає змогу краще зрозуміти підтексти, ідеї автора, культурні й емоційні коди; сприяє розвитку критичного, асоціативного й інтерпретативного мислення.

Identifying Metaphorical and Symbolic Elements in Texts – a pedagogical technique that involves analyzing artistic and figurative devices, including metaphors, symbols, and allegories, which convey deeper meaning in a text; it enables better understanding of subtexts, the author's ideas, and cultural or emotional codes, while fostering critical, associative, and interpretative thinking.

ВИЗНАЧЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ТЕКСТАМИ – прийом порівняльного аналізу, який полягає у виявленні й тлумаченні тематичних, ідейних, стилістичних і структурних взаємозв'язків між кількома текстами з метою глибшого розуміння змісту, контексту й авторської позиції.

Identifying Connections Between Texts – a pedagogical technique in comparative analysis that involves detecting and interpreting thematic, conceptual, stylistic, and structural relationships among multiple texts; it facilitates deeper understanding of content, context, and the author's perspective.

ВИЗНАЧЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ТРАДИЦІЯМИ КУЛЬТУРНИМИ – прийом, який полягає у виявленні, аналізі й інтерпретації схожих рис, взаємовпливів і взаємодії між різними культурними традиціями; дає змогу глибше зрозуміти розвиток культур, процеси синтезу і збереження культурної ідентичності.

Identifying Connections Between Cultural Traditions – a pedagogical technique that involves detecting, analyzing, and interpreting similarities, influences, and interactions among different cultural traditions; it enables a deeper understanding of cultural development, processes of synthesis, and the preservation of cultural identity.

ВИЗНАЧЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ТРАДИЦІЯМИ ЛІТЕРАТУРНИМИ – прийом, що полягає у виявленні й аналізі спорідненості, взаємовпливів і розвиткових зв'язків між літературними школами, стилями, періодами й авторами; дає змогу глибше зрозуміти еволюцію літературних тенденцій і культурний контекст творів.

Identifying Connections Between Literary Traditions – a pedagogical technique that involves detecting and analyzing affinities, influences, and developmental links among literary schools, styles, periods, and authors; it enables a deeper understanding of the evolution of literary trends and the cultural context of works.

ВИЗНАЧЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВИХ – прийом, який полягає у систематичному виявленні й аналізі причин, що зумовили певні події/явища, а також результатів/наслідків, що виникли як вислід цих причин; дає змогу зрозуміти логіку розвитку подій, прогнозувати результати/наслідки й ухвалювати обґрунтовані рішення.

Causal Analysis – a pedagogical technique that involves systematically detecting and analyzing the causes that lead to certain events or phenomena, as well as the outcomes/consequences that result from these causes; it enables understanding of the logic of event development, forecasting of outcomes/consequences, and making reasoned decisions.

ВИЗНАЧЕННЯ І ПОЯСНЕННЯ СУТІ ПОНЯТТЯ – прийом, який полягає у чіткому формулюванні змісту поняття з роз'ясненням його основних характеристик, особливостей і меж застосування; сприяє формуванню точного розуміння термінів, концепцій і явищ.

Defining and Explaining the Essence of a Concept – a pedagogical technique that involves clearly articulating the content of a concept while explaining its main characteristics, features, and scope of application; it promotes the development of precise understanding of terms, concepts, and phenomena.

ВИЗНАЧЕННЯ І ПОЯСНЕННЯ СУТІ СКЛАДНИКІВ ПРОБЛЕМИ – прийом, що передбачає детальний аналіз ключових елемен-

тів/аспектів проблеми з роз'ясненням їх значення і взаємозв'язків; дає змогу глибше зрозуміти проблему і визначити шляхи її розв'язання.

***Defining and Explaining the Essence of Problem Components** – a pedagogical technique that involves detailed analysis of the key elements or aspects of a problem, with clarification of their significance and interrelationships; it enables a deeper understanding of the problem and identification of possible solutions.*

ВИЗНАЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТИПІВ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ДЛЯ ТІЄЇ САМОЇ ІДЕЇ – прийом, який полягає у виявленні, порівнянні й аналізі різних художніх способів тлумачення тієї самої ідеї у різних літературних творах або в межах одного твору; сприяє глибшому розумінню багатозначності художнього образу.

***Identifying Literary Types of Interpretation for the Same Idea** – a pedagogical technique that involves detecting, comparing, and analyzing different artistic approaches to interpreting the same idea across various literary works or within a single work; it fosters a deeper understanding of the multiple meanings of a literary image.*

ВИЗНАЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТИПІВ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ДЛЯ ТІЄЇ САМОЇ ПОДІЇ – прийом, який полягає у виявленні й аналізі різноманітних художніх методів зображення тієї самої події в літературі; дає змогу відстежити різні наративні та стилістичні підходи.

***Identifying Literary Types of Interpretation for the Same Event** – a pedagogical technique that involves detecting and analyzing various artistic methods of depicting the same event in literature; it enables tracing different narrative and stylistic approaches.*

ВИЗНАЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТИПІВ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ДЛЯ ТІЄЇ САМОЇ СИТУАЦІЇ – прийом, який полягає у вивченні й порівнянні різних художніх способів осмислення і зображення тієї самої ситуації в літературних творах.

***Identifying Literary Types of Interpretation for the Same Situation** – a pedagogical technique that involves studying and comparing different artistic ways of understanding and portraying the same situation in literary works; it facilitates insight into diverse interpretative approaches.*

ВИЗНАЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТИПІВ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ДЛЯ ТОГО САМОГО ФАКТУ – прийом, що передбачає аналіз і порівняння різних художніх способів подання певного факту в літературі з метою розкриття різноманітності авторських поглядів і стилістичних рішень.

Identifying Literary Types of Interpretation for the Same Fact – a pedagogical technique that involves analyzing and comparing different artistic methods of presenting a particular fact in literature; it reveals the diversity of authorial perspectives and stylistic choices.

ВИЗНАЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТИПІВ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ДЛЯ ТОГО САМОГО ЯВИЩА – прийом, який полягає у дослідженні різних способів художнього відображення певного явища в літературі; дає змогу розкрити багатогранність його сприйняття і значення.

Identifying Literary Types of Interpretation for the Same Phenomenon – a pedagogical technique that involves examining different ways of artistically representing a particular phenomenon in literature; it enables understanding of its multifaceted perception and significance.

ВИЗНАЧЕННЯ МЕТИ – прийом, який полягає у точному і зрозумілому формулюванні кінцевої мети діяльності, проекту, процесу, завдання; дає змогу спрямувати зусилля на досягнення конкретного результату й оцінити ефективність роботи.

Defining the Goal – a pedagogical technique that involves precisely and clearly formulating the ultimate aim of an activity, project, process, or task; it enables focusing efforts on achieving a specific outcome and evaluating the effectiveness of work.

ВИЗНАЧЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ – прийом, що передбачає систематичний пошук і оцінку потенційних шансів, ресурсів, сприятливих умов для розвитку подій, ухвалення рішень, розв'язання проблем.

Identifying Opportunities – a pedagogical technique that involves systematically searching for and assessing potential chances, resources, or favorable conditions for event development, decision-making, or problem-solving; it supports strategic thinking and proactive action.

ВИЗНАЧЕННЯ МОМЕНТІВ ЕМОЦІЙНО ЗНАЧУЩИХ – прийом, який полягає у виявленні й аналізі фрагментів тексту, ситуації, досвіду, що викликають сильні емоції, мають важливе емоційне навантаження, що дає змогу глибше зрозуміти зміст і вплив матеріалу.

Identifying Emotionally Significant Moments – a pedagogical technique that involves detecting and analyzing fragments of a text, situation, or experience that evoke strong emotions or carry significant emotional weight; it facilitates deeper understanding of the content and its impact.

ВИЗНАЧЕННЯ МОМЕНТІВ КЛЮЧОВИХ – прийом, який полягає у виділенні й аналізі найважливіших, визначальних фрагментів у

процесі, тексті, в ситуації, що мають вирішальне значення для розуміння, розвитку подій.

***Identifying Key Moments** – a pedagogical technique that involves selecting and analyzing the most important, defining fragments within a process, text, or situation; it highlights elements that are crucial for understanding and the development of events.*

ВИЗНАЧЕННЯ НАУКОВИХ ТИПВ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ДЛЯ ТІЄЇ САМОЇ ІДЕЇ – прийом, який полягає у порівнянні й аналізі різних наукових концепцій і теоретичних підходів до розуміння тієї самої ідеї; дає змогу глибше усвідомити її природу і багатогранність.

***Identifying Scientific Types of Interpretation for the Same Idea** – a pedagogical technique that involves comparing and analyzing different scientific concepts and theoretical approaches to understanding the same idea; it enables a deeper appreciation of its nature and complexity.*

ВИЗНАЧЕННЯ НАУКОВИХ ТИПВ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ДЛЯ ТІЄЇ САМОЇ ПОДІЇ – прийом, що передбачає вивчення тієї самої події з позицій різних галузей науки, що дає можливість отримати комплексне й багатогранне розуміння її причин, перебігу і результатів/наслідків.

***Identifying Scientific Types of Interpretation for the Same Event** – a pedagogical technique that involves studying a single event from the perspectives of different scientific disciplines; it allows for a comprehensive and multifaceted understanding of its causes, course, and outcomes/consequences.*

ВИЗНАЧЕННЯ НАУКОВИХ ТИПВ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ДЛЯ ТІЄЇ САМОЇ СИТУАЦІЇ – прийом, який передбачає комплексний аналіз ситуації з погляду різних наукових підходів/предметів для глибшого й різнобічнішого розуміння її характеристик і результатів/наслідків.

***Identifying Scientific Types of Interpretation for the Same Situation** – a pedagogical technique that involves a comprehensive analysis of a situation through various scientific approaches or subjects; it facilitates a deeper and more multidimensional understanding of its characteristics and outcomes/consequences.*

ВИЗНАЧЕННЯ НАУКОВИХ ТИПВ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ДЛЯ ТОГО САМОГО ФАКТУ – прийом, який полягає у систематичному аналізі того самого факту з різних наукових перспектив; дає змогу

глибше зрозуміти його природу, причинно-наслідкові зв'язки й імовірні результати/наслідки.

***Identifying Scientific Types of Interpretation for the Same Fact** – a pedagogical technique that involves systematic analysis of the same fact from different scientific perspectives; it enables a deeper understanding of its nature, causal relationships, and potential outcomes/consequences.*

ВИЗНАЧЕННЯ НАУКОВИХ ТИПІВ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ДЛЯ ТОГО САМОГО ЯВИЩА – прийом, спрямований на розгляд того самого явища з різних наукових позицій задля розкриття його багатогранності, взаємозв'язків і причин.

***Identifying Scientific Types of Interpretation for the Same Phenomenon** – a pedagogical technique aimed at examining the same phenomenon from multiple scientific perspectives to reveal its complexity, interconnections, and causes.*

ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕШКОД – прийом, що полягає у систематичному виявленні й аналізі чинників, які можуть стримувати/ускладнювати реалізацію планів, досягнення цілей, розв'язання проблем.

***Identifying Obstacles** – a pedagogical technique that involves systematically detecting and analyzing factors that may hinder or complicate the implementation of plans, achievement of goals, or problem-solving; it supports proactive planning and mitigation.*

ВИЗНАЧЕННЯ ПРИЧИН УЧИНКІВ НА ОСНОВІ РЕТЕЛЬНОГО АНАЛІЗУ «ЧОМУ» І «ЯК» – прийом, що полягає у глибокому дослідженні причин, які зумовлюють певні вчинки, через детальне вивчення мотивів, контексту, обставин і психологічних чинників.

***Determining the Causes of Actions Through Detailed Analysis of «Why» and «How»** – a pedagogical technique that involves in-depth investigation of the reasons behind specific actions by closely examining motives, context, circumstances, and psychological factors; it facilitates understanding of human behavior and decision-making.*

ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ – прийом, що полягає у чіткому виокремленні й формулюванні ключової проблеми, яка потребує розв'язання; це є першим етапом для подальшого аналізу, планування і вибору стратегії для її розв'язання.

***Defining the Problem** – a pedagogical technique that involves clearly isolating and formulating the key problem that requires resolution; it*

serves as the initial step for further analysis, planning, and strategy selection for problem-solving.

ВИЗНАЧЕННЯ РИЗИКІВ ІМОВІРНИХ І ПРОБЛЕМ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ РІШЕННЯ – прийом, який полягає у прогнозуванні потенційних труднощів, що можуть виникнути на кожному етапі ухвалення та реалізації рішення, з метою їх своєчасного усунення/мінімізації.

Identifying Probable Risks and Problems at Different Stages of Decision-Making – a pedagogical technique that involves forecasting potential difficulties that may arise at each stage of decision-making and implementation, with the aim of timely prevention or minimization.

ВИЗНАЧЕННЯ СЛІВ КЛЮЧОВИХ – прийом, що полягає в ідентифікації слів/термінів, які є визначальними для розуміння основної ідеї, змісту, концепту тексту, дискусії; дає змогу виділити найважливіші аспекти і спрямовує аналіз у потрібному напрямі.

Identifying Key Words – a pedagogical technique that involves recognizing words or terms that are essential for understanding the main idea, content, or concept of a text or discussion; it enables learners to highlight the most important aspects and directs analysis in the appropriate direction.

ВИЗНАЧЕННЯ СМИСЛІВ РІЗНИХ РІВНІВ – прийом, який полягає в аналізі багатозначності слів і понять для виявлення різних аспектів їх значення для змісту; дає змогу з'ясувати всі можливі інтерпретації, щоб досягти глибшого і всебічнішого розуміння.

Identifying Meanings at Different Levels – a pedagogical technique that involves analyzing the multiple meanings of words and concepts to uncover different aspects of their significance for the content; it facilitates exploration of all possible interpretations for deeper and more comprehensive understanding.

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕМИ – прийом, який полягає у чіткому виокремленні основної теми, ідеї, питання, що розглядається у тексті/в дискусії; дає змогу зосередитися на основному змісті, забезпечуючи правильне розуміння тексту чи дискурсу.

Defining the Topic – a pedagogical technique that involves clearly isolating the main topic, idea, or question addressed in a text or discussion; it allows learners to focus on the core content and ensures accurate comprehension of the text or discourse.

ВИЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ТИПІВ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ТІЄЇ САМОЇ ПОДІЇ – прийом, який полягає в осмисленні тієї самої

події з різних філософських перспектив із використанням різних філософських концепцій або шкіл думки для розкриття глибинних смислів і значень події.

Identifying Philosophical Types of Interpretation for the Same Event – a pedagogical technique that involves examining the same event from different philosophical perspectives, using various philosophical concepts or schools of thought; it reveals the deeper meanings and significance of the event.

ВИЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ТИПІВ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ТІЄЇ САМОЇ СИТУАЦІЇ – прийом, що передбачає багатостороннє філософське осмислення тієї самої ситуації з різних філософських підходів; дає змогу виявити нові смисли та ймовірні шляхи розв'язання проблеми.

Identifying Philosophical Types of Interpretation for the Same Situation – a pedagogical technique that involves multifaceted philosophical analysis of the same situation through different philosophical approaches; it enables the discovery of new meanings and potential ways to resolve the problem.

ВИЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ТИПІВ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ТОГО САМОГО ФАКТУ – прийом, який дає змогу пояснити той самий факт або явище крізь призму різних філософських концепцій і шкіл думки, щоб виявити різні аспекти його значення.

Identifying Philosophical Types of Interpretation for the Same Fact – a pedagogical technique that allows explanation of the same fact or phenomenon through the lens of different philosophical concepts and schools of thought; it uncovers various aspects of its significance.

ВИЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ТИПІВ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ТОГО САМОГО ЯВИЩА – прийом, спрямований на розгляд того самого явища крізь різні філософські підходи, щоб з'ясувати всі ймовірні інтерпретації та взаємозв'язки між різними аспектами явища.

Identifying Philosophical Types of Interpretation for the Same Phenomenon – a pedagogical technique aimed at examining the same phenomenon from multiple philosophical perspectives; it facilitates understanding of all possible interpretations and the interconnections between different aspects of the phenomenon.

ВИКОНАННЯ ВПРАВ І ЗАВДАНЬ – прийом, що передбачає застосування спеціально розроблених навчальних вправ і завдань, спрямованих на розвиток когнітивних, практичних і творчих умінь учнів, а також для оцінки рівня їх знань і вмінь.

***Task and Exercise Completion** – a pedagogical technique involving the use of specially designed instructional tasks and exercises aimed at developing learners’ cognitive, practical, and creative skills; it facilitates the systematic practice of acquired knowledge and serves to assess learners’ levels of knowledge and skills.*

ВИКОРИСТАННЯ АНАЛОГІЙ – прийом порівняння подібних об’єктів і явищ для знаходження схожих рис і практичного застосування.

***Use of Analogies** – a pedagogical technique involving the comparison of similar objects and phenomena in order to identify shared features and enable their practical application; it supports conceptual understanding and transfer of knowledge across contexts.*

ВИКОРИСТАННЯ АНАЛОГІЙ ІСТОРИЧНИХ – прийом, який передбачає застосування історичних подій/явищ як аналогій для кращого розуміння і пояснення сучасних ситуацій, проблем і тенденцій.

***Use of Historical Analogies** – a pedagogical technique involving the application of historical events and phenomena as analogies to enhance the understanding and explanation of contemporary situations, issues, and trends; it facilitates contextual reasoning and supports learners in drawing informed parallels between past and present.*

ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ДЛЯ КРАЩОГО УСВІДОМЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ – прийом, який включає застосування графічних елементів, діаграм, карт, інших візуальних матеріалів для кращого розуміння, організації та засвоєння складних ідей, процесів, даних; візуалізація дає змогу організувати інформацію і робить її доступнішою для розуміння.

***Use of Visualization for Enhanced Comprehension** – a pedagogical technique involving the use of graphical elements, diagrams, maps, and other visual materials to support the understanding, organization, and assimilation of complex ideas, processes, and data; it enables structured information processing and makes content more accessible to learners.*

ВИКОРИСТАННЯ ВПРАВ І ЗАВДАНЬ ПРАКТИЧНИХ – прийом, спрямований на формування й удосконалення конкретних умінь через практичне застосування теоретичних знань; сприяє розвитку вмінь, необхідних для вирішення реальних задач і виконання певних дій.

***Use of Practical Exercises and Tasks** – a pedagogical technique aimed at the formation and refinement of specific skills through the practical application of theoretical knowledge; it supports the development of*

competencies required for solving real-world problems and performing targeted actions.

ВИКОРИСТАННЯ ГРИ Й ДРАМАТИЗАЦІЇ – прийом, який включає елементи ролевих ігор, театралізованих дій, імітацій для активного залучення здобувачів освіти до навчання; сприяє глибшому розумінню матеріалу і розвитку вмінь через емоційне і когнітивне занурення у процес.

Use of Games and Dramatization – a pedagogical technique incorporating elements of role-play, theatrical enactment, and simulation to actively engage learners in the learning process; it promotes deeper understanding of content and the development of skills through emotional and cognitive immersion.

ВИКОРИСТАННЯ ДАНИХ – прийом, який передбачає залучення фактичних і числових даних для підтвердження/спростування тверджень, підтримки аргументів або для пояснення конкретних явищ; дані дають змогу зробити процес ухвалення рішень обґрунтованим і науково підтвердженим.

Use of Data – a pedagogical technique involving the incorporation of factual and numerical data to support or refute claims, substantiate arguments, or explain specific phenomena; it enables evidence-informed reasoning and supports scientifically grounded decision-making.

ВИКОРИСТАННЯ ДЖЕРЕЛ ДОДАТКОВИХ – прийом, який полягає в залученні зовнішніх інформаційних ресурсів, таких як наукові статті, книги, інтерв'ю, ресурси з інтернету, щоб поглибити знання з теми або перевірити достовірність наданої інформації.

Use of Supplementary Sources – a pedagogical technique involving the integration of external information resources, such as scholarly articles, books, interviews, and online materials, to deepen subject knowledge or verify the reliability of presented information; it supports information literacy and source evaluation.

ВИКОРИСТАННЯ ДУМОК ПРОТИЛЕЖНИХ (КОНТРАРГУМЕНТУВАННЯ) – прийом, що включає надання аргументів, які спростовують/оскаржують певний погляд, щоб перевірити його стійкість і досягти глибшого розуміння теми; дає змогу здійснити критичний аналіз і підвищити ефективність переконування/аргументації.

Use of Opposing Viewpoints (Counterargumentation) – a pedagogical technique involving the presentation of arguments that challenge or refute a particular perspective in order to test its robustness and achieve

ve a deeper understanding of the topic; it enables critical analysis and enhances the effectiveness of persuasion and argumentation.

ВИКОРИСТАННЯ ЗАВДАНЬ КОНТЕКСТУАЛЬНИХ, ҐРУНТОВАНИХ НА РЕАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ, – прийом, що включає створення вправ/завдань, які відображають реальні життєві ситуації, даючи змогу учасникам застосовувати здобуті знання і сформовані вміння для розв’язання практичних проблем у реальному контексті; сприяє розвитку критичності мислення і вміння ухвалювати рішення в умовах невизначеності.

Use of Contextual, Real-World–Based Tasks – a pedagogical technique involving the design of tasks and exercises that reflect authentic real-life situations, enabling learners to apply acquired knowledge and developed skills to solve practical problems in real-world contexts; it supports the development of critical thinking and decision-making under conditions of uncertainty.

ВИКОРИСТАННЯ ЗВ’ЯЗКІВ ЛІНІЙНИХ – прийом побудови чіткої та логічної послідовності зв’язків між елементами інформації, де кожен складник є причиною/прямим результатом/наслідком попереднього; це дає змогу зберігати структуру і зрозумілість під час аналізу складних ідей/процесів.

Use of Linear Connections – a pedagogical technique involving the construction of a clear and logical sequence of relationships between elements of information, in which each element functions as a cause, direct result, or consequence of the preceding one; it ensures structural coherence and clarity when analyzing complex ideas and processes.

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙСІВ, ПРИКЛАДІВ РЕАЛЬНИХ ІЗ ПРАКТИКИ – прийом, що базується на реальних ситуаціях, де здобувачі освіти досліджують і розв’язують реальні проблеми через аналіз конкретних прикладів; дає змогу навчати завдяки досвіду, коли теоретичні знання стають практичнішими й релевантнішими.

Use of Real-World Cases and Practice-Based Examples – a pedagogical technique grounded in authentic situations in which learners investigate and solve real problems through the analysis of specific cases; it enables experiential learning by making theoretical knowledge more practical and contextually relevant.

ВИКОРИСТАННЯ КОЛЬОРІВ – прийом, який включає застосування різних кольорів для виділення ключових елементів інформації, полегшення її сприйняття й акцентування важливих аспектів; кольори

дають можливість структурувати інформацію, виокремлювати важливі деталі та робити матеріал привабливішим для сприймання.

Use of Color Coding – a pedagogical technique involving the application of different colors to highlight key elements of information, facilitate perception, and emphasize important aspects; it enables information structuring, draws attention to critical details, and makes learning materials more engaging.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТАФОР І СИМВОЛІВ ДЛЯ ПОЯСНЕННЯ – прийом, який передбачає застосування метафор і символів для зрозумілого образного тлумачення складних абстрактних ідей; метафори і символи дають можливість уявити складні концепції через звичні й зрозумілі образи, що сприяє глибшому розумінню теми.

Use of Metaphors and Symbols for Explanation – a pedagogical technique involving the use of metaphors and symbols to provide clear, imagery-based interpretations of complex abstract ideas; it enables learners to conceptualize difficult concepts through familiar and meaningful representations, supporting deeper understanding of the topic.

ВИКОРИСТАННЯ ПІДПИСІВ І ПОЯСНЕНЬ – прийом додавання текстових пояснень до графічних елементів, щоб полегшити їх сприйняття й допомогти зрозуміти контекст/деталі; підписи забезпечують зв'язок між візуальними елементами та їх значенням.

Use of Labels and Explanatory Notes – a pedagogical technique involving the addition of textual explanations to visual elements in order to facilitate interpretation and clarify context or details; it ensures a coherent connection between visual components and their intended meanings.

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМ ДЛЯ ВЕДЕННЯ РЕФЛЕКСІЇ ПІСЛЯ ЗАНЯТЬ – прийом, який передбачає застосування цифрових платформ та інструментів для накопичення й аналізу відгуків учнів після певного етапу освітнього процесу; уможливорює оцінку ними своїх думок, освітніх досягнень, а також обговорення труднощів під час заняття.

Use of Platforms for Post-Session Reflection – a pedagogical technique involving the use of digital platforms and tools to collect and analyze learners' feedback following a stage of the educational process; it enables learners to evaluate their thoughts and learning outcomes and to discuss challenges encountered during the session.

ВИКОРИСТАННЯ ПРИКЛАДІВ ІЗ РЕАЛЬНОГО ЖИТТЯ ДЛЯ ПОЯСНЕННЯ АБСТРАКТНИХ ПОНЯТЬ – підхід, за якого для

пояснення складних і абстрактних концепцій використовуються реальні життєві ситуації, які роблять ці ідеї зрозумілішими й доступнішими для учнів.

Use of Real-Life Examples to Explain Abstract Concepts – a pedagogical approach in which real-life situations are employed to clarify complex and abstract concepts, making them more comprehensible and accessible to learners; it supports conceptual transfer and meaningful understanding.

ВИКОРИСТАННЯ ПРИКЛАДІВ ПОМИЛОК, НЕПРАВИЛЬНИХ ПІДХОДІВ – прийом, який передбачає надання здобувачам освіти реальних прикладів помилок або неправильних підходів до розв’язання проблем; дає змогу з’ясувати основні труднощі й недоліки у процесі, а також навчитися запобігати їм.

Use of Error Examples and Incorrect Approaches – a pedagogical technique involving the presentation of authentic examples of mistakes or ineffective approaches to problem-solving; it enables the identification of common difficulties and shortcomings in the process and supports learning how to avoid them in future practice.

ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ДЛЯ УНАОЧНЕННЯ МАТЕРІАЛУ – прийом, за якого застосовуються різні мультимедійні засоби, такі як відео, анімації, графіки, аудіо, для кращого пояснення складних понять/концепцій; дає змогу активувати увагу здобувачів освіти, покращити сприйняття інформації та зробити навчання інтерактивнішим.

Use of Multimedia Resources for Content Visualization – a pedagogical technique involving the application of diverse multimedia tools, such as videos, animations, graphics, and audio materials, to clarify complex concepts and ideas; it enables increased learner attention, improves information perception, and makes learning more interactive.

ВИКОРИСТАННЯ СИМВОЛІВ – прийом, який передбачає застосування глибоких і багатозначніших образів, знаків і символів для вираження й пояснення певних ідей; символи дають змогу передавати складні концепції через прості образи, сприяючи зрозумінню абстрактних і культурно специфічних явищ.

Use of Symbols – a pedagogical technique involving the use of rich, multilayered images, signs, and symbols to express and explain specific ideas; it enables the communication of complex concepts through simplified representations and supports the understanding of abstract and culturally specific phenomena.

ВИКОРИСТАННЯ СИТУАЦІЙ ВИГАДАНИХ ДЛЯ ПОЯСНЕННЯ АБСТРАКТНИХ ПОНЯТЬ – прийом, за якого уявні й умовні ситуації створюються для того, щоб на їх прикладі ілюструвати складні теоретичні й абстрактні ідеї; дає змогу зробити концепції зрозумілишими і доступнішими через конкретизацію й візуалізацію.

Use of Fictional Situations to Explain Abstract Concepts – a pedagogical technique involving the creation of imagined or hypothetical situations to illustrate complex theoretical and abstract ideas; it enables conceptual clarification and accessibility through concretization and visualization.

ВИКОРИСТАННЯ СЛІВ КЛЮЧОВИХ – прийом, який полягає у виокремленні й підкресленні слів/термінів, найважливіших для розуміння тексту/концепції; дає змогу зосередитися на суттєвих аспектах і сприяє кращому запам'ятовуванню й засвоєнню матеріалу.

Use of Key Words – a pedagogical technique involving the identification and emphasis of words or terms that are essential for understanding a text or concept; it enables learners to focus on core aspects and supports improved retention and assimilation of material.

ВИКОРИСТАННЯ СТАТИСТИКИ – прийом, за якого числові дані, графіки, діаграми й інші статистичні інструменти використовуються для підтвердження і пояснення ідей, аргументів, гіпотез; дає змогу підвищити точність і переконливість аргументів через надання фактичної інформації.

Use of Statistics – a pedagogical technique involving the application of numerical data, graphs, charts, and other statistical tools to support and explain ideas, arguments, or hypotheses; it enables greater accuracy and persuasiveness through the presentation of factual information.

ВИКОРИСТАННЯ ТИПІВ МИСЛЕННЯ ДЛЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ І ГЕНЕРУВАННЯ ІДЕЙ – прийом, що передбачає застосування різних форм мислення (логічного, критичного, творчого) для пошуку ефективних рішень і нових підходів до проблеми; дає змогу розвивати пластичність розуму і знаходити альтернативні варіанти вирішення задач.

Use of Types of Thinking for Problem-Solving and Idea Generation – a pedagogical technique involving the application of different modes of thinking (logical, critical, creative) to identify effective solutions and generate novel approaches to problems; it enables cognitive flexibility and supports the exploration of alternative solution pathways.

ВИКОРИСТАННЯ ШАБЛОНІВ АНАЛОГІЙ – прийом, який полягає у порівнянні складних і нових ідей із добре знайомими об'єктами й ситуаціями; шаблони аналогій уможливають створення зв'язку між новим і відомим, роблячи абстрактні ідеї доступнішими.

Use of Analogy Templates – a pedagogical technique involving the comparison of complex or novel ideas with familiar objects or situations; it enables the establishment of connections between new and prior knowledge, making abstract ideas more accessible.

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК СПІВРОЗМОВНИКА – прийом, за якого ШІ активно залучається до освітнього процесу для взаємодії з його суб'єктами, надання зворотного зв'язку і створення навчальних матеріалів; дає змогу персоналізувати навчання і стимулює активну участь здобувачів освіти.

Use of Artificial Intelligence as a Conversational Partner – a pedagogical technique involving the active integration of artificial intelligence into the educational process to interact with learners, provide feedback, and generate instructional materials; it enables personalized learning experiences and stimulates active learner engagement.

ВИОКРЕМЛЕННЯ ОЗНАК ІСТОТНИХ – прийом, за якого виокремлюються найважливіші характеристики об'єкта/явища, ключові для його розуміння й класифікації; дає змогу створити чітку картину об'єкта і систематизувати знання.

Identification of Essential Features – a pedagogical technique involving the selection of the most significant characteristics of an object or phenomenon that are critical for its understanding and classification; it enables the formation of a clear conceptual representation and supports the systematic organization of knowledge.

ВИОКРЕМЛЕННЯ ОСНОВНОГО Й ДРУГОРЯДНОГО – прийом, за якого виділяються важливі аспекти інформації/проблеми (головне) і менш суттєві (другорядне); дає змогу зосередити увагу на важливих елементах і уникнути перевантаження деталями.

Prioritizing Key and Secondary Information – a pedagogical technique involving the differentiation between the most important aspects of information or a problem (core) and those of lesser significance (secondary); it enables focused attention on essential elements and helps prevent cognitive overload caused by excessive detail.

ВИОКРЕМЛЕННЯ СКЛАДНИКІВ ПРОБЛЕМИ – прийом, який полягає у розчленуванні проблеми на окремі компоненти/аспекти для

глибшого розуміння й аналізу; дає змогу з'ясувати, які елементи сприяють виникненню проблеми, а також визначити шляхи її розв'язання.

***Identification of Problem Components** – a pedagogical technique involving the decomposition of a problem into discrete components or aspects for deeper understanding and analysis; it enables the identification of elements contributing to the emergence of the problem and supports the determination of effective solution pathways.*

ВИОКРЕМЛЕННЯ ЧАСТИН (ЕЛЕМЕНТІВ) СИТУАЦІЇ – прийом, який полягає в розчленуванні складної ситуації на окремі складники/елементи для кращого розуміння й оцінки кожного з них; дає змогу чітко структурувати ситуацію і з'ясувати, як окремі частини взаємодіють між собою.

***Identification of Situation Components** – a pedagogical technique involving the breakdown of a complex situation into individual components or elements for more accurate understanding and evaluation; it enables clear structuring of the situation and supports the analysis of interactions between its parts.*

ВИОКРЕМЛЕННЯ ЧАСТИН (ЕЛЕМЕНТІВ) ТЕКСТУ – прийом, за якого текст розбивається на логічні частини/сегменти для кращого аналізу і структурування; дає змогу виявити основні теми, підтеми, зв'язки між ними, що полегшує розуміння й інтерпретацію тексту.

***Identification of Text Components** – a pedagogical technique involving the division of a text into logical parts or segments to facilitate analysis and structuring; it enables the identification of main themes, subthemes, and interconnections, supporting improved comprehension and interpretation of the text.*

ВИПИСУВАННЯ СЛІВ – прийом, за якого записуються ключові слова, що мають важливе значення для розуміння опрацьованого матеріалу/тексту; дає змогу структурувати і зберігати важливу інформацію для подальшого використання.

***Word Extraction** – a pedagogical technique involving the recording of words that are significant for understanding the studied material or text; it enables the structuring and preservation of important information for subsequent use.*

ВИПИСУВАННЯ СЛІВ КЛЮЧОВИХ – прийом, за якого записуються терміни і поняття, які є визначальними для розуміння певної теми/концепції; дає змогу сфокусувати увагу на важливих елементах знання і забезпечує кращу орієнтацію в матеріалі.

***Key Word Extraction** – a pedagogical technique involving the re-cording of terms and concepts that are central to understanding a specific topic or concept; it enables focused attention on essential knowledge elements and supports clearer orientation within the material.*

ВИПISУВАННЯ СЛОВСПОЛУЧЕНЬ – прийом, за якого записуються групи слів, які нерідко поєднуються разом і мають специфічне значення у контексті; дає змогу краще зрозуміти смислову структуру тексту і навчитися правильно використовувати вислови у мовленні.

***Phrase Extraction** – a pedagogical technique involving the recording of word combinations that frequently occur together and carry specific contextual meaning; it enables improved understanding of the semantic structure of a text and supports the accurate use of expressions in spoken and written communication.*

ВИПISУВАННЯ ЦИТАТ – прийом, який полягає у занотовуванні важливих висловів/уривків із текстів для подальшого аналізу, цитування й використання в аргументації; сприяє зрозумінню суті матеріалу й розвитку критичності мислення.

***Quotation Extraction** – a pedagogical technique involving the notation of important statements or excerpts from texts for further analysis, citation, and use in argumentation; it enables deeper comprehension of core ideas and supports the development of critical thinking skills.*

ВИРОБЛЕННЯ КРИТЕРІЇВ ОЦІНКИ Й САМООЦІНКИ – прийом визначення чітких стандартів і показників, за якими оцінюється власна діяльність/діяльність інших людей; включає як зовнішні критерії (щодо зовнішніх стандартів/вимог), так і внутрішні критерії (для самооцінки/самоаналізу), що дають змогу точно оцінити досягнення, ефективність/якість роботи.

***Development of Assessment and Self-Assessment Criteria** – a pedagogical technique involving the establishment of clear standards and indicators for evaluating one's own activity and the activity of others; it incorporates both external criteria (aligned with formal standards and requirements) and internal criteria (for self-assessment and self-analysis), enabling accurate evaluation of outcomes, effectiveness, and quality of work.*

ВИСЛОВЛЕННЯ ВІЛЬНЕ НА ДОШЦІ, НА СТІНІ, НА ПЛАКАТІ – прийом, який полягає в активному висловлюванні думок учнів або

групи через письмове відображення ідей на великій поверхні, такій як дошка, стіна або плакат; активно залучає учасників до процесу мислення і сприяє відкритому обміну думками, що дає змогу візуалізувати і структурувати матеріал.

Open Written Expression on Boards, Walls, or Posters – a pedagogical technique involving the active expression of learners' or groups' ideas through written representation on large surfaces such as boards, walls, or posters; it enables collective thinking, supports open exchange of ideas, and facilitates the visualization and structuring of content.

ВИСЛОВЛЕННЯ ДУМОК – прийом, який полягає в усному або письмовому вираженні здобувачами освіти власних ідей, переконань, висновків, напрацьованих під час навчання; дає змогу не лише розвивати вміння висловлювати свої думки, а й сприяє формуванню критичного і творчого мислення.

Expression of Opinions – a pedagogical technique involving the oral or written articulation of one's own ideas, beliefs, and conclusions developed during the learning process; it enables the development of expressive skills and supports the formation of critical and creative thinking.

ВИСЛОВЛЕННЯ ІДЕЙ – прийом, який дає змогу оприлюднювати нові концепції, підходи та рішення на основі обговорюваного матеріалу; сприяє генеруванню інноваційних рішень, нових поглядів і творчих пропозицій.

Expression of Ideas – a pedagogical technique enabling the articulation of new concepts, approaches, and solutions based on the material under discussion; it supports the generation of innovative ideas, alternative perspectives, and creative proposals.

ВИСЛОВЛЕННЯ ПРОПОЗИЦІЙ – прийом, який полягає в оприлюдненні ймовірних варіантів дій і рішень для розв'язання певних проблем; стимулює критичність мислення й активне залучення у процес ухвалення рішень.

Expression of Proposals – a pedagogical technique involving the articulation of possible courses of action and solutions to address specific problems; it enables active participation in decision-making processes and supports the development of critical thinking.

ВИСНОВУВАННЯ – прийом логічного завершення процесу аналізу інформації, з якого робляться певні висновки/узагальнення; це важливий крок у процесі навчання, що дає змогу інтегрувати здобуту інформацію й сформулювати узагальнені ідеї/висновки.

***Inferencing** – a pedagogical technique involving the logical completion of the information analysis process, from which specific conclusions or generalizations are drawn; it is a crucial step in the learning process that enables the integration of acquired information and the formulation of synthesized ideas and outcomes.*

ВИЯВЛЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВИХ – прийом, який полягає у виявленні та поясненні взаємозв'язків між причинами і результатами/наслідками подій/ситуацій/явищ/процесів; дає змогу учасникам не лише зрозуміти їх логіку, а й аналізувати вплив кожного чинника на результат.

***Detection of Cause-and-Effect Relationships** – a pedagogical technique involving the identification and explanation of relationships between causes and outcomes/consequences of events, situations, phenomena, or processes; it enables learners not only to understand their logic but also to analyze the impact of each factor on the outcome.*

ВИЯВЛЕННЯ Й АНАЛІЗ СУПЕРЕЧЛИВИХ АСПЕКТІВ ПОДІЇ – прийом, що передбачає виявлення і вивчення суперечностей, які можуть виникати під час аналізу певної події/конкретного факту; дає змогу з'ясувати, чи є в події приховані конфлікти/непорозуміння, що можуть впливати на її сприйняття/розуміння.

***Detection and Analysis of Contradictory Aspects of an Event** – a pedagogical technique involving the identification and examination of contradictions that may arise during the analysis of a specific event or fact; it enables the recognition of hidden conflicts or misunderstandings that may affect perception and understanding.*

ВИЯВЛЕННЯ Й АНАЛІЗ СУПЕРЕЧЛИВИХ АСПЕКТІВ СИТУАЦІЇ – прийом, спрямований на виявлення протилежних поглядів, на розбір моментів, які суперечать один одному у рамках певної ситуації; дає змогу краще зрозуміти багатогранність ситуації та побачити різні її інтерпретації.

***Detection and Analysis of Contradictory Aspects of a Situation** – a pedagogical technique involving the identification of conflicting perspectives and the examination of elements that contradict each other within a particular situation; it enables learners to better understand the complexity of the situation and observe different interpretations.*

ВИЯВЛЕННЯ Й АНАЛІЗ СУПЕРЕЧЛИВИХ АСПЕКТІВ ТЕКСТУ – прийом, який полягає у пошуку внутрішніх розбіжностей і непослідовностей у текстах; дає змогу краще розуміти логічні прогалини, недогляди і потенційні помилки в авторському викладі матеріалу.

Detection and Analysis of Contradictory Aspects of a Text – a pedagogical technique involving the search for internal inconsistencies and contradictions in texts; it enables better understanding of logical gaps, oversights, and potential errors in the author's presentation.

ВИЯВЛЕННЯ Й АНАЛІЗ СУПЕРЕЧЛИВИХ АСПЕКТІВ ФАКТУ – прийом, що полягає у пошуку й вивченні аспектів факту, які можуть бути суперечливими/нез'ясованими; дає змогу краще зрозуміти природу самого факту і його контексти.

Detection and Analysis of Contradictory Aspects of a Fact – a pedagogical technique involving the identification and examination of aspects of a fact that may be contradictory or unclear; it enables a deeper understanding of the nature of the fact and its contexts.

ВИЯВЛЕННЯ Й АНАЛІЗ СУПЕРЕЧЛИВИХ АСПЕКТІВ ЯВИЩА – прийом, що полягає в ідентифікації та розборі суперечностей між різними поясненнями/спостереженнями конкретного явища; дає змогу глибше розуміти природу явищ і виявляти приховані чинники/невизначеності.

Detection and Analysis of Contradictory Aspects of a Phenomenon – a pedagogical technique involving the identification and analysis of contradictions among different explanations or observations of a specific phenomenon; it enables deeper comprehension of the phenomenon's nature and reveals hidden factors or uncertainties.

ВИЯВЛЕННЯ Й ФОРМУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМИ – прийом, що полягає в чіткій ідентифікації проблемної ситуації та її конкретизації для подальшого аналізу і розв'язання.

Detection and Formulation of a Problem – a pedagogical technique involving the clear identification and specification of a problematic situation for subsequent analysis and resolution; it enables precise focus on issues requiring attention.

ВИЯВЛЕННЯ МОМЕНТІВ КЛЮЧОВИХ У СИТУАЦІЇ – прийом, який полягає в ідентифікації найважливіших аспектів у конкретній ситуації для подальшого аналізу і розв'язання проблеми.

Detection of Key Moments in a Situation – a pedagogical technique involving the identification of the most important aspects of a particular situation for subsequent analysis and problem-solving; it enables learners to focus on elements critical for understanding and action.

ВИЯВЛЕННЯ МОМЕНТІВ КЛЮЧОВИХ У ТЕКСТІ – прийом, який полягає в ідентифікації основних ідей і важливих елементів у тексті, що сприяють зрозумінню основного змісту/контексту.

Detection of Key Moments in a Text – a pedagogical technique involving the identification of main ideas and important elements in a text that contribute to understanding its core content and context; it enables structured comprehension and interpretation.

ВИЯВЛЕННЯ ПОДІБНОСТІ АНАЛОГОВОЇ – прийом, який полягає в пошуку аналогій і подібностей між різними явищами, ситуаціями, об'єктами; дає змогу переносити досвід з одного контексту в інший, сприяючи зрозумінню складних ситуацій через відомі моделі.

Detection of Analogical Similarity – a pedagogical technique involving the identification of analogies and similarities among different phenomena, situations, or objects; it enables the transfer of knowledge from one context to another, supporting the understanding of complex situations through familiar models.

ВИЯВЛЕННЯ ПРОБЛЕМ – прийом, що полягає в чіткій ідентифікації основної проблеми/ситуації, яка потребує розв'язання; це ключовий етап у вирішенні задач, що дає змогу зосередити увагу на суті питання.

Detection of Problems – a pedagogical technique involving the clear identification of the main problem or situation that requires resolution; it is a key stage in problem-solving that enables focused attention on the essence of the issue.

ВИЯВЛЕННЯ РИЗИКІВ – прийом, який полягає в ідентифікації потенційних загроз і негативних наслідків у певній ситуації/певному рішенні; це важливий етап для прогнозування й управління непередбачуваними подіями.

Detection of Risks – a pedagogical technique involving the identification of potential threats and negative outcomes in a particular situation or decision; it is an essential step for forecasting and managing unpredictable events.

ВИЯВЛЕННЯ СИМВОЛІВ І МЕТАФОР – прийом, що полягає в пошуку метафоричних елементів/символів у матеріалі, які дають можливість краще і глибше зрозуміти ідеї/концепції.

Detection of Symbols and Metaphors – a pedagogical technique involving the identification of metaphorical elements or symbols in materials; it enables deeper understanding of ideas and concepts.

ВИЯВЛЕННЯ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ – прийом, який полягає в ідентифікації суперечливих або взаємовиключних фактів, ідей, поглядів у матеріалі чи під час дискусії.

***Detection of Contradictions** – a pedagogical technique involving the identification of conflicting or mutually exclusive facts, ideas, or perspectives in materials or discussions; it enables critical analysis and awareness of inconsistencies.*

ВИЯВЛЕННЯ ТЕЗ І АРГУМЕНТІВ – прийом, який полягає в ідентифікації основних тверджень (тез) і доказів, що підтверджують/спростовують ці твердження (аргументи); є основою для логічного обґрунтованого аналізу.

***Detection of Theses and Arguments** – a pedagogical technique involving the identification of main claims (theses) and supporting or refuting evidence (arguments); it forms the basis for logically substantiated analysis.*

ВИЯВЛЕННЯ ФАКТІВ І АРГУМЕНТІВ – прийом, що полягає в ідентифікації об'єктивних фактів і аргументів, які підтримують або спростовують ідею/тезу; це дає можливість чітко структурувати інформацію і забезпечити її логічне підтвердження.

***Detection of Facts and Arguments** – a pedagogical technique involving the identification of objective facts and arguments that support or challenge an idea or thesis; it enables structured organization of information and ensures logical substantiation.*

ВІДКИДАННЯ ЗАЙВОГО – прийом, що полягає в усуненні непотрібної/надлишкової інформації для зосередження уваги на основних аспектах ситуації/задачі; аналіз стає чіткішим і ефективнішим.

***Discarding the Irrelevant** – a pedagogical technique involving the deliberate removal of unnecessary or excessive information in order to focus learners' attention on the core aspects of a situation or task; it makes analysis clearer and more effective.*

ВІДНАЙДЕННЯ АНАЛОГІВ ЗА КОМПОЗИЦІЄЮ – прийом, який полягає в пошуку й виявленні схожих структур і композицій у різних контекстах для кращого розуміння і розв'язання задачі; дає змогу застосовувати вже знайдені моделі до нових ситуацій.

***Identifying Analogues by Composition** – a pedagogical technique involving the search for similar compositional arrangements and overall configurations across different contexts in order to enhance understanding and problem solving; it enables learners to transfer previously identified models and patterns to new situations.*

ВІДНАЙДЕННЯ АНАЛОГІВ ЗА СТРУКТУРОЮ – прийом, який полягає у порівнянні/пошукові схожих структур у різних ситуаціях

або текстах; дає змогу застосовувати структурні рішення до нових проблем і контекстів.

Identifying Analogues by Structure – a pedagogical technique involving the comparison and identification of similar underlying structures across different situations or texts; it allows learners to apply established structural solutions to new problems and contexts.

ВІДНАЙДЕННЯ АНАЛОГІВ ЗА ФУНКЦІЯМИ – прийом, що полягає у пошукові й знаходженні подібних/рольових функцій у різних явищах і ситуаціях; дає змогу зрозуміти, як певна функція працює в одній сфері та чи можна її застосувати в іншій.

Identifying Analogues by Function – a pedagogical technique involving the search for similar or role-based functions across different phenomena and situations; it helps learners understand how a particular function operates in one domain and whether it can be effectively applied in another.

ВІДНАЙДЕННЯ АСОЦІАЦІЙ І АНАЛОГІЙ ЗА НАЯВНИМИ ІДЕЯМИ – прийом, що полягає в пошукові й знаходженні зв'язків між новими і вже відомими ідеями, концепціями й аналогіями; дає можливість зробити нові ідеї зрозумілішими й упровадити їх на основі наявних концепцій.

Identifying Associations and Analogies Based on Existing Ideas – a pedagogical technique involving the exploration of connections between new ideas and already familiar concepts, ideas, and analogies; it makes new ideas more accessible and supports their implementation through reference to well-known conceptual frameworks.

ВІДОКРЕМЛЕННЯ ОСНОВНОГО Й ДРУГОРЯДНОГО – прийом, який полягає в розподілі інформації на основні й допоміжні частини для покращення структурування навчального матеріалу і процесу ухвалення рішень.

Structuring Core and Supporting Elements – a pedagogical technique involving the systematic division of information into primary and supporting components in order to improve the structuring of learning material and decision-making processes; it enhances clarity and prioritization.

ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ – прийом надання конкретних відповідей на запитання для розуміння інформації, здобування й перевірки знань.

Answering Questions – a pedagogical technique involving the provision of clear and specific responses to questions in order to support

comprehension, knowledge acquisition, and knowledge verification; it facilitates understanding and learning outcomes.

ВІДТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ – прийом, який полягає у здатності відновлювати або репродукувати інформацію з пам'яті чи за допомогою інших джерел; це важливо для перевірки засвоєння знань і спроби можливості застосовувати здобуту інформацію.

***Information Recall** – a pedagogical technique involving the ability to retrieve or reproduce information from memory or with the support of external sources; it is essential for assessing knowledge acquisition and the capacity to apply learned information; it supports evaluation of learning outcomes and transfer of knowledge.*

ВІДТВОРЕННЯ СИТУАЦІЙ ДИСКУСІЙНИХ – прийом, що передбачає імітацію реальних та ймовірних ситуацій, де учасники обговорюють проблеми й ухвалюють рішення; дає змогу зрозуміти, як різні погляди можуть взаємодіяти в умовах реальної дискусії.

***Reconstruction of Discussion Scenarios** – a pedagogical technique involving the simulation of real or plausible situations in which participants discuss issues and make decisions; it allows learners to understand how different perspectives interact under conditions of authentic discussion; it develops critical thinking and discursive competence.*

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ – прийом, що полягає у застосуванні візуальних елементів, таких як графіки, діаграми, малюнки, для покращення розуміння інформації; візуалізація сприяє ефективнішому сприйманню та засвоєнню складних ідей/концепцій.

***Visual Representation** – a pedagogical technique involving the use of visual elements such as graphs, charts, diagrams, and drawings to enhance understanding of information; it supports clearer perception and more effective assimilation of complex ideas and concepts.*

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ВАРІАНТІВ АЛЬТЕРНАТИВНИХ – прийом, який полягає у створенні візуальних моделей/схем для порівняння різних варіантів рішень/підходів; дає можливість зрозуміти переваги і недоліки варіантів.

***Visualization of Alternative Options** – a pedagogical technique involving the creation of visual models or schemes to compare different solution options or approaches; it enables learners to identify advantages and disadvantages and to evaluate potential consequences of each option.*

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ДАНИХ І ЗНАНЬ (ІНФОГРАФІКА, ДІАГРАМИ) – прийом, що полягає у представленні складної інформації у вигляді графічних елементів, щоб полегшити, спростити і покращити сприймання і розуміння даних.

***Data and Knowledge Visualization (infographics, charts)** – a pedagogical technique involving the graphical representation of complex information in order to simplify perception and facilitate understanding of data; it improves accessibility and supports clearer interpretation of knowledge structures.*

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ – прийом, який полягає у використанні візуальних засобів для виявлення, розвитку й організації ідей; дає змогу подати ідеї всім учасникам процесу конкретніше і зрозуміліше.

***Idea Visualization** – a pedagogical technique involving the use of visual tools to elicit, develop, and organize ideas; it allows ideas to be presented to all participants in a more concrete, structured, and comprehensible form.*

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ПРОГРЕСУ – прийом, що полягає у графічному представленні динаміки й досягнень у процесі навчання для спостереження за розвитком ситуації/проєкту.

***Progress Visualization** – a pedagogical technique involving the graphical representation of dynamics and achievements within the learning process; it enables observation of development, monitoring of outcomes, and reflection on project or learning progress.*

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ – прийом, що полягає у створенні візуальних елементів, які зображають етапи або послідовність дій для розв'язання проблеми і виконання завдання; дає можливість зрозуміти, як конкретний процес розвивається, і виявити ймовірні етапи та перешкоди.

***Process Visualization** – a pedagogical technique involving the creation of visual representations that depict stages or sequences of actions required to solve a problem or complete a task; it helps learners understand how a process unfolds and identify potential stages, bottlenecks, and obstacles.*

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ПРОЧИТАНОГО – прийом, який передбачає перетворення текстової інформації у графічні елементи для полегшення розуміння; уможливорює сприймання складної інформації у зрозумілому форматі, що покращує засвоєння матеріалу.

***Visualization of Read Text** – a pedagogical technique involving the transformation of textual information into graphical elements to*

facilitate comprehension; it allows complex information to be perceived in a clearer format and supports improved learning outcomes.

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ РІШЕНЬ – прийом графічного представлення варіантів рішень і шляхів, які можуть бути вибрані для розв’язання проблеми; дає змогу зрозуміти результати/наслідки кожного потенційного рішення і порівняти їх ефективність.

***Solution Visualization** – a pedagogical technique involving the graphical representation of solution options and possible pathways for problem solving; it enables learners to anticipate outcomes and consequences of each potential decision and to compare their effectiveness.*

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ТЕКСТУ – прийом створення візуальних елементів для кращого сприйняття й розуміння змісту тексту; дає змогу перетворити складні абстрактні ідеї на наочні, зрозумілі формати.

***Text Visualization** – a pedagogical technique involving the creation of visual elements to enhance perception and understanding of textual content; it makes complex and abstract ideas more concrete, accessible, and easier to interpret.*

ВПРАВЛЯННЯ В АДАПТАЦІЇ ДО ЗМІН – прийом, який передбачає виконання завдань у змінюваних і нестабільних умовах, щоб формувати пластичність мислення, толерантність до невизначеності й здатність оперативно реагувати на нові виклики.

***Practising Adaptation to Change** – a pedagogical technique involving the completion of tasks under changing and unstable conditions in order to develop cognitive flexibility, tolerance for uncertainty, and the ability to respond rapidly to new challenges; it strengthens adaptive thinking and resilience.*

ВСТАНОВЛЕННЯ ВЗАЄМОЗВ’ЯЗКІВ ІЗ ВИВЧЕНИМ МАТЕРІАЛОМ – прийом, що полягає у виявленні зв’язків між новими знаннями і засвоєними раніше; дає можливість краще зрозуміти, як нові концепти можуть поєднуватися з наявними знаннями.

***Establishing Connections with Previously Learned Material** – a pedagogical technique involving the identification of links between new knowledge and prior learning; it enables learners to understand how new concepts integrate with existing knowledge structures and supports deeper comprehension.*

ВСТАНОВЛЕННЯ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ – це процес виявлення постійних, повторюваних зв’язків і процесів у явищах/фактах, що дають змогу зробити висновки/передбачення.

Identifying Patterns – a cognitive and pedagogical process involving the detection of stable and recurring relationships and processes within phenomena or facts; it allows learners to draw conclusions and make predictions based on observed regularities.

ВСТАНОВЛЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ АСОЦІАТИВНИХ – прийом, що полягає у пошукові й виявленні зв'язків між різними ідеями, поняттями, фактами на основі їх схожих характеристик і контекстів.

Establishing Associative Links – a pedagogical technique involving the exploration and identification of connections between different ideas, concepts, and facts based on shared characteristics or contextual similarities; it supports meaning-making and integrative thinking.

ВСТАНОВЛЕННЯ І РОЗКРИТТЯ ЗВ'ЯЗКІВ ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВИХ – прийом, що полягає у виявленні й аналізі причинно-наслідкових зв'язків між явищами і подіями для з'ясування їх взаємозалежності.

Establishing and Analyzing Cause-and-Effect Relationships – a pedagogical technique involving the identification and examination of causal relationships between phenomena and events in order to clarify their interdependence; it supports analytical reasoning and understanding of consequences.

ГЕЙМІФІКУВАННЯ – прийом, що включає використання ігрових елементів (бали, рівні, нагороди) для стимулювання мотивації; робить процес цікавішим і змагальним, сприяючи залученню учнів.

Gamification – a pedagogical technique involving the use of game-based elements such as points, levels, and rewards to stimulate motivation; it makes the learning process more engaging and competitive and promotes learner involvement.

ГЕНЕРУВАННЯ ЗАПИТАНЬ – прийом, що включає створення різноманітних запитань для поглибленого аналізу проблеми/ситуації.

Question Generation – a pedagogical technique involving the creation of diverse questions in order to support in-depth analysis of a problem or situation; it encourages inquiry and critical thinking.

ГЕНЕРУВАННЯ ІДЕЙ – прийом для створення нових рішень/концепцій; дає змогу виконати поставлену задачу, розв'язати проблему, заохочує інноваційне і креативне мислення.

Idea Generation – a pedagogical technique aimed at producing new solutions or concepts; it enables task completion and problem solving and fosters innovative and creative thinking.

ГЕНЕРУВАННЯ ІДЕЙ НА ОСНОВІ АСОЦІАЦІЙ ЕМОЦІЙНИХ – прийом, що полягає у створенні нових ідей шляхом використання емоційних реакцій, відчуттів, переживань, які викликають об'єкт, подія або ситуація.

Idea Generation Based on Emotional Associations – a pedagogical technique involving the creation of new ideas through the use of emotional responses, feelings, and experiences evoked by an object, event, or situation; it supports creative exploration and affective engagement.

ГЕНЕРУВАННЯ ІДЕЙ НА ОСНОВІ АСОЦІАЦІЙ ІНТУЇТИВНИХ – прийом, що базується на використанні підсвідомих асоціацій та інтуїтивних здогадів для створення нових ідей.

Idea Generation Based on Intuitive Associations – a pedagogical technique based on the use of subconscious associations and intuitive insights to generate new ideas; it encourages non-linear thinking and intuitive creativity.

ГЕНЕРУВАННЯ ІДЕЙ ПООСІБНЕ – прийом індивідуальної роботи, що полягає у створенні ідей кожним учнем окремо, без обміну думками з однокласниками.

Individual Idea Generation – a pedagogical technique involving independent work in which each learner generates ideas individually without exchanging thoughts with peers; it supports autonomy and personal reflection.

ГЕНЕРУВАННЯ ІДЕЙ ПОПАРНЕ – прийом колективної творчості, що передбачає створення ідей у парах через взаємний обмін думками та їх комбінацію.

Paired Idea Generation – a pedagogical technique of collaborative creativity involving idea generation in pairs through mutual exchange and combination of perspectives; it promotes dialogue and co-construction of ideas.

ГЕНЕРУВАННЯ МЕТАФОР ТА ЇХ ТЕСТУВАННЯ – прийом, що полягає у створенні метафор для пояснення складних понять/явищ, із подальшою перевіркою їх адекватності й продуктивності.

Metaphor Generation and Testing – a pedagogical technique involving the creation of metaphors to explain complex concepts or phenomena, followed by evaluation of their adequacy and usefulness; it deepens conceptual understanding and supports meaning-making.

ГЕНЕРУВАННЯ РІШЕНЬ – прийом, що полягає у створенні максимально широкого спектра імовірних варіантів розв’язання певної проблеми, із подальшим їх аналізом і відбором.

***Solution Generation** – a pedagogical technique involving the development of a broad range of possible solutions to a given problem, followed by their analysis and selection; it supports systematic problem solving and decision making.*

ГЕНЕРУВАННЯ РІШЕНЬ БЕЗ ЇХ ОЦІНКИ – прийом спрямований на вільне створення різних рішень – без початкової критики чи оцінювання їх ефективності (для збереження потоку ідей).

***Solution Generation without Evaluation** – a pedagogical technique focused on the free generation of multiple solutions without initial criticism or assessment of their effectiveness; it preserves idea flow and supports creative fluency.*

ГЕНЕРУВАННЯ РІШЕНЬ КОЛЕКТИВНИХ – прийом, що передбачає колективну розробку рішень, де кожен учень робить внесок, а результат досягається завдяки взаємодії та синергії групи.

***Collective Solution Generation** – a pedagogical technique involving the collaborative development of solutions in which each learner contributes, and outcomes are achieved through interaction and group synergy; it fosters cooperation and shared responsibility.*

ГІМНАСТИКА МИСЛЕНЬСВА – прийом, що полягає у використанні спеціальних вправ і завдань для розвитку когнітивних умінь, тренування пам’яті, уваги, логіки і творчого мислення.

***Cognitive Gymnastics** – a pedagogical technique involving the use of targeted exercises and tasks to develop cognitive skills, including memory, attention, logic, and creative thinking; it strengthens mental flexibility and overall cognitive performance.*

ГІПОТЕЗУВАННЯ – прийом, що полягає у формулюванні гіпотез/припущень щодо пояснення явищ, прогнозування результатів із подальшою їх перевіркою.

***Hypothesis Formulation** – a pedagogical technique involving the formulation of hypotheses or assumptions to explain phenomena or predict outcomes, followed by their systematic testing; it supports scientific thinking and analytical reasoning.*

ГІПОТЕЗУВАННЯ ПОГЛИБЛЕНЕ – прийом, що передбачає формулювання гіпотез із ґрунтовним аналізом, урахуванням багатьох чинників, змінних і імовірних сценаріїв розвитку подій.

***Advanced Hypothesizing** – a pedagogical technique involving the formulation of hypotheses based on in-depth analysis, taking into account multiple factors, variables, and possible developmental scenarios; it promotes complex reasoning and foresight.*

ГОЛОСУВАННЯ АУДИТОРІЇ – прийом, за якого ідеї і проекти оцінюються не лише експертами, а й широкою аудиторією через голосування; забезпечує демократичний підхід до відбору кращих рішень.

***Audience Voting** – a pedagogical technique in which ideas and projects are evaluated not only by experts but also by a broader audience through voting; it ensures a democratic approach to selecting preferred solutions and increases engagement.*

ГРУПУВАННЯ – прийом, який полягає в об'єднанні окремих елементів, ідей, понять у групи за певними ознаками схожості для впорядкування й аналізу.

***Grouping** – a pedagogical technique involving the organization of individual elements, ideas, or concepts into groups based on shared characteristics in order to support ordering and analysis; it enhances categorization skills.*

ГРУПУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ – прийом систематизації й структурування інформації шляхом об'єднання даних у логічні блоки, що полегшують аналіз і запам'ятовування.

***Information Grouping** – a pedagogical technique involving the systematization and structuring of information by combining data into logical blocks that facilitate analysis and memorization; it improves cognitive organization.*

ГРУПУВАННЯ СУДЖЕНЬ – прийом, який передбачає об'єднання висловлених суджень, думок, оцінок за певними критеріями для виявлення закономірностей/позицій.

***Judgement Grouping** – a pedagogical technique involving the consolidation of expressed judgements, opinions, or evaluations according to specific criteria in order to identify patterns or positions; it supports comparative analysis and synthesis.*

ДЕБАТУВАННЯ – прийом формальної дискусії, що передбачає обговорення певного питання двома сторонами з протилежними позиціями із дотриманням правил і структурованої аргументації.

***Debating** – a pedagogical technique of formal discussion involving two opposing sides that argue a specific issue in accordance with estab-*

lished rules and structured argumentation; it develops critical thinking, persuasive skills, and disciplined discourse.

ДЕДУКЦІЯ – прийом логічного мислення, що полягає у виведенні конкретних висновків із загальних положень, правил, тверджень; сприяє розвитку аналітичності, логічної аргументації і структурованого мислення.

***Deduction** – a logical thinking technique involving the derivation of specific conclusions from general principles, rules, or statements; it fosters analytical reasoning, logical argumentation, and structured thinking.*

ДЕМОНСТРАЦІЯ – прийом наочного показу об'єкта, явища, процесу для створення зрозумілого образу, формування уявлень і закріплення знань завдяки візуальним матеріалам.

***Demonstration** – a pedagogical technique involving the visual presentation of an object, phenomenon, or process in order to create a clear mental representation and reinforce learning through visual materials; it supports comprehension and knowledge consolidation.*

ДЕМОНСТРУВАННЯ – прийом активного показу дії/процесу у виконанні, що дає змогу учням спостерігати послідовність кроків і наслідувати їх для формування практичних умінь.

***Demonstrating (Demonstrative Modelling)** – a pedagogical technique involving the active demonstration of an action or process as it is performed, allowing learners to observe the sequence of steps and replicate them to develop practical skills; it supports procedural learning and skill acquisition.*

ДЕРЕВО РІШЕНЬ – прийом візуалізації варіантів вибору та їх результатів/наслідків у вигляді розгалуженої діаграми-«дерева», що дає змогу аналізувати перспективи, ризики, альтернативи й будувати логічні стратегії.

***Decision Tree** – a pedagogical technique involving the visualization of choices and their outcomes and consequences in the form of a branching «tree» diagram; it allows you to analyze prospects, risk, alternatives, and build logical strategies.*

ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ – прийом, що включає емпатію, ідеацію, прототипування і тестування; дає змогу створювати рішення, що враховують реальні потреби користувачів, а також швидко адаптуватися до змін.

Design Thinking – a pedagogical technique incorporating empathy, ideation, prototyping, and testing; it enables the creation of solutions that address real user needs and supports rapid adaptation to change.

ДИКТАНТ АКТУАЛІЗАЦІЙНИЙ – прийом актуалізації знань, коли педагог називає слова-стимули, а учні записують імена і назви асоційованих з ними осіб/об'єктів/дій/подій тощо; розвиває асоціативну пам'ять і логічне мислення.

Activation Dictation – an instructional technique for activating prior knowledge in which the teacher provides stimulus words, and students record the names of persons, objects, actions, events, or other concepts associated with them; this method fosters the development of associative memory and logical thinking.

ДИСКУСІЯ – прийом у формі організованої розмови, спрямованої на обмін думками, ідеями, позиціями між учнями з метою пошуку істини, з'ясування поглядів, розв'язання проблеми.

Discussion – a pedagogical technique in the form of an organized conversation aimed at the exchange of thoughts, ideas, and positions among learners in order to seek truth, clarify viewpoints, or solve a problem; it fosters analytical thinking and collaborative reasoning.

ДИСКУСІЯ АРГУМЕНТОВАНА – прийом у форматі дискусії, де кожна сторона підтримує свою позицію аргументами, доказами, прикладами; використовується для розвитку вмінь аргументувати й переконувати.

Argumentative Discussion – a pedagogical technique in which each side supports its position with arguments, evidence, and examples; it is used to develop learners' skills in reasoning, persuasion, and structured argumentation.

ДИСКУСІЯ ОБЕРНЕНА – прийом, де кожен учасник спочатку аргументовано підтримує позицію, з якою він зазвичай не погоджується, що сприяє розвитку критичності мислення й емпатії.

Reverse Discussion – a pedagogical technique in which participants initially argue in favor of a position they would not normally support; it promotes critical thinking, empathy, and perspective-taking.

ДИСКУСІЯ У МАЛІЙ ГРУПІ – прийом, що передбачає обговорення питання/проблеми невеликою групою учнів (із 3–8 осіб), де кожен має змогу активно висловитися; використовується для розвитку комунікації, вивчення різних поглядів і формування узгодженої думки.

Small-Group Discussion – a pedagogical technique involving the discussion of a question or problem within a small group of learners (3–8

people), allowing everyone to actively contribute; it supports communication skills, consideration of diverse perspectives, and collaborative conclusion-making.

ДІАГНОСТИКА АНАЛОГОВА – прийом, що полягає у використанні аналогій для виявлення стану, проблеми, характеристики системи шляхом перенесення ознак з іншого об'єкта/ситуації на діагностований; сприяє розвиткові аналітичного й метафоричного мислення.

***Analogical Diagnosis** – a pedagogical technique involving the use of analogies to identify the state, problems, or characteristics of a system by transferring features from another object or situation; it promotes analytical and metaphorical thinking.*

ДІАЛОГ – прийом безпосереднього спілкування між двома особами, спрямований на обмін думками, співпрацю, уточнення позицій і досягнення взаєморозуміння.

***Dialogue** – a pedagogical technique involving direct communication between two individuals aimed at exchanging thoughts, collaborating, clarifying positions, and achieving mutual understanding; it develops interpersonal and reflective skills.*

ДІАЛОГ ЕВРИСТИЧНИЙ – прийом у формі спілкування, спрямований на пошук нових ідей і рішень через активне обмірковування, обговорення й зіставлення поглядів.

***Heuristic Dialogue** – a pedagogical technique in the form of interaction focused on discovering new ideas and solutions through active reflection, discussion, and comparison of viewpoints; it stimulates inquiry and problem-solving.*

ДІАЛОГ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ З АВТОРОМ ЛЕКЦІЇ – прийом, що передбачає спілкування між здобувачами освіти і промовцем з метою поглибленого осмислення матеріалу, уточнення ідей та їх критичного обговорення.

***Intellectual Dialogue with the Lecturer** – a pedagogical technique involving communication between learners and the lecturer to deepen understanding of the material, clarify ideas, and engage in critical discussion; it enhances comprehension and analytical thinking.*

ДІАЛОГ РЕФЛЕКСІЙНИЙ – прийом у формі спілкування, спрямований на осмислення й аналіз почутого/побаченого через особистісне ставлення і роздуми.

***Reflective Dialogue** – a pedagogical technique involving communication aimed at reflecting on and analyzing what has been heard or*

observed through personal interpretation and contemplation; it supports metacognition and critical reflection.

ДІАЛОГ СОКРАТИВСЬКИЙ – прийом спілкування у формі запитань-відповідей, коли одна сторона ставить продумані доцільні запитання, а інша – послідовно доходить істини через власні роздуми й аргументи.

***Socratic Dialogue** – a pedagogical technique in the form of a question-and-answer interaction in which one party poses thoughtful and purposeful questions, and the other arrives at understanding through their own reasoning and arguments; it develops critical thinking and reasoning skills.*

ДІАЛОГУВАННЯ – прийом навчання через активне спілкування, що передбачає обмін думками, уточнення позицій і спільне осмислення матеріалу; сприяє розвитку критичності мислення, вміння аргументувати і слухати інших.

***Dialoguing** – a pedagogical technique based on active communication that involves the exchange of thoughts, clarification of positions, and joint reflection on the material; it fosters critical thinking, argumentation skills, and attentive listening.*

ДІАЛОГУВАННЯ ЕВРИСТИЧНЕ – прийом, що передбачає побудову діалогу так, щоб учень самостійно дошов висновків через серію відкритих запитань; активізує мислення, сприяє пошукові нових рішень і формуванню гіпотез.

***Heuristic Dialoguing** – a pedagogical technique in which dialogue is structured so that the learner independently arrives at conclusions through a series of open-ended questions; it activates thinking, promotes problem-solving, and supports hypothesis formation.*

ДІАЛОГУВАННЯ КЕРОВАНЕ – прийом, завдяки якому педагог як модератор спрямовує діалог, ставлячи запитання і коригуючи хід обговорення; дає змогу досягти освітньої мети за збереження структури й логіки дискусії.

***Guided Dialoguing** – a pedagogical technique in which the teacher, acting as a moderator, directs the dialogue by asking questions and adjusting the course of discussion; it ensures achievement of learning objectives while maintaining the structure and logic of the discussion.*

ДІАЛОГУВАННЯ ПРОБЛЕМНЕ – прийом, що базується на обговоренні суперечливих питань/проблемних ситуацій; стимулює глибо-

ший аналіз, розвиток уміння розглядати проблему з різних кутів зору і знаходити рішення через спільне осмислення.

Problem-Based Dialoguing – a pedagogical technique based on the discussion of controversial questions or problematic situations; it stimulates deeper analysis, development of perspective-taking skills, and collaborative solution-finding.

ДОБІР АНАЛОГІЙ – прийом вибору схожих ситуацій/об'єктів для порівняння, що сприяє пошуковій ролі і розв'язанню проблем.

Selecting Analogies – a pedagogical technique involving the choice of similar situations or objects for comparison in order to support problem-solving and decision-making; it promotes transfer of knowledge and analogical reasoning.

ДОБІР ЗАГОЛОВКА – прийом вибору найточнішого заголовка для тексту чи матеріалу, що виокремлює його зміст і привертає увагу.

Selecting a Title – a pedagogical technique involving the choice of the most accurate and appropriate title for a text or material to highlight its content and attract attention; it enhances clarity and engagement.

ДОБІР І КОМБІНУВАННЯ ЗАСОБІВ ЖАНРОВИХ – прийом добору й поєднання різних засобів задля досягнення певного ефекту.

Selecting and Combining Genre Devices – a pedagogical technique involving the selection and combination of various stylistic or rhetorical tools to achieve a desired effect; it supports expressive communication and creative presentation.

ДОБІР ІСТОРІЙ ЦІКАВИХ І ЗАХОПЛЮЮЧИХ – прийом вибору прикладів, історій, ситуацій, що привертають увагу, підтримують інтерес і дають можливість краще засвоїти матеріал.

Selecting Engaging and Interesting Stories – a pedagogical technique involving the choice of examples, stories, or situations that capture attention, maintain interest, and facilitate deeper understanding of the material; it enhances learner engagement and retention.

ДОБІР ПРИКЛАДІВ – прийом вибору конкретних зразків/ситуацій для ілюстрації основних ідей, тверджень, правил.

Selecting Examples – a pedagogical technique involving the choice of concrete samples or situations to illustrate key ideas, statements, or rules; it supports comprehension and application of concepts.

ДОБІР СЛІВ І ЗОБРАЖЕНЬ – прийом вибору відповідних слів, образів, графічних матеріалів для точної та виразної передачі ідей і концептів.

Selecting Words and Images – a pedagogical technique involving the choice of appropriate words, images, or graphic materials to convey ideas and concepts accurately and vividly; it promotes clear and expressive communication.

ДОБІР СЛІВ І СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ – прийом вибору точних слів і словосполучень для забезпечення зрозумілості, точності й переконливості у висловлюваннях.

Selecting Words and Phrases – a pedagogical technique involving the choice of precise words and expressions to ensure clarity, accuracy, and persuasiveness in statements; it enhances understanding and effective communication.

ДОМІНО АСОЦІАТИВНЕ – прийом, який полягає у побудові ланцюжка асоціацій між словами, образами і поняттями, де кожен елемент логічно чи асоціативно пов'язаний із попереднім; сприяє розвиткові креативного й асоціативного мислення.

Associative Domino – a pedagogical technique based on constructing a chain of associations among words, images, and concepts, where each element is logically or associatively linked to the previous one; it supports the development of creative and associative thinking.

ДОПОВНЕННЯ ПОСЛІДОВНЕ – прийом у форматі техніки, де кожен учень додає до попередньої ідеї чи висловлювання нові аспекти/елементи; сприяє розвиткові колективного мислення й креативності.

Sequential Extension – a technique-based pedagogical approach in which each learner adds new aspects or elements to a preceding idea or utterance; it fosters collective thinking and creativity as key learning outcomes.

ДОСЛІДЖЕННЯ – прийом, що використовується для накопичення, аналізу й узагальнення даних з метою вивчення явища, процесу, проблеми.

Research – a pedagogical technique used for the systematic accumulation, analysis, and synthesis of data in order to examine a phenomenon, process, or problem; it enables evidence-informed understanding and analytical learning outcomes.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛЬОВІ – прийом накопичення даних у реальних умовах, за межами лабораторії, класної кімнати – для здобуття достовірної інформації про явища у природному середовищі.

***Field Research** – a pedagogical technique involving data collection in real-world settings beyond the laboratory or classroom in order to obtain reliable information about phenomena in their natural context; it ensures authenticity of data and context-based learning outcomes.*

ДРАМАТИЗАЦІЯ – прийом відтворення/втілення ситуації через акторську гру/рольову діяльність – для кращого розуміння явищ, подій, взаємодій.

***Dramatization** – a pedagogical technique that involves reenacting or embodying a situation through acting or role-based activity to enhance understanding of phenomena, events, and interactions; it promotes experiential learning and interpretative outcomes.*

ЕКСКУРСІЇ – прийом, що забезпечує практичні виїзди для вивчення теми/явища у реальному контексті; сприяє формуванню практичних умінь, розвитку спостережливості та зв'язку теорії з практикою.

***Educational Excursions** – a pedagogical technique that provides organized field visits for studying a topic or phenomenon within a real-life context; it supports the development of practical skills, observational abilities, and meaningful connections between theory and practice as learning outcomes.*

ЕКСПЕРИМЕНТУВАННЯ – прийом у процесі спроб і помилок для перевірки гіпотез/ідей у реальних умовах; сприяє розвитку аналітичного і системного мислення, вмінь дослідницької діяльності.

***Experimentation** – a pedagogical technique based on trial-and-error processes used to test hypotheses or ideas in real or simulated conditions; it contributes to analytical and systemic thinking and to the development of research-related competencies as learning outcomes.*

ЕМПАТІЯ – прийом для розвитку здатності розуміти й відчувати емоції іншої людини; дає змогу формувати ефективну взаємодію в освітньому процесі, підтримує соціальні й комунікаційні вміння.

***Empathy** – a pedagogical technique aimed at developing the ability to understand and share another person's emotions; it enables effective interaction within the educational process and supports social and communication skills as key learning outcomes.*

З'ЯСУВАННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ І ВІДНОШЕНЬ МІЖ ПОНЯТТЯМИ І ЯВИЩАМИ – прийом полягає у вивченні взаємозв'язків між різними поняттями і явищами для глибшого розуміння їх структури і взаємного впливу.

Identifying Interrelationships and Relations between Concepts and Phenomena – a pedagogical technique focused on examining interconnections among different concepts and phenomena in order to achieve deeper understanding of their structure and mutual influence; it supports analytical comprehension and systemic learning outcomes.

З'ЯСУВАННЯ ЗВ'ЯЗКІВ – прийом визначення і вивчення різних типів зв'язків між явищами, процесами, концептами; сприяє формуванню логічного мислення й аналітичних умінь.

Identifying Connections – a pedagogical technique involving the identification and examination of various types of connections among phenomena, processes, and concepts; it fosters logical thinking and analytical skills as key learning outcomes.

З'ЯСУВАННЯ ЗВ'ЯЗКІВ ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВИХ – прийом аналізу того, як одне явище/одна подія може викликати інше/іншу, і виявлення причинно-наслідкових зв'язків між ними.

Cause-and-Effect Examination – a pedagogical technique based on analyzing how one phenomenon or event may trigger another and on uncovering causal relationships between them; it enables the development of causal reasoning and analytical consequences.

З'ЯСУВАННЯ ЗНАЧЕНЬ НЕЗНАЙОМИХ СЛІВ – прийом використання контексту, інших джерел для визначення значень нових слів і термінів; сприяє збагаченню і точності мислення й мовлення.

Clarifying the Meanings of Unfamiliar Words – a pedagogical technique that involves using context and additional sources to determine the meanings of new words and terms; it supports vocabulary development and language-awareness outcomes.

ЗАВДАННЯ РІЗНОТИПОВІ – прийом подачі завдань різних форматів (тестові, творчі, практичні, аналітичні, інші), що сприяє комплексному розвитку мислення і вмінь з урахуванням різних стилів навчання й рівня підготовки.

Varied Tasks – a pedagogical technique that involves presenting tasks in multiple formats (e.g., tests, creative, practical, analytical activities) to support comprehensive development of thinking and skills while accommodating different learning styles and levels of preparedness; it ensures differentiated learning outcomes.

ЗАЛУЧЕННЯ ЕМОЦІЙ У ПРОЦЕС ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ – прийом використання емоцій як джерела натхнення й підсилення творчих процесів.

Emotional Engagement in Creative Thinking – a pedagogical technique that involves using emotions as a source of inspiration and as a means of intensifying creative processes; it enhances creative expression and affective learning outcomes.

ЗАНОТОВУВАННЯ – прийом фіксації інформації у письмовій і графічній формах для кращого запам'ятовування, структурування і подальшого аналізу.

Recording Information – a pedagogical technique involving the recording of information in written and graphical forms to improve retention, structuring, and subsequent analysis; it supports organizational skills and cognitive processing outcomes.

ЗАНУРЕННЯ В КОНТЕКСТ – прийом, який передбачає створення умов, максимально наближених до реальної ситуації і середовища, про яке йдеться; сприяє глибшому розумінню теми, підвищує мотивацію і дає змогу краще застосовувати знання на практиці.

Contextual Immersion – a pedagogical technique that involves creating conditions closely approximating a real-life situation and environment related to the topic under study; it facilitates deeper understanding of the subject, increases learner motivation, and enables more effective application of knowledge in practice as learning outcomes.

ЗАНУРЕННЯ В МІМІЧНІ Й НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ – прийом, що передбачає активне використання міміки, жестів, інтонації у процесі спілкування й навчання; розвиває емоційний інтелект, комунікаційні вміння і здатність «зчитувати» невербальні сигнали інших.

Immersion in Facial and Nonverbal Expression – a pedagogical technique that involves the active use of facial expressions, gestures, and intonation in communication and learning processes; it develops emotional intelligence, communication skills, and the ability to interpret others' nonverbal signals as key learning outcomes.

ЗАОХОЧЕННЯ – прийом стимулювання активності, досягнень і позитивної поведінки через підтримку й визнання; підвищує мотивацію, зміцнює самооцінку і створює позитивне освітнє середовище.

Encouragement – a pedagogical technique aimed at stimulating learner activity, achievement, and positive behavior through support and recognition; it enhances motivation, strengthens self-esteem, and contributes to a positive educational environment as important learning outcomes.

ЗАПАМ'ЯТОВУВАННЯ АСОЦІАЦІЙНІ – прийом, що базується на створенні зв'язків між новою інформацією і вже відомими образами, поняттями, враженнями; полегшує запам'ятовування завдяки емоційним, візуальним і смисловим асоціаціям.

Associative Memorization – a pedagogical technique based on creating links between new information and previously known images, concepts, or experiences; it facilitates retention through emotional, visual, and semantic associations as learning outcomes.

ЗАПИС І АНАЛІЗ ВЛАСНИХ УСПІХІВ УЧНІВ – прийом оцінки прогресу через ведення записів про досягнення та їх подальший аналіз; дає змогу здобувачам освіти усвідомлювати поступ у своєму розвитку й визначати напрями удосконалення.

Recording and Analysis of Learners' Achievements – a pedagogical technique for assessing progress through systematic documentation of achievements and their subsequent analysis; it enables learners to become aware of their development and to identify directions for improvement as learning outcomes.

ЗАПИС РОЗПОВІДЕЙ – прийом занотовування історій і наративів для подальшого аналізу й використання в освітньому процесі.

Recording Narratives – a pedagogical technique involving the documentation of stories and narratives for subsequent analysis and use in the educational process; it supports reflective learning and interpretative outcomes.

ЗАПИСУВАННЯ – прийом, що використовується для занесення ідей, думок і важливої інформації загалом у записники, на папір, на цифрові носії; сприяє систематизації знань і розвитку вмінь концентрувати увагу.

Recording (Writing Down) – a pedagogical technique used to document ideas, thoughts, and important information in notebooks, on paper, or in digital formats; it supports knowledge systematization and the development of concentration skills as learning outcomes.

ЗАПИСУВАННЯ РЕФЛЕКСІЇ У ЩОДЕННИК – прийом, що полягає у веденні особистого журналу для думок, досвіду, освітнього процесу.

Reflective Journaling – a pedagogical technique that involves maintaining a personal journal to record thoughts, experiences, and learning processes; it supports self-reflection and metacognitive learning outcomes.

ЗАПИТАННЯ – прийом формулювання запитань для здобуття інформації та стимулювання роздумів; сприяє розвитку критичності мислення й умінь формулювати проблеми.

***Inquiry-Based Questioning** – a pedagogical technique involving the formulation of questions to obtain information and stimulate thinking; it fosters critical thinking and problem-formulation skills as key learning outcomes.*

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ – прийом-техніка взаємодії, де одна сторона ставить запитання, а інша відповідає на них і навпаки; розвиває аналітичні, комунікаційні вміння і всі види мислення, зокрема системне і критичне.

***Question-and-Answer** – a pedagogical interaction technique in which one party poses questions and the other provides responses; it develops analytical and communication skills and supports multiple forms of thinking, including systemic and critical thinking, as learning outcomes.*

ЗАПИТАННЯ ПРОВОКАЦІЙНЕ – прийом, де запитання ставить виклик/стимулює роздуми, викликає інтерес і запускає дискусію.

***Provocative Questioning** – a pedagogical technique in which questions are designed to challenge assumptions, stimulate reflection, arouse interest, and provoke discussion; it encourages higher-order thinking and dialogic learning outcomes.*

ЗАПИТУВАННЯ – прийом у процесі постановки запитань для здобуття інформації.

***Asking Questioning** – a pedagogical technique involving the process of posing questions to obtain information; it supports inquiry-based learning outcomes.*

ЗАПИТУВАННЯ АКТИВНЕ – прийом активного залучення співрозмовника до процесу через чітке, уточнювальне і стимулююче запитання.

***Active Asking** – a pedagogical technique focused on actively engaging the interlocutor through clear, probing, clarifying, and stimulating questions; it enhances interaction quality and communicative learning outcomes.*

ЗАСТОСУВАННЯ АБСТРАКЦІЇ – прийом використання абстрактних понять для спрощення складних ідей, явищ і процесів.

***Applying Abstraction** – a pedagogical technique involving the use of abstract concepts to simplify complex ideas, phenomena, and pro-*

cesses; it supports conceptual clarity and higher-level cognitive learning outcomes.

ЗАСТОСУВАННЯ ДЕДУКЦІЇ – прийом, за якого на основі загальних принципів робляться висновки щодо конкретних ситуацій; розвиває логічне мислення й уміння аргументації.

Applying Deduction – a pedagogical technique in which conclusions about specific cases are drawn on the basis of general principles; it develops logical thinking and argumentation skills as key learning outcomes.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНДУКЦІЇ – прийом, у процесі реалізації якого на основі спостережень і фактів робляться загальні висновки.

Applying Induction – a pedagogical technique in which general conclusions are derived from observations and factual evidence; it supports pattern recognition and analytical reasoning outcomes.

ЗАСТОСУВАННЯ ПАУЗ ДЛЯ РОЗДУМІВ – прийом із використанням пауз для того, щоб дати час для глибоких роздумів/самоаналізу.

Using Pauses for Reflection – a pedagogical technique that involves intentional pauses to allow time for deeper thinking and self-analysis; it enhances metacognitive awareness and reflective learning outcomes.

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ – прийом із використанням методів, що стимулюють нове й оригінальне мислення, таких як генерування ідей тощо.

Applying Creative Thinking Techniques – a pedagogical technique involving the use of methods that stimulate novel and original thinking, such as idea generation; it fosters creativity and innovative problem-solving outcomes.

ЗВ'ЯЗОК ЗВОРОТНИЙ – прийом, який полягає в наданні відгуку про дії, відповіді, результати роботи; дає можливість скоригувати розуміння матеріалу, зміцнює освітній процес і підтримує взаємодію.

Feedback – a pedagogical technique that involves providing responses to actions, answers, or work outcomes; it enables adjustment of understanding, strengthens the educational process, and supports interaction as key learning outcomes.

ЗІСТАВЛЕННЯ – прийом порівняння різних об'єктів/ідей для виявлення подібностей і відмінностей.

***Juxtaposition** – a pedagogical technique involving the comparison of different objects or ideas in order to identify similarities and differences; it supports analytical thinking and evaluative learning outcomes.*

ЗІСТАВЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПОДІЇ – прийом, що передбачає порівняння різних способів тлумачення тієї самої події для глибшого розуміння її причин, результатів/наслідків і значення.

***Comparing Approaches to Interpreting an Event** – a pedagogical technique that involves comparing different methods of interpreting the same event in order to achieve deeper understanding of its causes, outcomes/consequences, and significance; it supports critical and interpretative learning outcomes.*

ЗІСТАВЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СИТУАЦІЇ – прийом аналізу різного бачення й розуміння конкретної ситуації для виявлення альтернативних рішень і пояснень.

***Comparing Approaches to Interpreting a Situation** – a pedagogical technique involving the analysis of different perspectives and methods of understanding a specific situation in order to identify alternative explanations and solutions; it fosters flexible thinking and analytical learning outcomes.*

ЗІСТАВЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТЕКСТІВ – прийом, що передбачає порівняння способів тлумачення й розуміння тексту для кращого осмислення його змісту.

***Comparing Approaches to Interpreting Texts** – a pedagogical technique that involves comparing different ways of interpreting and understanding texts in order to enhance comprehension of meaning; it supports interpretative and critical reading outcomes.*

ЗІСТАВЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ФАКТІВ – прийом, що дає змогу проаналізувати різні способи трактування фактів та оцінити їх об'єктивність і значущість.

***Comparing Approaches to Interpreting Facts** – a pedagogical technique that enables analysis of different ways of interpreting facts and evaluation of their objectivity and significance; it develops evaluative judgment and critical reasoning outcomes.*

ЗІСТАВЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЯВИЩ – прийом порівняння різних способів пояснення певного явища для глибшого розуміння його природи й закономірностей.

Comparing Approaches to Interpreting Phenomena – a pedagogical technique involving the comparison of different explanatory approaches to a given phenomenon in order to gain deeper understanding of its nature and underlying patterns; it supports conceptual and analytical learning outcomes.

ЗІСТАВЛЕННЯ ПОГЛЯДІВ – прийом, який ґрунтується на порівнянні думок і поглядів учнів з метою виявлення схожих і відмінних елементів.

Comparing Viewpoints – a pedagogical technique that involves comparing learners' opinions and perspectives in order to identify similarities and differences; it fosters dialogic interaction and reflective learning outcomes.

ЗІСТАВЛЕННЯ ПОЗИЦІЙ – прийом, який передбачає порівняння різних позицій і підходів до конкретної проблеми для аналізу їх щодо логічності, переваг і недоліків.

Comparing Positions – a pedagogical technique that involves comparing different positions and approaches to a specific problem in order to analyze their logical coherence, strengths, and limitations; it supports argumentative reasoning and evaluative outcomes.

ЗІСТАВЛЕННЯ ТВЕРДЖЕНЬ – прийом, заснований на порівнянні окремих висловлень для визначення їх логічної сумісності/суперечностей.

Comparing Statements – a pedagogical technique that involves comparing individual statements in order to determine their logical consistency or contradictions; it develops logical analysis and critical thinking outcomes.

ЗМІНА КУТА ЗОРУ – прийом, що передбачає розгляд проблеми/ситуації з різних перспектив для отримання більш повної і глибокої картини.

Shifting the Point of View – a pedagogical technique that involves examining a problem or situation from multiple perspectives in order to obtain a more comprehensive and deeper understanding; it supports integrative thinking and perspective-taking outcomes.

ЗМІНА ПЕРСПЕКТИВИ ПІД ЧАС РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧІ – прийом, що передбачає перегляд ситуації/проблеми з іншого боку для пошуку нових рішень і підходів.

Changing Perspective during Problem Solving – a pedagogical technique that involves reconsidering a situation or problem from an

alternative angle to identify new solutions and approaches; it enhances cognitive flexibility and problem-solving outcomes.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ІМОВІРНИХ ПРОБЛЕМ І РЕЗУЛЬТАТІВ/НАСЛІДКІВ – прийом визначення потенційних проблем та їх результатів/наслідків у контексті підвищення ефективності рішення.

***Identifying Potential Problems and Outcomes/Consequences** – a pedagogical technique focused on determining possible problems and their outcomes/consequences in order to increase the effectiveness of decision-making; it supports anticipatory thinking and strategic planning outcomes.*

ІЄРАРХІЗАЦІЯ – прийом визначення ієрархії між елементами, організації їх за рівнями важливості/пріоритетності.

***Hierarchization** – a pedagogical technique involving the establishment of hierarchical relationships among elements by organizing them according to levels of importance or priority; it supports structuring skills and analytical organization outcomes.*

ІЛЮСТРУВАННЯ – прийом використання прикладів, візуальних матеріалів і демонстрацій для пояснення складних понять/ідей.

***Illustrating** – a pedagogical technique that involves the use of examples, visual materials, and demonstrations to explain complex concepts or ideas; it enhances clarity and conceptual understanding outcomes.*

ІЛЮСТРУВАННЯ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ВЛАСНИМИ ПРИКЛАДАМИ – прийом пояснення закономірностей через конкретні приклади, що демонструють принципи й закономірності.

***Illustrating Patterns with Learners' Own Examples** – a pedagogical technique that explains patterns or regularities through concrete examples that demonstrate underlying principles; it supports conceptual transfer and generalization outcomes.*

ІЛЮСТРУВАННЯ МІРКУВАНЬ ПРИКЛАДАМИ – прийом, який дає змогу пояснити власні думки, аргументи й міркування через конкретні факти й ситуації для надання їм більшої зрозумілості та переконливості.

***Illustrating Reasoning with Examples** – a pedagogical technique that enables learners to explain their thoughts, arguments, and reasoning through concrete cases and facts in order to enhance clarity and persuasiveness; it supports argumentative competence and reasoning outcomes.*

ІЛЮСТРУВАННЯ ПОНЯТЬ ВЛАСНИМИ ПРИКЛАДАМИ – прийом пояснення понять через власний досвід і особисті приклади, що сприяє кращому засвоєнню інформації.

Illustrating Concepts with Learners' Own Examples – a pedagogical technique that explains concepts through personal experience and self-generated examples, facilitating deeper comprehension; it enhances meaningful learning and retention outcomes.

ІЛЮСТРУВАННЯ ПРАВИЛ ВЛАСНИМИ ПРИКЛАДАМИ – прийом використання прикладів для пояснення й підтвердження застосування правил у різних ситуаціях.

Illustrating Rules with Learners' Own Examples – a pedagogical technique involving the use of examples to explain and confirm the application of rules in various situations; it supports procedural understanding and application outcomes.

ІМІТАЦІЯ – прийом копіювання й моделювання поведінки, дій, процесів для вивчення й покращення власних умінь.

Imitation – a pedagogical technique involving the derivation of logical outcomes/consequences from provided information or established statements in order to justify decisions or conclusions; it supports logical reasoning and evidence-based decision-making outcomes.

ІМОВІРНІСНІСТЬ – прийом оцінки ймовірності певних подій і результатів у процесі мислення для ухвалення обґрунтованих рішень.

Probabilistic Reasoning – a pedagogical technique involving the consideration of the likelihood of certain events and outcomes in the thinking process in order to make well-founded decisions; it supports risk-aware reasoning and evidence-based decision-making outcomes.

ІМПЛІКАЦІЯ – прийом у процесі виведення логічних результатів/наслідків із наданої інформації/здобутих тверджень для обґрунтування рішень/висновків.

Implication – a pedagogical technique involving the derivation of logical outcomes/consequences from provided information or established statements in order to justify decisions or conclusions; it supports logical reasoning and evidence-based decision-making outcomes.

ІМПРОВІЗАЦІЯ – прийом спонтанного створення й адаптації рішень без попередньої підготовки, що часто використовується у творчих і освітніх процесах.

Improvisation – a pedagogical technique based on the spontaneous creation and adaptation of solutions without prior preparation, commonly used in creative and educational processes; it fosters flexibility, creativity, and adaptive thinking outcomes.

ІНВЕРСІЯ – прийом обернення звичних ідей, процесів, послідовностей для нестандартних поглядів і створення нових рішень.

Inversion – a pedagogical technique that involves reversing conventional ideas, processes, or sequences in order to generate unconventional perspectives and develop new solutions; it supports creative rethinking and innovative problem-solving outcomes.

ІНДУКЦІЯ – прийом, за якого на основі конкретних спостережень формуються загальні висновки, принципи, закономірності.

Induction – a pedagogical technique in which general conclusions, principles, or patterns are formulated on the basis of specific observations; it develops analytical reasoning and generalization outcomes.

ІНЖИНІРИНГ ЗВОРОТНИЙ – прийом, за якого учні аналізують наявні продукти/технології для вдосконалення/створення нових рішень; розвиває критичність мислення і дає можливість краще зрозуміти сильні й слабкі сторони поточних рішень.

Reverse Engineering – a pedagogical technique in which learners analyze existing products or technologies in order to improve them or create new solutions; it develops critical thinking and enables deeper understanding of the strengths and limitations of current solutions as learning outcomes.

ІННОВАЦІЮВАННЯ ВІДКРИТЕ – прийом, який передбачає активний обмін ідеями між здобувачами освіти, менторськими групами, зовнішніми партнерами й організаціями для створення інноваційних рішень; дає змогу поєднувати міжпредметні ідеї й досягати ефективних результатів.

Open Innovating Process – a pedagogical technique that involves active exchange of ideas among learners, mentoring groups, and external partners or organizations to generate innovative solutions; it enables interdisciplinary integration and supports effective collaborative outcomes.

ІНСТРУКТУВАННЯ – прийом навчання через надання чітких вказівок, рекомендацій і пояснень для акцентування знань і вмінь.

***Instructing** – a pedagogical technique that involves teaching through the provision of clear guidelines, recommendations, and explanations to emphasize knowledge and skills; it supports clarity of learning objectives and procedural learning outcomes.*

ІНСТРУМЕНТУВАННЯ – прийом використання інструментів, технологій, технічних засобів для підтримки навчання, досліджень і творчого процесу.

***Instrumentation** – a pedagogical technique involving the use of tools, technologies, and technical resources to support learning, research, and creative processes; it enhances operational competence and technology-supported learning outcomes.*

ІНТЕГРАЦІЯ РІЗНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ – прийом об'єднання різних педагогічних технік і стратегій для забезпечення комплексного й ефективного підходу до навчання, виховання і розвитку.

***Integrating Multiple Teaching Methods** – a pedagogical technique that combines different instructional techniques and strategies to ensure a comprehensive and effective approach to learning, education, and development; it supports holistic and synergistic learning outcomes.*

ІНТЕРВ'ЮВАННЯ – прийом накопичення інформації шляхом проведення бесіди й опитування для здобуття даних, думок і досвіду.

***Interviewing** – a pedagogical technique involving the collection of information through structured or semi-structured conversation and questioning to obtain data, opinions, and experiences; it supports qualitative inquiry and communicative research outcomes.*

ІНТЕРВ'ЮВАННЯ ПАРТНЕРСЬКЕ – прийом, за якого дві особи обмінюються інформацією, досвідом, ідеями.

***Peer Interviewing** – a pedagogical technique in which two participants exchange information, experiences, and ideas through mutual questioning; it fosters dialogic interaction, reflective thinking, and collaborative learning outcomes.*

ІНТЕРПРЕТУВАННЯ – прийом аналізу і пояснення значення й змісту явищ, текстів/ситуацій для глибшого розуміння.

***Interpreting** – a pedagogical technique involving the analysis and explanation of the meaning and content of phenomena, texts, or situations in order to achieve deeper understanding; it supports comprehension and critical reasoning outcomes.*

ІНТЕРПРЕТУВАННЯ КОНТЕКСТУ – прийом тлумачення ситуації, події, явища на основі контексту для точного розуміння значення/сміслів.

Interpreting Context – a pedagogical technique that involves interpreting a situation, event, or phenomenon based on its context in order to achieve precise understanding of its meaning/sences; it fosters situational awareness and analytical reasoning outcomes.

ІНТЕРПРЕТУВАННЯ ТЕКСТУ – прийом аналізу тексту для визначення його значення, суті та прихованих смислів.

Interpreting Texts – a pedagogical technique involving the analysis of a text to determine its meaning, essence, and implicit content; it supports critical reading and interpretative comprehension outcomes.

ІНТЕРПРЕТУВАННЯ ТЕКСТУ ЧЕРЕЗ МИСТЕЦТВО – прийом тлумачення тексту за допомогою мистецьких засобів, таких як образи, музика, театр, – для глибшого сприйняття і розуміння.

Interpreting Texts through Art – a pedagogical technique that involves interpreting a text using artistic means, such as imagery, music, or theater, to achieve deeper perception and understanding; it enhances multimodal comprehension and creative analytical outcomes.

ІТЕРАЦІОНУВАННЯ – прийом, що передбачає постійне/поетапне тестування, швидкі ітерації й адаптацію до змін упродовж процесу; це дає змогу учням швидко змінювати стратегії та покращувати продукт.

Iterating – a pedagogical technique that involves continuous or staged testing, rapid iterations, and adaptation to changes throughout the process; it enables learners to quickly adjust strategies and improve their products; it supports adaptive learning and process optimization outcomes.

КАРТКА ДЛЯ ВІДГУКІВ – прийом-інструмент для отримання зворотного зв'язку від учасників про освітній процес, завдання, діяльність.

Feedback Card – a pedagogical tool used to obtain feedback from participants regarding the educational process, tasks, or activities; it supports reflective practice and formative assessment outcomes.

КАРТКА ДЛЯ САМОРЕФЛЕКСІЇ – прийом-інструмент для рефлексії особистого досвіду, дій і результатів навчання.

Self-Reflection Card – a pedagogical tool used for reflecting on personal experiences, actions, and learning outcomes; it fosters meta-cognition and self-directed learning outcomes.

КАРТУВАННЯ – прийом створення карт і схем для візуалізації ідей, концептів, даних з метою покращення їх сприйняття і структурування.

Mapping – a pedagogical technique involving the creation of maps and diagrams to visualize ideas, concepts, and data for improved perception and organization; it supports clearer understanding and structured representation of information.

КАРТУВАННЯ АСОЦІАТИВНЕ – прийом візуального представлення ідей і понять, пов'язаних між собою через асоціації, для кращого розуміння зв'язків і структурування інформації.

Associative Mapping – a pedagogical technique involving the visual representation of ideas and concepts connected through associations to enhance understanding of relationships and information structuring; it facilitates meaningful linkage and cognitive organization.

КАРТУВАННЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ МИСЛЕННЯ – прийом візуалізації концептів і думок, що дає змогу організувати, структурувати та ієрархізувати інформацію.

Mapping as Visualization of Thinking – a pedagogical technique involving the visualization of concepts and thoughts to organize, structure, and hierarchize information; it enables learners to externalize thinking processes and manage cognitive complexity.

КАРТУВАННЯ ДУМОК – прийом візуалізації ідей і думок для кращого їх розуміння, організації й структурування.

Mind Mapping – a pedagogical technique involving the visualization of ideas and thoughts to enhance understanding, organization, and structuring; it promotes holistic comprehension and coherent arrangement of content.

КАРТУВАННЯ ІДЕЙ – прийом візуалізації ідей для виявлення зв'язків між ними і створення нових рішень.

Idea Mapping – a pedagogical technique involving the visualization of ideas to identify connections between them and generate new solutions; it encourages creative thinking and integrative problem-solving.

КАРТУВАННЯ РЕФЛЕКСІЙНЕ ВІЗУАЛІЗАЦІЙНЕ – прийом використання візуальних матеріалів (схем, діаграм, карт) для рефлексії й осмислення перебігу освітніх процесів.

Reflective Visualization Mapping – a pedagogical technique involving the use of visual materials (diagrams, charts, maps) for reflection and

interpretation of educational processes; it supports critical reflection and deeper pedagogical insight.

КВЕСТУВАННЯ – прийом, що передбачає виконання завдань/ігор, де поетапно розв’язуються проблеми на шляху до досягнення мети.

***Quest-Based Learning (Questing)** – a pedagogical technique involving the completion of tasks or games in which problems are solved step by step on the path toward achieving a defined goal; it promotes sustained engagement, purposeful progression, and problem-solving outcomes.*

КЛАСИФІКУВАННЯ – прийом систематизації та організації елементів/ідей за певними ознаками/критеріями для спрощення аналізу, порівняння і кращого розуміння матеріалу.

***Classification** – a pedagogical technique involving the systematization and organization of elements or ideas according to specific features or criteria to simplify analysis, comparison, and understanding of content; it supports analytical clarity and cognitive structuring.*

КЛАСИФІКУВАННЯ ІДЕЙ – прийом організації ідей у категорії для полегшення аналізу, порівняння і подальшого використання.

***Idea Classification** – a pedagogical technique involving the organization of ideas into categories to facilitate analysis, comparison, and further application; it enables efficient information processing and informed decision-making outcomes.*

КЛАСИФІКУВАННЯ СМИСЛІВ ЗА ГЛИБИНОЮ – прийом розподілу смислів на різні рівні складності/абстракції для докладного аналізу.

***Depth-Based Meaning Classification** – a pedagogical technique involving the distribution of meanings across different levels of complexity or abstraction for detailed analysis; it allows learners to examine conceptual depth and interpret nuanced consequences.*

КЛАСИФІКУВАННЯ СМИСЛІВ ЗА РІВНЕМ – прийом групування смислів за їх складністю, важливістю, значущістю.

***Level-Based Meaning Classification** – a pedagogical technique involving the grouping of meanings according to their complexity, importance, or significance; it supports prioritization and hierarchical understanding outcomes.*

КЛАСИФІКУВАННЯ СМИСЛІВ ЗА ТИПОМ – прийом розподілу смислів за їх характеристиками, призначенням, контекстом – для полегшення аналізу й систематизації.

***Type-Based Meaning Classification** – a pedagogical technique involving the distribution of meanings according to their characteristics, function, or context to facilitate analysis and systematization; it enhances conceptual differentiation and interpretive consequences.*

КОДУВАННЯ ДУАЛЬНЕ – прийом використання двох різних типів кодів або систем для подання інформації, що підсилює сприйняття й запам'ятовування.

***Dual Coding** – a pedagogical technique involving the use of two different types of codes or representational systems to present information, thereby enhancing memory and perception; it strengthens encoding processes and learning outcomes.*

КОДУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ СЕНСОРНЕ – прийом подання інформації через сенсорні канали (зорові, слухові, тактильні) – для кращого сприйняття.

***Sensory Information Coding** – a pedagogical technique involving the presentation of information through sensory channels (visual, auditory, tactile) to improve perception; it supports multimodal processing and deeper comprehension outcomes.*

КОЛЕКТИВНЕ ГЕНЕРУВАННЯ ІДЕЙ – прийом спільного створення ідей/рішень у групі – для збільшення кількості й урізноманітнення ідей.

***Collective Idea Generation** – a pedagogical technique involving the collaborative creation of ideas or solutions within a group to increase the quantity and diversity of ideas; it stimulates creative interaction and expands problem-solving outcomes.*

КОЛЕКТИВНЕ ОСМИСЛЕННЯ ДОСВІДУ ОСВІТНЬОГО – прийом спільного аналізу й осмислення досвіду в галузі освіти – для підвищення ефективності навчання, виховання і розвитку.

***Collective Educational Experience Reflection** – a pedagogical technique involving the joint analysis and interpretation of experience in the field of education to enhance the effectiveness of learning, upbringing, and development; it supports shared understanding and reflective learning outcomes.*

КОЛЕКТИВНЕ ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМ – прийом спільної роботи над розв'язанням проблем через колективне обговорення, аналіз і формування рішень.

***Collective Problem Reflection** – a pedagogical technique involving collaborative work on problem-solving through collective discussion,*

analysis, and solution formation; it fosters critical dialogue and well-grounded decision-making outcomes.

КОЛЕКТИВНЕ ОСМИСЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ – прийом аналізу й оцінки результатів діяльності групи – для підвищення ефективності та покращення майбутніх дій.

***Collective Reflection on Activity Outcomes** – a pedagogical technique involving the analysis and evaluation of group activity outcomes to improve effectiveness and inform future actions; it promotes accountability and continuous improvement consequences.*

КОЛЕКТИВНЕ ПЛАНУВАННЯ – прийом спільного планування дій/проектів у групі – для координації та оптимізації роботи.

***Collective Planning** – a pedagogical technique involving joint planning of actions or projects within a group to ensure coordination and optimize work processes; it enhances coherence, shared responsibility, and organizational outcomes.*

КОЛО ДУМОК («МІКРОФОН») – прийом, за якого кожен учень стисло висловлює свою думку/позицію щодо обговорюваної теми.

***Opinion Circle («Microphone»)** – a pedagogical technique involving a structured round in which each learner briefly expresses their opinion or position on the topic under discussion; it ensures equal participation and supports concise verbalization outcomes.*

КОЛО РЕФЛЕКСІЙНЕ – прийом групового обговорення для аналізу, осмислення й обміну враженнями щодо певної теми/ситуації.

***Reflective Circle** – a pedagogical technique involving group discussion aimed at analyzing, interpreting, and sharing reflections on a specific topic or situation; it fosters collective reflection and deeper meaning-making outcomes.*

КОМБІНУВАННЯ ІДЕЙ ДЛЯ НОВИХ РІШЕНЬ – прийом об'єднання різних ідей для створення нових, ефективніших рішень.

***Idea Combination for New Solutions** – a pedagogical technique involving the integration of different ideas to generate new and more effective solutions; it encourages creative synthesis and innovative problem-solving outcomes.*

КОМБІНУВАННЯ ОБГОВОРЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПОДІБНИХ СИТУАЦІЙ – прийом аналізу різних, зокрема й схожих, варіантів для пошуку оптимального рішення.

***Combination of Discussing Alternative Solutions to Similar Situations** – a pedagogical technique involving the analysis and discussion of multiple solution options to identify the most effective approach; it supports comparative reasoning and informed decision-making outcomes.*

КОМБІНУВАННЯ ОБГОВОРЕННЯ РЕАКЦІЙ НА СТРЕС ТА АНАЛІЗУ ВЛАСНОГО ПРОГРЕСУ – прийом, що передбачає поєднання обговорення власних реакцій на стресові ситуації з оцінкою особистісного розвитку для підвищення саморегуляції й усвідомлення прогресу.

***Combination of Discussing Stress Responses and Analyzing Personal Progress** – a pedagogical technique involving the integration of discussion of individual responses to stressful situations with the evaluation of personal development to enhance self-regulation and awareness of progress; it promotes metacognitive reflection and adaptive coping outcomes.*

КОМЕНТУВАННЯ – прийом, що передбачає висловлення власної думки, оцінки, зауваження щодо ідеї, події та висловлень інших.

***Commenting** – a pedagogical technique involving the expression of one’s own opinion, evaluation, or remarks regarding an idea, event, or the statements of others; it supports critical engagement and dialogic learning outcomes.*

КОМПОНУВАННЯ – прийом об’єднання окремих елементів, ідей, об’єктів у цілісну структуру для формування логічного й естетичного результату.

***Composition** – a pedagogical technique involving the integration of separate elements, ideas, or objects into a coherent structure to achieve a logical and aesthetic result; it fosters structural thinking and integrative learning outcomes.*

КОМПОНУВАННЯ ЗОБРАЖЕНЬ – прийом створення композицій із різних зображень для вираження певної ідеї/концепції.

***Image Composition** – a pedagogical technique involving the creation of compositions from multiple images to express a specific idea or concept; it enhances visual literacy and multimodal interpretation outcomes.*

КОМПОНУВАННЯ КОЛЬОРІВ – прийом поєднання кольорів для досягнення певного візуального та емоційного ефекту.

***Color Composition** – a pedagogical technique involving the combination of colors to achieve a particular visual and emotional effect; it supports affective engagement and aesthetic perception outcomes.*

КОМПОНУВАННЯ СЛІВ – прийом створення смислів і висловів за об'єднання слів у фрази, словосполучення, мовні конструкції.

***Word Composition** – a pedagogical technique involving the creation of meanings and expressions through the combination of words into phrases, collocations, or linguistic constructions; it develops expressive accuracy and semantic construction outcomes.*

КОНКРЕТИЗУВАННЯ – прийом уточнення загальних понять, ідей, тверджень через конкретні приклади, ситуації, факти – для кращого розуміння/засвоєння.

***Specifying** – a pedagogical technique involving the clarification of general concepts, ideas, or statements through concrete examples, situations, or facts to improve understanding and retention; it enhances precision and comprehension outcomes.*

КОНСПЕКТУВАННЯ – прийом фіксації та систематизації інформації для подальшого аналізу, запам'ятовування й використання.

***Organized Note-Taking** – a pedagogical technique involving the recording and systematization of information for subsequent analysis, memorization, and application; it supports cognitive organization and knowledge retention outcomes.*

КОНСТРУЮВАННЯ ІГОР – прийом створення навчальних ігор, що стимулюють мислення, розвивають уміння, залучають до здобуття знань.

***Game Design** – a pedagogical technique involving the creation of educational games that stimulate thinking, develop skills, and engage learners in knowledge acquisition; it fosters motivation and interactive learning outcomes.*

КОНСТРУЮВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ЗАВДАНЬ – прийом створення завдань, які заохочують активну участь учнів через взаємодію з матеріалом/із середовищем.

***Interactive Task Design** – a pedagogical technique involving the creation of tasks that encourage active learner participation through interaction with material or the learning environment; it promotes engagement and experiential learning outcomes.*

КОНСТРУЮВАННЯ МОДЕЛЕЙ – прийом створення моделей для візуалізації та моделювання процесів, явищ, систем, що сприяє розумінню структури і взаємозв'язків.

Model Construction – a pedagogical technique involving the creation of models to visualize and simulate processes, phenomena, or systems, thereby supporting the understanding of structure and interconnections; it enhances systemic reasoning and conceptualization outcomes.

КОНСТРУЮВАННЯ ОБРАЗІВ – прийом створення образів/уявлень для кращого розуміння понять, явищ і процесів.

Image Construction – a pedagogical technique involving the creation of images or mental representations to improve understanding of concepts, phenomena, or processes; it facilitates visualization and cognitive mapping outcomes.

КОНСТРУЮВАННЯ РІШЕНЬ – прийом розробки стратегій і варіантів рішень для ефективного розв'язання проблем.

Solution Construction – a pedagogical technique involving the development of strategies and solution options for effective problem-solving; it supports strategic thinking and decision-making outcomes.

КОНСТРУЮВАННЯ СХЕМ АСОЦІАТИВНИХ – прийом створення схем для відображення зв'язків між ідеями, поняттями, фактами.

Associative Scheme Construction – a pedagogical technique involving the creation of schemes to represent connections between ideas, concepts, or facts; it strengthens relational understanding and organizational outcomes.

КОНСТРУЮВАННЯ ТЕОРІЙ ВЛАСНИХ – прийом розробки теоретичних пояснень на основі спостережень, аналізу даних і власного досвіду.

Personal Theory Construction – a pedagogical technique involving the development of theoretical explanations based on observation, data analysis, and personal experience; it promotes reflective thinking and theory-building outcomes.

КОНСУЛЬТУВАННЯ – прийом надання професійних порад, рекомендацій і підтримки для покращення процесу навчання/діяльності.

Consulting – a pedagogical technique involving the provision of professional advice, recommendations, and support to improve the learning or activity process; it facilitates guidance and enhances learning or performance outcomes.

КОНТЕКСТУАЛІЗУВАННЯ – прийом розуміння й пояснення значення інформації, явищ, подій у конкретному контексті.

***Contextualization** – a pedagogical technique involving the understanding and explanation of the meaning of information, phenomena, or events within a specific context; it promotes situational comprehension and applied knowledge outcomes.*

КОНТРАКТИВНІСТЬ – прийом оцінки й коригування взаємодії різних елементів системи, процесу, групи для підвищення ефективності.

***Contractivity** – a pedagogical technique involving the assessment and adjustment of interactions among different elements of a system, process, or group to improve efficiency; it supports adaptive regulation and system optimization outcomes.*

КОНТРАСТУВАННЯ – прийом виділення відмінностей між ідеями, явищами, фактами для кращого розуміння їх сутності.

***Contrasting** – a pedagogical technique involving the highlighting of differences between ideas, phenomena, or facts to deepen understanding of their essence; it enhances analytical perception and differentiation outcomes.*

КОНТРАДІЯЛЬНІСТЬ – прийом протидії, коригування дій, які не сприяють досягненню мети, для відновлення ефективного процесу.

***Counteraction** – a pedagogical technique involving opposition or adjustment of actions that do not contribute to achieving a goal to restore an effective process; it fosters corrective intervention and process improvement outcomes.*

КОРИГУВАННЯ – прийом внесення змін у процес, діяльність, результат для покращення його якості й досягнення бажаного ефекту.

***Adjustment** – a pedagogical technique involving the modification of a process, activity, or outcome to achieve the desired effect and improve quality; it supports optimization and enhanced performance outcomes.*

КОРИГУВАННЯ НЕТОЧНОСТЕЙ АСОЦІАТИВНИХ – прийом усунення помилок і неточностей у зв'язках між ідеями, концептами, фактами – для підвищення точності мислення.

***Adjustment of Associative Inaccuracies** – a pedagogical technique involving the correction of errors and inaccuracies in the connections between ideas, concepts, or facts to improve the accuracy of thinking; it promotes precise reasoning and conceptual clarity outcomes.*

КОРИГУВАННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ МИСЛЕННЯ – прийом оцінки й коригування мислення для досягнення вагомий результативності.

Adjustment of Thinking Process Management – a pedagogical technique involving the assessment and correction of one’s thinking process to achieve significant effectiveness; it fosters metacognitive control and outcome-oriented cognitive regulation.

КРЕАТИВНЕ ВПРАВЛЯННЯ НА ОСНОВІ ПРИПУЩЕНЬ – прийом виконання вправ і завдань, що стимулюють креативне мислення за гіпотезування і припущень.

Creative Practice Based on Hypotheses – a pedagogical technique involving exercises that stimulate creative thinking through hypothesis generation and assumptions; it promotes imaginative reasoning and innovative thinking outcomes.

КРИТИКУВАННЯ ІДЕЙ – прийом оцінки ідей з метою виявлення слабких місць, потенційних ризиків і шляхів покращення.

Critiquing Ideas – a pedagogical technique involving the evaluation of ideas to identify weaknesses, potential risks, and avenues for improvement; it fosters critical analysis and constructive feedback outcomes.

КРУГЛИЙ СТІЛ – прийом у формі обговорення, де всі учні мають рівні можливості висловити свою думку й обговорити тему.

Round Table – a pedagogical technique in the form of a discussion where all learners have equal opportunities to express their opinions and discuss the topic; it encourages inclusive dialogue and collaborative understanding outcomes.

КУЩ АСОЦІАТИВНИЙ – прийом розвитку ідей через асоціативне мислення і поєднання різних концептів у «кущ» ідей.

Associative Bush – a pedagogical technique involving the development of ideas through associative thinking and the combination of different concepts into a “bush” of ideas; it enhances ideational connectivity and creative expansion outcomes.

МАЛЮВАННЯ СЛОВЕСНЕ – прийом використання словесних описів для створення візуальних образів і пояснень.

Verbal Drawing – a pedagogical technique involving the use of verbal descriptions to create visual images and explanations; it enhances imaginative visualization and conceptual understanding outcomes.

МАРКУВАННЯ ТЕКСТУ – прийом у процесі позначення й підкреслення важливих моментів у тексті для зручності подальшого аналізу й обговорення.

***Text Marking** – a pedagogical technique involving the identification and highlighting of key points in a text for ease of subsequent analysis and discussion; it supports focused reading and information organization outcomes.*

МАТЕРІАЛИ ВІЗУАЛЬНІ – прийом використання графічних, ілюстративних, відеоматеріалів для передачі інформації й підтримки освітнього процесу.

***Visual Materials** – a pedagogical technique involving the use of graphic, illustrative, or video materials to support the educational process and convey information; it promotes multimodal learning and enhanced comprehension outcomes.*

МЕНТОРСТВО – прийом навчання через індивідуальний супровід і наставництво з боку досвідченого педагога/фахівця; сприяє особистісному розвитку, професійній орієнтації і формуванню компетентностей на основі індивідуального підходу.

***Mentoring** – a pedagogical technique involving learning through individual guidance and mentorship by an experienced teacher or specialist; it fosters personal development, professional orientation, and competency formation through individualized support outcomes.*

МЕТАФОРА ВІЗУАЛЬНА – прийом використання візуальних елементів як метафор для пояснення й ілюстрації ідей.

***Visual Metaphor** – a pedagogical technique involving the use of visual elements as metaphors to explain and illustrate ideas; it enhances conceptual understanding and visual interpretation outcomes.*

МЕТАФОРИЗУВАННЯ – прийом використання переносного значення для пояснення складних ідей і концептів.

***Metaphorization** – a pedagogical technique involving the use of figurative meaning to explain complex ideas and concepts; it fosters abstract reasoning and semantic comprehension outcomes.*

МЕТАФОРИЗУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ «КОЛА ІНТЕРЕСІВ» – прийом створення метафор, що базуються на інтересах учасників і обставинах, сприятливих для кращого розуміння.

***Metaphorization Using «Circle of Interests»** – a pedagogical technique involving the creation of metaphors based on participants' interests and circumstances to improve understanding; it promotes personalized engagement and contextualized interpretation outcomes.*

МЕТАФОРИЗУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ АСОЦІАЦІЙ – прийом побудови метафор, що включають асоціативні зв'язки між ідеями/об'єктами.

Metaphorization Using Associations – a pedagogical technique involving the construction of metaphors that incorporate associative links between ideas or images; it supports relational thinking and creative connections outcomes.

МЕТАФОРИЗУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІСТОРІЙ – прийом створення метафор через оповіді/історії, що дають змогу пояснити складні концепти.

Metaphorization Using Stories – a pedagogical technique involving the creation of metaphors through narratives or stories to explain complex concepts; it enhances narrative reasoning and applied understanding outcomes.

МЕТАФОРИЗУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРИКЛАДІВ ІЗ РЕАЛЬНОГО ЖИТТЯ – прийом із використанням реальних ситуацій як метафор для пояснення ідеї/розкриття проблеми.

Metaphorization Using Real-Life Examples – a pedagogical technique involving the use of real-life situations as metaphors to explain an idea or clarify a problem; it fosters practical reasoning and experiential learning outcomes.

МЕТАФОРИЗУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ФАКТІВ, АФОРИЗМІВ, ГУМОРУ – прийом створення метафор через вислови, факти, гумористичні елементи для кращого сприйняття й запам'ятовування.

Metaphorization Using Facts, Aphorisms, Humor – a pedagogical technique involving the creation of metaphors through statements, facts, or humorous elements to improve perception and retention; it promotes memorable learning and affective engagement outcomes.

МИСЛЕННЯ «БЕЗ ФРЕЙМІВ» – прийом мислення, яке не обмежується традиційними шаблонами, а пропонує нові підходи й альтернативи.

Frame-Free Thinking – a pedagogical technique involving thinking that is not constrained by traditional patterns and proposes new approaches and alternatives; it promotes flexible cognition and innovative solution outcomes.

МИСЛЕННЯ КРЕАТИВНЕ – прийом поєднання різних підходів і методів для створення нових оригінальних рішень.

Creative Thinking – a pedagogical technique involving the combination of different approaches and methods to generate new and original solutions; it fosters originality and inventive problem-solving outcomes.

МИСЛЕННЯ ОБЕРНЕНЕ – прийом мислення, що передбачає аналіз проблеми/ситуації з протилежної позиції розгляду для знаходження нестандартних рішень.

Reverse Thinking – a pedagogical technique involving analyzing a problem or situation from the opposite perspective to find unconventional solutions; it enhances critical reflection and lateral solution outcomes.

МИСЛЕННЯ ПАРАЛЕЛЬНЕ – прийом одночасного розгляду кількох варіантів/рішень без послідовного вибору одного з них.

Parallel Thinking – a pedagogical technique involving the simultaneous consideration of multiple options or solutions without sequentially choosing one; it encourages divergent reasoning and comprehensive evaluation outcomes.

МИСЛЕННЯ СЦЕНАРНЕ – прийом створення імовірних сценаріїв розвитку подій для пошуку альтернативних шляхів/рішень.

Scenario Thinking – a pedagogical technique involving the creation of probable event scenarios to explore alternative paths or solutions; it supports foresight, planning, and anticipatory decision-making outcomes.

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ – прийом встановлення зв'язків між різними предметами/галузями науки для розширення контексту розуміння.

Interdisciplinary Connections – a pedagogical technique involving the establishment of links between different subjects or fields of knowledge to broaden the context of understanding; it promotes integrative learning and contextual comprehension outcomes.

МІРКУВАННЯ ВГОЛОС – прийом, за якого учень промовляє свої міркування під час виконання завдання/розв'язання проблеми; дає змогу краще усвідомити мисленнєві стратегії, виявити логічні помилки й систематизувати рішення.

Thinking Aloud – a pedagogical technique in which a learner verbalizes their reasoning while performing a task or solving a problem; it allows for better awareness of thinking strategies,

identification of logical errors, and systematic solution development outcomes.

МІРКУВАННЯ ЗА АНАЛОГІЄЮ – прийом використання аналогій для пояснення нових, складних ідей, перекладу їх на відомі поняття.

***Analogical Reasoning** – a pedagogical technique involving the use of analogies to explain new or complex ideas by translating them into familiar concepts; it enhances relational understanding and conceptual transfer outcomes.*

МОДЕЛЮВАННЯ – прийом створення моделей для відображення реальних/уявних об'єктів, явищ, ситуацій, процесів; дає змогу краще зрозуміти складні системи через спрощене представлення.

***Modeling** – a pedagogical technique involving the creation of models to represent real or imagined objects, phenomena, situations, or processes; it supports the comprehension of complex systems through simplified representation outcomes.*

МОДЕЛЮВАННЯ ГІПОТЕТИЧНЕ – прийом створення гіпотетичних моделей для вивчення теоретичних ситуацій і подій; дає змогу перевірити різні припущення і розглянути ймовірні наслідки без реальних експериментів; розвиває аналітичне мислення і здатність прогнозувати.

***Hypothetical Modeling** – a pedagogical technique involving the creation of hypothetical models to study theoretical situations and events; it allows for testing various assumptions and considering probable outcomes without real experiments; it develops analytical thinking and forecasting ability outcomes.*

МОДЕЛЮВАННЯ МЕНТАЛЬНЕ – прийом створення моделей в уяві для аналізу і проведення експериментів без фізичного втручання; дає змогу розвивати логічне мислення і прогнозувати результати/наслідки рішень.

***Mental Modeling** – a pedagogical technique involving the creation of models in the mind for analysis and experimentation without physical intervention; it fosters logical reasoning and the prediction of outcomes/consequences outcomes.*

МОДЕЛЮВАННЯ «НЕУСПІХУ» – прийом створення моделей на основі невдач для виявлення ймовірних помилок і покращення процесу; дає можливість прогнозувати ризики і розробляти стратегії запобігання.

***Failure-Based Modeling** – a pedagogical technique involving the creation of models based on failures to identify potential errors and improve processes; it enables risk anticipation and strategy development for prevention outcomes.*

МОДЕЛЮВАННЯ ОБ'ЄКТІВ АНАЛОГОВИХ – прийом створення фізичних або цифрових моделей об'єктів для глибшого розуміння їх властивостей і функцій; дає можливість візуалізувати складні системи і провести експерименти без ризику пошкодження оригіналу.

***Analog Object Modeling** – a pedagogical technique involving the creation of physical or digital models of objects to gain a deeper understanding of their properties and functions; it allows visualization of complex systems and experimentation without damaging the original outcomes.*

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ – прийом створення моделей для докладного вивчення послідовності та взаємодії етапів процесів; дає можливість краще зрозуміти складні явища і спрогнозувати ймовірні зміни в системі.

***Process Modeling** – a pedagogical technique involving the creation of models to study in detail the sequence and interactions of process stages; it facilitates understanding of complex phenomena and prediction of probable changes in the system outcomes.*

МОДЕЛЮВАННЯ РІШЕНЬ ПІД РІЗНИМИ КУТАМИ ЗОРУ – прийом оцінки ймовірних рішень з різних перспектив для комплексного розуміння їх результатів/наслідків; дає можливість передбачити позитивні й негативні ефекти, а також уникнути упереджень.

***Decision Modeling from Multiple Perspectives** – a pedagogical technique involving the evaluation of potential decisions from diverse viewpoints to achieve a comprehensive understanding of their outcomes and consequences; it enables learners to anticipate positive and negative effects and to reduce cognitive and perspective-based biases.*

МОДЕЛЮВАННЯ СИТУАЦІЙ – прийом створення ситуаційних моделей для глибокого аналізу ймовірних варіантів розвитку подій та ухвалення обґрунтованих рішень; дає змогу передбачати результати/наслідки різних дій і вибрати ефективніший шлях.

***Situational Modeling** – a pedagogical technique involving the creation of situational models for in-depth analysis of possible courses of events and informed decision-making; it enables learners to anticipate the outcomes and consequences of different actions and to select more effective pathways.*

МОДЕЛЮВАННЯ СИТУАЦІЙ ІЗ НЕВИЗНАЧЕНІСТЮ – прийом створення моделей, які враховують елементи невизначеності, ризику, непередбачуваності; дає можливість підготуватися до різних варіантів розвитку подій, оцінити ймовірність наслідків і розробити ефективні стратегії управління ризиками.

Modeling Situations with Uncertainty – a pedagogical technique involving the construction of models that incorporate elements of uncertainty, risk, and unpredictability; it enables learners to prepare for multiple possible developments, assess the probability of consequences, and design effective risk management strategies.

МОДЕЛЮВАННЯ СИТУАЦІЙ МАЙБУТНІХ – прийом створення прогнозів і моделей імовірних варіантів розвитку подій, процесів, проблем у прийдешньому; дає змогу передбачити потенційні зміни, оцінити ризики і вигоди, а також підготувати стратегії адаптації.

Future-Oriented Situational Modeling – a pedagogical technique involving the development of forecasts and models of probable future developments, processes, or problems; it enables learners to anticipate potential changes, evaluate risks and benefits, and prepare adaptive strategies.

МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУР АСОЦІАТИВНИХ – прийом створення моделей на основі асоціативних зв'язків між різними елементами, що дає можливість виявити приховані закономірності, зв'язки й розширити розуміння складних систем/ідей.

Associative Structure Modeling – a pedagogical technique involving the creation of models based on associative links between different elements; it enables learners to identify hidden patterns, relationships, and to expand understanding of complex systems or ideas.

МОДЕЛЮВАННЯ СЦЕНАРІЇВ РОЗВИТКУ СИТУАЦІЙ – прийом розробки й аналізу ймовірних варіантів розвитку подій для пошуку оптимальних рішень і стратегій.

Scenario Development Modeling – a pedagogical technique involving the design and analysis of probable scenarios of situational development to identify optimal decisions and strategies; it enables learners to compare alternative pathways and evaluate their outcomes and consequences.

МОДЕЛЮВАННЯ ЯВИЩ – прийом створення моделей для вивчення явищ і процесів у реальному світі з метою кращого розуміння їх сутності, закономірностей і ймовірних змін.

***Phenomenon Modeling** – a pedagogical technique involving the creation of models to explore real-world phenomena and processes for deeper understanding of their nature, underlying patterns, and probable changes; it enables learners to analyze dynamics and anticipate potential outcomes and consequences.*

МОТИВУВАННЯ – прийом для підвищення інтересу й стимулювання до дії через позитивні емоції, внутрішні й зовнішні чинники, що спонукають до активної участі в освітньому процесі.

***Motivation Enhancement** – a pedagogical technique aimed at increasing interest and stimulating action through positive emotions as well as internal and external motivating factors that encourage active participation in the educational process; it fosters learner engagement and supports sustained involvement.*

МУЛЬТИМЕДІУВАННЯ – прийом із використанням різноманітних мультимедійних засобів (текст, відео, графіка, звук) для передачі інформації, навчання, виховання і розвитку; сприяє кращому розумінню матеріалу, залученню різних типів пам'яті та створенню візуального й аудіального контексту.

***Multimedia Mediation** – a pedagogical technique involving the use of diverse multimedia resources (text, video, graphics, audio) for information delivery and learning; it enhances comprehension, engages multiple memory systems, and creates a visual and auditory learning context.*

НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ДІЮ – прийом, коли учні розв'язують реальні задачі, застосовуючи теоретичні знання; це дає змогу здобувати практичний досвід і працювати над вирішенням складних проблем.

***Learning through Action** – a pedagogical technique in which learners solve real-world tasks by applying theoretical knowledge; it enables the acquisition of practical experience and supports work on complex problem-solving.*

НАГАДУВАННЯ – прийом у процесі привертання уваги до вже вивченого матеріалу чи необхідної дії; сприяє повторному залученню до опорної інформації, активізує пам'ять і дає змогу запобігати забуванню.

***Reminder Technique** – a pedagogical technique used to draw attention to previously learned material or required actions; it facilitates re-engagement with core information, activates memory, and helps prevent forgetting.*

НАДАННЯ ВІДПОВІДЕЙ – прийом, що полягає у відповіді на запитання чи розв’язання задачі; забезпечує підтримку учнів у пізнавальному процесі, сприяє проясненню складних понять, закріпленню знань, розвитку вміння формулювати запитання.

Providing Answers – a pedagogical technique involving responding to questions or solving tasks; it provides learner support within the cognitive process, facilitates clarification of complex concepts, reinforces knowledge, and develops the ability to formulate meaningful questions.

НАДАННЯ ЕКСПРЕС-ВІДПОВІДЕЙ – прийом, який передбачає короткі, миттєві реакції на запитання/ситуації; дає змогу активізувати мислення, тренує вміння швидко оцінювати інформацію й ухвалювати рішення; стимулює концентрацію уваги.

Providing Rapid Responses – a pedagogical technique involving brief and immediate reactions to questions or situations; it activates thinking processes, trains rapid information evaluation and decision-making, and stimulates sustained attention and concentration.

НАКОПИЧЕННЯ ІДЕЙ – прийом, за якого залучають чимало учнів для генерування ідей, тестування рішень та оцінки результатів; дає змогу зібрати різноманітні думки і швидше знайти оптимальні рішення.

Idea Accumulation – a pedagogical technique that engages multiple learners in generating ideas, testing solutions, and evaluating outcomes; it enables the collection of diverse perspectives and supports the faster identification of optimal solutions.

НАКОПИЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ФАКТИЧНОЇ – прийом, що полягає в накопиченні точних, перевірених даних для подальшого аналізу.

Factual Information Accumulation – a pedagogical technique involving the systematic collection of accurate and verified data for subsequent analysis; it supports evidence-based reasoning and informed evaluation of outcomes and consequences.

НАЛАГОДЖЕННЯ ЗВ’ЯЗКІВ ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВИХ – прийом, ґрунтований на встановленні зв’язків між подіями/явищами, де певна причина викликає відповідний результат/наслідок.

Establishing Cause-and-Effect Relationships – a pedagogical technique involving the identification and analysis of relationships between events or phenomena in which one factor leads to a specific outcome or

consequence; it supports analytical thinking and deeper understanding of causal mechanisms.

ОБ'ЄДНАННЯ РІЗНИХ ІДЕЙ У КОНЦЕПЦІЮ – прийом, що полягає у злитті різноманітних ідей в узгоджену цілісну концепцію.

***Integrating Ideas into a Concept** – a pedagogical technique involving the synthesis of diverse ideas into a coherent and unified concept; it supports conceptual clarity, deeper understanding, and the formation of structured knowledge.*

ОБГОВОРЕННЯ ГРУПОВЕ – прийом, який полягає у колективному обговоренні проблеми з різних позицій розгляду.

***Group Discussion** – a pedagogical technique involving collective discussion of a problem from multiple perspectives; it encourages exchange of viewpoints, collaborative reasoning, and the development of critical and communicative skills.*

ОБГОВОРЕННЯ ІДЕЙ ІЗ РІЗНИХ КУТІВ ЗОРУ – прийом у процесі розгляду варіантів/підходів до проблеми з різних позицій.

***Discussing Ideas from Multiple Perspectives** – a pedagogical technique involving the examination of alternative ideas or approaches to a problem from different positions; it broadens understanding and supports the evaluation of possible outcomes and consequences.*

ОБГОВОРЕННЯ КОЛЕКТИВНЕ – прийом у процесі колективного обміну думками з метою розв'язання проблем/ухвалення рішень.

***Collective Discussion** – a pedagogical technique involving the collective exchange of opinions aimed at problem-solving and decision-making; it fosters collaborative reasoning and shared responsibility for outcomes and consequences.*

ОБГОВОРЕННЯ ПИТАНЬ ІЗ РІЗНИХ ПОЗИЦІЙ – прийом, що полягає у перегляді питання/ситуації з різних позицій – для досягнення глибокого розуміння.

***Discussing Issues from Different Positions** – a pedagogical technique involving the reconsideration of a question or situation from multiple positions to achieve deeper understanding; it promotes analytical flexibility and awareness of diverse outcomes and consequences.*

ОБГОВОРЕННЯ ПРОБЛЕМ – прийом, що полягає у спільному аналізі проблемної ситуації, формуванні й оцінюванні ймовірних рішень для досягнення оптимального результату.

Problem Discussion – a pedagogical technique involving the joint analysis of a problematic situation and the formulation and evaluation of probable solutions to achieve an optimal result; it supports evidence-based reasoning and informed assessment of outcomes and consequences.

ОБГОВОРЕННЯ ПРОТИЛЕЖНИХ ПОЗИЦІЙ – прийом, що полягає в організації дискусії на основі діаметрально протилежних бачень – для розвитку критичності мислення, формування контраргументації та обґрунтованих висновків.

Discussion of Opposing Viewpoints – a pedagogical technique involving the organization of discussion around diametrically opposing positions; it develops critical thinking, counterargumentation skills, and the ability to draw well-founded conclusions.

ОБГОВОРЕННЯ РЕФЛЕКСІЙ – прийом, спрямований на аналіз і усвідомлення власного досвіду, переживань і думок щодо певного процесу, події, освітньої діяльності з метою особистісного зростання і розвитку критичності самосприймання.

Reflective Discussion – a pedagogical technique aimed at analyzing and becoming aware of one's own experiences, emotions, and thoughts related to a process, event, or educational activity; it supports personal growth and the development of critical self-perception.

ОБГОВОРЕННЯ СИТУАЦІЙ – прийом, що передбачає комплексний аналіз конкретної події/кейсу з різних позицій – для глибшого розуміння причин, результатів/наслідків і пошуку ефективних рішень.

Situational Discussion – a pedagogical technique involving comprehensive analysis of a specific event or case from multiple perspectives; it enables deeper understanding of causes, outcomes and consequences, and supports the search for effective solutions.

ОБГОВОРЕННЯ СТРУКТУРОВАНЕ – прийом, який забезпечує організоване й логічно послідовне ведення дискусії, що дає змогу ефективно досягати поставлених цілей через чіткий розподіл ролей і дотримання плану.

Structured Discussion – a pedagogical technique that ensures organized and logically sequenced interaction through clear role distribution and adherence to a plan; it enables efficient achievement of instructional goals and predictable outcomes and consequences.

ОБГОВОРЕННЯ ТВЕРДЖЕНЬ – прийом критичного аналізу конкретних тверджень/фактів через логічне обговорення й зіставлення аргументів «за» і «проти» – для формування обґрунтованої позиції.

Discussion of Statements – a pedagogical technique involving critical analysis of specific statements or facts through logical discussion and comparison of arguments for and against; it supports the formation of a well-reasoned position.

ОБГОВОРЕННЯ ТЕМАТИЧНЕ – прийом, який передбачає ціле-спрямовану дискусію з фокусом на певній темі/конкретному питанні для глибшого розуміння й узгодження позицій.

Thematic Discussion – a pedagogical technique involving focused discussion centered on a specific topic or issue to achieve deeper understanding and alignment of positions; it facilitates coherent dialogue and shared interpretation of outcomes and consequences.

ОБҐРУНТУВАННЯ – прийом, який полягає у наданні логічних доказів і аргументів для підтримки певного погляду, гіпотези, рішення.

Justification – a pedagogical technique involving the provision of logical evidence and arguments to support a particular viewpoint, hypothesis, or decision; it strengthens reasoning and supports informed evaluation of outcomes and consequences.

ОБҐРУНТУВАННЯ ДУМКИ – прийом, що передбачає логічне, аргументоване пояснення власної позиції з урахуванням прикладів, доказів, контраргументів і особливостей особи чи аудиторії, до яких звертається промовець.

Justifying an Opinion – a pedagogical technique involving a logical and reasoned explanation of one's own opinion, incorporating examples, evidence, counterarguments, and consideration of the audience addressed; it develops persuasive communication and supports awareness of alternative outcomes and consequences.

ОБҐРУНТУВАННЯ ПОЗИЦІЇ – прийом, який полягає у послідовному логічному поясненні й підтвердженні власного рішення, вибору/позиції з опорою на факти, аргументи, приклади з урахуванням зворотного зв'язку.

Justifying a Position – a pedagogical technique involving a coherent and sequential explanation and confirmation of one's decision, choice, or position based on facts, arguments, and examples while taking feedback into account; it supports reflective reasoning and informed adjustment of outcomes and consequences.

ОБЕРТАННЯ ІДЕЙ – прийом творчого мислення, що полягає у створенні нових варіантів рішень, підходів, ідей шляхом зміни вихідних умов, кутів зору чи обмежень.

***Idea Rotation** – a pedagogical technique of creative thinking involving the generation of new solution options, approaches, or ideas by altering initial conditions, perspectives, or constraints; it stimulates cognitive flexibility and supports the exploration of alternative outcomes and consequences.*

ОБМІН ДУМКАМИ – прийом, який передбачає активне спілкування з метою обміну ідеями, аргументами, поглядами – для досягнення розуміння, формування спільної позиції/розширення світогляду.

***Exchange of Thoughts** – a pedagogical technique involving active communication aimed at sharing ideas, arguments, and viewpoints to achieve mutual understanding, form a common position, and broaden perspectives; it fosters collaborative reasoning and supports joint evaluation of outcomes and consequences.*

ОБМІН ДУМКАМИ НА ОСНОВІ ДОСВІДУ ЕМОЦІЙНОГО – прийом, який передбачає діалог між учнями, заснований на особистих переживаннях, враженнях і емоціях, викликаних подіями, образами, ситуаціями з навчального матеріалу.

***Experience-Based Emotional Exchange** – a pedagogical technique involving dialogue among learners grounded in personal experiences, impressions, and emotions evoked by events, images, or situations from the learning material; it enhances empathetic understanding and awareness of emotional outcomes and consequences.*

ОБМІН ІДЕЯМИ – прийом, що підтримує спільне генерування нових рішень, варіантів, концепцій шляхом колективного обговорення, де кожна ідея важлива і може бути розвинута, поєднана з іншими для досягнення інноваційного результату.

***Idea Exchange** – a pedagogical technique involving collaborative generation of new solutions, options, or concepts through group discussion, where each idea is valued and can be developed or combined with others to achieve innovative outcomes; it encourages creativity and supports the exploration of multiple potential consequences.*

ОБМІРКОВУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВ – прийом, який полягає в усвідомленому аналізі кількох імовірних способів вирішення задачі, розв'язання проблемної ситуації, їх порівнянні за критеріями доцільності, ефективності, результатів/наслідків, задля вибору оптимального способу дії.

***Considering Alternatives** – a pedagogical technique involving the deliberate analysis of multiple possible ways to solve a task or address*

a problem, comparing them according to criteria of appropriateness, effectiveness, and anticipated outcomes and consequences, in order to select the optimal course of action; it develops critical thinking and informed decision-making skills.

ОБРАЗИ – прийом, що полягає у створенні й використанні візуальних, уявних і символічних форм, які відображають суть ідей, понять, явищ із метою кращого розуміння, запам'ятовування і пояснення.

Use of Images – a pedagogical technique involving the creation and application of visual, imaginative, or symbolic forms that represent the essence of ideas, concepts, or phenomena; it enhances comprehension, memory retention, and explanatory clarity, supporting better understanding of potential outcomes and consequences.

ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ІНФОРМАЦІЄЮ – прийом, що передбачає цілеспрямоване вивчення нових даних, фактів, понять через систематичний і структурований підхід до матеріалу.

Familiarization with Information – a pedagogical technique involving the purposeful study of new data, facts, or concepts through a systematic and structured approach to the material; it supports comprehension, knowledge acquisition, and the understanding of potential outcomes and consequences.

ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПРАВИЛАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ – прийом, що передбачає усвідомлення й опанування учасниками освітнього процесу ключових норм, процедур і стандартів для ефективної взаємодії та досягнення навчальних цілей.

Familiarization with Learning Organization Rules – a pedagogical technique involving the study and internalization by participants of key norms, procedures, and standards for effective interaction and achievement of learning objectives; it promotes orderly engagement and the realization of desired outcomes and consequences.

ОПИС АНАЛОГІЇ ЗІ СТВОРЕННЯМ ДІАГРАМ/СХЕМ – прийом використання візуальних моделей, які дають можливість унаочнити зв'язки, подібності й відмінності між поняттями/об'єктами, сприяючи глибшому розумінню і засвоєнню матеріалу.

Analogy Description with Diagram/Chart Creation – a pedagogical technique involving the use of visual models to illustrate connections, similarities, and differences between concepts or objects; it enhances deeper understanding, material retention, and supports the identification of potential outcomes and consequences.

ОПИТУВАННЯ ЕЛЕКТРОННІ (ЦИФРОВІ) – прийом накопичення думок, оцінок, інформації за допомогою цифрових інструментів (опитувальників, анкет, платформ), що дає змогу оперативно аналізувати й використовувати дані в освітньому процесі.

Electronic (Digital) Surveying – a pedagogical technique involving the collection of opinions, assessments, or information using digital tools (questionnaires, forms, or platforms); it enables rapid data analysis and application in the educational process, supporting informed decisions and evaluation of outcomes and consequences.

ОСМИСЛЕННЯ АНАЛОГОВЕ ОБ'ЄКТІВ ВИУЧУВАНИХ – прийом, який полягає у порівнянні нових об'єктів/понять з уже відомими аналогами для глибшого розуміння їх властивостей, відмінностей і зв'язків.

Analogical Comprehension of Studied Objects – a pedagogical technique involving the comparison of new objects or concepts with already known analogues to achieve deeper understanding of their properties, differences, and relationships; it supports conceptual clarity and informed evaluation of outcomes and consequences.

ОСМИСЛЕННЯ АНАЛОГОВЕ ПРОЦЕСІВ ВИУЧУВАНИХ – прийом, що полягає в аналізі й порівнянні нових процесів з відомими аналогічними – для глибшого розуміння їх структури, закономірностей і результатів.

Analogical Comprehension of Studied Processes – a pedagogical technique involving the analysis and comparison of new processes with known similar ones to gain deeper understanding of their structure, patterns, and outcomes; it promotes analytical thinking and anticipation of potential consequences.

ОСМИСЛЕННЯ АНАЛОГОВЕ ЯВИЩ ВИУЧУВАНИХ – прийом, що полягає у порівнянні нових/складних явищ із відомими/простішими – для кращого розуміння їх сутності, закономірностей і результатів/наслідків.

Analogical Comprehension of Studied Phenomena – a pedagogical technique involving the comparison of new or complex phenomena with known or simpler ones to better understand their essence, patterns, and outcomes and consequences; it enhances comprehension and predictive reasoning.

ОСМИСЛЕННЯ АСОЦІАЦІЙ АНАЛІТИЧНЕ – прийом, що полягає у систематичному аналізі асоціативних зв'язків між поняттями,

об'єктами, явищами – для виявлення глибинних взаємозв'язків і закономірностей.

***Analytical Comprehension of Associations** – a pedagogical technique involving the systematic analysis of associative links between concepts, objects, or phenomena to identify underlying relationships and patterns; it supports critical thinking and insight into potential outcomes and consequences.*

ОСМИСЛЕННЯ ЗАВДАНЬ – прийом, що полягає у детальному аналізі завдання шляхом декомпозиції на складові частини, визначення умов, цілей і критеріїв успіху для кращого розуміння й підготовки ефективного виконання.

***Task Comprehension** – a pedagogical technique involving detailed analysis of a task through decomposition into components, identification of conditions, goals, and success criteria to enable better understanding and preparation for effective execution; it facilitates problem-solving and achievement of desired outcomes and consequences.*

ОЦІНКА ВЧИТЕЛЕМ/ОДНОКЛАСНИКАМИ – прийом надання зворотного зв'язку щодо оцінки відповіді на запитання, якості виконаного завдання, сформульованої ідеї, завершеності проєкту тощо; розвиває сприймання конструктивної критики, співпраці й підтримки.

***Teacher/Peer Assessment** – a pedagogical technique involving the provision of feedback on answers to questions, quality of completed tasks, formulated ideas, or completed projects; it develops the ability to perceive constructive criticism, fosters collaboration, and supports mutual learning and positive outcomes and consequences.*

ОЦІНКА ПІСЛЯ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ – прийом, що полягає у систематичному аналізі якості досягнутих результатів і виконаних дій для визначення їх відповідності поставленим цілям, стандартам і критеріям.

***Post-Results Evaluation** – a pedagogical technique involving systematic analysis of the quality of achieved results and completed actions to determine their compliance with set goals, standards, and criteria; it supports reflective judgment and the identification of outcomes and consequences.*

ОЦІНКА ПРОЦЕСУ І РЕЗУЛЬТАТУ – прийом аналітичного і рефлексійного осмислення діяльності (освітньої, пізнавальної, творчої, практичної), що дає змогу визначити ефективність вибраної стратегії,

з'ясувати чинники успіху/ причини труднощів, а також сформулювати висновки для подальшого вдосконалення.

***Process and Outcome Evaluation** – a pedagogical technique involving analytical and reflective examination of educational, cognitive, creative, or practical activities; it enables assessment of the effectiveness of chosen strategies, identification of success factors or challenges, and formulation of conclusions for further improvement, supporting better outcomes and consequences.*

ОЦІНКА СИТУАЦІЇ – прийом системного аналізу конкретної події чи обставин з метою визначення суті, ключових чинників, взаємозв'язків і ймовірних варіантів розвитку для ухвалення рішень.

***Situational Analysis** – a pedagogical technique involving systematic analysis of a specific event or circumstances to determine its essence, key factors, interrelations, and probable development scenarios; it supports informed decision-making and anticipation of outcomes and consequences.*

ОЦІНКА У ФОРМАТІ «3 – 2 – 1» – прийом, який полягає у структурованій оцінці трьох позитивних аспектів, двох недоліків і однієї пропозиції для покращення, що забезпечує комплексний і швидкий зворотний зв'язок.

***Evaluation «3–2–1»** – a pedagogical technique involving structured assessment of three positive aspects, two shortcomings, and one suggestion for improvement; it provides comprehensive and rapid feedback and supports actionable insights for future outcomes and consequences.*

ОЦІНЮВАННЯ – прийом загального процесу визначення якості, ефективності й відповідності перебігу процесів і результатів заданим цілям і стандартам.

***Evaluation** – a pedagogical technique involving the overall process of determining the quality, effectiveness, and compliance of results or processes with established goals and standards; it supports informed judgment and assessment of outcomes and consequences.*

ОЦІНЮВАННЯ КРИТИЧНЕ – прийом аналізу й оцінки тверджень, рішень, результатів з різних кутів зору – для виявлення сильних і слабких сторін, а також потенційних ризиків.

***Critical Evaluation** – a pedagogical technique involving analysis and assessment of statements, decisions, or results from multiple perspectives to identify strengths, weaknesses, and potential risks; it*

develops analytical thinking and supports anticipation of outcomes and consequences.

ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВЕ – прийом оцінки результатів наприкінці певного етапу/процесу, що дає змогу підбити підсумки, визначити досягнення і сфери для покращення.

***Summative Evaluation** – a pedagogical technique involving assessment of results at the end of a stage or process to summarize achievements and identify areas for improvement; it provides insight into effectiveness and informs future actions and outcomes.*

ОЦІНЮВАННЯ СИТУАЦІЇ – прийом аналізу й оцінки поточної ситуації для визначення її суті, ключових чинників, ризиків та ймовірних варіантів розвитку; сприяє ухваленню обґрунтованих рішень і плануванню подальших дій.

***Situational Assessment** – a pedagogical technique involving analysis and assessment of a current situation to determine its essence, key factors, risks, and probable development scenarios; it supports reasoned decision-making and planning of subsequent actions with attention to outcomes and consequences.*

ПАРАФРАЗУВАННЯ – прийом переписування тексту іншими словами з метою пояснення, уточнення, полегшення сприймання навчальної інформації.

***Explanatory Paraphrasing** – a pedagogical technique that involves rewriting a text using different wording in order to explain, clarify, or simplify instructional content; it facilitates comprehension, supports meaning-making, and helps learners process information more effectively.*

ПЕРЕБУДОВА КОНТЕКСТУ – прийом зміни обставин, середовища, умов, у яких розглядається ідея/ситуація, щоб знайти нові підходи, погляди, рішення.

***Context Reconstruction** – a pedagogical technique that involves altering the circumstances, environment, or conditions in which an idea or situation is examined in order to generate alternative approaches, perspectives, or solutions; it encourages flexible thinking and promotes deeper analytical engagement.*

ПЕРЕВІРКА ГПОТЕЗ – прийом тестування припущень і передбачень для підтвердження/спростування, що дає змогу робити обґрунтовані висновки і знижує ризик помилок.

***Hypothesis Testing** – a pedagogical technique that involves examining assumptions and predictions in order to confirm or refute them through*

systematic analysis; it enables learners to draw well-founded conclusions and reduces the risk of analytical errors.

ПЕРЕВІРКА І КОРЕКЦІЯ ВИСНОВКІВ ВЛАСНИХ – прийом оцінки власних рішень/тверджень для їх удосконалення, усунення помилок і підвищення точності аналізу.

***Self-Verification and Revision of Conclusions** – a pedagogical technique that involves evaluating one's own decisions or claims in order to refine them, eliminate errors, and improve analytical accuracy; it supports reflective thinking and enhances the quality of reasoning.*

ПЕРЕВІРКА ПРИПУЩЕНЬ ХИБНИХ – прийом виявлення і виправлення неправильних/необґрунтованих припущень, що дає змогу уникнути помилок і підвищує точність ухвалених рішень.

***Verification of False Assumptions** – a pedagogical technique that involves identifying and correcting incorrect or unfounded assumptions; it helps learners avoid errors and increases the accuracy of decision-making processes.*

ПЕРЕВІРКА ФАКТІВ ХИБНИХ – прийом оцінки наявних фактів на точність і достовірність; дає змогу уникати помилок, формувати обґрунтовані висновки і підвищує якість аналізу інформації.

***Verification of False Facts** – a pedagogical technique that involves assessing the accuracy and validity of existing facts; it enables learners to avoid misinformation, formulate well-supported conclusions, and improve the overall quality of information analysis.*

ПЕРЕГЛЯД І ЗВ'ЯЗОК ЗВОРОТНИЙ – прийом аналізу виконаної роботи і надання зворотного зв'язку для покращення результатів, корекції помилок і підвищення ефективності навчання/діяльності.

***Review and Feedback** – a pedagogical technique that involves analyzing completed work and providing feedback in order to improve outcomes, correct errors, and enhance the effectiveness of learning or professional activity; it supports continuous improvement and informed adjustment of performance.*

ПЕРЕГЛЯД І ОСМИСЛЕННЯ ПОВТОРНО ІНТЕРПРЕТОВАНОГО МАТЕРІАЛУ – прийом оцінки й повторного аналізу навчального/дослідницького матеріалу після первинного розгляду, що сприяє глибшому розумінню, виявленню неточностей і формуванню нових смислів/підходів.

Review and Reinterpretation of Learning Materials – a pedagogical technique that involves evaluating and reanalyzing instructional or research material after initial examination; it promotes deeper understanding, helps identify inaccuracies, and supports the development of new meanings or analytical approaches.

ПЕРЕГЛЯД СЛІВ НЕЗНАЙОМИХ ТА ЇХ ПОЯСНЕННЯ – прийом, що полягає в ідентифікації, осмисленні й поясненні нових/складних слів/термінів, понять для полегшення сприймання змісту, збагачення словникового запасу і формування академічної грамотності.

Review and Explanation of Unfamiliar Vocabulary – a pedagogical technique that involves identifying, interpreting, and explaining new or complex words, terms, or concepts in order to facilitate content comprehension, develop language competence, and foster academic literacy.

ПЕРЕДБАЧЕННЯ – прийом прогнозування ймовірних подій, результатів/наслідків на основі аналізу наявних фактів, закономірностей і тенденцій; сприяє ухваленню обґрунтованих рішень, запобіганню помилок і розвитку стратегічного мислення.

Prediction – a pedagogical technique that involves forecasting probable events, outcomes, or consequences based on the analysis of available facts, patterns, and trends; it supports informed decision-making, helps prevent errors, and fosters the development of strategic thinking.

ПЕРЕДБАЧЕННЯ НЕВДАЧ ІМОВІРНИХ – прийом прогнозування недоглядів, труднощів, ризиків, які можуть виникнути у процесі діяльності; сприяє розробці запобіжних заходів і формуванню відповідального стратегічного мислення.

Prediction of Potential Failures – a pedagogical technique that involves anticipating possible oversights, difficulties, or risks that may arise during an activity or process; it supports the development of preventive measures and promotes responsible strategic thinking.

ПЕРЕДБАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ І НАСЛІДКІВ ПОДІЙ – прийом, що передбачає аналіз чинників і умов події з метою прогнозування результатів, наслідків і ухвалення обґрунтованих рішень; застосовується для розвитку критичності мислення, планування дій, вироблення відповідального ставлення до подій.

***Prediction of Outcomes and Consequences of Events** – a pedagogical technique that involves analyzing factors and conditions surrounding an event in order to anticipate its outcomes and consequences and make well-informed decisions; it is used to develop critical thinking, action planning skills, and a responsible attitude toward events.*

ПЕРЕДБАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ І НАСЛІДКІВ СИТУАЦІЙ – прийом аналітичного мислення, спрямований на прогнозування розвитку ситуацій з урахуванням наявних обставин, з метою ухвалення ефективних рішень, планування дій, мінімізації ризиків.

***Prediction of Outcomes and Consequences of Situations** – an analytical thinking technique aimed at forecasting the development of situations based on existing circumstances in order to make effective decisions, plan actions, and minimize risks; it enhances situational awareness and strategic reasoning.*

ПЕРЕДБАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ І НАСЛІДКІВ ЯВИЩ – прийом прогнозування, що базується на аналізі тенденцій, закономірностей і чинників впливу природного, соціального, технологічного характеру; дає змогу прогнозувати й оцінювати майбутні зміни, усвідомлювати ризики і здійснювати обґрунтовані дії/ухвалювати оптимальні рішення.

***Prediction of Outcomes and Consequences of Phenomena** – a pedagogical forecasting technique based on the analysis of trends, patterns, and influencing factors of a natural, social, or technological nature; it enables learners to anticipate and evaluate future changes, recognize risks, and engage in well-grounded actions or decision-making.*

ПЕРЕКАЗУВАННЯ – прийом, який полягає в усному/письмовому відтворенні інформації своїми словами з метою глибшого розуміння, закріплення знань, розвитку мислення і мовлення, формування вмінь аналізу й узагальнення.

***Retelling** – a pedagogical technique that involves orally or in writing reproducing information in one's own words in order to achieve deeper understanding, reinforce knowledge, develop thinking and language skills, and foster abilities related to analysis and generalization; it supports meaningful learning and cognitive engagement.*

ПЕРЕНЕСЕННЯ ОЗНАК – прийом, що полягає у застосуванні властивостей одного об'єкта до іншого з метою виявлення нових закономірностей, глибшого аналізу, створення нових ідей/рішень, формування аналогій, гіпотез, художніх образів.

Transfer of Attributes – a pedagogical technique that involves applying the characteristics or properties of one object to another in order to identify new patterns, conduct deeper analysis, generate new ideas or solutions, and construct analogies, hypotheses, or artistic representations; it encourages creative and associative thinking.

ПЕРЕНЕСЕННЯ ПОНЯТЬ ТЕОРЕТИЧНИХ У СИТУАЦІЇ ПРАКТИЧНІ – прийом, що передбачає застосування засвоєних теоретичних знань у конкретних реальних/змодельованих життєвих обставинах з метою розв'язання завдань, формування практичних умінь і розвитку ключових компетентностей.

Transfer of Theoretical Concepts to Practical Situations – a pedagogical technique that involves applying acquired theoretical knowledge to specific real-life or simulated contexts in order to solve tasks, develop practical skills, and foster key competencies; it bridges theory and practice and enhances applied learning.

ПЕРЕНЕСЕННЯ РІШЕНЬ ІЗ СИТУАЦІЙ ВІДОМИХ НА НОВІ (АНАЛОГІЧНІ) – прийом, який передбачає використання ухвалюваних раніше рішень і стратегій у контексті нової ситуації; дає змогу заощаджувати час, уникати помилок, адаптувати відоме до невідомого й удосконалювати підхід до розв'язання проблем.

Transfer of Solutions from Familiar to New (Analogous) Situations – a pedagogical technique that involves using previously developed solutions or strategies in the context of a new situation; it enables learners to save time, avoid errors, adapt known approaches to unfamiliar conditions, and refine problem-solving strategies.

ПЕРЕПИСУВАННЯ ПІДСУМКОВЕ – прийом стислого викладу основного змісту тексту, явища, ідеї в зручній, чіткій і логічній формі; сприяє осмисленню, засвоєнню й використанню інформації (під час повторення, аналізу, узагальнення, підготовки презентацій).

Summative Rewriting – a pedagogical technique that involves concisely restating the core content of a text, phenomenon, or idea in a clear, structured, and logical form; it supports comprehension, retention, and effective use of information during revision, analysis, synthesis, and presentation preparation.

ПЕРЕПИТУВАННЯ АКТИВНЕ – прийом активного формулювання і постановки запитань для уточнення, перевірки й поглибленого розуміння навчального матеріалу, ситуації, явища; сприяє активній взаємодії, розвитку критичності мислення і кращому засвоєнню знань.

***Reflective and Probing Questioning** – a pedagogical technique that involves actively formulating and posing questions in order to clarify, verify, and deepen understanding of instructional material, situations, or phenomena; it promotes active interaction, fosters critical thinking, and enhances knowledge acquisition.*

ПЕРЕТВОРЕННЯ НЕВІДОМОГО НА ВІДОМЕ І НАВПАКИ – прийом, який дає можливість краще зрозуміти нові поняття/явища через зіставлення з уже відомими, і навпаки, – активізувати мислення, переглянувши знайомі поняття під новим кутом зору, щоб стимулювати креативність і глибше осмислення.

***Transformation of the Unknown into the Known and Vice Versa** – a pedagogical technique that enables learners to better understand new concepts or phenomena by relating them to familiar ones and, conversely, to reexamine familiar concepts from a new perspective; it stimulates cognitive engagement, creativity, and deeper conceptual understanding.*

ПЕРЕТВОРЕННЯ ОБМЕЖЕНЬ НА МОЖЛИВОСТІ – прийом пошуку позитивних рішень/креативних підходів за наявних обмежень/складнощів; сприяє оптимізації процесів, підвищенню їх ефективності й розвитку творчого мислення.

***Transformation of Constraints into Opportunities** – a pedagogical technique that involves identifying positive solutions or creative approaches within existing limitations or challenges; it supports process optimization, fosters creative thinking, and increases the effectiveness of learning or professional activity.*

ПЕРЕТВОРЕННЯ ПЕРСПЕКТИВИ – прийом зміни кута зору на проблему, явище, ситуацію – для глибшого розуміння і пошуку нестандартних рішень.

***Perspective Transformation** – a pedagogical technique that involves changing the angle from which a problem, phenomenon, or situation is viewed in order to achieve deeper understanding and generate non-standard or innovative solutions.*

ПЕРЕФОРМАТУВАННЯ ТЕКСТОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ВІЗУАЛЬНУ – прийом перетворення текстового матеріалу у графіки, схеми, діаграми, інші візуальні форми – для кращого сприйняття, структурування й аналізу інформації.

***Reformatting Textual Information into Visual Form** – a pedagogical technique that involves transforming textual material into charts,*

diagrams, schemas, or other visual representations in order to enhance comprehension, organization, and analytical processing of information; it supports visual literacy and structured understanding.

ПЕРЕФОРМАТУВАННЯ ТЕКСТОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ГРАФІЧНУ – прийом перетворення текстових даних у графічні форми (схеми, діаграми, графіки) – для покращення візуального сприйняття, структурування й аналізу інформації.

Reformatting Textual Information into Graphical Form – a pedagogical technique that involves converting textual data into graphical representations such as diagrams, charts, or graphs to improve visual perception, information structuring, and analysis; it facilitates pattern recognition and comparative analysis.

ПЕРЕФОРМАТУВАННЯ ТЕКСТОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ЦИФРОВУ – прийом застосовується для обробки, аналізу, зберігання і поширення даних.

Reformatting Textual Information into Digital Form – a pedagogical technique that involves converting textual information into digital formats for further processing, analysis, storage, and dissemination; it enables efficient data handling and supports technology-enhanced learning.

ПЕРЕФОРМУЛЮВАННЯ – прийом зміни формулювання тексту, твердження, ідеї без зміни їх змісту/смислу – з метою кращого сприйняття/пояснення.

Reformulation – a pedagogical technique that involves changing the wording of a text, statement, or idea without altering its original meaning in order to improve clarity or explanation; it enhances accessibility and precision of communication.

ПЕРЕФРАЗОВУВАННЯ – прийом переписування тексту іншими словами для кращого розуміння, збереження основного змісту і логічної послідовності.

Analytical Paraphrasing – a pedagogical technique that involves rewriting a text using different wording while preserving its core meaning and logical structure in order to improve understanding; it supports comprehension, language development, and meaning negotiation.

ПЕРЕХІД ВІД КОНКРЕТНОГО ДО АБСТРАКТНОГО – прийом аналізу конкретних прикладів, фактів, ситуацій для формулювання загальних принципів, закономірностей, абстрактних понять.

Transition from the Concrete to the Abstract – a pedagogical technique that involves analyzing specific examples, facts, or situations in order to formulate general principles, patterns, or abstract concepts; it fosters conceptual thinking and higher-order reasoning.

ПИСЬМО РЕФЛЕКСІЙНЕ – прийом ведення письмових записів власних думок, переживань, ідей та аналізу особистого досвіду – для кращого усвідомлення процесів навчання/життєвих ситуацій.

Reflective Writing – a pedagogical technique that involves maintaining written records of one’s thoughts, emotions, ideas, and analysis of personal experience in order to enhance awareness of learning processes or life situations; it supports metacognitive development and self-regulated learning.

ПИСЬМОВЕ Й УСНЕ РЕФЛЕКСІЙНЕ ОБГОВОРЕННЯ – прийом аналізу, обговорення особистих рефлексій учнів через письмові записи/усну комунікацію з метою глибшого усвідомлення досвіду і процесів навчання, виховання і розвитку.

Written and Oral Reflective Discussion – a pedagogical technique that involves analyzing and discussing learners’ personal reflections through written texts or oral communication in order to achieve deeper awareness of experience and learning processes; it promotes shared reflection and dialogic learning.

ПІДКРЕСЛЮВАННЯ, ПОЗНАЧУВАННЯ – прийом обережного виділення важливих ідей, фактів, термінів на берегах друкованих видань через підкреслення/нанесення позначок на полях, а також у файлах (електронних документах) шляхом виділення тексту, оформлення виносок, створення приміток – для полегшення подальшого аналізу і повторного використання матеріалу.

Highlighting and Annotating – a pedagogical technique that involves selectively marking important ideas, facts, or terms in printed materials through underlining or marginal notes, as well as in digital documents through text highlighting, comments, or annotations; it facilitates subsequent analysis and effective reuse of learning materials.

ПІДТВЕРДЖЕННЯ ДУМКИ ПРИКЛАДАМИ – прийом підкріплення власної думки/ідеї реальними прикладами, фактами, досвідом – для більшої переконливості й зрозумілості аргументів.

Supporting Ideas with Examples – a pedagogical technique that involves reinforcing one’s ideas or viewpoints with real-world examples, facts, or personal experience in order to increase the clarity

and persuasiveness of arguments; it strengthens reasoning and communicative effectiveness.

ПІДТРИМКА ГІПЕРТЕКСТОВА – прийом використання інтерактивних гіперпосилань, цифрових ресурсів, додаткової інформації – для поглибленого вивчення теми та підвищення доступності знань.

***Hypertextual Support** – a pedagogical technique that involves the use of interactive hyperlinks, digital resources, and supplementary information in order to enable in-depth exploration of a topic and increase the accessibility of knowledge; it supports non-linear learning and learner autonomy.*

ПІДТРИМКА МОТИВАЦІЇ – прийом стимулювання активності, інтересу й залученості учнів через мотиваційні стимули, схвалення, заохочення і позитивний зворотний зв'язок.

***Motivation Support** – a pedagogical technique that involves stimulating learners' activity, interest, and engagement through motivational incentives, approval, encouragement, and positive feedback; it enhances persistence and promotes sustained learning involvement.*

ПЛАНУВАННЯ – прийом розробки стратегії, послідовності дій або графіка для досягнення мети/виконання завдання, що забезпечує організованість і ефективність діяльності.

***Strategic Planning** – a pedagogical technique that involves developing a strategy, sequence of actions, or timetable in order to achieve a goal or complete a task; it ensures organization, purposeful action, and effectiveness of learning or professional activity.*

ПЛАНУВАННЯ СЦЕНАРІЇВ – прийом, за якого учасники прогнозують імовірні варіанти розвитку подій і вибирають оптимальні стратегії для досягнення бажаного результату; це дає можливість знизити ризики й підготуватися до різних ситуацій.

***Scenario Planning** – a pedagogical technique in which participants anticipate probable developments of events and select optimal strategies to achieve desired outcomes; it helps reduce risks and prepares learners for a range of possible situations.*

ПОБУДОВА АНАЛОГОВИХ РЯДІВ – прийом логічного мислення, за якого учні вибудовують послідовності подій, понять, об'єктів за аналогією з відомими зразками, щоб простежити схожі риси, виявити закономірності, зробити висновки і прогнози.

***Construction of Analogical Sequences** – a pedagogical technique that involves arranging sequences of events, concepts, or objects by analogy*

with known examples in order to trace similarities, identify patterns, and draw conclusions or predictions; it promotes logical reasoning and pattern recognition.

ПОБУДОВА ВИСНОВКІВ – прийом мисленневої дії, спрямований на узагальнення здобутої інформації, встановлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання логічних тверджень, що дають змогу осмислити матеріал і ухвалити обґрунтовані рішення.

***Conclusion Construction** – a cognitive technique aimed at summarizing acquired information, establishing cause-and-effect relationships, and formulating logical statements in order to comprehend material and make well-founded decisions; it supports critical thinking and informed judgment.*

ПОБУДОВА ВИСНОВКОВИХ СУДЖЕНЬ – прийом, що передбачає аналіз певного твердження з різних сторін шляхом добору й оцінювання аргументів з метою формулювання виваженого логічного висновку щодо його істинності/хибності.

***Formulation of Inferential Judgments** – a pedagogical technique that involves analyzing a statement from multiple perspectives by selecting and evaluating arguments in order to formulate a reasoned logical judgment regarding its truth or falsity; it enhances evaluative and analytical skills.*

ПОБУДОВА ВІДПОВІДЕЙ НА ЗАПИТАННЯ – прийом, що полягає у формулюванні змістовних логічно структурованих і обґрунтованих відповідей на основі наявних знань, аналітичного мислення і практичного досвіду з урахуванням формату/контексту запитання.

***Construction of Answers to Questions** – a pedagogical technique that involves formulating meaningful, logically structured, and well-justified responses based on available knowledge, analytical reasoning, and practical experience while considering the context or format of the question; it supports effective communication and problem-solving.*

ПОБУДОВА ГІПОТЕЗ – прийом, що полягає у формуванні припущення щодо причин і ймовірних пояснень явищ, подій, процесів на основі наявних знань і фактів з метою подальшого дослідження, перевірки, практичного застосування.

***Hypothesis Construction** – a pedagogical technique that involves generating assumptions about causes and probable explanations of phenomena, events, or processes based on existing knowledge and facts in order to guide further investigation, verification, or practical application; it fosters inquiry-based thinking and scientific reasoning.*

ПОБУДОВА ЛАНЦЮЖКА ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВИХ ЗВ'ЯЗКІВ – прийом, що полягає у виявленні взаємозалежностей між подіями/діями, де одна подія є причиною, а інша – результатом/наслідком, з метою глибшого аналізу ситуацій, процесів і ухвалення виважених рішень.

Construction of Cause-and-Effect Chains – a pedagogical technique that involves identifying interdependencies among events or actions, where one event is the cause and another is the outcome or consequence, in order to analyze situations and processes more deeply and make informed decisions; it strengthens analytical and systems thinking skills.

ПОБУДОВА СТРУКТУРИ МНЕМОНІЧНОЇ – прийом організації навчального матеріалу у формі зручної для запам'ятовування логічної/асоціативної конструкції (вірш, акронім, карта, схема); дає змогу швидко та надійно закріпити знання в пам'яті.

Construction of Mnemonic Structures – a pedagogical technique that involves organizing learning material into a logical or associative structure that is easy to memorize (e.g., poem, acronym, map, diagram) in order to quickly and reliably consolidate knowledge in memory; it enhances retention and recall efficiency.

ПОВТОРЕННЯ – це цілеспрямований багаторазовий виклик інформації з пам'яті або повторне виконання дій у часі, що сприяє її глибшому закріпленню, осмисленню і стійкому збереженню в довготерміновій пам'яті.

Repetition – a deliberate, repeated retrieval of information from memory or repeated performance of actions over time in order to strengthen, consolidate, and retain knowledge in long-term memory; it enhances understanding, retention, and durable learning.

ПОЗНАЧЕННЯ – прийом використання візуальних маркерів, символів, кольорів, знаків для виокремлення ключової інформації у тексті, в таблицях, у схемах, під час усного пояснення; сприяє зосередженню уваги, спрощенню сприймання, швидкій орієнтації в матеріалі й ефективному запам'ятовуванню.

Marking – a pedagogical technique that involves using visual markers, symbols, colors, or signs to highlight key information in texts, tables, diagrams, or during oral explanations; it supports focused attention, simplifies comprehension, facilitates orientation within the material, and promotes effective memorization.

ПОЗНАЧЕННЯ ГРАФІЧНЕ – прийом нанесення спеціальних візуальних символів, іконок, кольорових міток, стрілок, інших елементів на схеми, діаграми, карти, графіки з метою виділення ключових об'єктів, зв'язків і структур; дає змогу спростити сприймання складної інформації, зробити її наочною і легкозапам'ятовуваною.

***Graphical Marking** – a pedagogical technique that involves adding visual symbols, icons, color codes, arrows, or other elements to diagrams, charts, maps, or graphs in order to emphasize key objects, relationships, or structures; it makes complex information more accessible, visually clear, and easier to remember.*

ПОЗНАЧЕННЯ СЕМАНТИЧНЕ – прийом виділення ключових значень, понять, смислових блоків за допомогою спеціальних семантичних маркерів, символів, кольорових підкреслень, шрифтів, інших засобів оформлення тексту; полегшує розуміння, аналіз і структурування інформації, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу.

***Semantic Marking** – a pedagogical technique that involves highlighting key meanings, concepts, or semantic blocks using semantic markers, symbols, color underlining, fonts, or other text formatting tools in order to facilitate comprehension, analysis, and information structuring; it supports deeper learning and material consolidation.*

ПОКАЗ – прийом, який полягає у демонстрації дії, процесу, результату діяльності наочно/практично; використовується для формування чітких уявлень, навчання через спостереження/моделювання.

***Instructional Showing** – a pedagogical technique that involves showing an action, process, or outcome of an activity in a practical or visual manner; it is used to form clear mental representations and to facilitate learning through observation or modeling.*

ПОКАЗ МАЛЮНКІВ, ІЛЮСТРАЦІЙ, ТАБЛИЦЬ – прийом візуалізації інформації з метою кращого її сприймання й осмислення; сприяє розвитку зорового мислення, зменшує когнітивне навантаження, полегшує пояснення абстрактних понять.

***Presentation of Pictures, Illustrations, and Tables** – a pedagogical technique that involves visualizing information through images, illustrations, or tables in order to enhance comprehension and understanding; it promotes the development of visual thinking, reduces cognitive load, and facilitates the explanation of abstract concepts.*

ПОЛЕ СЕМАНТИЧНЕ – прийом, що передбачає створення груп слів/ понять за спільним значенням/темою; використовується для роз-

ширення і збагачення словникового запасу, розуміння контекстів і побудови асоціативного мислення.

***Semantic Field** – a pedagogical technique that involves creating groups of words or concepts based on shared meaning or theme in order to expand and enrich vocabulary, understand context, and develop associative thinking; it promotes conceptual organization and lexical depth.*

ПОРІВНЮВАННЯ – прийом, що полягає в організації процесу систематичного зіставлення об'єктів, явищ і концепцій за визначеними критеріями; формує аналітичне і критичне мислення, вміння працювати з критеріями та робити обґрунтовані висновки.

***Comparing** – a pedagogical technique that involves organizing a systematic process of juxtaposing objects, phenomena, or concepts according to specified criteria; develops analytical and critical thinking, the ability to apply criteria, and the capacity to draw well-reasoned conclusions.*

ПОРІВНЯННЯ – прийом, що полягає у фіксації та представленні результатів зіставлення об'єктів і концепцій шляхом встановлення між ними подібності чи відмінності; сприяє узагальненню, поясненню навчального матеріалу та формуванню висновків.

***Comparison** – a pedagogical technique that consists in identifying and presenting the outcomes of juxtaposing objects or concepts by establishing similarities or differences between them; supports generalization, explanation of learning material, and the formulation of conclusions.*

ПОРІВНЯННЯ КРОС-ПРЕДМЕТНЕ – прийом аналізу і порівняння аспектів різних предметів для виявлення взаємозв'язків, схожих закономірностей і відмінностей.

***Cross-Subject Comparison** – a pedagogical technique that involves analyzing and comparing aspects of different subjects to identify interconnections, shared patterns, and distinctions; it supports interdisciplinary thinking and integrative learning.*

ПОРІВНЯННЯ ПАРАЛЕЛЬНЕ – прийом одночасної оцінки подібностей і відмінностей за допомогою паралелей між об'єктами/явищами.

***Parallel Comparison** – a pedagogical technique that involves evaluating similarities and differences simultaneously by drawing parallels between objects or phenomena; it facilitates structured analytical reasoning.*

ПОРІВНЯННЯ СТИЛІВ – прийом оцінки відмінностей у підходах, манері виконання, презентації або методах роботи.

Style Comparison – a pedagogical technique that involves assessing differences in approaches, methods of execution, presentation, or work techniques; it develops evaluative judgment and aesthetic or methodological awareness.

ПОРІВНЯННЯ ТЕКСТІВ – прийом аналізу різних текстів для виявлення відмінностей, схожих елементів і стилістичних особливостей.

Text Comparison – a pedagogical technique that involves analyzing different texts to identify differences, shared elements, and stylistic features; it supports critical reading, literary analysis, and text comprehension.

ПОРТФОЛІО – прийом накопичення і презентації особистих досягнень, результатів навчання, проєктної діяльності у вигляді структурованого зібрання робіт – сприяє саморефлексії, розвитку відповідальності та вмінню презентувати себе й свою діяльність.

Portfolio – a pedagogical technique that involves collecting and presenting personal achievements, learning outcomes, or project work in a structured compilation in order to promote self-reflection, responsibility, and the ability to present oneself and one's work; it fosters metacognitive skills and learner autonomy.

ПОРУШЕННЯ ПРОБЛЕМИ – прийом, що полягає у введенні до освітнього процесу суперечливої ситуації або складного питання для стимулювання інтересу і критичного осмислення; активізує пізнавальну діяльність і готує ґрунт для подальшого аналізу й пошуку рішень.

Problem Posing – a pedagogical technique involving the introduction of a controversial situation or a complex issue into the educational process in order to stimulate learner interest and critical reflection; it activates cognitive engagement and prepares the ground for subsequent analysis and solution-seeking.

ПОСТАНОВКА ЗАПИТАНЬ – прийом формулювання запитань (педагогом/учнями) з метою стимулювання мислення, уточнення інформації, перевірки розуміння, ініціювання дискусії; розвиває допитливість, критичність мислення, комунікаційні вміння тощо.

Asking Questions – a pedagogical technique involving the formulation of questions (by the teacher and/or learners) aimed at stimulating thinking, clarifying information, checking understanding, and initiating

discussion; it develops curiosity, critical thinking, and communication skills.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ – прийом визначення ключового питання або проблемної ситуації, яка потребує аналізу й розв’язання; слугує відправною точкою для дослідження, проєктної та дискусійної діяльності.

***Problem Formulation** – a pedagogical technique involving the identification of a key question or a problematic situation that requires analysis and resolution; it serves as a starting point for inquiry-based, project-based, and discussion-oriented activities.*

ПОШУК АЛЬТЕРНАТИВ – прийом пошуку різних варіантів розв’язання проблеми/ситуації для вибору оптимального рішення.

***Generating Alternatives** – a pedagogical technique involving the exploration of multiple possible solutions to a problem or situation in order to select the most optimal option; it encourages flexible thinking and informed decision-making.*

ПОШУК АНАЛОГІЙ – прийом використання аналогічних ситуацій/прикладів для знаходження рішень, пояснення складних концепцій і стимулювання творчого мислення.

***Using Analogies** – a pedagogical technique involving the application of analogous situations or examples to find solutions, explain complex concepts, and stimulate creative thinking; it facilitates transfer of knowledge and conceptual understanding.*

ПОШУК ВАРІАНТІВ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ – прийом знаходження шляхів для покращення поточної ситуації/ухваленого рішення, спрямований на оптимізацію процесів і підвищення ефективності.

***Identifying Improvement Options** – a pedagogical technique involving the identification of ways to enhance an existing situation or a previously adopted decision, aimed at optimizing processes and increasing effectiveness; it supports reflective evaluation and continuous improvement.*

ПОШУК ВІДПОВІДЕЙ АЛЬТЕРНАТИВНИХ – прийом розгляду різних варіантів відповідей на запитання/проблему для вибору оптимального креативного рішення.

***Exploring Alternative Answers** – a pedagogical technique involving the consideration of different possible answers to a question or problem in order to select an optimal and creative solution; it fosters divergent thinking and originality.*

ПОШУК І ВИКОРИСТАННЯ АНАЛОГІЙ – прийом у процесі пошуку й застосування аналогій для пояснення нових ідей, встановлення зв'язків, створення асоціативних моделей розуміння.

Searching for and Applying Analogies – a pedagogical technique involving the process of identifying and applying analogies to explain new ideas, establish connections, and construct associative models of understanding; it enhances conceptual integration and meaning-making.

ПОШУК І ВИПISУВАННЯ СЛІВ КЛЮЧОВИХ – прийом, який полягає у виділенні важливих термінів, понять, концептів для подальшого аналізу, запам'ятовування й структурування інформації.

Identifying and Listing Key Words – a pedagogical technique involving the selection and recording of essential terms, concepts, or notions for further analysis, memorization, and information structuring; it supports comprehension and organized learning.

ПОШУК ПЕРЕВАГ – прийом, який полягає в оцінці ймовірних вигод/переваг від різних варіантів дій, рішень, підходів для обгрунтованого вибору.

Identifying Advantages – a pedagogical technique involving the evaluation of potential benefits or advantages of different actions, decisions, or approaches to support a well-reasoned choice; it promotes analytical judgment and evidence-informed decision-making.

ПОШУК ПІДТВЕРДЖЕНЬ І СПРОСТУВАНЬ – прийом перевірки фактів, аргументів і тверджень для виявлення їх достовірності, що дає змогу сформулювати обгрунтовані висновки.

Identifying Confirmations and Refutations – a pedagogical technique involving the verification of facts, arguments, and claims to determine their validity and reliability; it enables learners to formulate well-grounded conclusions.

ПОШУК РІШЕНЬ НЕТРАДИЦІЙНИХ – прийом пошуку нестандартних, оригінальних підходів до розв'язання проблем, що виходять за межі звичних схем і правил.

Generating Non-Traditional Solutions – a pedagogical technique involving the search for unconventional and original approaches to problem-solving that go beyond standard patterns and rules; it stimulates creative and innovative thinking.

ПОШУК СПОСОБІВ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ – прийом, який полягає у визначенні й аналізі ймовірних способів і стратегій для вироблення ефективного рішення.

***Identifying Problem-Solving Strategies** – a pedagogical technique involving the identification and analysis of possible methods and strategies to develop an effective solution; it supports strategic thinking and systematic analysis.*

ПОШУК ШАНСІВ – прийом оцінки можливостей для досягнення успіху/прогресу, спрямований на виявлення сприятливих умов і ресурсів для реалізації ідей/рішень.

***Identifying Opportunities** – a pedagogical technique involving the assessment of opportunities for success or progress, aimed at recognizing favorable conditions and resources for implementing ideas or decisions; it enhances strategic awareness and proactive planning.*

ПОЯСНЕННЯ – прийом, який полягає у вербальному розкритті суті понять, явищ, процесів; є основним способом передачі знань, формування розуміння й забезпечення логічного сприймання навчального матеріалу.

***Explanation** – a pedagogical technique involving the verbal clarification of the essence of concepts, phenomena, or processes; it serves as a primary means of knowledge transmission, supports the formation of understanding, and ensures logical perception of learning material.*

ПОЯСНЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ – прийом, спрямований на виявлення й роз'яснення взаємозв'язків між подіями, поняттями, елементами навчального матеріалу; дає змогу розвивати системне мислення і формувати цілісне уявлення про знання.

***Explaining Relationships** – a pedagogical technique aimed at identifying and clarifying interconnections between events, concepts, or elements of learning material; it develops systems thinking and helps form a holistic understanding of knowledge.*

ПОЯСНЕННЯ ЗНАЧЕННЯ МАТЕРІАЛУ ЗА ІСТОРИЧНИМ КОНТЕКСТОМ – прийом, який розкриває зміст навчального матеріалу крізь призму подій, умов і процесів певного історичного періоду; сприяє формуванню історичного мислення й розвитку умінь бачити передумови і результати/наслідки явищ.

***Explaining Meaning through Historical Context** – a pedagogical technique that reveals the content of learning material through the lens of events, conditions, and processes of a specific historical period; it fosters historical thinking and develops the ability to identify prerequisites and outcomes/consequences of phenomena.*

ПОЯСНЕННЯ ЗНАЧЕННЯ МАТЕРІАЛУ ЗА КУЛЬТУРНИМ КОНТЕКСТОМ – прийом, який розкриває зміст навчального матеріалу через аналіз культурних кодів, традицій, норм і цінностей; дає змогу виявляти смисли, приховані в культурному шарі явищ.

Explaining Meaning through Cultural Context – a pedagogical technique that interprets learning material through the analysis of cultural codes, traditions, norms, and values; it enables the identification of meanings embedded within the cultural layer of phenomena.

ПОЯСНЕННЯ ЗНАЧЕННЯ МАТЕРІАЛУ ЗА СОЦІАЛЬНИМ КОНТЕКСТОМ – прийом, який дає змогу аналізувати матеріал з урахуванням соціальних умов, взаємин, ролей і структур; формує соціальну обізнаність, емпатію і розуміння суспільних процесів.

Explaining Meaning through Social Context – a pedagogical technique that enables the analysis of learning material with consideration of social conditions, relationships, roles, and structures; it fosters social awareness, empathy, and understanding of societal processes.

ПОЯСНЕННЯ ПРИЧИН – прийом, який передбачає встановлення причинно-наслідкових зв'язків між явищами, подіями і процесами; дає можливість глибше аналізувати матеріал, розвиває логічне мислення, сприяє усвідомленню закономірностей, формує здатність прогнозувати результати/наслідки.

Explaining Causes – a pedagogical technique involving the identification of cause-and-effect relationships between phenomena, events, and processes; it enables deeper analysis of learning material, develops logical thinking, supports the recognition of patterns, and forms the ability to anticipate outcomes/consequences.

ПОЯСНЕННЯ СУТІ – прийом, що полягає у розкритті основної ідеї, концепції, смислу явища, поняття, процесу; сприяє формуванню цілісного розуміння, дає можливість зосередитися на головному, розвиває здатність узагальнювати знання, бачити структуру.

Explaining the Core Meaning – a pedagogical technique involving the clarification of the central idea, concept, or meaning of a phenomenon, notion, or process; it supports holistic understanding, helps learners focus on essential elements, develops the ability to generalize knowledge, and perceive structural relationships.

ПОЯСНЕННЯ ФАКТІВ – прийом, що полягає у роз'ясненні подій, явищ, даних на основі достовірної інформації; дає змогу формувати вміння відрізнити факти від суджень, розвиває критичність і наукове мислення, об'єктивність у сприйманні інформації.

***Explaining Facts** – a pedagogical technique involving the interpretation of events, phenomena, or data based on reliable information; it enables learners to distinguish facts from judgments, develops critical and scientific thinking, and fosters objectivity in information perception.*

ПРАВИЛА – прийом, що полягає в чіткому формулюванні норм, інструкцій, алгоритмів дій; дає змогу структурувати освітній процес, виховує дисципліну, формує вміння саморегуляції, підвищує ефективність діяльності.

***Rules** – a pedagogical technique involving the clear formulation of norms, instructions, or action algorithms; it structures the educational process, fosters discipline, develops self-regulation skills, and increases activity effectiveness.*

ПРЕЗЕНТУВАННЯ – прийом, який полягає у структурованому усному або мультимедійному представленні навчального матеріалу, ідей проєктів перед аудиторією; сприяє розвитку вмінь комунікації, логічного викладу думок та візуалізації інформації, забезпечує залучення уваги учнів та ефективне донесення знань.

***Presenting** – a pedagogical technique involving the structured oral or multimedia presentation of learning material or project ideas to an audience; it develops communication skills, logical organization of ideas, and information visualization, ensures learner engagement, and supports effective knowledge transmission.*

ПРЕЗЕНТУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНТЕРАКТИВНЕ – прийом, що передбачає оприявлення результатів освітньої діяльності з активним залученням аудиторії через дискусії, запитання, голосування, інтерактивні вправи; підвищує мотивацію учнів, формує здатність аргументувати свої думки з урахуванням позиції інших, сприяє кращому засвоєнню матеріалу, розвитку умінь конструктивної комунікації та критичності мислення.

***Interactive Presentation of Outcomes** – a pedagogical technique involving the public presentation of educational outcomes with active audience involvement through discussion, questioning, voting, or interactive tasks; it increases learner motivation, develops the ability to argue viewpoints while considering others' positions, and supports deeper understanding, constructive communication, and critical thinking.*

ПРЕЗЕНТУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ У КЛАСІ – прийом, що передбачає демонстрацію досягнень учнів/команди з метою підбиття під-

сумків освітнього проекту, завдання, дослідження; сприяє критичному осмисленню результатів, розвитку вмінь робити висновки, конструктивно комунікувати, формує здатність аргументовано презентувати й обстоювати власні здобутки.

***Classroom Presentation of Outcomes** – a pedagogical technique involving the demonstration of individual or group achievements to summarize an educational project, task, or inquiry; it supports critical reflection on outcomes, develops conclusion-drawing and constructive communication skills, and forms the ability to present and defend one's achievements in an evidence-based manner.*

ПРИЗУПИНЕННЯ ЛЕКЦІЇ ДЛЯ АНАЛІЗУ КЛЮЧОВИХ АСПЕКТІВ – прийом, який полягає у тимчасовій зупинці викладу матеріалу для докладного розгляду важливих пунктів, запитань, проблемних моментів; дає учням можливість глибше усвідомити інформацію, розвивати критичність мислення і потребу брати активну участь в освітньому процесі; стимулює дискусію і рефлексію, сприяючи кращому засвоєнню знань.

***Pausing a Lecture for Key-Aspect Analysis** – a pedagogical technique involving the temporary interruption of content delivery to examine key points, questions, or problematic aspects in depth; it enables learners to process information more deeply, develop critical thinking and active participation skills, stimulates discussion and reflection, and supports improved knowledge retention.*

ПРИЙНЯТТЯ (СХВАЛЕННЯ) ТИМЧАСОВЕ ОДНІЄ СТРАТЕГІЇ – прийом, що полягає у свідомому погодженні з певною позицією або способом дії (навіть якщо вони не ідеальні) для продовження роботи над розв'язанням проблеми; розвиває пластичність мислення, вміння працювати з варіативністю і компромісами.

***Temporary Acceptance of a Single Strategy** – a pedagogical technique involving the deliberate acceptance of a particular position or course of action (even if it is not optimal) in order to continue working on problem-solving; it develops cognitive flexibility and the ability to work with variability and compromise.*

ПРИКЛАДИ – прийом пояснення матеріалу через наведення конкретних фактів, що ілюструють абстрактні поняття; дає можливість зробити знання прикладними, зрозумілими і доступними.

***Examples** – a pedagogical technique involving the explanation of learning material through the presentation of concrete facts that illustrate abstract concepts; it makes knowledge applicable, comprehensible, and accessible.*

ПРИКЛАДИ ЗІ ЩОДЕННОГО ЖИТТЯ – прийом, що полягає у використанні відомих учням ситуацій для ілюстрації навчального матеріалу; підвищує релевантність і прикладну цінність знань.

Everyday-Life Examples – a pedagogical technique involving the use of situations familiar to learners to illustrate learning material; it increases relevance and the practical value of knowledge.

ПРИКЛАДИ МЕТАФОРИЧНІ – прийом, за якого складне й абстрактне поняття пояснюється через метафору чи образну аналогію; сприяє глибшому розумінню шляхом залучення уяви й емоційного сприймання.

Metaphorical Examples – a pedagogical technique in which a complex or abstract concept is explained through metaphor or figurative analogy; it supports deeper understanding by engaging imagination and emotional perception.

ПРИКЛАДИ РЕАЛЬНІ – прийом, що передбачає використання фактичних ситуацій/подій із життя, науки, історії тощо; дає змогу формувати зв'язок між теорією і практикою, підвищує довіру до наданого матеріалу.

Real-World Examples – a pedagogical technique involving the use of factual situations or events from real life, science, history, or other domains; it helps establish a connection between theory and practice and increases trust in the presented material.

ПРИКЛАДИ СЕНСОРНІ – прийом, у якому приклади ґрунтуються на зоровому, слуховому, дотиковому чи іншому сенсорному досвіді; посилює сприймання через залучення різних каналів передачі інформації та сприяє кращому запам'ятовуванню.

Sensory-Based Examples – a pedagogical technique in which examples are grounded in visual, auditory, tactile, or other sensory experiences; it enhances perception by engaging multiple information channels and supports improved retention.

ПРИПУЩЕННЯ – прийом, що полягає у формулюванні гіпотетичних тверджень для подальшої їх перевірки й обговорення; розвиває аналітичне й наукове мислення, вчить будувати логічні моделі і прогнозувати результати/наслідки.

Speculative Assumption – a pedagogical technique involving the formulation of hypothetical statements for subsequent testing and discussion; it develops analytical and scientific thinking, supports the construction of logical models, and fosters the ability to predict outcomes/consequences.

ПРОБЛЕМАТИЗАЦІЯ – прийом створення/виявлення проблемної ситуації, яка потребує аналізу, дискусії, пошуку рішення; активізує пізнавальний інтерес. стимулює мислення й дослідницьку діяльність.

***Problematization** – a pedagogical technique involving the creation or identification of a problematic situation that requires analysis, discussion, and solution-seeking; it activates cognitive interest and stimulates thinking and inquiry-based activity.*

ПРОБЛЕМАТИЗУВАННЯ – прийом, подібний до проблематизації, але з акцентом на процес переведення звичайного й очевидного у площину проблемності через постановку запитань; сприяє глибшому осмисленню ідей, руйнує шаблони мислення.

***Problem-Focusing through Questioning** – a pedagogical technique similar to problematization but with an emphasis on transforming the ordinary or seemingly obvious into a problem space through purposeful questioning; it promotes deeper reflection on ideas and disrupts habitual thinking patterns.*

ПРОГНОЗУВАННЯ – прийом, що полягає у формуванні очікувань щодо подальшого розвитку подій чи результатів на основі наявної інформації; розвиває критичність мислення, вміння аналізувати, передбачати й ухвалювати обґрунтовані рішення.

***Forecasting** – a pedagogical technique involving the formation of expectations about future developments or results based on available information; it develops critical thinking, analytical skills, and the ability to anticipate and make well-grounded decisions.*

ПРОГНОЗУВАННЯ НА ОСНОВІ ПОТЕНЦІЙНИХ ПЕРЕВАГ – прийом, за якого передбачення майбутнього розвитку базується на очікуваних позитивних ефектах/можливостях; дає змогу формувати мотивацію, орієнтацію на позитивне бачення й досягнення результату.

***Benefit-Based Forecasting** – a pedagogical technique in which predictions of future development are grounded in anticipated positive effects or opportunities; it helps build motivation, a positive outlook, and orientation toward achieving desired outcomes.*

ПРОГНОЗУВАННЯ НА ОСНОВІ ТВОРЧИХ ІДЕЙ – прийом, який заохочує учнів робити прогнози, ґрунтуючись на нестандартному, інтуїтивному й образному мисленні; сприяє розвиткові уяви, креативності та інноваційного підходу до розв'язання проблем.

***Creative-Idea-Based Forecasting** – a pedagogical technique that encourages learners to make predictions based on non-standard, intuitive*

ve, and imaginative thinking; it fosters imagination, creativity, and an innovative approach to problem-solving.

ПРОГНОЗУВАННЯ НА ОСНОВІ ФАКТІВ І ДАНИХ – прийом, що використовує реальні статистичні й емпіричні дані як підґрунтя для передбачення подій; формує аналітичне мислення, науковий підхід і вміння обґрунтованого прогнозування.

***Data- and Evidence-Based Forecasting** – a pedagogical technique involving the use of real statistical and empirical data as a basis for predicting events; it develops analytical thinking, a scientific approach, and evidence-informed forecasting skills.*

ПРОГНОЗУВАННЯ ОПТИМІСТИЧНЕ – прийом, який полягає у формуванні позитивного передбачення щодо майбутніх подій/результатів; сприяє розвиткові мотивації, впевненості й налаштуванню на досягнення успіху навіть у складних ситуаціях.

***Optimistic Forecasting** – a pedagogical technique involving the formation of positive expectations regarding future events or results; it supports motivation, confidence, and a success-oriented mindset even in challenging situations.*

ПРОГНОЗУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ – прийом передбачення конкретних результатів або позитивних підсумків певної дії, події, рішення; розвиває здатність логічно мислити, моделювати ситуації й ухвалювати обґрунтовані рішення.

***Outcome Forecasting** – a pedagogical technique involving the anticipation of specific outcomes or positive results of a particular action, event, or decision; it develops logical thinking, situation modeling, and well-reasoned decision-making.*

ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗШИРЕНЕ – прийом, який передбачає створення кількох імовірних сценаріїв майбутнього розвитку подій з урахуванням різних чинників; дає змогу формувати стратегічне мислення, здатність до передбачення й варіативного планування.

***Extended Forecasting** – a pedagogical technique involving the construction of multiple probable scenarios of future development while considering various influencing factors; it develops strategic thinking, foresight, and the ability to engage in flexible planning.*

ПРОДОВЖЕННЯ Й ЗАВЕРШЕННЯ ФРАЗИ – прийом мовленнєвої активізації, що полягає у розвитку й завершенні думки, запропонованої у початковій фразі; сприяє розвиткові прогностичного мис-

лення, мовлення, креативності й уміння логічно структурувати висловлювання.

***Sentence Continuation and Completion** – a pedagogical technique for activating speech production that involves extending and completing a thought introduced in an initial phrase; it develops predictive thinking, language skills, creativity, and the ability to logically structure statements.*

ПРОЄКТИ ЗОВНІШНІ – прийом організації освітньої діяльності, яка передбачає взаємодію з громадськими організаціями, бізнесом, іншими закладами освіти тощо; розвиває практичні уміння, соціальну відповідальність і здатність до співпраці в реальних умовах.

***External Projects** – a pedagogical technique for organizing educational activities that involves collaboration with community organizations, businesses, or other educational institutions; it develops practical skills, social responsibility, and the ability to cooperate in real-world contexts.*

ПРОЄКТНИЙ ЦИКЛ З ЕТАПАМИ ПЛАНУВАННЯ, РЕАЛІЗАЦІЇ, КОРИГУВАННЯ, ЗАВЕРШЕННЯ – прийом, який базується на структурованому управлінні проектом, де кожен етап має чітке призначення і результат; формує вміння планування, організації, рефлексії і командної роботи.

***Project Cycle with Planning, Implementation, Adjustment, and Completion Stages** – a pedagogical technique based on structured project management in which each stage has a clearly defined purpose and outcome; it develops planning, organizational, reflective, and teamwork skills.*

ПРОМПТУВАННЯ (СКЛАДАННЯ ПРОМПТІВ) – прийом формулювання точних логічно структурованих цілеспрямованих інструкцій для цифрових інструментів (штучного інтелекту, чатботів, генераторів зображень тощо) з метою отримання якісних релевантних результатів; промпти використовують для розвитку критичності мислення, умінь точного формулювання запитів, аналітичного читання і цифрової грамотності.

***Prompting (Prompt Design)** – a pedagogical technique involving the formulation of precise, logically structured, and goal-oriented instructions for digital tools (such as artificial intelligence systems, chatbots, or image generators) in order to obtain high-quality and relevant results; it is used to develop critical thinking, accurate query formulation skills, analytical reading, and digital literacy.*

ПРОПОНУВАННЯ РІЗНИХ ТРАКТУВАНЬ ПОДІЇ – прийом, який передбачає аналіз тієї самої події з різних кутів зору, інтерпретацій; сприяє розвитку інтерпретаційних умінь, критичності мислення, толерантності до альтернативних думок і багатоперспективності.

Offering Multiple Interpretations of an Event – a pedagogical technique involving the analysis of the same event from different viewpoints or interpretative perspectives; it develops interpretative skills, critical thinking, tolerance for alternative viewpoints, and multiperspectivity.

ПРОПОНУВАННЯ РІЗНИХ ТРАКТУВАНЬ СИТУАЦІЇ – прийом, який полягає у розгляді тієї самої ситуації через різні контексти, світоглядність; формує здатність бачити складність явищ, уникати спрощень і розвивати аналітичне мислення.

Offering Multiple Interpretations of a Situation – a pedagogical technique involving the examination of a single situation through different contexts and worldviews; it develops the ability to recognize complexity, avoid oversimplification, and strengthen analytical thinking.

ПРОПОНУВАННЯ РІЗНИХ ТРАКТУВАНЬ ТЕКСТУ – прийом аналізу тексту з різних інтерпретаційних позицій (історичної, культурної, психологічної); сприяє глибшому прочитанню, розвитку вмінь герменевтики й літературної аналітики.

Offering Multiple Interpretations of a Text – a pedagogical technique involving the analysis of a text from different interpretative perspectives (historical, cultural, psychological); it supports deeper reading and the development of hermeneutic and literary analysis skills.

ПРОПОНУВАННЯ РІЗНИХ ТРАКТУВАНЬ ЯВИЩА – прийом, що полягає у поданні явища як багатозначного й багаторівневого, з можливістю його розуміння під різними кутами зору; дає змогу розвивати пластичність мислення, наукову відкритість і критичну оцінку інформації.

Offering Multiple Interpretations of a Phenomenon – a pedagogical technique involving the presentation of a phenomenon as multivalent and multi-layered, allowing it to be understood from different perspectives; it develops cognitive flexibility, scientific openness, and critical evaluation of information.

ПРОТИСТАВЛЕННЯ – прийом, який полягає у визначенні відмінностей між об'єктами, поняттями, ідеями для підкреслення їх контрастів; сприяє кращому розумінню суті явищ, розвитку критичності мислення і здатності аналізувати альтернативні позиції.

***Contrasting** – a pedagogical technique involving the identification of differences between objects, concepts, or ideas in order to highlight contrasts; it supports deeper understanding of phenomena, develops critical thinking, and strengthens the ability to analyze alternative positions.*

ПРОТОТИПУВАННЯ ШВИДКЕ – прийом, за якого учні на уроках інформатики, технологій і дизайну створюють мінімально життєздатний продукт (прототип) для оперативного тестування освітньої ідеї; дає змогу за короткий час отримати зворотний зв'язок, виявити недоліки і внести корективи для подальшого вдосконалення проєкту; формує креативність, критичність мислення і здатність до командної роботи.

***Rapid Prototyping** – a pedagogical technique in which learners in informatics, technology, or design lessons create a minimally viable product (prototype) to quickly test an educational idea; it enables rapid feedback, identification of weaknesses, and iterative refinement, and it develops creativity, critical thinking, and teamwork skills.*

РАНЖУВАННЯ – прийом для впорядкування елементів за важливістю, значущістю, пріоритетністю; дає можливість структурувати інформацію, підвищує ефективність ухвалення рішень, сприяє розвиткові логічного мислення.

***Ranking** – a pedagogical technique for organizing elements according to importance, significance, or priority; it enables the structuring of information, enhances decision-making effectiveness, and supports the development of logical thinking.*

РАНЖУВАННЯ АСОЦІАЦІЙ – прийом, що полягає у визначенні, які асоціації є значущими або релевантними для певної ідеї, теми, поняття; розвиває критичність мислення, асоціативні зв'язки й уміння структурувати знання.

***Ranking Associations** – a pedagogical technique involving the identification of which associations are most significant or relevant to a particular idea, topic, or concept; it develops critical thinking, associative connections, and the ability to structure knowledge.*

РАНЖУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ – прийом сортування даних, фактів, матеріалів за важливістю/значенням; сприяє кращому розумінню, ефективному використанню знань і розвитку аналітичних умінь.

***Ranking Information** – a pedagogical technique involving the sorting of data, facts, or materials according to importance or significance; it*

supports deeper understanding, effective knowledge use, and the development of analytical skills.

РЕАГУВАННЯ НА СТРЕС І ОЦІНКА ПРОЦЕСУ – прийом, що полягає в аналізі власної реакції на стресові ситуації, оцінці ефективності дій і пошукові способів подолання труднощів; формує емоційний інтелект, уміння самоконтролю та рефлексії.

***Responding to Stress and Evaluating the Process** – a pedagogical technique involving the analysis of one’s own reactions to stressful situations, the evaluation of action effectiveness, and the exploration of coping strategies; it develops emotional intelligence, self-regulation, and reflective skills.*

РЕГУЛЮВАННЯ – прийом, що полягає у контролі й корекції емоційних, поведінкових і когнітивних реакцій для досягнення оптимального результату та ефективної взаємодії; розвиває самоконтроль, стресостійкість і усвідомлене управління поведінкою.

***Regulation** – a pedagogical technique involving the monitoring and adjustment of emotional, behavioral, and cognitive responses to achieve optimal outcomes and effective interaction; it develops self-control, stress resilience, and conscious behavior management.*

РЕЗІОМУВАННЯ – прийом складання стислого і зрозумілого підсумку за інформацією, ідеями, процесами; дає змогу виділити ключові моменти, спрощує запам’ятовування й систематизацію знань.

***Summarizing** – a pedagogical technique involving the creation of a concise and clear synthesis of information, ideas, or processes; it enables the identification of key points and supports memorization and knowledge systematization.*

РЕКОМЕНДАЦІЇ – прийом надання порад, орієнтирів, варіантів дій для підтримки учня/групи в освітньому процесі; дає змогу збагачувати знання, покращувати, вміння й поведінкові стратегії за чіткого і вмотивованого зворотного зв’язку.

***Providing Recommendations** – a pedagogical technique involving the offering of advice, guidelines, or action options to support an individual learner or group within the educational process; it enables knowledge enrichment, skill improvement, and the development of behavioral strategies through clear and motivated feedback.*

РЕФЛЕКСІЯ – прийом аналізу власних думок, дій, поведінки і результатів з метою усвідомлення, удосконалення й підвищення ефективності освітньої/професійної діяльності.

Reflection – a pedagogical technique involving the analysis of one’s own thoughts, actions, behavior, and outcomes with the aim of awareness, improvement, and enhancing the effectiveness of educational or professional activity.

РЕФЛЕКСІЯ ГРУПОВА – прийом спільного аналізу дій, процесів, результатів у групі; сприяє обміну досвідом, виявленню чинників успіху/невдач, розвиткові командного мислення.

Group Reflection – a pedagogical technique involving the collective analysis of actions, processes, and outcomes within a group; it fosters experience sharing, identification of success/failure factors, and the development of team-oriented thinking.

РЕФЛЕКСІЯ З КОРИГУВАННЯМ ПІДХОДІВ – прийом аналізу власних помилок/недоліків у процесі діяльності з метою вдосконалення методів, стратегій і рішень для досягнення кращих результатів.

Reflection with Approach Adjustment – a pedagogical technique involving the analysis of one’s own mistakes or shortcomings during activity in order to refine methods, strategies, and decisions for achieving better outcomes.

РЕФЛЕКСІЯ ЧЕРЕЗ ВІДЕО – прийом аналізу власних дій, процесів і подій через перегляд відеозаписів; дає змогу об’єктивно оцінити поведінку, емоційні реакції, взаємодію з іншими і процеси ухвалення рішень.

Video-Based Reflection – a pedagogical technique involving the analysis of one’s actions, processes, and events through video recordings; it allows for an objective assessment of behavior, emotional responses, interaction with others, and decision-making processes.

РЕФЛЕКСІЯ ЧЕРЕЗ ТВОРЧІСТЬ – прийом, що передбачає використання творчих засобів (малюнок, колаж, музика, театр) для осмислення досвіду, емоцій і процесів, що відбулися; дає змогу виявити глибинні почуття і нові ідеї для розвитку.

Creative Reflection – a pedagogical technique involving the use of creative tools (drawing, collage, music, theater) to make sense of experiences, emotions, and processes; it enables the exploration of deeper feelings and the generation of new ideas for development.

РЕФЛЕКСУВАННЯ ПИСЬМОВЕ – прийом, який полягає у систематичному записуванні власних думок, спостережень, емоцій і висновків для їх подальшого аналізу й усвідомлення.

Written Reflection – a pedagogical technique involving the systematic recording of one's thoughts, observations, emotions, and conclusions for subsequent analysis and awareness.

РЕФРЕЙМІНГУВАННЯ ПОРУШЕНОЇ ПРОБЛЕМИ – прийом зміни ракурсу сприйняття або переінтерпретації проблеми з метою пошуку нових рішень, подолання бар'єрів, виявлення альтернативних підходів.

Reframing a Disrupted Problem – a pedagogical technique that involves shifting the perspective of perception or reinterpreting a problematic situation in order to explore new solutions, overcome barriers, and identify alternative approaches; it enables learners to reconsider entrenched assumptions and expand the range of possible outcomes and consequences.

РОБОТА ГРУПОВА – прийом організації освітньої та проектної діяльності у формі співпраці кількох учнів для виконання спільного завдання; розвиває колективне мислення, комунікацію, взаємодопомогу, вміння лідерства і здатність ефективно досягати спільної мети.

Group Work – a pedagogical technique for organizing educational and project-based activities through the collaboration of several learners to complete a shared task; it develops collective thinking, communication skills, mutual support, leadership abilities, and the capacity to effectively achieve a common goal.

РОБОТА З АНТИПРИКЛАДАМИ – прийом використання прикладів, які демонструють неправильне й недоцільне рішення для кращого розуміння правил, концепцій, алгоритмів; сприяє розвитку критичності мислення, аналізу помилок і уникненню їх у майбутньому.

Work with Counterexamples – a pedagogical technique involving the use of examples that demonstrate incorrect or inappropriate solutions in order to enhance understanding of rules, concepts, or algorithms; it fosters critical thinking, error analysis, and the ability to avoid similar mistakes in the future.

РОБОТА З ІНФОРМАЦІЄЮ – прийом, що полягає в обробці, систематизації та аналізі здобутої інформації для формування знань, висновків, ухвалення рішень.

Information Processing – a pedagogical technique that involves processing, systematizing, and analyzing acquired information to construct knowledge, draw conclusions, and make decisions; it supports the development of analytical thinking and informed judgment.

РОБОТА З КОНТЕКСТОМ – прийом аналізу значення інформації/подій з урахуванням обставин, середовища, ситуаційного контексту; дає можливість зрозуміти смисл інформації і взаємозв'язки між подіями.

Contextual Analysis – a pedagogical technique focused on analyzing the meaning of information or events with regard to circumstances, environment, and situational context; it enables learners to comprehend meaning and identify relationships between events.

РОБОТА З КОНФЛІКТАМИ І МОРАЛЛЮ – прийом, що передбачає аналіз етичних проблем і конфліктів для розуміння цінностей, норм і ймовірних рішень у складних ситуаціях; сприяє розвитку морального мислення, емпатії та здатності ухвалювати зважені рішення.

Work with Conflicts and Morality – a pedagogical technique that involves the analysis of ethical issues and conflicts to understand values, norms, and possible solutions in complex situations; it promotes the development of moral reasoning, empathy, and the ability to make balanced decisions.

РОБОТА З ЛЕКСИЧНИМИ ОДИНИЦЯМИ – прийом аналізу, вивчення й використання слів, їх значень, відтінків і контекстів; сприяє розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності.

Work with Lexical Units – a pedagogical technique involving the analysis, study, and use of words, their meanings, nuances, and contexts; it contributes to the development of all types of language skills.

РОБОТА З НЕПОВНИМИ ДАНИМИ – прийом, що полягає в накопиченні, обробці й аналізі інформації, коли частини даних бракує або вона невизначена; дає змогу формувати висновки і рішення навіть за умов неповної інформації, розвиває аналітичність і критичність мислення.

Work with Incomplete Data – a pedagogical technique that consists of collecting, processing, and analyzing information when parts of the data are missing or uncertain; it enables learners to formulate conclusions and decisions under conditions of limited information and develops analytical and critical thinking.

РОБОТА З ПОНЯТТЯМИ І ТЕРМІНАМИ – прийом визначення, уточнення й систематизації, що використовуються у навчанні чи в дослідженні; сприяє розвитку точності й логічності мислення, комунікації.

Work with Concepts and Terms – a pedagogical technique aimed at defining, clarifying, and systematizing terms used in learning or research; it enhances precision of thinking, logical reasoning, and communication.

РОБОТА З СИМВОЛАМИ І МЕТАФОРАМИ – прийом використання образів, символів і метафор для глибшого розуміння, пояснення, вираження складних ідей; сприяє розвитку асоціативного й креативного мислення.

Work with Symbols and Metaphors – a pedagogical technique that employs imagery, symbols, and metaphors to facilitate deeper understanding, explanation, and expression of complex ideas; it supports the development of associative and creative thinking.

РОБОТА З ТАБЛИЦЯМИ, ЗІ СХЕМАМИ, З ІНШОЮ НАОЧНІСТЮ – прийом візуалізації й структурування інформації для кращого розуміння, аналізу і порівняння даних.

Work with Tables, Diagrams, and Other Visual Aids – a pedagogical technique focused on visualizing and structuring information to improve comprehension, analysis, and comparison of data.

РОБОТА З ТЕРМІНАМИ ЛІТЕРАТУРНИМИ – прийом аналізу, вивчення й застосування термінів і понять, що використовуються в літературі; дає змогу глибше розуміти тексти, жанри і художні прийоми.

Work with Literary Terms – a pedagogical technique involving the analysis, study, and application of terms and concepts used in literary studies; it enables deeper understanding of texts, genres, and literary devices.

РОБОТА ІЗ ЗАПИТАННЯМИ ВІДКРИТОГО ТИПУ – прийом використання запитань, на які немає однозначної відповіді, для стимулювання розгорнутого мислення, аналізу й дискусії; формує здатність аргументувати, оцінювати альтернативні варіанти і мислити критично.

Work with Open-Ended Questions – a pedagogical technique that uses questions without a single correct answer to stimulate extended thinking, analysis, and discussion; it develops the ability to argue, evaluate alternative options, and think critically.

РОЗБІР ПОМИЛОК – прийом аналізу допущених помилок для їх аналізу, усвідомлення, виправлення й удосконалення результатів; сприяє самоконтролю, критичності мислення і навчанню на досвіді.

***Error Analysis** – a pedagogical technique involving the examination of errors that have been made in order to analyze, recognize, correct them, and improve outcomes; it promotes self-regulation, critical thinking, and learning from experience.*

РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ, ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ НА АНАЛОГІЇ – прийом використання аналогій для розв'язання нових проблем і завдань на основі подібних, раніше відомих ситуацій; сприяє переносу знань, розвиткові логічності мислення та креативності.

***Problem Solving through Analogies** – a pedagogical technique that uses analogical reasoning to solve new problems and complete tasks based on similar, previously known situations; it fosters creativity, logical thinking, and knowledge transfer.*

РОЗВІНЧУВАННЯ МІФІВ – прийом виявлення, аналізу і спростування неправдивих уявлень, стереотипів і поширених хибних думок; формує критичність мислення і медіаграмотність.

***Myth Debunking** – a pedagogical technique focused on identifying, analyzing, and refuting false beliefs, stereotypes, and widely распространени misconceptions; it develops critical thinking and media literacy.*

РОЗГЛЯД ІНТЕРПРЕТАЦІЙ АЛЬТЕРНАТИВНИХ – прийом аналізу й оцінки різних імовірних тлумачень того самого явища, тієї самої події, ситуації; сприяє розвиткові аналітичності й критичності мислення; дає змогу бачити проблему з кількох боків.

***Consideration of Alternative Interpretations** – a pedagogical technique involving the analysis and evaluation of different plausible interpretations of the same phenomenon, event, or situation; it develops analytical and critical thinking; it enables learners to view a problem from multiple perspectives.*

РОЗГЛЯД МОТИВІВ У СИТУАЦІЯХ – прийом аналізу причин і мотивів поведінки людей/персонажів у ситуаціях; сприяє розвиткові емпатії, критичності мислення і розуміння соціальної поведінки.

***Consideration of Motives in Situations** – a pedagogical technique focused on analyzing the reasons and motives behind the behavior of people or characters in specific situations; it fosters empathy, critical thinking, and understanding of social behavior.*

РОЗГЛЯД МОТИВІВ У ТЕКСТАХ – прийом аналізу психології персонажів через їх дії, рішення і внутрішні мотиви у текстовому кон-

тексті; дає змогу глибше зрозуміти дії/поведінку/взаємодію персонажів.

Consideration of Motives in Texts – a pedagogical technique involving the analysis of characters' psychology through their actions, decisions, and internal motives within a textual context; it enables deeper understanding of characters' actions, behavior, and interactions.

РОЗГЛЯД ПІДГРУНТЯ ПОДІЇ ЕМОЦІЙНОЇ – прийом аналізу емоційного контексту конкретної події для кращого розуміння її причин і результатів/наслідків; розвиває емоційний інтелект і критичність мислення.

Consideration of the Emotional Basis of an Event – a pedagogical technique that analyzes the emotional context of a specific event to better understand its causes and outcomes/consequences; it develops emotional intelligence and critical thinking.

РОЗГЛЯД ПІДГРУНТЯ СИТУАЦІЇ ЕМОЦІЙНОЇ – прийом аналізу емоційних чинників, які впливають на перебіг ситуації та її учасників; дає можливість зрозуміти мотиви, реакції, ймовірні результати/наслідки.

Consideration of the Emotional Basis of a Situation – a pedagogical technique involving the analysis of emotional factors that influence the course of a situation and its participants; it enables understanding of motives, reactions, and potential outcomes/consequences.

РОЗГЛЯД ПІДГРУНТЯ ТЕКСТУ ЕМОЦІЙНОГО – прийом аналізу емоційного контексту тексту для розуміння настрою, емоцій автора/персонажів, а також впливу на читача.

Consideration of the Emotional Basis of a Text – a pedagogical technique focused on analyzing the emotional context of a text to understand its mood, the emotions of the author or characters, and its impact on the reader; it supports deeper interpretive comprehension.

РОЗГЛЯД ПІДГРУНТЯ ФАКТУ ЕМОЦІЙНОГО – прийом аналізу емоційних складників конкретних фактів/подій; сприяє усвідомленню впливу емоцій на сприйняття інформації та ухвалення рішень.

Consideration of the Emotional Basis of a Fact – a pedagogical technique involving the analysis of emotional components of specific facts or events; it promotes awareness of the influence of emotions on information perception and decision-making.

РОЗГЛЯД ПІДГРУНТЯ ЯВИЩА ЕМОЦІЙНОГО – прийом аналізу емоційного складника у соціальних, літературних, історичних чи

інших контекстах, що сприяє глибшому розумінню внутрішніх причин поведінки людей, груп чи літературних персонажів, а також розвитку подій.

***Consideration of the Emotional Basis of a Phenomenon** – a pedagogical technique that examines the emotional dimension of phenomena in social, literary, historical, or other contexts; it contributes to deeper understanding of the internal causes of behavior of individuals, groups, or literary characters, as well as the development of events.*

РОЗГЛЯД ПОДІЙ І ЯВИЩ МИНУЛОГО – прийом аналізу подій/явищ крізь історичну перспективу для розуміння причин, результатів, наслідків і закономірностей.

***Consideration of Past Events and Phenomena** – a pedagogical technique involving the analysis of events and phenomena through a historical perspective to understand their causes, outcomes, consequences, and patterns.*

РОЗГЛЯД ЯВИЩ У ЗВОРОТНІЙ ЧАСОВІЙ ПЕРСПЕКТИВІ – прийом оцінки подій/явищ через аналіз їх результатів, наслідків і подій, що передували їм; сприяє кращому розумінню причинно-наслідкових зв'язків.

***Consideration of Phenomena in Reverse Chronological Perspective** – a pedagogical technique that evaluates events or phenomena by analyzing their outcomes, consequences, and preceding events; it enhances understanding of cause-and-effect relationships.*

РОЗГОРТАННЯ ЛАНЦЮЖКА АСОЦІАТИВНОГО – прийом створення послідовних асоціацій між поняттями, подіями, ідеями для поглиблення розуміння й стимулювання творчого мислення.

***Associative Chain Development** – a pedagogical technique involving the creation of sequential associations between concepts, events, or ideas to deepen understanding and stimulate creative thinking; it encourages flexible reasoning and conceptual expansion.*

РОЗДУМИ ЗА АНАЛОГІЄЮ – прийом розмірковування на основі подібностей між ситуаціями, явищами, концепціями; дає змогу переносити знання з відомих ситуацій на нові, знаходити нестандартні рішення й поглиблювати розуміння.

***Analogical Reflection** – a pedagogical technique based on reflecting through similarities between situations, phenomena, or concepts; it enables the transfer of knowledge from familiar contexts to new ones, supports non-standard solutions, and deepens understanding.*

РОЗІГРУВАННЯ СЦЕН ІЗ ТЕКСТУ – прийом відтворення сцен з літературних творів, текстів, історичних подій для глибшого осмислення змісту, мотивів персонажів та емоційного забарвлення.

Role-Playing Scenes from Texts – a pedagogical technique that involves reenacting scenes from literary works, texts, or historical events to achieve deeper comprehension of content, characters' motives, and emotional coloring; it enhances engagement and interpretive insight.

РОЗКРИТТЯ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ – прийом виявлення й аналізу суперечностей у твердженнях, ідеях, подіях; дає можливість поглибити розуміння, розвивати критичність мислення і знаходити шляхи розв'язання й запобігання конфліктів.

Identification of Contradictions – a pedagogical technique focused on identifying and analyzing contradictions in statements, ideas, or events; it enables deeper understanding, develops critical thinking, and supports finding ways to resolve and prevent conflicts.

РОЗМЕЖУВАННЯ ОСНОВНОГО Й ДРУГОРЯДНОГО – прийом визначення найважливіших аспектів ідей, фактів, подій для фокусування уваги на ключових елементах та ефективного аналізу.

Distinguishing Core and Peripheral Elements – a pedagogical technique aimed at identifying the most significant aspects of ideas, facts, or events in order to focus attention on key elements and conduct effective analysis; it strengthens prioritization and analytical clarity.

РОЗМИНКА АСОЦІАТИВНА – прийом стимулювання мислення через використання асоціацій між поняттями, образами, подіями; підвищує креативність, пластичність мислення і швидкість генерування ідей.

Associative Warm-Up – a pedagogical technique designed to stimulate thinking through associations between concepts, images, or events; it increases creativity, cognitive flexibility, and the speed of idea generation.

РОЗПІЗНАВАННЯ – прийом ідентифікації та визначення ознак, властивостей, помилок, ідей; сприяє точному аналізу, перевірці правильності й упорядкуванню інформації, розвитку мислення.

Recognition – a pedagogical technique involving the identification and determination of features, characteristics, errors, or ideas; it supports accurate analysis, verification of correctness, organization of information, and the development of thinking.

РОЗПІЗНАВАННЯ ПОМИЛОК – прийом виявлення неправильних тверджень, дій, рішень для їх виправлення й запобігання; сприяє розвиткові критичності мислення і здатності до самоаналізу.

Error Recognition – a pedagogical technique focused on identifying incorrect statements, actions, or decisions in order to correct them and prevent recurrence; it fosters critical thinking and self-analysis.

РОЗПІЗНАВАННЯ СМISЛУ – прийом, корисний для глибокого розуміння значення слів, смислів фраз, висловлювань, ситуацій; дає змогу виявити основні ідеї, логічні зв'язки і контекст.

Meaning Recognition – a pedagogical technique useful for deep understanding of the meaning of words, phrases, statements, or situations; it enables the identification of core ideas, logical connections, and context.

РОЗПІЗНАВАННЯ ТВЕРДЖЕНЬ ПРИХОВАНИХ – прийом виявлення неочевидних, непрямом виражених, прихованих аспектів у текстах, ситуаціях, в аргументах; сприяє розвиткові аналітичності й критичності мислення.

Recognition of Implicit Statements – a pedagogical technique involving the identification of non-obvious, indirectly expressed, or hidden aspects in texts, situations, or arguments; it promotes analytical and critical thinking.

РОЗПОВІДЬ – прийом викладення подій, фактів, ідей у формі історії/нарративу; використовується для кращого запам'ятовування, емоційного залучення і формування логічно впорядкованого мислення.

Narrative Presentation – a pedagogical technique that presents events, facts, or ideas in the form of a story or narrative; it enhances memorization, emotional engagement, and the development of logically structured thinking.

РОЗПОДІЛ ІНФОРМАЦІЇ ЗА КАТЕГОРІЯМИ – прийом сортування даних, понять, фактів у групи за певними ознаками; сприяє розвиткові пам'яті, класифікаційних умінь, логічного мислення і швидкому знаходженню потрібної інформації.

Categorization of Information – a pedagogical technique involving sorting data, concepts, or facts into groups according to specific criteria; it supports memory development, classification skills, logical thinking, and rapid information retrieval.

РОЗПОДІЛ ОBOB'ЯЗКІВ – прийом організації роботи групи шляхом визначення ролей і відповідальності учасників; дає змогу підви-

щити ефективність спільної діяльності, уникнути дублювання, сформулювати вміння командної взаємодії.

***Task and Role Allocation** – a pedagogical technique for organizing group work by defining participants' roles and responsibilities; it increases the effectiveness of collaborative activity, helps avoid duplication, and develops teamwork skills.*

РОЗРОБКА АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВАРІАНТІВ СЮЖЕТУ – прийом створення нових варіантів розвитку подій або кінцівок у текстах, літературних творах і сценаріях; сприяє розвиткові творчого мислення, уяви й умінь аналізувати сюжетні структури.

***Development of Alternative Plot Versions** – a pedagogical technique involving the creation of new variants of event development or alternative endings in texts, literary works, or scripts; it fosters creative thinking, imagination, and the ability to analyze narrative structures.*

РОЗРОБКА МІНІПРОГРАМ І СКРИПТІВ – прийом створення невеликих програм/скриптів для автоматизації процесів, моделювання явищ і вирішення навчальних задач; розвиває логічне мислення, алгоритмічні вміння і цифрову грамотність.

***Development of Mini-Programs and Scripts** – a pedagogical technique focused on creating small programs or scripts to automate processes, model phenomena, and solve learning tasks; it develops logical thinking, algorithmic skills, and digital literacy.*

РОЗШИРЕННЯ РАМОК (РОЗФРЕЙМУВАННЯ) – прийом виходу за межі звичних шаблонів мислення і традиційних підходів; сприяє генеруванню нестандартних ідей, креативному розв'язанню проблем і розвиткові інноваційного мислення «поза коробкою».

***Expanding the Frame (Reframing)** – a pedagogical technique aimed at moving beyond habitual thinking patterns and traditional approaches; it supports the generation of non-standard ideas, creative problem solving, and the development of innovative “out-of-the-box” thinking.*

РОЛІ (ВИКОНАННЯ РОЛЕЙ) – прийом визначення функцій, завдань, позицій учнів у групі або в ситуації для ефективного виконання завдань; сприяє організації роботи, розвиткові лідерських якостей і комунікативних умінь.

***Roles (Role Performance)** – a pedagogical technique involving the assignment of functions, tasks, and positions to learners within a group or situation to ensure effective task completion; it supports work*

organization and the development of leadership and communication skills.

РОЛЬОВА ГРА – прийом імітації реальних/уявних ситуацій шляхом виконання певних ролей учнями; використовується для розвитку вмінь ефективної комунікації, критичності мислення, розв’язання проблем і ухвалення рішень.

***Role Play** – a pedagogical technique that simulates real or imagined situations through learners’ performance of specific roles; it is used to develop effective communication skills, critical thinking, problem-solving abilities, and decision-making.*

РОЛЬОВЕ ВИСЛОВЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНЕ – прийом, за якого учень висловлює думки/ухвалює рішення від імені персонажа чи конкретної ролі; стимулює мовлення, критичність мислення і розуміння альтернативних поглядів, відповідальність, емпатію.

***Responsible Role-Based Expression** – a pedagogical technique in which a learner expresses ideas or makes decisions on behalf of a character or a defined role; it develops communication skills, critical thinking, understanding of alternative perspectives, responsibility, and empathy.*

САМОАНАЛІЗ ПІСЛЯ ГРУПОВОЇ РОБОТИ – прийом рефлексії, який передбачає оцінку власної ролі, внеску і взаємодії після виконання завдання в групі; сприяє розвитку самосвідомості, критичності мислення й умінь співпраці.

***Post-Group Work Self-Analysis** – a pedagogical technique of reflection that involves evaluating one’s own role, contribution, and interaction after completing a group task; it promotes self-awareness, critical thinking, and collaboration skills.*

САМООЦІНКА ЗА КРИТЕРІЯМИ, РОЗРОБЛЕНИМИ ДЛЯ СЕБЕ – прийом формування індивідуальної системи оцінювання власної роботи, поведінки, результатів діяльності; сприяє розвитку автономності, відповідальності й саморефлексії.

***Self-Assessment Based on Self-Developed Criteria** – a pedagogical technique focused on creating an individual system for evaluating one’s own work, behavior, and activity outcomes; it fosters autonomy, responsibility, and self-reflection.*

СЕНКАН – прийом і метод складання вірша або формулювання думки у п’яти рядках із певною структурою; використовується для фоку-

сування на суті теми й лаконічного вираження ідеї, розвитку мовлення і творчого мислення.

***Cinquain** – a pedagogical technique and method of composing a five-line poem or formulating an idea according to a specific structure; it is used to focus on the essence of a topic, express ideas concisely, and develop creative thinking.*

СИМУЛЯЦІЇ – прийом моделювання реальних ситуацій/процесів у вигляді рольових ігор/комп'ютерних моделей з метою вивчення і тестування реакцій на різні обставини; використовується для тренування ухвалення рішень, розвитку аналітичного мислення.

***Simulations** – a pedagogical technique involving the modeling of real-life situations or processes through role-playing activities or computer-based models to study and test responses under different conditions; it is used to train decision-making and develop analytical thinking.*

СИНЕКТИКА – прийом і техніка генерування ідей, що використовує метафори, аналогії, поєднання несумісних на перший погляд елементів; спрямована на подолання звичних шаблонів мислення, розвиток креативності й створення нових нестандартних рішень.

***Synectics** – a pedagogical technique and creativity method that uses metaphors, analogies, and the combination of seemingly incompatible elements; it is aimed at overcoming habitual thinking patterns, fostering creativity, and generating innovative solutions.*

СИНТЕЗ – прийом комбінування різних елементів, фактів, частин знань у нову єдність/концепцію; використовується для об'єднання ідей з різних джерел з метою створення нового знання, рішення, комплексної концепції.

***Synthesis** – a pedagogical technique involving the combination of different elements, facts, or knowledge components into a new unity or concept; it is used to integrate ideas from multiple sources to create new knowledge, solutions, or comprehensive concepts.*

СИНТЕЗ ВИСЛОВЛЕНИХ ІДЕЙ – прийом об'єднання різних поглядів/ ідей у єдину узагальнену концепцію, яка враховує всі запропоновані варіанти; підтримує групову взаємодію, створює збалансовані рішення.

***Synthesis of Expressed Ideas** – a pedagogical technique focused on integrating diverse viewpoints or ideas into a unified, generalized concept that takes all proposed options into account; it supports group interaction and leads to balanced solutions.*

СИНТЕЗ ІНФОРМАЦІЇ – прийом аналізу й комбінування різних джерел інформації для створення нових інтерпретацій, висновків, рішень; дає можливість будувати цілісну картину і знаходити взаємозв'язки між різними чинниками.

Information Synthesis – a pedagogical technique involving the analysis and combination of information from multiple sources to generate new interpretations, conclusions, or decisions; it enables the construction of a coherent overall picture and the identification of relationships between different factors.

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ – прийом організації знань, фактів, понять, інформації у певну структуру для полегшення їх розуміння й використання.

Systematization – a pedagogical technique focused on organizing knowledge, facts, concepts, and information into a coherent structure to facilitate comprehension and practical use; it supports clearer understanding, efficient retrieval, and meaningful application of learning content.

СИТУАЦІЯ АНАЛОГОВА – прийом використання подібних до досліджуваної ситуацій для їх порівняння й аналізу.

Analogous Situation – a pedagogical technique involving the use of situations similar to the one under study for the purposes of comparison and analysis; it enables learners to identify parallels, transfer insights, and deepen conceptual understanding.

СИТУАЦІЯ ПРОБЛЕМНА – прийом у навчанні/в аналізі, коли немає очевидного рішення, яке потребує пошуку альтернативних варіантів і розв'язань; використовується для розвитку критичності мислення, аналізу, оцінки й ухвалення рішень.

Problematic Situation – a pedagogical technique in learning and analysis characterized by the absence of an obvious solution and the need to search for alternative options and solutions; it fosters the development of critical thinking, analytical skills, evaluation, and decision-making.

СИТУАЦІЯ УСПІХУ – прийом створення умов, які ведуть до позитивного результату; слугує прикладом і мотиватором, стимулюючи впевненість і прагнення досягати мети.

Situation of Success – a pedagogical technique aimed at creating conditions that lead to a positive outcome; it functions as an example and motivational trigger, strengthening learners' confidence and encouraging goal-oriented effort.

СІТКА АСОЦІАТИВНА – прийом організації інформації для візуалізації зв'язків між поняттями, ідеями, чинниками; дає можливість розвивати асоціативне мислення, аналізувати взаємозв'язки й структурувати знання.

Associative Network – a pedagogical technique for organizing information in order to visualize relationships between concepts, ideas, and factors; it promotes associative thinking, supports the analysis of interconnections, and facilitates the structuring of knowledge.

СКЛАДАННЯ БЛОГУ – прийом створення і ведення блогу для викладення думок, ідей, досвіду; використовується для розвитку письмової комунікації, рефлексії, обміну знаннями.

Blog Writing – a pedagogical technique involving the creation and maintenance of a blog for expressing thoughts, ideas, and personal experience; it develops written communication skills, supports reflection, and facilitates knowledge sharing.

СКЛАДАННЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЙНИХ КАРТ – прийом створення карт/схем для наочного представлення зв'язків між ідеями, поняттями, даними; покращує розуміння матеріалу і дає змогу структурувати інформацію.

Visual Mapping – a pedagogical technique focused on creating maps or diagrams to visually represent relationships between ideas, concepts, and data; it enhances understanding of learning material and enables the structuring of information.

СКЛАДАННЯ ЗАПИТАНЬ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ – прийом формулювання запитань для оцінки власного розуміння матеріалу; сприяє підвищенню самоконтролю, глибшому засвоєнню інформації, розвиткові критичності мислення.

Self-Assessment Questioning – a pedagogical technique based on formulating questions to evaluate one's own understanding of learning material; it promotes self-monitoring, deeper comprehension, and the development of critical thinking.

СКЛАДАННЯ КОЛАЖУ – прийом творчого вираження, де різноманітні матеріали (світлини, малюнки, вирізки з газет тощо) комбінуються для створення візуального проекту; використовується для інтеграції ідей, концепцій, розвитку креативного мислення.

Collage Design – a pedagogical technique of creative expression in which diverse materials (photographs, drawings, newspaper clippings, etc.) are combined to produce a visual project; it is used to integrate ideas and concepts and to foster creative thinking.

СКЛАДАННЯ КОНСПЕКТУ – прийом узагальнення інформації з навчального матеріалу, будь-якого іншого тексту (зокрема електронного); дає змогу виділити основні ідеї, факти, концепції; корисний для подальшого засвоєння і систематизації знань.

***Summarizing Notes** – a pedagogical technique aimed at summarizing information from learning materials or other texts, including digital sources; it allows learners to identify key ideas, facts, and concepts and supports further learning and knowledge systematization.*

СКЛАДАННЯ ПЛАНУ – прийом організації завдань, етапів і дій у логічну послідовність для досягнення мети; важливий крок для систематизації й ефективного виконання будь-якого завдання.

***Operational Planning** – a pedagogical technique involving the organization of tasks, stages, and actions into a logical sequence to achieve a goal; it is an essential step for systematization and effective task execution.*

СКЛАДАННЯ ПРАВИЛ – прийом у процесі створення і формулювання правил, які регулюватимуть діяльність/поведінку в певному контексті; важливо для забезпечення організованої роботи групи.

***Rule Formulation** – a pedagogical technique focused on the process of creating and articulating rules that regulate activity or behavior within a specific context; it is important for ensuring organized and productive group work.*

СКЛАДАННЯ СЦЕНАРІЇВ – прийом створення ймовірних варіантів розвитку подій/ситуацій, який дає змогу прогнозувати результати і планувати дії; використовується для аналізу альтернативних обставин.

***Scenario Building** – a pedagogical technique involving the construction of probable developments of events or situations in order to anticipate outcomes and plan actions; it is used for analyzing alternative circumstances.*

СКЛАДАННЯ ТЕЗ – прийом стислого й чіткого викладу основних ідей/висновків; дає змогу зосередити увагу на ключових моментах матеріалу; корисний для підготовки публічних виступів.

***Thesis Summarization** – a pedagogical technique based on the concise and clear formulation of key ideas or conclusions; it enables focus on essential aspects of content and is particularly useful for preparing public presentations.*

СЛУХАННЯ АКТИВНЕ – прийом, що передбачає цілковиту концентрацію на тому, що говорить співрозмовник, із відповідями у ви-

гляді запитань і зворотного зв'язку; сприяє кращому розумінню, сприйняттю інформації, розвиткові комунікаційних умінь.

Active Listening – *a pedagogical technique involving full concentration on what a speaker is communicating, accompanied by responses in the form of questions and constructive feedback; it enhances comprehension, information processing, and the development of communication skills.*

СПВАКТИВНІСТЬ – прийом навчання, де здобувачі освіти активно взаємодіють між собою і педагогом для спільного виконання завдань, розв'язання проблем, досягнення мети; сприяє розвиткові командної роботи і критичності мислення.

Co-Activity – *a pedagogical technique in which learners actively interact with one another and with the teacher to jointly complete tasks, solve problems, and achieve shared goals; it supports the development of teamwork and critical thinking.*

СПВДІЯЛЬНІСТЬ – прийом, що полягає у спільній діяльності, передбачає взаємодію та співпрацю учнів для досягнення спільних цілей і виконання завдань; сприяє розвиткові вмінь командної роботи, креативності й критичності мислення.

Collaborative Activity – *a pedagogical technique based on joint action that involves interaction and cooperation among learners to accomplish shared objectives and tasks; it fosters teamwork skills, creativity, and critical thinking.*

СПВПРАЦЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ – прийом взаємодії з зовнішніми організаціями, громадськими установами, соціальними групами для досягнення спільних цілей, проведення досліджень і реалізації проєктів; сприяє розвиткові комунікаційних і організаційних умінь.

Community Partnership – *a pedagogical technique involving interaction with external organizations, public institutions, or social groups to achieve common goals, conduct research, and implement projects; it contributes to the development of communication and organizational skills.*

СПЛКУВАННЯ АКТИВНЕ ПІД ЧАС РОЗПОВІДІ ІСТОРІЇ – прийом розповіді, де учні активно залучаються до процесу обміну думками під час створення і викладу історії/ситуації; дає можливість залучити аудиторію до дискусії та поглибити розуміння теми.

Interactive Storytelling – *a pedagogical technique of narrative delivery in which learners are actively engaged in exchanging ideas during the*

creation and presentation of a story or situation; it encourages audience participation, discussion, and deeper understanding of the topic.

СПОНУКАННЯ ДО ГЛИБШИХ РОЗДУМІВ І РОЗКРИТТЯ ТЕМИ ДИСКУСІЇ – прийом, спрямований на активізацію мислення учнів шляхом постановки запитань, створення ситуацій, які стимулюють аналіз, рефлексію і розгорнуту аргументацію; модератор/учитель виступає як фасилітатор процесу мислення, орієнтуючи здобувачів освіти на глибше розкриття суті теми.

***Facilitating Deeper Reflection and Topic Exploration** – a pedagogical technique aimed at activating learners' thinking through purposeful questioning and the creation of situations that stimulate analysis, reflection, and extended argumentation; it positions the moderator or teacher as a facilitator of the thinking process, guiding learners toward deeper exploration of the core issue under discussion.*

СПОСТЕРЕЖЕННЯ – прийом накопичення інформації шляхом цілеспрямованого безпосереднього вивчення явищ, процесів, поведінки людей; в освітньому контексті використовується для розвитку зосередженості, критичності мислення, умінь аналізувати й робити обґрунтовані висновки на основі фактів.

***Observation** – a pedagogical technique focused on collecting information through purposeful and direct examination of phenomena, processes, or human behavior; in an educational context, it develops concentration, critical thinking, and the ability to analyze evidence and draw well-founded conclusions based on facts.*

СПРОБИ Й ПОМИЛКИ – прийом, який передбачає активне використання експериментів, гіпотез і перевірок для пошуку правильного рішення; помилки розглядаються не як невдача, а як перспектива змін, важлива частина освітнього процесу, що розвиває аналітичні вміння і здатність до самокорекції, пластичність мислення, креативність.

***Trial and Error** – a pedagogical technique that involves the active use of experimentation, hypothesis formulation, and testing in the search for appropriate solutions; it treats errors not as failures but as an integral part of the learning process, fostering cognitive flexibility, creativity, analytical skills, and the capacity for self-correction.*

СПРОСТОВУВАННЯ ДУМОК – прийом, що полягає у висловленні аргументованої незгоди з певною думкою/позицією задля розширен-

ня дискусії й розвитку критичності мислення; навчає конструктивної полеміки і вміння обстоювати власну позицію.

***Refutation of Ideas** – a pedagogical technique based on expressing reasoned disagreement with a particular idea or position in order to broaden discussion and develop critical thinking; it teaches constructive debate and the ability to defend one's own standpoint.*

СТАРТАП ЛІНІЙНИЙ – прийом, що моделює шлях створення бізнес-ідеї через послідовні мінімальні кроки: визначення проблеми, формування простої ідеї (MVP – мінімально життєздатного продукту), її швидке тестування з обмеженими ресурсами, аналіз зворотного зв'язку й удосконалення; розвиває аналітичні й креативні вміння, здатність до командної роботи, підприємницьке мислення.

***Linear Startup Model** – a pedagogical technique that simulates the process of developing a business idea through a sequence of minimal, structured steps, including problem identification, formulation of a simple idea (MVP – Minimum Viable Product), rapid testing with limited resources, feedback analysis, and iterative improvement; it develops analytical and creative skills, teamwork, and entrepreneurial thinking.*

СТВОРЕННЯ АНАЛОГІЙ – прийом, що полягає у порівнянні двох несхожих на перший погляд предметів, явищ, процесів на основі подібних ознак; полегшує розуміння нових/абстрактних понять шляхом перенесення знань зі знайомої сфери; дає змогу побачити зв'язки, глибше осмислити матеріал і розвивати пластичне мислення.

***Analogy Creation** – a pedagogical technique based on comparing two seemingly dissimilar objects, phenomena, or processes through shared features; it facilitates understanding of new or abstract concepts by transferring knowledge from familiar domains and supports the identification of connections, deeper comprehension, and the development of cognitive flexibility.*

СТВОРЕННЯ АСОЦІАТИВНИХ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ІДЕЯМИ – прийом поєднання різних ідей/концепцій через подібні аспекти; дає змогу формувати нові взаємозв'язки; корисний для розвитку критичності мислення, виявлення схожих тенденцій, пошуку нових підходів.

***Associative Linking of Ideas** – a pedagogical technique involving the connection of different ideas or concepts through shared aspects; it enables the formation of new relationships and supports the development of critical thinking, innovative approaches, and the identification of similar patterns or trends.*

СТВОРЕННЯ АСОЦІАЦІЙ ЗІ СЛОВАМИ/ФРАЗАМИ – прийом, за якого нові ідеї/поняття пов'язуються з відомими учневі словами/фразами; сприяє швидкому відтворенню і глибшому засвоєнню матеріалу.

Word- and Phrase-Based Associations – a pedagogical technique in which new ideas or concepts are linked to words or phrases already familiar to learners; it enhances rapid recall and deeper retention of learning material.

СТВОРЕННЯ АСОЦІАЦІЙ ІЗ ВІДЧУТТЯМИ – прийом, що передбачає цілеспрямоване використання сенсорних стимулів (запахів, звуків, текстур, температури тощо) для формування асоціацій з навчальним матеріалом; сприяє кращому запам'ятовуванню, формуванню глибшого емоційного зв'язку з темою і розвитку творчого мислення через досвід.

Sensory-Based Associations – a pedagogical technique that involves the purposeful use of sensory stimuli (such as smells, sounds, textures, temperature, etc.) to create associations with learning material; it improves memorization, fosters a stronger emotional connection to the topic, and supports creative thinking through experiential learning.

СТВОРЕННЯ АСОЦІАЦІЙ ІЗ КОЛЬОРАМИ – прийом, що полягає у використанні кольорів для пов'язування інформації з поняттями/емоціями; дає змогу покращити сприймання й запам'ятовування матеріалу.

Color-Based Associations – a pedagogical technique that uses colors to associate information with concepts or emotions; it enhances perception and retention of learning material.

СТВОРЕННЯ АТМОСФЕРИ ДЛЯ ВИСЛОВЛЕННЯ ДУМОК/ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙ – прийом формування безпечного відкритого підтримувального середовища, де учні можуть вільно висловлювати свої ідеї, виражати емоції; сприяє обміну думками, взаємній повазі й підтримці.

Creating an Atmosphere for Expression of Ideas and Emotions – a pedagogical technique focused on establishing a safe, open, and supportive environment in which learners can freely express ideas and emotions; it encourages dialogue, mutual respect, and peer support.

СТВОРЕННЯ ВАРІАНТІВ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ МАТЕРІАЛУ – прийом, який передбачає формування різних імовірних тлумачень того самого матеріалу/тієї самої події; дає учням можливість бачити матеріал з різних позицій розгляду, розвиває критичність мислення.

Multiple Interpretations Construction – a pedagogical technique that involves generating different plausible interpretations of the same material or event; it allows learners to view content from multiple perspectives and supports the development of critical thinking.

СТВОРЕННЯ ГИПОТЕЗ, ТЕОРІЙ ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПІДРУЧНИКА – прийом формування власних припущень/теорій на основі навчального матеріалу; сприяє глибшому розумінню процесів, розвиткові аналітичності й критичності мислення.

Hypothesis and Theory Construction Based on Textbook Material – a pedagogical technique focused on formulating learners' own hypotheses or theoretical explanations grounded in learning materials; it promotes deeper understanding of processes and the development of analytical and critical thinking.

СТВОРЕННЯ ДІАГРАМ СЮЖЕТНИХ – прийом візуалізації, який використовується для відображення послідовності подій і розвитку сюжету у тексті/в історії; дає змогу систематизувати інформацію і краще зрозуміти структуру історії.

Plot Diagram Creation – a pedagogical visualization technique used to represent the sequence of events and plot development in a text or story; it supports information systematization and clearer understanding of narrative structure.

СТВОРЕННЯ ЕСЕ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНИХ – прийом написання есе, у якому учень аналізує/інтерпретує тему, подію, текст, ситуацію; передбачає формування власної позиції, її аргументацію й ілюстрування прикладами.

Interpretive Essay Writing – a pedagogical technique involving the writing of an essay in which learners interpret and analyze a topic, event, text, or situation; it requires the formulation of a personal position supported by argumentation and illustrative examples.

СТВОРЕННЯ ЗАВДАНЬ І ТЕСТІВ УЧНЯМИ ЗА ПІДРУЧНИКОМ передбачає самостійне складання здобувачами освіти завдань/тестів на основі вивченого матеріалу; дає можливість закріпити знання, розвиває вміння формулювати запитання.

Learner-Generated Tasks and Tests – a pedagogical technique in which learners independently design tasks or tests based on textbook material; it reinforces knowledge acquisition and develops the ability to formulate meaningful questions.

СТВОРЕННЯ ІСТОРІЙ КОЛЕКТИВНИХ – прийом, за якого учні разом створюють оповідь, розвиваючи сюжет, персонажів, події на

основі суголосного бачення; така діяльність розвиває креативність, уміння комунікації, командної роботи, пластичність мислення і здатність узгоджувати ідеї.

***Collaborative Story Creation** – a pedagogical technique in which learners jointly create a narrative by developing plotlines, characters, and events based on a shared vision; it fosters creativity, communication skills, teamwork, cognitive flexibility, and the ability to negotiate ideas.*

СТВОРЕННЯ ІСТОРІЙ УСПІХУ УЧНІВ – прийом, який полягає в описі власних досягнень, труднощів і визначенні шляхів їх подолання; сприяє розвитку вмінь саморефлексії, усвідомлення сильних сторін, мотивації до навчання і формуванню ставлення до невдачі як до можливості змін.

***Learners' Success Story Creation** – a pedagogical technique involving the description of personal achievements, challenges, and strategies for overcoming them; it promotes self-reflection, awareness of strengths, learning motivation, and a constructive attitude toward failure as an opportunity for growth.*

СТВОРЕННЯ Й РОЗІГРУВАННЯ ДІАЛОГІВ МІЖ ПЕРСОНАЖАМИ – прийом, за якого учні створюють і розігрують діалоги між персонажами, що дає змогу розвивати вміння усного і писемного мовлення, творче письмо, розуміння характерів; сприяє глибшому зануренню в контекст.

***Dialogue Creation and Role-Play Between Characters** – a pedagogical technique in which learners create and enact dialogues between characters; it develops oral and written communication skills, creative writing, character understanding, and deeper contextual engagement.*

СТВОРЕННЯ КАРТ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ МИСЛЕННЯ/ВІЗУАЛІЗАЦІЙНИХ КАРТ – прийом візуального структурування інформації, який дає змогу систематизувати знання, відобразити взаємозв'язки між об'єктами, поняттями, ідеями, подіями; ефективний для розвитку логічного мислення, покращення пам'яті й підготовки до узагальнення матеріалу.

***Thinking Visualization Maps / Visual Thinking Maps** – a pedagogical technique of visually structuring information to systematize knowledge and represent relationships between objects, concepts, ideas, and events; it supports logical thinking, memory enhancement, and preparation for content synthesis.*

СТВОРЕННЯ КАРТ СЮЖЕТНИХ – прийом візуалізації, за якого учні будують графічне зображення розвитку подій у тексті, в історії, у

ситуації; дає змогу глибше усвідомити логіку розгортання сюжету, виявити ключові події, зв'язки між персонажами, причинно-наслідкові зв'язки й структуру оповіді.

***Story Mapping** – a pedagogical visualization technique in which learners construct graphical representations of event development in a text, story, or situation; it enables deeper understanding of narrative logic, identification of key events, character relationships, cause-and-effect links, and overall structure.*

СТВОРЕННЯ КАРТОК ПЕРСОНАЖІВ – прийом, який передбачає формування структурованої інформації про персонажів твору/тексту, учасників історичної події, життєвої ситуації; дає можливість глибше аналізувати мотивацію, дії, риси характеру і трансформації, а також встановлювати зв'язки між ними.

***Character Cards Creation** – a pedagogical technique involving the compilation of structured information about characters from literary works, historical events, or real-life situations; it supports in-depth analysis of traits, motivations, actions, transformations, and inter-character relationships.*

СТВОРЕННЯ КОЛАЖІВ – прийом візуального узагальнення, художнього вираження, за якого комбінуються зображення, світлини, текстові фрагменти, малюнки, інші матеріали для втілення ідей, показу сюжетів, відтворення емоцій, понять; сприяє творчому мисленню, символічному сприйняттю і глибшому аналізу тем.

***Collage-Based Visual Synthesis** – a pedagogical technique of visual synthesis and artistic expression in which images, photographs, text fragments, drawings, and other materials are combined to convey ideas, depict narratives, and express emotions or concepts; it fosters creative thinking, symbolic interpretation, and deeper thematic analysis.*

СТВОРЕННЯ КОНСПЕКТІВ І СХЕМ – прийом структурованого викладу матеріалу, що передбачає узагальнення змісту у вигляді схем, таблиць, планів, діаграм, інших графічних форм; сприяє кращому розумінню, запам'ятовуванню й швидкому повторенню інформації.

***Structured Notes and Schematics Creation** – a pedagogical technique focused on presenting material in a structured form through schemes, tables, plans, diagrams, and other graphic representations; it enhances comprehension, retention, and efficient revision of information.*

СТВОРЕННЯ ЛОГІЧНИХ СХЕМ І КАРТ ДУМОК – прийом візуалізації, що дає змогу відобразити зв'язки між поняттями, ідеями,

фактами у вигляді діаграм, схем, карт; сприяє кращому розумінню структури знань і взаємозв'язків між їх елементами.

***Logical Diagrams and Mind Map Creation** – a pedagogical visualization technique that represents relationships between concepts, ideas, and facts through diagrams, schemes, or maps; it supports understanding of knowledge structure and interconnections among elements.*

СТВОРЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОДУКТІВ – прийом, що передбачає розробку кінцевих освітніх продуктів (проектів, моделей, інших робіт), які дають змогу учням оприятити знання, вміння й застосувати їх на практиці.

***Educational Product Creation** – a pedagogical technique involving the development of final educational outputs (projects, models, or other artifacts) that allow learners to demonstrate knowledge and skills and apply them in practice.*

СТВОРЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ – прийом, що передбачає створення учнями персонажів для історій, казок, інших творів; розвиває уяву та глибоке розуміння ролі персонажа в контексті сюжету.

***Character Creation** – a pedagogical technique in which learners design characters for stories, fairy tales, or other creative works; it develops imagination and deepens understanding of character roles within narrative contexts.*

СТВОРЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ЗА ТЕКСТАМИ ПІДРУЧНИКА – прийом розробки мультимедійних презентацій, коли здобувачі освіти представляють засвоєну інформацію у вигляді слайдів; дає можливість зібрати, систематизувати матеріал і навчитися чітко презентувати ідеї.

***Text-Based Presentation Creation** – a pedagogical technique involving the development of multimedia presentations based on textbook materials, where learners present acquired information through slides; it supports material organization and the ability to present ideas clearly and coherently.*

СТВОРЕННЯ ПРОТОТИПІВ – прийом створення перших примірників/моделей продуктів/ідей для їх перевірки (тестування й удосконалення).

***Prototype Creation** – a pedagogical technique involving the development of initial versions or models of products or ideas for testing, refinement, and improvement; it supports iterative thinking and practical application.*

СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЙ АНАЛОГОВИХ – прийом моделювання ситуацій, подібних до реальних, для аналізу й навчання; дає можливість застосовувати набутий досвід у нових контекстах.

Analogous Situation Creation – a pedagogical technique focused on modeling situations similar to real-life contexts for analysis and learning; it enables the transfer and application of acquired experience to new contexts.

СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЙ ПРОБЛЕМНИХ – прийом формування навчальних ситуацій зі складними завданнями без однозначних рішень; розвиває критичність мислення, вміння аналізувати й ухвалювати оптимальні рішення в умовах невизначеності.

Problematic Situation Creation – a pedagogical technique involving the design of learning situations with complex tasks and no single correct solution; it develops critical thinking, analytical skills, and decision-making under conditions of uncertainty.

СТВОРЕННЯ СХЕМ СЮЖЕТНИХ – прийом побудови схем, що відображають основні етапи розвитку сюжету; дає змогу учням краще орієнтуватися у структурі тексту й візуалізувати ключові моменти.

Plot Scheme Creation – a pedagogical technique based on constructing schemes that represent key stages of plot development; it helps learners navigate text structure and visualize essential narrative elements.

СТВОРЕННЯ СЦЕНАРІЇВ АНАЛОГІЧНИХ – прийом створення сценаріїв на основі аналогічних подій/ситуацій; дає змогу прогнозувати ймовірні варіанти розвитку подій, ґрунтовані на наявному досвіді.

Analogous Scenario Creation – a pedagogical technique involving the development of scenarios based on similar events or situations; it enables the prediction of likely developments grounded in prior experience.

СТВОРЕННЯ ХМАРИ СЛІВ – прийом візуалізації, за яким формується «хмара» слів/ключових ідей, які нерідко використовуються разом і належать до спільної тематики; дає змогу виокремити поняття зі значного обсягу інформації.

Word Cloud Creation – a pedagogical visualization technique in which a «cloud» of words or key ideas related to a common theme is generated; it allows learners to identify central concepts within large volumes of information.

СТВОРЕННЯ ЧАТБОТІВ – прийом у процесі використання технологій для створення чатботів, що симулюють діалоги з користувачами; застосовується для розвитку комунікаційних умінь, навчання і тестування знань.

Chatbot Creation – a pedagogical technique involving the use of technology to design chatbots that simulate dialogue with users; it is applied to develop communication skills, support learning processes, and assess knowledge.

СТРУКТУРУВАННЯ ЗНАНЬ – прийом організації й упорядкування знань у логічну/ієрархічну систему; дає змогу легше засвоювати матеріал і ефективно використовувати його у подальшій діяльності.

Knowledge Structuring – a pedagogical technique involving the organization and systematization of knowledge into a logical or hierarchical framework; it enables learners to assimilate material more easily and to use it effectively in subsequent learning or professional activity.

СТРУКТУРУВАННЯ ТЕКСТУ – прийом упорядкування елементів тексту (розділів, абзаців, речень) для чіткого і зрозумілого викладу інформації; дає змогу зрозуміти основні ідеї і зв'язки між ними.

Text Structuring – a pedagogical technique involving the systematic arrangement of textual elements (sections, paragraphs, sentences) to ensure clear and coherent presentation of information; it enables learners to identify key ideas and understand the relationships between them.

СУДЖЕННЯ ЗА АНАЛОГІЄЮ – прийом порівняння двох ситуацій/предметів/об'єктів для формулювання висновку на основі їх схожості; дає змогу застосовувати знання з одного контексту до іншого і розвивати критичність і адаптивність мислення.

Analogical Judgment – a pedagogical technique involving the comparison of two situations or objects in order to formulate a conclusion based on their similarity; it enables learners to transfer knowledge from one context to another and to develop critical thinking outcomes/consequences.

ТАЙМБОКСИНГ – прийом, за допомогою якого завдання/етапи проекту виконуються у визначені часові відтинки; сприяє концентрації уваги на пріоритетах і підвищенню ефективності управління часом.

Timeboxing – a pedagogical technique in which tasks or project stages are completed within predefined time intervals; it enables learners to

focus on priorities and leads to improved time management outcomes/consequences.

ТЕЗАУРУСУВАННЯ – прийом для складання теки синонімів/антонімів, що дає можливість розширювати словниковий запас, вибирати найточніші слова для висловлення думок, уникати тавтології та підвищувати ефективність мовлення – як усного, так і писемного.

Thesis Formulation – a pedagogical technique involving the systematic compilation of sets of synonyms and antonyms; it enables learners to expand vocabulary, select the most precise lexical items for expressing ideas, avoid tautology, and improve the effectiveness of both spoken and written communication outcomes/consequences.

ТЕЗУВАННЯ – прийом формулювання стислих зрозумілих змістовних висловлювань, які акцентують основні ідеї/позиції з певної теми; зазвичай застосовується в есе, доповідях і в наукових роботах – для чіткої презентації думки.

Thesis Writing – a pedagogical technique involving the formulation of concise, clear, and content-rich statements that highlight the key ideas or positions related to a specific topic; it enables learners to present thought clearly and is commonly applied in essays, oral presentations, and academic writing outcomes/consequences.

ТЕМАТИЧНІСТЬ У ВПОРЯДКУВАННІ – прийом побудови тексту/дискусії, де всі елементи пов'язані спільною темою/проблемою; дає можливість розвивати логічну послідовність і узгодженість в обговоренні.

Thematic Organization – a pedagogical technique involving the construction of a text or discussion in which all elements are connected by a shared theme or problem; it enables learners to develop logical progression and coherence in discussion outcomes/consequences.

ТЕСТУВАННЯ ГІПОТЕЗ ІТЕРАТИВНЕ – прийом перевірки гіпотез через кілька раундів експериментів/обговорень; дає змогу уточнювати гіпотезу і підвищувати її точність; сприяє глибшому аналізу й покращенню результатів.

Iterative Hypothesis Testing – a pedagogical technique involving the verification of hypotheses through multiple rounds of experimentation or discussion; it enables learners to refine hypotheses, increase their accuracy, and supports deeper analysis and improved outcomes/consequences.

ТЕСТУВАННЯ МЕТАФОР – прийом перевірки й оцінки ефективності метафор для пояснення складних концепцій/явищ; включає оцінку зрозумілості, емоційного впливу і здатності сприяти засвоєнню нового матеріалу.

***Metaphor Testing** – a pedagogical technique involving the examination and evaluation of metaphors used to explain complex concepts or phenomena; it enables learners to assess clarity, emotional impact, and the capacity of metaphors to facilitate the acquisition of new material outcomes/consequences.*

ТРАНСФЕРУВАННЯ – прийом, що полягає у застосуванні знань і вмінь, здобутих в одному контексті, для виконання завдань/розв'язання проблем в іншому середовищі; сприяє розвитку пластичності мислення і здатності адаптувати знання і вміння.

***Transfer** – a pedagogical technique involving the application of knowledge and skills acquired in one context to the completion of tasks or the solution of problems in another context; it enables learners to develop cognitive flexibility and the ability to adapt knowledge and skills across contexts outcomes/consequences.*

ТРАНСФОРМУВАННЯ – прийом, що передбачає зміну вихідної ідеї/ концепції так, щоб вона набрала нового вигляду і могла бути застосована у новому контексті або для досягнення іншої мети.

***Transformation** – a pedagogical technique involving the modification of an initial idea or concept so that it takes on a new form and can be applied in a new context or toward a new goal; it enables learners to reconceptualize knowledge and extend its applicability outcomes/consequences.*

ТРАНСФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ІНШИЙ ФОРМАТ полягає у перетворенні навчального матеріалу на іншу форму (наприклад, текст ⇒ діаграма, текст ⇒ презентація, текст ⇒ відео) для кращого засвоєння й адаптації знань.

***Learning Information Transformation into Another Format** – a pedagogical technique involving the conversion of learning material into a different format (e.g., text to diagram, text to presentation, text to video) to support better comprehension and adaptation of knowledge; it enables learners to enhance understanding and flexibility of use across modalities outcomes/consequences.*

ТРЕНУВАННЯ МИСЛЕННЯ – прийом спрямований на розвиток креативності й критичності мислення через використання нестандарт-

них вправ, завдань, підходів і рішень; сприяє генеруванню нових ідей і розв'язанню проблем нетрадиційними методами.

***Thinking Training** – a pedagogical technique aimed at developing creativity and critical thinking through the use of non-standard exercises, approaches, and solutions; it encourages the generation of new ideas and the solving of problems using unconventional methods.*

УВІДПОВІДНЕННЯ КОНТЕКСТУАЛЬНЕ – прийом, що забезпечує відповідність ідей, аргументів, змісту певному контексту/ситуації; важливий для адекватного розуміння й ефективного використання інформації.

***Contextual Alignment** – a pedagogical technique that ensures the correspondence of ideas, arguments, and content to a specific context or situation; it is essential for accurate understanding and effective use of information.*

УЗАГАЛЬНЕННЯ – прийом для об'єднання розрізнених елементів у єдину загальну ідею/правило; дає змогу створити чіткіші концепції і спрощує процес навчання й запам'ятовування.

***Generalization** – a pedagogical technique used to integrate disparate elements into a single overarching idea or rule; it enables the formation of clearer concepts and facilitates learning and memorization.*

УЗАГАЛЬНЕННЯ ДУМОК – прийом, завдяки якому групуються/підсумовуються окремі думки для створення узагальненого і структурованого розуміння проблеми/питання.

***Idea Generalization** – a pedagogical technique through which individual ideas are grouped and summarized to create a generalized and structured understanding of a problem or issue; it supports coherence and conceptual clarity.*

УЗАГАЛЬНЕННЯ ПІДСУМКОВЕ – застосовується на заключному етапі обговорення/аналізу, коли підсумовуються основні ідеї/висновки; дає змогу об'єднати зібрану інформацію в єдину цілісну концепцію.

***Concluding Generalization** – a pedagogical technique applied at the final stage of discussion or analysis, during which key ideas and conclusions are synthesized; it allows information to be consolidated into a unified and coherent concept.*

УКОНТРАСТНЕННЯ – прийом порівняння двох протилежних/контрастних ідей/явищ для виокремлення ключових відмінностей; дає можливість краще зрозуміти особливості кожної/кожного з них.

***Contrastive Juxtaposition** – a pedagogical technique involving the comparison of two opposing or contrasting ideas or phenomena to highlight key differences; it enables a deeper understanding of the distinctive features of each.*

УЛОГІЧЕННЯ СТРУКТУРИ ОБГОВОРЕННЯ – прийом, який передбачає організацію й чітке формулювання структури дискусії для полегшення розуміння, підвищення керованості й ефективності, мінімізації розбалансованості.

***Structuring the Discussion** – a pedagogical technique involving the organization and clear articulation of the structure of a discussion in order to facilitate understanding, enhance effectiveness, and minimize lack of control; it supports coherent interaction and purposeful exchange of ideas.*

УНАОЧЕННЯ – прийом використання візуальних засобів (зображення, схеми, графіки) для пояснення складних понять, явищ і процесів.

***Visual Demonstration** – a pedagogical technique based on the use of visual aids (images, diagrams, charts) to explain complex concepts, phenomena, and processes; it enhances comprehension and supports deeper cognitive processing.*

УПОДІБНЕННЯ СЕБЕ З ДОСЛІДЖУВАНИМ ЯВИЩЕМ, ОБ'ЄКТОМ, ПРОЦЕСОМ – прийом, за якого людина ставить себе на місце досліджуваного феномена, щоб глибше зрозуміти його характеристики, мотивацію і функціонування; дає змогу подолати стереотипність мислення.

***Perspective-Taking** – a pedagogical technique in which learners place themselves in the position of the phenomenon, object, or process under study in order to gain a deeper understanding of its characteristics, motivation, and functioning; it helps overcome stereotypical patterns of thinking.*

УПРОТИЛЕЖНЕННЯ ПОЗИЦІЙ – прийом аналізу здобувачами освіти проблеми/питання через вивчення обох протилежних позицій; дає можливість побачити всі аспекти й ухвалити збалансоване рішення.

***Oppositional Positioning** – a pedagogical technique that involves learners' analysis of a problem or issue through the examination of two opposing positions; it enables deeper consideration of multiple aspects and supports balanced decision-making.*

УСВІДОМЛЕННЯ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ – прийом, який полягає у виявленні суперечностей в ідеях, фактах, поглядах, що спонукає до пошуку нових рішень і стимулює креативність мислення.

Awareness of Contradictions – a pedagogical technique focused on identifying contradictions within ideas, facts, or viewpoints; it stimulates the search for new solutions and encourages creative thinking.

УТОЧНЕННЯ – прийом для прояснення понять, формулювань і висловлювань з метою забезпечення їх зрозумілості й точності; дає змогу уникнути непорозумінь і помилок у комунікації.

Clarification – a pedagogical technique used to clarify concepts, formulations, and statements in order to ensure clarity and precision; it helps prevent misunderstandings and communication errors.

УТОЧНЕННЯ ДІЙ ПЕДАГОГІЧНИХ – прийом коригування/уточнення стратегії/підходу в освітньому процесі для підвищення його ефективності й запобігання помилок.

Pedagogical Action Clarification – a pedagogical technique involving the adjustment and clarification of strategies or approaches within the educational process to enhance effectiveness and correct errors; it supports reflective and adaptive teaching practice.

УТОЧНЕННЯ ПОНЯТЬ – прийом, який передбачає прояснення використаних термінів і понять для досягнення чіткості й точності в аналізі/комунікації.

Concept Clarification – a pedagogical technique that involves explicating the terms and concepts in use to achieve clarity and precision in analysis and communication; it supports shared understanding.

УТОЧНЕННЯ ФОРМУЛЮВАНЬ І ВІДПОВІДЕЙ – прийом, що забезпечує точне і зрозуміле висловлення думок, тверджень, рішень; дає змогу уникати непорозумінь і покращує комунікацію.

Clarification of Formulations and Responses – a pedagogical technique that ensures precise and comprehensible expression of ideas, statements, and decisions; it helps avoid misunderstandings and improves communication.

УЯВЛЕННЯ – прийом використання ментального моделювання і фантазії для створення нових ідей, рішень і концепцій; ключовий елемент творчого мислення.

Imagination – a pedagogical technique involving the use of mental modeling and imaginative processes to generate new ideas, solutions, and concepts; it serves as a key element of creative thinking.

УЯВНЕ МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ – прийом, за допомогою якого учні конструюють уявні моделі для аналізу і розв'язання задач/проблемних ситуацій; розвиває критичність мислення, уяву, стимулює пошук нестандартних підходів.

Imaginary Problem-Solving Modeling – a pedagogical technique through which learners construct mental models to analyze and solve tasks or problem situations; it develops critical thinking and imagination and stimulates the search for non-standard approaches.

ФАНТАЗУВАННЯ – прийом створення уявних сценаріїв і ситуацій для розвитку творчого мислення, генерування нових ідей/концепцій.

Fantasy-Based Ideation – a pedagogical technique involving the creation of imagined scenarios and situations to develop creative thinking and generate new ideas or concepts; it encourages originality and conceptual exploration.

ФІКСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ – прийом запису і збереження здобутої інформації для подальшого аналізу, використання та повторного застосування.

Information Recording – a pedagogical technique focused on documenting and storing acquired information for subsequent analysis, use, and reapplication; it supports retention and reflective learning.

ФОКУСУВАННЯ НА ЕМОЦІЙНИХ РЕАКЦІЯХ – прийом, який полягає у спостереженні й аналізі емоційних відгуків учасників/слухачів для кращого розуміння їх потреб і ефективної взаємодії.

Focusing on Emotional Responses – a pedagogical technique that involves observing and analyzing participants' or listeners' emotional reactions to better understand their needs and enable effective interaction; it enhances pedagogical sensitivity and engagement.

ФОРМАЛІЗАЦІЯ АРГУМЕНТІВ – прийом, що полягає у структурованому і логічно послідовному викладі аргументів для їх чіткого сприйняття й аналізу.

Argument Formalization – a pedagogical technique involving the structured and logically consistent presentation of arguments to ensure clarity of perception and analytical rigor; it supports reasoned discourse.

ФОРМАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТЬ – прийом перетворення абстрактних понять/ ідей на чіткі структуровані терміни для підвищення точності й запобігання непорозумінню.

***Concept Formalization** – a pedagogical technique that involves transforming abstract concepts or ideas into clearly structured terms to increase precision and prevent misunderstandings; it supports conceptual clarity.*

ФОРМУЛЮВАННЯ – прийом чіткого лаконічного викладу думки, ідеї, твердження для подальшого обговорення, аналізу й використання.

***Formulation** – a pedagogical technique involving the clear and concise expression of a thought, idea, or statement for subsequent discussion, analysis, and application; it supports precision and purposeful communication.*

ФОРМУЛЮВАННЯ ВИСНОВКІВ – прийом, що полягає у підсумовуванні основних ідей, фактів, результатів аналізу для отримання чітких і завершених висновків.

***Conclusion Formulation** – a pedagogical technique that involves summarizing key ideas, facts, and analytical results in order to produce clear and complete conclusions; it supports coherence and closure in reasoning.*

ФОРМУЛЮВАННЯ ВИСНОВКІВ ТЕМАТИЧНИХ – прийом підсумовування ключових ідей/результатів за конкретною темою/певним питанням; сприяє структурованому підходу до аналізу.

***Thematic Conclusion Formulation** – a pedagogical technique focused on synthesizing key ideas or outcomes related to a specific theme or question; it promotes a structured approach to analysis.*

ФОРМУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ – прийом, який полягає в чіткому й логічному викладі відповіді на запитання/проблему через відображення власної позиції або рішення.

***Response Formulation** – a pedagogical technique involving the clear and logical articulation of a response to a question or problem through the expression of one's own position or solution; it supports reasoned and confident communication.*

ФОРМУЛЮВАННЯ ДУМКИ – прийом чіткої та впорядкованої вербалізації власних думок для їх зрозумілої передачі аудиторії.

***Thought Formulation** – a pedagogical technique centered on the clear and organized verbalization of one's own thoughts to ensure their comprehensible transmission to an audience; it enhances communicative clarity.*

ФОРМУЛЮВАННЯ ЗАВДАНЬ – прийом чіткого визначення задач, що ставляться перед учнями, для забезпечення їх зрозумілості й ефективного виконання.

Task Formulation – a pedagogical technique involving the precise definition of tasks assigned to learners in order to ensure clarity and effective completion; it supports instructional alignment.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЗАПИТАНЬ – прийом створення запитань, які стимулюють подальше дослідження теми, розвиток мислення й активізують дискусії.

Question Formulation – a pedagogical technique focused on constructing questions that stimulate further exploration of a topic, develop thinking, and activate discussion; it fosters inquiry-based learning.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЗАПИТАНЬ АНАЛОГІЧНИХ – прийом створення запитань на основі аналогій і порівнянь з іншими ситуаціями – для глибшого розуміння проблеми.

Analogical Question Formulation – a pedagogical technique involving the creation of questions based on analogies and comparisons with other situations to achieve deeper understanding of a problem; it supports relational thinking.

ФОРМУЛЮВАННЯ ІДЕЙ – прийом чіткого й лаконічного викладу думок, концепцій, запитань, гіпотез для подальшого обговорення, аналізу й реалізації.

Idea Formulation – a pedagogical technique involving the clear and concise articulation of thoughts, concepts, questions, or hypotheses for further discussion, analysis, and implementation; it supports ideation and conceptual development.

ФОРМУЛЮВАННЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ТВОРЧИХ – прийом для створення нових оригінальних інтерпретацій певних явищ, текстів, подій; сприяє розвитку креативності й критичності мислення.

Creative Interpretation Formulation – a pedagogical technique focused on generating new and original interpretations of phenomena, texts, or events; it fosters creativity and critical thinking.

ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ НАВЧАЛЬНОЇ – прийом визначення конкретної мети/певного завдання в освітньому процесі для забезпечення цілеспрямованості й ефективності навчання.

Learning Objective Formulation – a pedagogical technique used to define a specific objective or task within the learning process in order

to ensure goal orientation and instructional effectiveness; it supports purposeful learning.

ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ ОСВІТНЬОЇ – прийом визначення мети у контексті освітнього процесу для реалізації його завдань, розвитку наскрізних умінь і ключових компетентностей учнів.

***Educational Objective Formulation** – a pedagogical technique involving the definition of objectives within the educational process to ensure clear instructional direction and the development of learners' key competencies; it supports strategic planning.*

ФОРМУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМ НАВЧАЛЬНИХ – прийом формулювання навчальної проблеми з акцентом на її освітнє значення і спосіб розв'язання через освітній процес.

***Learning Problem Formulation** – a pedagogical technique centered on articulating a learning problem with emphasis on its educational significance and the way it can be addressed through the learning process; it supports problem-oriented learning.*

ФОРМУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМ ОСВІТНИХ – прийом визначення чітких проблем, які потребують розв'язання в освітньому процесі; сприяє розвитку аналітичного мислення і здатності до самостійного пошуку рішень.

***Educational Problem Formulation** – a pedagogical technique involving the identification of clearly defined problems requiring resolution within the educational process; it promotes analytical thinking and independent problem-solving.*

ФОРМУЛЮВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ – прийом чіткого викладення ідей/рекомендацій для розв'язання проблеми або покращення ситуації.

***Proposal Formulation** – a pedagogical technique involving the clear articulation of ideas or recommendations aimed at solving a problem or improving a situation; it supports constructive decision-making.*

ФОРМУЛЮВАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ – прийом створення конкретних порад або вказівок для покращення ситуації, процесів або діяльності.

***Recommendation Formulation** – a pedagogical technique focused on developing specific advice or guidelines intended to improve a situation, process, or activity; it supports practical application.*

ФОРМУЛЮВАННЯ СУДЖЕНЬ ОЦІННИХ – прийом висловлення оцінок/відгуків щодо діяльності, роботи, поведінки учнів/учителів;

сприяє розвиткові критичності мислення і здатності давати аргументовану оцінку.

Judgment Formulation – a pedagogical technique involving the expression of evaluative judgments or feedback regarding the activities, work, or behavior of learners or teachers; it fosters critical thinking and the ability to provide reasoned evaluation.

ФОРМУЛЮВАННЯ ТВЕРДЖЕНЬ – прийом чіткого викладу фактів/висловлювань для підтримки аргументами певної позиції.

Statement Formulation – a pedagogical technique involving the clear presentation of facts or assertions to support a particular position with arguments; it supports structured argumentation.

ЦИТУВАННЯ АКАДЕМІЧНЕ – прийом використання чужих праць/висловлень для підтвердження власних ідей і аргументів.

Academic Citation – a pedagogical technique involving the use of others' scholarly works or statements to substantiate one's own ideas and arguments; it supports academic integrity and evidence-based reasoning.

ЦИТУВАННЯ НАВЧАЛЬНЕ – прийом цитування лише тих частин тексту/висловлювань, які безпосередньо відповідають основній темі або цілям обговорення.

Instructional Citation – a pedagogical technique that involves citing only those parts of texts or statements that directly correspond to the main topic or the objectives of a discussion; it supports focus and relevance in learning tasks.

ЦІЛЕВИЗНАЧЕННЯ – прийом, що передбачає усвідомлене формулювання мети діяльності/освітнього процесу з урахуванням змісту, умов і очікуваних результатів.

Goal Setting – a pedagogical technique that involves the deliberate formulation of the goals of an activity or the educational process with consideration of content, conditions, and expected outcomes; it supports purposeful planning and learning effectiveness.

ЧИТАННЯ – прийом опрацювання тексту для здобуття, перевірки, аналізу, інтерпретування й подальшого застосування інформації.

Reading – a pedagogical technique involving the processing of a text in order to acquire, verify, analyze, interpret, and subsequently apply information; it supports informed understanding and knowledge transfer.

ЧИТАННЯ ВГОЛОС – прийом, який полягає у читанні тексту вголос для кращого засвоєння інформації та спільного обговорення.

Reading Aloud – a pedagogical technique that involves reading a text aloud to facilitate information acquisition and collective discussion; it supports shared comprehension and oral engagement.

ЧИТАННЯ ВИВЧАЛЬНЕ – прийом неспішного, уважного й глибокого читання, спрямований на повне розуміння тексту, опрацювання змістових деталей і засвоєння інформації.

Intensive Reading – a pedagogical technique characterized by slow, careful, and in-depth reading aimed at full comprehension of the text, detailed content processing, and information retention; it supports accuracy and depth of understanding.

ЧИТАННЯ З ВИОКРЕМЛЕННЯМ ОСНОВНИХ ІДЕЙ – прийом, за якого увага під час читання фокусується на виокремленні ключових думок, ідей, фактів у тексті.

Reading for Main Ideas – a pedagogical technique in which attention during reading is focused on identifying key thoughts, ideas, and facts in a text; it supports prioritization and conceptual clarity.

ЧИТАННЯ КРИТИЧНЕ – прийом, що полягає у глибокому аналізі тексту з оцінкою його достовірності, логічності й значущості.

Critical Reading – a pedagogical technique involving in-depth analysis of a text with evaluation of its credibility, logic, and significance; it fosters critical thinking and evaluative judgment.

ЧИТАННЯ З КОМЕНТАРЯМИ/ЧИТАННЯ КОМЕНТОВАНЕ – прийом, за якого читання супроводжується роз'ясненнями/зауваженнями, що забезпечують краще зрозуміння тексту.

Annotated Reading – a pedagogical technique in which reading is accompanied by explanations or comments that facilitate better understanding of the text; it supports interpretive engagement.

ЧИТАННЯ МІЖ РЯДКАМИ – прийом у процесі інтерпретації прихованого змісту тексту, який прямо не виражений, але зазвичай важливий для розуміння.

Reading Between the Lines – a pedagogical technique focused on interpreting implicit or hidden meanings in a text that are not explicitly stated but are essential for comprehension; it enhances inferential thinking.

ЧИТАННЯ МОВЧКИ – прийом, який полягає в читанні тексту мовчки для засвоєння інформації та підготовки до обговорення.

***Silent Reading** – a pedagogical technique that involves reading a text silently for information acquisition and preparation for discussion; it supports individual comprehension and reflection.*

ЧИТАННЯ ПЕРЕГЛЯДОВЕ – прийом первинного побіжного ознайомлення зі змістом нового тексту з метою визначення його інформативності, актуальності теми, структури, ключових ідей і розуміння, чи варто читати докладніше.

***Skimming Reading** – a pedagogical technique involving initial rapid reading of a new text to determine its informativeness, topical relevance, structure, and key ideas and to decide whether more detailed reading is necessary; it supports efficient information selection.*

ЧИТАННЯ СМИСЛОВЕ – прийом усвідомленого читання, що передбачає інтерпретацію змісту, встановлення логічних зв'язків, акцентування смислів і формування власних висновків.

***Meaning-Oriented Reading** – a pedagogical technique of conscious reading that involves interpreting meaning, establishing logical connections, and forming one's own conclusions; it supports deep comprehension.*

ЧИТАННЯ ТЕКСТУ ВИБІРКОВЕ – прийом у процесі читання лише певних частин тексту, що найбільше відповідають вимогам завдання.

***Selective Reading** – a pedagogical technique that involves reading only those parts of a text that best meet the requirements of a given task; it supports task-focused processing.*

ЧИТАННЯ ТЕКСТУ ЗА РОЛЯМИ – прийом читання від імені персонажів/ учасників подій; дає можливість глибше зануритись у зміст.

***Role-Based Reading** – a pedagogical technique involving reading from the perspective of characters or participants in events; it enables deeper immersion in the content and perspective-taking.*

ЧИТАННЯ ТЕКСТУ ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНЕ – прийом читання з метою загального ознайомлення з проблематикою, основними ідеями і структурою тексту.

***Introductory Reading** – a pedagogical technique aimed at gaining general familiarity with the main ideas and structure of a text; it supports orientation within the material.*

ЧИТАННЯ ТЕКСТУ ПЕРЕГЛЯДОВЕ (ОГЛЯДОВЕ) – прийом швидкого читання з метою здобуття загального уявлення про зміст.

***Survey Reading** – a pedagogical technique involving rapid reading to obtain a general overview of a text's content; it supports preliminary understanding.*

ЧИТАННЯ ТЕКСТУ, КОМЕНТОВАНОГО ВЧИТЕЛЕМ, – прийом у процесі читання тексту із супровідними коментарями для пояснення/інтерпретації змісту.

***Teacher-Commented Reading** – a pedagogical technique that involves reading a text accompanied by the teacher's comments to explain or interpret its content; it supports guided comprehension.*

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ І РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрос М. Цифровий сторітеллінг як методичне супроводження змішаного навчання. Система наступності у розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів. Біла Церква: КЗ Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж», 2023. С. 36–40. <https://sites.google.com/view/pedcollegekonf23>
2. Артемова Л. В. *Вчися граючись*. Київ: Томіріс, 2017. 170 с.
3. Б'юзен Т. *Мапа думок*. Докладний посібник із вивчення і застосування найпотужнішого інструмента мислення у світі / [пер. з англ. О. Замойської]. Львів: Видавництво Старого Лева, 2021. 224 с.
4. Бевз О. П. *Інтерпретація англомовного тексту як засіб фасилітації особистісного саморозвитку студентів старших курсів мовних факультетів*. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/3231/1/Interpretatsiia_teksty.pdf
5. Бондар І. Аналогія як явище в системі прогностичних методів у педагогіці. *Науковий часопис НПУ імені М. Драгоманова*. 2018. С. 8–16.
6. Бондаренко Неллі Володимирівна. *Теорія, методика, освітня практика. Анотований покажчик друкованих праць: бібліографічно-реферативне видання [ДСТУ 8302:2015; References; APA style] / [упоряд. С. В. Косянчук]*. Київ: Фенікс, 2024. 164 с. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739163/>
7. Бондаренко Н. В. «Читання як життєва стратегія»: реалізація державної політики книгочитання-2032 у підручникомтворенні» *Проблеми сучасного підручника*. 2023. № 30. С. 19–31. (DOI: 10.32405/2411-1309-2023-30-19-31). URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736229>.
8. Бондаренко Н. В. Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання. *Молодь і ринок*. 2019. №7 (174). С. 130–138. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/716893> (DOI: 10.24919/2308-4634.2019.176194).
9. Бондаренко Н. В. Автентичність оптики головного дзеркала: освітня європейська інтеграція України. *The scientific paradigm in the context of technological development and social change*. Monograph. Part 2. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2023. Рр. 264–287. URL: https://lib.iitta.gov.ua/735122/1/BNV%202023_05%20Mono%20Riga.pdf
10. Бондаренко Н. В. Адаптивність, креативність і критичне мислення – основа компетентностей цифрової доби. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2025. Том 1. С. 95–105. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/746088/1/BNV_2025_IOD_PI_1%202834%29.pdf
11. Бондаренко Н. В. Активізація пізнавальної діяльності учнів засобами підручника української мови. *Проблеми сучасного підручника: ключові компетентності та предметні навички*. Київ: Педагогічна думка, 2021. С. 11–13. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/725646>
12. Бондаренко Н. В. *Добросвіт: Читанка для 4 класу загальноосвітніх навчальних закладів з мовами навчання національних меншин*. Київ; Ірпінь: «Перун», 2003. 184 с.
13. Бондаренко Н. В. Експертиза шкільного підручника: коментарі й рекомендації експертам. Українська мова. *Експертиза шкільних підручників*: інструктивно-методичні

матеріали для експертизи електронних версій проєктів підручників для учнів 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Педагогічна думка, 2016. С. 56–60.

14. Бондаренко Н. В. Запитання як пусковий механізм світопізнання й компетентнісного навчання. *Fundamental and applied research in the modern world*. BoScience Publisher. Boston, USA. 2020. Pp. 195–204. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722079>

15. Бондаренко Н. В. Засвоєння якостей зразкового мовлення як передумова вдосконалення мовленнєвої культури старшокласників. *Українська мова і література в школі*. 2009. № 2. С. 14–17.

16. Бондаренко Н. В. Інноваційний потенціал традиційної шкільної лекції. *Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2023 рік*. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, Педагогічна думка, 2023. С. 70–71. [URI: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738871](https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738871)

17. Бондаренко Н. В. Компетентнізація шкільної освіти: українська версія. *Science and society*. Hamilton, Canada. 2019. С. 124–135. [URI: http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/716810](http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/716810)

18. Бондаренко Н. В. Концептуальні засади підручника «Українська мова» для 8 класу ЗНЗ з навчанням українською. *Дивослово*. 2015. № 10. С. 10–14. [URI: http://lib.iitta.gov.ua/714958](http://lib.iitta.gov.ua/714958)

19. Бондаренко Н. В. *Мальва: Післябукварна читанка*. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 1998. 216 с.: іл.

20. Бондаренко Н. В. Медіатекст як ресурс осучаснення й збагачення змісту підручника української мови. *Проблеми сучасного підручника*. 2021. Вип. 27. С. 15–21. <http://lib.iitta.gov.ua/729474/>

21. Бондаренко Н. В. Мейнстрім освітнього прогресу в Україні – компетентність ↔ креативність. *Science progress in European countries: new concepts and modern solutions*. Germany. Stuttgart: ORT Publishing, 2019. Pp. 91–102. [URI: http://lib.iitta.gov.ua/716981](http://lib.iitta.gov.ua/716981)

22. Бондаренко Н. В. *Мова і розмова. Програми та матеріали до уроків української мови для шкіл з румунською, угорською, польською та іншими мовами навчання. 2–4 класи*. Київ: Освіта, 1996. 304 с.

23. Бондаренко Н. В. Навчання діалогічного мовлення. *Дивослово*. 2002. № 5. С. 28–31.

24. Бондаренко Н. В. Невикористані резерви навчання грамоти. *Українська мова і література в школі*. 1998. № 1. С. 91–95.

25. Бондаренко Н. В. Нелінійний текст як ресурс модернізації підручникотворення. *Проблеми сучасного підручника*. Київ: Педагогічна думка, 2020. С. 17–19. [URI: http://lib.iitta.gov.ua/734993](http://lib.iitta.gov.ua/734993)

26. Бондаренко Н. В. Опанування вмій ухвалювати рішення: теоретичний аспект проблеми. *Молодь і ринок*. 2024. № 7–8 (227–228). С. 65–69. [URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742419/1/BNV_MiR_2024_7-8.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742419/1/BNV_MiR_2024_7-8.pdf)

27. Бондаренко Н. В. Педагогічні технології. *Гуманітарні технології: Конспект лекцій / [за ред. Різуна В. В.]*. Київ: Видавничий дім «KM Academia», 1994. С. 30–57.

28. Бондаренко Н. В. Перспективи розвитку теорії і практики підручника української мови. *Проблеми сучасного підручника*. Київ: Педагогічна думка, 2019. С. 16–17. [URI: http://lib.iitta.gov.ua/716111](http://lib.iitta.gov.ua/716111)

29. Бондаренко Н. В. Проблеми словникової роботи на уроках української мови та шляхи їх розв'язання. *Українська мова і література в школі*. 2005. №7. С. 5–11.
30. Бондаренко Н. В. Проектна діяльність учнів на уроках української мови. *Українська мова і література в школі*. 2017. №5. С. 36–40.
31. Бондаренко Н. В. Ресурсний потенціал уміжпредметнення у компетентнісному навчанні мови. *International scientific innovations in human life*. Cognum Publishing House, Manchester, United Kingdom. 2021. Pp. 107–116. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/726150>
32. Бондаренко Н. В. Робота з текстом на уроках української мови у 5–7 класах. *Бібліотечка «Дивослова»*. 2008. № 5. 56 с.
33. Бондаренко Н. В. Робота над типами мовлення у 5–6 класах. *Бібліотечка «Дивослова»*. 2007. №4. 64 с.
34. Бондаренко Н. В. Розвиваємо ключові компетентності: міжпредметний аспект. *Українська мова і література в школі*. 2020. №4. С. 33–40. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/722180/>
35. Бондаренко Н. В. *Світлиця: читанка для 3 кл.* Київ-Ірпінь: Перун, 2000. 192 с.
36. Бондаренко Н. В. Синхронізація методів навчання й виховання у підручнику як вимога часу. *Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення*. Київ: Педагогічна думка, 2023. С. 145–149. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738393>
37. Бондаренко Н. В. Ситуаційні вправи на уроках української мови. *Українська мова і література в школі*. 2017. №2. С. 2–7. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/714058/>
38. Бондаренко Н. В. Соціальне спрямування сучасних технологій навчання української мови старшокласників. *Дивослово*. 2018. № 9 (738). С. 2–6. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/712440>
39. Бондаренко Н. В. Способи семантизації слів на уроках української мови. *Українська мова і література в школі*. 2006. № 5. С. 26–30.
40. Бондаренко Н. В. Текст-метод і досвід його ефективного застосування у навчанні мови. *The world of science and innovation*. Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2021. Pp. 369–378, <http://lib.iitta.gov.ua/724020/>
41. Бондаренко Н. В. Текстодцентрична система вивчення державної мови: теоретичні і практичні аспекти. *Державотворча й об'єднувальна функції української мови: реалії, здобутки, перспективи*. Ужгород: Ліра, 2009. С. 143–153.
42. Бондаренко Н. В. Традиційний метод розповіді у сучасному навчанні мови. *Методи навчання української мови: сучасний контекст*. Київ: Педагогічна думка, 2021. С. 8–13. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736174>
43. Бондаренко Н. В. Україна під «ноюю парасолькою грамотності». *Нова педагогічна думка*. 2020. № 2(102). С. 55–59. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/721413>
44. Бондаренко Н. В. *Українська мова: підруч. для 10 кл. загальноосв. навч. закл. з навч. рос. мовою*. Київ: Грамота, 2010. 288 с.
45. Бондаренко Н. В. *Українська мова: підруч. для 11 кл. загальноосв. навч. закл. з навч. рос. мовою*. Київ: Грамота, 2011. 336 с.
46. Бондаренко Н. В. Уміння запитувати й відповідати як невід'ємний складник компетентнісного навчання. *World science: problems, prospects and innovations*. Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2020. Pp. 210–219. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/723141/>

47. Бондаренко Н. В. Формування громадянської культури старшокласників за собою української мови. *Формування громадянської культури в новій українській школі: традиційні та інноваційні практики*. Суми, 2019. С. 13–21.

48. Бондаренко Н. В. Формування читацької грамотності учнів у контексті стандартів PISA-2018: методичні рекомендації. *Українська мова і література в школі*. 2020. № 4. С. 2–14. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/722178/>

49. Бондаренко Н. В. Центрування нової освіти на людині прийдешнього як опірність екзистенційним викликам українству. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2024. № 54. С. 15–30. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742369/1/BNV_2024_08_Karazin.pdf

50. Бондаренко Н. В. Цінності об'єднаної Європи та їх формування в Українській новій школі. *Science progress in European countries: new concepts and modern solutions*. Stuttgart. Stuttgart: ORT Publishing, 2019. Pp. 62–74.

51. Бондаренко Н. В. Читання як проблема методики навчання української мови. *Дивослово*. 2004. № 12. С. 19–25.

52. Бондаренко Н. В. Читацька грамотність українського учнівства: акценти PISA–2018. *Український педагогічний журнал*. 2020. № 2. С. 95–103. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/721386/>.

53. Бондаренко Н. В. Як учити учнів запитувати – відповідати на основі текст-методу. *Fundamental and applied research in the modern world*. BoScience Publisher. Boston, USA. 2021. Pp. 250–259, <http://lib.iitta.gov.ua/724119>

54. Бондаренко Н. В. Якість підручників у фокусі експертної оцінки. *Проблеми сучасного підручника*. 2022. Вип. 28. С. 5–17. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731858>

55. Бондаренко Н. В., Біляєв О. М., Паламар Л. М., Кононенко В. Л. Українська мова [програма для 5–12 кл.]. *Програми для загальноосвітніх навчальних закладів: 5–12 кл.* Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2005. 152 с.

56. Бондаренко Н. В., Васильківська О. С., Косянчук С. В. Діалогізація як ресурс вивчення мови в контексті оновлення традиційних методів навчання. *Humanitarian Balkan Research*. 2021. Vol. 5. No. 1(11). Pp. 10–15. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724617>.

57. Бондаренко Н. В., Кизенко В. І., Косянчук С. В. Запитування як універсальна життєутворювальна навичка XXI століття. *Organizational problems of life quality management in the conditions of globalization*. Monograph. Opole, 2020. Pp. 20–28. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723202>

58. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. *Аксіологічний концепт національно-патріотичного виховання*. Київ: Фенікс. 2023. 52 с. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734569/>

59. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Візуалізація як дидактико-методичний інструмент інтенсифікації практик розвитку обдарованості учнівства. *Українське суспільство у перспективах розвитку: історичний, соціально-політичний, освітньо-педагогічний аспекти*. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2025. С. 353–368. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/745121>

60. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Діалогічні методи як інструмент розвитку емоційного інтелекту учнів. *Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy,*

perspektywy. Tom XVI: Miejsce i znaczenie kognitywistyki w rozwoju nauki i edukacji. Konin – Uzhorod – Przemyśl – Chersoń. Drohobych: Poswit, 2024. С. 62–65. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740589>.

61. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Діалогування як інтерсуб'єктний метод компетентнісного навчання. *Innovation and digital transformation: education, economy and society dimensions.* [Monograph] / [Ed. by T. Nestorenko, and N. Dobosh]. Poland: The University of Technology in Katowice Press. 2025. С. 24–30. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/746951> (DOI: 10.54264/M054).

62. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Загальнонавчальні методи як дидактичний інструмент інтелектуалізації освіти. *Digital transformation of society: theoretical and applied approaches.* Monograph 46. Katowice: Publishing House of University of Technology, 2021. Pp. 82–94. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/728003/>

63. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Класифікаційна модель запитань для реалізації в освітньому процесі. *Нова педагогічна думка.* 2021. № 1 (105). С. 12–17. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724888>

64. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. *Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів: методичні рекомендації.* Київ: Фенікс. 2022. 64 с. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/732103/>.

65. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Онлайн-читання як новий вид грамотності у контексті психострунності особистості. *Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy, perspektywy. Tom XV: Badania naukowe w kontekście wyzwań i konfliktów.* Konin – Uzhorod – Przemyśl – Chersoń, Poswit, 2023. S. 68–70. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/737718/1/BNV%20KSV%202023-11-03%20UzhNU.pdf>

66. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Проблематизація як атрактор удосконалення мовної освіти. *Digitalization and information society. Selected issues.* Monograph 53. 2022. Pp. 161–184. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731132>.

67. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Пропозитивне думання як детермінанта аксіологізації освітнього процесу. *Selected aspects of digital society development.* Monograph. Publishing House of University of Technology, Katowice. 2021. Pp. 106–114. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/725705>.

68. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Реалізація потенціалу освіти і науки у контексті державної політики розвитку штучного інтелекту в Україні до 2030 року. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том 13: Інновації в освіті та науці: трансформація підходів і технологій* [колективна монографія]. Конін – Ужгород – Перемишль – Миколаїв: Посвіт, 2025. С. 32–45. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/745347/1/BNV_KSV_2025_mono_13_Poland.pdf

69. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Реформування навчальних програм: більше запитань, ніж відповідей. *Український педагогічний журнал.* 2017. № 2. С. 112–119. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/712203>

70. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Розвиток життєвих компетентностей старшокласників засобами підручника української мови. *Проблеми сучасного підручника.* Київ, 2018. Вип. 21. С. 44–56. <http://lib.iitta.gov.ua/711797/>

71. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Синектика як техніка, метод і підхід до навчання й уявлення суб'єкт-суб'єктної взаємодії. *Modern problems of science, education and society.* SPC «Sci-conf.com.ua». Kyiv, Ukraine. 2024. Pp. 443–449. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739352/>

72. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Сучасні і майбутні детермінанти процесів українського програмо- й підручникотворення. *Global trends in science and education. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference*. SPC «Sci-conf.com.ua». Kyiv, Ukraine. 2025. Pp. 293–299. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/746657>

73. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. *Українська патріотика: тексти і завдання. 5–11 класи. Навчально-методичний посібник*. Київ: Фенікс, 2024. 144 с. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738206/>

74. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Український метавсесвіт освіти XXI століття: цінності – уміння – знання. *Edukacja i społeczeństwo VII*. Opole: wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Opolu, Polska. 2022. P. 412–431. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732315>

75. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Футуристичні абрисы й дидактико-методичний потенціал українського підручника. *Обдарованість: методи діагностики та шляхи розвитку*. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2025. С. 104–119. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/745901>

76. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Читання як метод навчання у контексті емоційної адаптивності, свідомості і стійкості. *Наука, освіта і технології в XXI столітті: наукові ідеї та механізми реалізації*. Ізмаїл: ЦФЕНД; Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2024. С. 7–9. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740310/1/BNV%20KSV%202024%2004%20Izmail.pdf>

77. Бондаренко Н. В., Проскура О. І., Косянчук С. В. Адаптивна наукова освіта у світі глобальних і локальних викликів. *Інноваційні практики наукової освіти*. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2025. С. 91–101. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747928>.

78. Бондаренко Н. В., Проскура О. І., Косянчук С. В. Читання у контексті розвитку освітньої дипломатії: психоемоційні аспекти. *Global trends in science and education. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference*. SPC «Sci-conf.com.ua». Kyiv, Ukraine. 2025. С. 401–407. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744622/1/BNV_POI_KSV_2025-02_Kyiv.pdf

79. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В. Концепція підручника української мови для шкіл з російською мовою навчання. *Дивослово*. 2002. № 4. С. 66–71.

80. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В. *Українська мова: підруч. для 5 кл. загальноосв. навч. закл. з навч. рос. та польською мовами*. Київ: Освіта, 2005. 272 с.

81. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В. *Українська мова: підруч. для 6 кл. загальноосв. навч. закл. з навч. рос. мовою*. Київ: Освіта, 2006. 240 с.

82. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В. *Українська мова: підруч. для 7 кл. загальноосв. навч. закл. з навч. рос. мовою*. Київ: Освіта, 2007. 256 с.

83. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В. *Українська мова: підруч. для 8 кл. загальноосв. навч. закл.*. Київ: Освіта, 2008. 336 с.

84. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В. *Українська мова: підруч. для 9 кл. загальноосв. навч. закл. з навч. рос. мовою*. Київ: Освіта, 2009. 383 с.

85. Борг Джеймс. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / [Пер. з англ. Н. Лазаревич]. Харків: Вид-во «Ранок»: Фабула, 2019. 304 с.

86. Ваніна Н. М., Пащенко Т. М. Проектна діяльність як засіб підвищення якості підготовки здобувачів фахової передвищої освіти. *Вісник Глухівського національно-*

го педагогічного університету імені Олександра Довженка. 2022. Вип. 49. С. 50–57.

87. Васьківська Г. О., Косянчук С. В. Формування ціннісно-сміслових орієнтацій учнів старшої школи засобами змісту сучасного підручника. *Проблеми сучасного підручника*. Київ: Педагогічна думка, 2011. Вип. 11. С. 107–120. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/26527>

88. Ващенко Л. Навчальний діалог як метод формувального оцінювання результатів навчання школярів. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*. 2023. № 74(1). С. 105–113. (DOI: 10.28925/1609-8595.2023.1.9).

89. Вовчик-Блакитна О. О., Гурлева Т. С. Читання книги як складова життєдіяльності людини Педагогіка і психологія: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі. 2020. С. 152–155. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720303>

90. Воронкова Н. Р. Інтерпретація та лінгвістичний аналіз художнього тексту. *Наукові записки КДПУ*. Серія: Філологічні науки (Мовознавство). Кіровоград: Видавець Лисенко В. Ф., 2015. Вип. 138. С. 409–411. URI: <https://dspace.cusu.edu.ua/handle/123456789/1906>

91. Глосарій новітньої педагогічної термінології : наук. видання / Нар. укр. акад., [каф. українознав.]. Харків: Вид-во НУА, 2021. 107 с.

92. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.

93. Гринюк О. С. Використання методу проєктів на уроках природознавства в старшій школі як умова ефективного навчання учнів. *Науково-методичне забезпечення навчання природознавства в старшій школі*. 2015. № 7. С. 181–185. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/9784>

94. Гринюк О. С., Педенко В. П. Формування креативного мислення учнів засобами інноваційних технологій на інтегрованих уроках з природничих дисциплін. *Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості*. 2020. С. 85–89.

95. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. *Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід*. Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. 348 с.

96. Дебре О. Метод проєктів як засіб розвитку учнів старших класів. *Вища школа*. 2020. № 2. С. 37–44.

97. Дидактичні вимоги до лекції та методика її проведення. *Педагогіка вищої школи* : підруч. 2-ге вид., переробл. і доп. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. С. 97–122.

98. Дмитровський Є. М. *Методика викладання української мови в середній школі*. Київ, 1968. 288 с.

99. Довгополова Л. Д. Метод проєктів у зарубіжній педагогічній теорії та практиці: історичний аспект. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія: Педагогіка. Психологія. 2015. Вип. 1 (6). С. 81 – 87.

100. *Друковані підручники vs. цифрові підручники: що ефективніше для навчання. Чи однаково людина розуміє текст, читаючи його на екрані і на папері?* URL: <https://vseosvita.ua/c/news/post/42794>

101. Дутко О. М., Лебідь І. Ю. Проблеми та особливості проведення лекції в умовах дистанційного навчання. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2021. № 30. С. 19–32. (DOI: 10.32626/2309-9763.2021-30-19-32).
102. Єгорова О. В. Особливості читання лекцій онлайн. *Освітня аналітика України*. 2021. № 2 (13). С. 70–81.
103. Єрмаков С. В., Семенишена Р. В. Методи та прийоми організації ефективного засвоєння навчального матеріалу в процесі викладання лекцій. *Молодий вечний*. 2016. № 11(38). С. 432–435.
104. Жерар Франсуа-Марі, Роеж'єр Ксав'є. Як розробляти та оцінювати шкільні підручники. Пер. з франц. М. Марченко. Київ: К.І.С.: Аналітично-дослідницький центр «АНОД», 2001. 352 с.
105. Журба К. О. Формування національно-культурної ідентичності підлітків дискусійними методами. *Особистість у просторі виховних інновацій*. 2018. С. 122–128. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/713930>
106. *Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання* / [Наук. ред. укр. вид. – д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва]. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
107. Зазимко О. В., Шиловська О. М., Тонконог І. В. Вікова динаміка наративного конструювання досвіду. *Журнал сучасної психології*. 2023. № 1. С. 60–68. URL: <https://doi.org/10.26661/2310-4368/2023-1-7>
108. Заніздра В. В. *Аспекти інтерпретації наукового тексту*. 2009. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/2303>
109. Іваненко О., Несен А. Міжнародний досвід змішаного навчання здобувачів вищої освіти. *Scientia et Societas*. 2023. Vol. 3. Pp. 33–40. (DOI: 10.31470/2786-6327/2023/3/33-40).
110. Ільяна В. Сучасні погляди на процес читання в структурі писемного мовлення. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2022. Вип. 107 (3). С. 52–62. (DOI: 10.33189/ectu.v107i3.114).
111. Калмикова Л. О., Калмиков Г. В., Лапшина І. М., Харченко Н. В. *Психологія мовлення і психолінгвістика*. Київ, Переяслав-Хмельницький педагогічний інститут: Фенікс, 2008. 245 с.
112. Кодлюк Я. П. *Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті*. Київ: Інформаційно-аналітична агенція «Наш час», 2006. 368 с.
113. Козловський Ю. М., Козловська І. М., Білик О. С. Використання методу аналогії як засобу інтеграції міждисциплінарних знань. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2021. №3(39). С. 32–38.
114. Колотілова Н. А. Риторика. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
115. Коменський Я. А. Вибрані педагогічні твори у трьох томах. Київ: Рад. школа, 1940. Т. 2. 247 с.
116. Комишан А. І., Щокіна Н. Б.. Метод проектів як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. *Scientific Notes of the Pedagogical Department*, 2017. № 41. С. 81–93. URL: <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/view/9962>.
117. Конверський А. Є. *Логіка*. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2017. 391 с.

118. Косянчук С. Реалізація профільного навчання: синектичний аспект суб'єкт-суб'єктної взаємодії. FOLIA COMENIANA. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2017. С. 49–53.

119. Косянчук С. В. Дидактика підручникотворення: соціально спрямовані завдання для учнів старшої школи. *Проблеми сучасного підручника*. Київ: Педагогічна думка, 2019. С. 64–65. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/715934>

120. Косянчук С. В. Кваліфікаційні детермінанти формування змісту навчальної книги для здобувачів профільної освіти. *Проблеми сучасного підручника*. Київ: Педагогічна думка, 2020. С. 83–86. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720658>

121. Косянчук С. В. Формування ціннісно-сміслових орієнтацій старшокласників: «діалог культур» у змісті сучасного підручника. *Проблеми сучасного підручника*. Київ: Педагогічна думка, 2013. Вип. 13. С. 112–120. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/26602/>

122. Косянчук С. В. Ціннісно-сміслові орієнтації змісту предметів гуманітарного циклу в контексті підручникотворення. *Проблеми сучасного підручника*. Київ: Педагогічна думка, 2012. Вип. 12. С. 124–132. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/26600>

123. Косянчук С. В. Чи справді риторика так потрібна старшокласникам? *Вивчаємо українську мову і літературу*. 2010. №34. С. 7–14. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/707698>.

124. Косянчук С. В. Читання у процесі формування культури інтелектуального життя особистості: соціальний вектор реалізації педагогічних технологій профільного навчання. *Problems of implementation of science into practice*. Oslo, Norway 2020, April, 20–21. Pp. 258–261. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720160/1/KSV_2020-04-20-21_Oslo.pdf

125. Косянчук С. В. Читання як дидактична проблема у педагогічній спадщині Василя Сухомлинського: хрестоматійний погляд. *Проблема читання в сучасному інформаційному суспільстві*. Київ: УОБЦ «Оріон», 2019. С. 29–32. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/717540/1/KSV%202019-10-12%20conf.pdf>

126. Кочерга Є. В. «Мозковий штурм» як ефективний метод навчання. *Вісник Науково-методичного центру навчальних закладів сфери цивільного захисту*. 2017. № 27. С. 35–38.

127. Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д. *Технології розвитку критичного мислення учнів*. Київ: Плеяди, 2006. 220 с.

128. Кудикіна Н. В. *Ігрова діяльність молодших школярів у позаурочному навчально-виховному процесі* : монографія. Київ: КМПУ, 2003. 272 с.

129. Кузьмін В., Хміль О., Воронюк І. Технології мозкового штурму як інструмент для підвищення мотивації до навчання здобувачів вищої освіти. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти*. Серія «Педагогіка. Психологія». 2023. № 4. С. 64–69. DOI: 10.32782/academ-ped.psyh-2023-4.11

130. Купенко О. В. *Педагогічні проекти* : навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2015. 133 с.

131. Лесин В. М., Пулинєць О. С. *Короткий словник літературознавчих термінів*. Київ, 1961. 372 с.

132. Лівінський В. Л. Сутність дефініції «підручник» у науковій літературі. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2010. Вип. 32. С. 72–77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_zntndr_2010_32_13
133. Ліпчевська І. Розвиток умінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи : дис. ... д-ра філософії в галузі педагогіки : 011. Київ, 2024.
134. Лук'янчук О. В. Загальнотеоретичний дискурс проблеми інтерпретації права. *Право і суспільство*. 2021. № 5. С. 81–86. (DOI: 10.32842/2078-3736/2021.5.11).
135. Луців С. Евристична бесіда на уроках української мови в початкових класах як метод проблемно-розвивального навчання. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2014. Вип. 49. С. 91–95.
136. Малафіїк І. В. *Дидактика*: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2009. 406 с.
137. Мельничук І. М. Засоби інтерактивних технологій у традиційному навчанні соціальних працівників у вищій школі. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/1596/1/157-104-109.pdf>
138. *Методика підготовки та проведення лекцій у національній академії внутрішніх справ*. Методичні рекомендації. URL: https://okop.navs.edu.ua/assets/files/npa-navs/MetRec_lekc.pdf
139. *Методика проведення уроків-бесід*. URL: https://yuschukvl.at.ua/metodichna_skarbnichka.pdf
140. Моїсеєнко В. Метод бесіди на заняттях української мови та шляхи його вдосконалення. Кафедра філології, Берегово, 2023. 52 с. URL: <https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/handle/123456789/3009>
141. Муковіз О. П. Основи організації дистанційного навчання у системі неперервної освіти. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. 66 с.
142. Онищенко Н. П. Особливості використання методу проєктів під час викладання педагогічних дисциплін. *Вісник Запорізького національного університету*. 2020. № 3 (36). Ч. II. С. 201–206.
143. Паламарчук В. Ф. *Як виростити інтелектуала*: посіб. для вчителів і керівників шк. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 152 с.
144. Пандазі А., Станжур Т. Проєктне навчання як засіб формування компетентностей майбутніх менеджерів. *Український педагогічний журнал*. 2023. № 4. С. 88–95.
145. Пахльовська О. «Вкрадена Європа» і Україна: між новим Мюнхеном і Ялтою-2. Нова Європа / [упорядниця К. Зарембо]. Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. С. 93–123.
146. *Педагогічні методи у діяльності соціального педагога*. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/03/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F-6-7.pdf>
147. Підручник. *Українська бібліотечна енциклопедія*. URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA>
148. Пометун О., Пилипчакіна Л., Сущенко І., Баранова І. *Основи критичного мислення*. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. 74 с.

149. Приходько В. Б. *Переклад як інтерпретація*. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/776/1/5.pdf>
150. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності. Закон України. *Урядовий кур'єр*. 07.01.2023. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20/p>
151. Рагозіна В. В. Бесіда як інструмент організації сприймання і обговорення творів живопису з дітьми : типи і педагогічний супровід. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2017. № 2 (21). С. 197–209. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/709336>.
152. Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д. *Нариси про текст. Теоретичні питання комунікації*. Київ: РВЦ «Київський університет», 1998. 335 с.
153. Рубан А. Методи підтримки й розвитку читання: досвід бібліотек України. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 69. С. 169–192. (DOI: 10.15407/np.69.169).
154. Рускуліс Л. Лекція у системі лінгводидактичної підготовки вчителя української мови. *Педагогічні науки*. Вип. 58. Ч. 2. Херсон: Видавництво ХДУ, 2011. С. 192–198. <https://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/7269/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
155. Рябовол Л. Лекція та семінарське заняття як форми навчання правознавства в старшій школі. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2014. Вип. 49. С. 103–109.
156. Савченко О. Я. *Дидактика початкової освіти* : підручник. Київ: Грамота, 2012. 504 с.
157. Савченко О. Я. Літературне читання: інтерактивні методи і прийоми. *Початкова школа*. 2017. № 4 (574). С. 34–39.
158. Селіванова О. О. *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми*. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
159. Семенченко М. Чому важливо ставити запитання? *День*. 2018. 22–23 черв. № 110–111. С. 30–31.
160. Сікорський П. І. Кредитно-модульна технологія навчання: навч. посіб. Київ: Вид-во Європ. ун-ту. 2004. 127 с.
161. Слободянюк О. Л. Освітній діалог як чинник становлення соціального інтелекту майбутніх педагогів : дис. ... наук. ступеня д-ра філософії : 05 : 053 / Тернопільський нац. пед. ун-т імені В. Гнатюка. Тернопіль, 2024. 362 с. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/32732>.
162. Словник іншомовних слів / [за ред. О. С. Мельничука]. Київ, 1975. 776 с.
163. Сороко Н. В., Дзекунова І. В. Модель взаємодії учасників навчального процесу у STEAM-орієнтованому освітньому середовищі закладу загальної середньої освіти. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2020. № 3 (102). С. 104–113. URL: <http://pedagogy.visnyk.zu.edu.ua/article/view/219614/219342>
164. Степура А. 7 типів складних запитань. Як їх спростити. URL: <https://masterlev.com.ua/7-tipiv-skladnih-zapitan-yak-yih-sprostiti/>
165. Сурякова М. В. Здатність особистості до інтерпретації як наукова проблема. *Проблеми сучасної психології*. 2014. № 2(6). С. 162–170.

166. Сурыкова М. В. Підхід до вивчення особливостей інтерпретаційної діяльності у віковому вимірі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Вип. 3. Т. 1. С. 143–147.
167. Твердохліб С. С. «Інтерпретаційна компетентність» як педагогічна категорія. *Педагогічні науки*. 2017. Вип. LXXVII. Т. 1. С. 170–174.
168. Томан Іржі. Мистецтво говорити / [Пер. з чеськ. В. Романець]. Київ: Політвидав України, 1989. 293 с.
169. Томчук М. Методологічні засади створення сучасного шкільного підручника. *Психологія і суспільство*. 2011. № 4. С. 124–128.
170. *Філософський енциклопедичний словник* / [голов. ред. В. І. Шинкарук]. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
171. Фіцула М. М. *Педагогіка* : навч. посіб. Вид. 2-ге, випр., доп. Київ: Академвидав, 2007. 559 с.
172. Хоменко І. В. *Еристика: мистецтво полеміки*. Київ: Юрінкомінтер, 2001. 192 с.
173. Чепелева Н. В. *Розуміння та інтерпретація життєвого досвіду як чинник розвитку особистості*. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 276 с.
174. Чепелева Н. В. Роль читання в розвитку життєвої компетентності особистості. *Актуальні проблеми психології*. 2023. Вип. 2 (14). С. 4–12. URL: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v2/i14/3.pdf>
175. Чиханцова О. А. Розвиток резильєнтності особистості в ситуаціях невизначеності. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Психологія. 2023. Т. 34 (73). № 1. С. 35–40. (DOI: 10.32782/2709-3093/2023.1/07).
176. Чуйко Г., Зварич І., Чаплак Я., Комісарик М. Теоретичні аспекти проблеми толерантності до невизначеності у психології. *Grail of Science*. 2023. С. 329–338. (DOI: 10.36074/grail-of-science.04.08.2023.054).
177. Швай О. Л. Використання аналогії для формування вмінь переносу знань учнів. *Фізико-математична освіта*. 2018. Вип. 2. С. 153–156.
178. Шевченко В. Е. *Роль інтерпретації інформації графічними засобами в періодичних виданнях*. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/74263/28-Shevchenko.pdf>
179. Шнайдер А., Шнурер М. Навчання через дебати: різноманіття поглядів [адапт. пер. з англ.]. Київ: БФ «Вчителі за демократію та партнерство», 2009. 320 с.
180. Ягупов В. В. *Педагогіка*. Київ: Либідь, 2002. 560 с.
181. Abd Elgadir I. B. E., Lahodin S., Mohd Nadzir Z. B. The Lecture Method, its Steps, and its Educational Aspects in Teaching Arabic to Non-Native Speakers. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*. 2023. Vol. 13, Issue 10. Pp. 1798–1805. (DOI: 10.6007/IJARBS/v13-i10/19059).
182. Abdar M., Pourpanah F., Hussain S., Rezazadegan D., Liu L., Ghavamzadeh M., Fieguth P., Cao X., Khosravi A., Acharya U R., Makarenkov V., Nahavandi S.. A Review of Uncertainty Quantification in Deep Learning: Techniques, Applications and Challenges. 2021. 68 p. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1566253521001081?utm_source=chatgpt.com (DOI: 10.1016/j.inffus.2021.05.008).

183. Addae D., Quan-Baffour K. The Pedagogical Value of the Lecture Method: The Case of a Non-Formal Education Programme in Ghana. *Africa Education Review*. 2018. No. 15. Pp. 1–15. (DOI: 10.1080/18146627.2016.1256748).
184. Adiyono S., Novianto S. Game Method Based on Genre Game as Higher Educational Learning: Systematic Literature Review with VOSviewer
185. Akdogan F. Enhancing English Vocabulary and Reading Skills through Digital Storytelling Method. *Innovational Research in ELT*. 2023. No. 4(1). Pp. 60–72. (DOI: 10.29329/irelt.2023.558.5).
186. Al-Bashaireh Ahmad M. Game: Instructional Method. *Education for Nurse Educators: Raising the Bar Towards Excellence*. 2012. URL: <https://www.researchgate.net/publication/331959873> (DOI: 10.13140/RG.2.2.26352.30726).
187. Anderson J. R. Cognitive psychology and its implications (9th ed.). *Worth Publishers*. 2020. 624 p.
188. *Applying Education in a Complex World: Teaching and Learning*. 2023. 378 p. AMPS Proceedings series 33. https://amps-research.com/wp-content/uploads/2024/04/Amps-Proceedings-Series_33.2.pdf
189. Barkovska O., Ivashchenko H., Rosinskiy D., Zakharov D., Educational training simulator for monitoring reading technique and speed based on speech-to-text (STT) methods. *ITLT*. 2024. Vol. 103. No. 5. Pp. 21–38. (DOI: 10.33407/itlt.v103i5.5647).
190. Barr M., Nabi W. S., Andrei O. The Development of Reflective Practice on a Work-Based Software Engineering Program: A Longitudinal Study. *ICSE 2025*. 47th International Conference on Software Engineering. Ottawa, Ontario, Canada. 2025. 9 p. (DOI: 10.48550/arXiv.2504.20956).
191. Besant H. The Journey of Brainstorming. 2016. https://www.researchgate.net/publication/385207909_The_Journey_of_Brainstorming/citation/download
192. Bhatt U., Antorán J., Zhang Yu., Liao Q. V., Sattigeri P., Fogliato R., Melançon G. G., Krishnan R., Stanley J., Tickoo O., Nachman L., Chunara R., Srikumar M., Weller A., Xiang A. Uncertainty as a Form of Transparency: Measuring, Communicating, and Using Uncertainty. 2021. 20 p. (DOI: 10.48550/arXiv.2011.07586).
193. Bloemendaal M. *Brainstorm techniques*. 2022. <https://studiowhy.com/brainstorm-techniques/>
194. Bowell T., Kemp G. Critical thinking: A concise guide (4th ed.). *Routledge*. 2015. 296 p.
195. Brookfield S. Discussion as a way of teaching. *School of Education* [University of St. Thomas, Minneapolis, USA]. URL: https://collegiateteachinginartanddesign.com/wp-content/uploads/2019/03/discussion_as_a_way_of_teaching-inc-learning-circles.pdf
196. Bruggink M., Swart N., van der Lee A., Segers E. *PIRLS tyrimo panaudojimas klasėse visame pasaulyje Įrodymais pagrįstas teksto suvokimo mokymas daugiakalbiam kontekste*. Springer. 2022. Vol. 1. 110 p. URL: <https://www.iea.nl/sites/default/files/2024-10/Vol1-Bruggink%20et%20al%202022-Lithuanian.pdf> (DOI: 10.1007/978-3-030-95266-2).

197. Byron K. Creative reflections on brainstorming. *London Review of Education*. 2012. No. 10(2). P. 201–213. DOI: 10.1080/14748460.2012.691284
198. Cannon R., Knapper Ch. *Lecturing For Better Learning*. Publisher: Higher Education Research and Development Society of Australasia Inc. 2011. 72 p. https://www.researchgate.net/publication/278038966_Lecturing_For_Better_Learning
199. Capolla L. M. Shaping Educational Strategies: A Literature Review on Uncertainty and the Unexpected. *Education Sciences*. 2024. Vol. 14. Issue 3. 21 p. (DOI: 10.3390/educsci14030309).
200. Carnegie D. *How to win friends and influence people*. New York: Simon and Shuster, 1964.
201. Carr N. *The shallows: What the internet is doing to our brains*. *W.W. Norton & Company*. 2010. 276 p.
202. *Children's reading competence and well-being in the EU. An EU comparative analysis of the PIRLS results*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023. 38 p. URL: <https://www.observatoriodelainfancia.es/oia/esp/descargar.aspx?id=8639&tipo=documento> (DOI: 10.2766/820665).
203. Christensen B. T., Schunn C. D. The Relationship of Analogical Distance to Analogical Function and Preinventive Structure: The Case of Engineering Design. *Memory & Cognition*. 2007. No. 35. Pp. 29–38.
204. Christensen C. M. The innovator's dilemma: When new technologies cause great firms to fail. *Harvard Business Review Press*. 1997. 286 p.
205. Costache O., Becker E., Staub F., Mainhard T. Using uncertainty as a learning opportunity during pre-lesson conferences in the teaching practicum. *Teaching and Teacher Education*. 2019. Volume 86. 16 p. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0742051X18322558> (DOI: 10.1016/j.tate.2019.102890).
206. Costello K., Jewitt-Beck R., Leeder T. M. Coach developers and reflective practice: evaluating exercises, mechanisms, and challenges in facilitating reflection with novice coach education. *Reflective Practice*. 2023. Pp. 1–26. https://ueaeprints.uea.ac.uk/id/eprint/91182/1/MAIN_DOCUMENT_FULL_AUTHOR_DETAILS_RP_FINAL_EDIT.pdf (DOI: 10.1080/14623943.2023.2174963).
207. *Critical thinking. Six thinking hats. Session 6*. URL: <https://courses.aiu.edu/CRITICAL%20THINKING/6/SESSION%206%20Six%20Thinking%20Hats.pdf>
208. Daineko L. Project Method – An Effective Instrument For Developing Competencies Of Future Professionals. *The European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*. 2020. Pp. 221–230. (DOI: 10.15405/epsbs.2020.12.03.23).
209. Danes J. E., Lindsey-Mullikin J., Lertwachara K. The sequential order and quality of ideas in electronic brainstorming. *International Journal of Information Management*. 2020. No. 53. P. 102–126. DOI: 10.1016/j.ijinfomgt.2020.102126.
210. De Bono E. *Six thinking hats*. 2000. 192 p. Penguin Canada. URL: <https://uk.1lib.sk/book/1012093/c8197e/six-thinking-hats.html>
211. *De Bono's (1985) Six Thinking Hats*. URL: <https://globalioc.com/wp-content/uploads/2018/05/De-Bono-Six-Thinking-Hats-Summary.pdf>

212. De Laval S. *Dialogue Methods – An Idea Manual*. Vägverket, Swedish Road Administration, Stockholm Region. 2006. 22 p. URL: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1364081/FULLTEXT01.pdf>
213. Devis-Rozental C. Developing Socio-Emotional Intelligence Through Self-Reflection. 2018. Pp. 131–156. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-94036-6_6 (DOI: 10.1007/978-3-319-94036-6_6).
214. Dietrich H, Evans T. Traditional lectures versus active learning – a false dichotomy? *STEM Education*. 2022. No. 2(4). Pp. 275–292. (DOI: 10.3934/steme.2022017).
215. Doğan Y., Batdı V. Revisiting Brainstorming within an Educational Context: A Meta-Thematic Analysis. *Journal of Learning for Development*. 2021. No. 8(3). 541–556. DOI: 10.56059/jl4d.v8i3.495.
216. Dunbar K. How Scientists Think in the Real World: Implications for Science Education. *Journal of Applied Developmental Psychology*. 2000. No. 21. Pp. 49–58.
217. Ehiobuche Ch., Tu Hui-wen, Justus B. Dialogue as a tool for teaching and learning of entrepreneurship. *ASBBS Annual Conference*: Las Vegas. 2012. Vol. 19. No. 1. Pp. 300–309. URL: <https://asbbs.org/files/ASBBS2012V1/PDF/E/EhiobucheC.pdf>
218. Fakour F., Mosleh A., Ramezani R. A Structured Review of Literature on Uncertainty in Machine Learning & Deep Learning. 2024. 34 p. (DOI: 10.48550/arXiv.2406.00332).
219. Freire P. Pedagogy of the oppressed (30th anniversary ed.). *Continuum*. 2000. 213 p.
220. Garrett J. J. The elements of user experience: User-centered design for the web and beyond (2nd ed.). *New Riders*. 2011. 208 p.
221. Gavrysh I., Khlitobina O., Chernenko O., Roienko S., Balanutsa O., Ivashchenko B., Romankova K. The Role of Communication and Dialogue During Studies in Higher Education. *JCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22. No. 8. Pp. 75–80. URL: http://paper.ijcsns.org/07_book/202208/20220810.pdf
222. Gawlikowski J., Tassi C. R. N., Ali M., Lee J., Humt M., Feng J., Kruspe A., Triebel R., Jung P., Roscher R., Shahzad M., Yang W., Bamler R., Zhu X. X. A Survey of Uncertainty in Deep Neural Networks. 2022. 44 p. (DOI: 10.48550/arXiv.2107.03342).
223. Georgiou S. N. Synectics: A Problemsolving Tool for Educational Leaders. *International Journal of Educational Management*. 1994. Vol. 8. No. 2. Pp. 5–10. (DOI: 10.1108/09513549410055379).
224. Gill G. S. The Nature of Reflective Practice and Emotional Intelligence in Tutorial Settings. *Journal of Education and Learning*. 2014. Vol. 3. No. 1. Pp. 86–100. (DOI: 10.5539/jel.v3n1p86).
225. Gimeno-Sanz A. Digital Storytelling as an Innovative Element in English for Specific Purposes. *Procedia. Social and Behavioral Sciences*. 2015. Pp. 110–116. (DOI: 178. 110-116. 10.1016/j.sbspro.2015.03.163).
226. Göçmen Ö., Coşkun H. The Effects of the Six Thinking Hats and Speed on Creativity in Brainstorming. *Thinking Skills and Creativity*. 2019. No. 31. (DOI: 10.1016/j.tsc.2019.02.006).
227. Granström M. B. *Teachers' Beliefs and Strategies when Teaching Reading in Multilingual Settings*. Logos Verlag Berlin. 2019. 312 p.

228. Group Discussion Techniques.
<https://drcvpyikhjv3.cloudfront.net/sites/77/2019/06/26110758/Group-Discussion-Techniques.pdf>
229. Gupta R. *Discussion method of teaching*. 2021, Jul 8. URL: <https://www.slideshare.net/slideshow/discussion-method-of-teaching-249655702/249655702>
230. Gustafsson Ch., Fagerberg I. Reflection, the way to professional development? *Journal of clinical nursing*. 2004. No. 13. Pp. 271–280. (DOI: 10.1046/j.1365-2702.2003.00880.x).
231. Haase D. Dialogue Education: A Learning-Centered Pedagogy Christian Education. *Research on Educational Ministry*. 2019. Vol. 16(2). Pp. 359–368. URL: <https://www.globallearningpartners.com/wp-content/uploads/2024/01/Dialogue-Education-a-Learning-Centered-Pedagogy.pdf>
232. Haber R. How We Remember What We See. *Scientific American*. 1970.
233. Hamouda M. The Effect of Using Six-hat Strategy on Developing Creative Thinking Skills among Fourth Grade Students. *JRCIET*. 2020. 42 p. (DOI: 10.21608/JRCIET.2020.100010).
234. Harrington Ch., Zakrajsek Todd D. Dynamic Lecturing. Research-Based Strategies to Enhance Lecture Effectiveness. 2023. 200 p. (DOI: 10.4324/9781003444374).
235. Hartnett M. The Importance of Motivation in Online Learning. *Motivation in Online Education*. 2016. 10.1007/978-981-10-0700-2
236. Harweg R. Textlinguistic. *Perspectiven der Linguistic*. Bd. 2. Stuttgart, 1974.
237. Hesse M. B. *Models and Analogies in Science*. London, New York, 1963.
238. Holmes W., Bialik M., Fadel C. AI and education: The importance of teacher and student agency. *Center for Curriculum Redesign*. 2019. 169 p.
239. Hou J.-Y., Dong K.-L., Mao J. Practice of Discussion Method in Teaching under the New Curriculum. Education. *Humanities, Management and Information Technology (EHMIT 2021)*. Francis Academic Press, UK. 2021. Pp. 171–175. (DOI: 10.25236/ehmit.2021.032).
240. Hullermeier E., Waegeman W. Aleatoric and Epistemic Uncertainty in Machine Learning: An Introduction to Concepts and Methods. *arXiv:1910.09457v3*. 2020. 59 p. (DOI: 10.1007/s10994-021-05946-3).
241. Isaacs M.-A. E., Tondeur J. Digital storytelling as a strategy to prepare students for 21st century learning: a systematic review of qualitative evidence. 14th International Technology, Education and Development Conference. 2020 Pp. 4890–4898. (DOI: 10.21125/inted.2020.1340).
242. Jackson P. Understanding the experience of experience: A practical model of reflective practice for coaching. *International Journal of Evidence Based Coaching and Mentoring*. 2004. Vol. 2. No. 1. Pp. 57–67.
243. Jensen L. X., Bearman M., Boud D. Understanding feedback in online learning – A critical review and metaphor analysis. *Computers & Education*. 2021. Vol. 173. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104271>
244. Jung C. The Association Method. *The American Journal of Psychology*. 2018. Vol. 21. No. 2 (1910). Pp. 219–269. URL: <https://doi.org/10.2307/1413002>

245. Juzwik M. M. The Dialogization of Genres in Teaching Narrative: Theorizing Hybrid Genres in Classroom Discourse. *A Journal of Language, Learning and Academic Writing*. 2004. Pp. 1–13. (DOI: 10.37514/ATD-J.2004.1.1.07).

246. Kalargiros E., Manning M. Divergent Thinking and Brainstorming in Perspective: Implications for Organization Change and Innovation. *Research in Organizational Change and Development*. 2015. No. 23. P. 293–327. DOI:10.1108/S0897-301620150000023007.

247. Kapur R. Lecture Method: The Comprehensively used Pedagogical Method. 2020. https://www.researchgate.net/publication/345893936_Lecture_Method_The_Comprehensively_used_Pedagogical_Method

248. Krause M., Ritter M. Reading as a Process: Empirical Findings and Didactic Potential. *DiSlaw – Didaktik slawischer Sprachen*. 2023. No. 2. P. 1–10. URL: <https://dislaw.at/ds/article/view/87/89>. (DOI: 10.48789/2023.2.1).

249. Lavrov E., Paderno P., Siryk O., Kyzenko V., Kosianchuk S., Bondarenko N., Burkov E. Functional Networks for Modeling and Optimization Human-Machine Systems. Proceedings of the 8th International Ergonomics Conference. Switzerland: Springer, 2021. Pp. 189–196.

250. Marchenko N., Slipchuk V., Yuzkiv H. Interactive learning methods in higher education institutions. *The Modern Higher Education Review*. 2023. No. 8. Pp. 146–156. (DOI: 10.28925/2518-7635.2023.8.10).

251. Mermelstein A. D. Reflective teaching as a form of professional development. *MEXTESOL Journal*. 2018. Vol. 42. No. 4. Pp. 1–14. <https://mextesol.net/journal/public/files/f562775447eac0dfc9111adccd6c25be.pdf>

252. Metruk R., Kováčová P. The Impact of Innovative Reading Comprehension Strategies on Reading Literacy of Slovak EFL Learners. *International Journal of Instruction*. 2025. No. 18. Pp. 667–678. (DOI:10.29333/iji.2025.18137a).

253. Milova O. Ye. Teaching conversation in english language classroom: conversational techniques. *Освітологічний дискурс*. 2015. № 2 (10). С. 170–181.

254. Mindrescu V. (ed.) *Progress in Language, Literature and Education Research*. 2024. Vol. 4 – ebook. 177 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/377956344_2024-Febr_Progress_in_Language_Literature_and_Education_Research_Vol_4_-_ebook

255. Munnal Afzal Sayed, Kalam Md Abul. Impact of Active Learning Strategy on the Student Engagement. An Interdisciplinary Journal of Human Theory and Praxis. 2021. Vol. 4, Issue 2. Pp. 96–114. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED614302.pdf>

256. *National Research Council. How people learn: Brain, mind, experience, and school*. National Academy Press. 2020. 374 p.

257. Niemi H., Multisilta J. Digital storytelling promoting twenty-first century skills and student engagement. *Technology, Pedagogy and Education*. 2016. Vol. 25. Issue 4. P. 451–468. (DOI: 10.1080/1475939X.2015.1074610).

258. Oktaviani L., Aulia U. Y., Murdiono V., Suharno S. Strengthening the critical thinking skill through the six-hat thinking model in pancasila education. *Journal of Education and Learning (EduLearn)*. 2024. Vol. 18. No. 4. Pp. 1272–1278. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1442561.pdf>

259. Omatseye B. O. *The Discussion Teaching Method: An Interactive Strategy in Tertiary Learning*. 2007. URL: http://uhvnur6313.pbworks.com/w/file/fetch/51610944/The%20Discussion%20Teaching%20Methods_An%20Interactive%20Strategy%20in%20Tertiary%20Learning.pdf
260. Otte A. *Sept-étapes-Tirtiaux* [Lecture avec les 7 étapes de tirtiaux Andrée Otte]. 2006. URL: https://www.enseignons.be/preparation/1354-sept-etapes-tirtiaux/?utm_source.
261. Öztuna Kaplan A., Ercan S. A sample study on synectics activities from creative thinking methods: creativity from the perspective of children. *Journal of Human Sciences*. 2011. Vol. 8. No. 2. Pp. 766–793. URL: <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/1638>
262. Palioura M., Dimoulas Ch. Digital Storytelling in Education: A Transmedia Integration Approach for the Non-Developers. *Educ. Sci.* 2022, 12(8), 559 p. (DOI: 10.3390/educsci12080559).
263. Papert S. *Mindstorms: Children, computers, and powerful ideas. Basic Books*. 1980. 368 p.
264. Paul F., Hussain F., Hennessy E. The Efficacy of the «Mind Map». *Study Technique*. 2002.
265. Paulus P., Kenworthy J. *Effective Brainstorming*. 2018. DOI: 10.1093/oxfordhb/9780190648077.013.17
266. Paulus P., Nakui T., Putman V., Brown V. Effects of Task Instructions and Brief Breaks on Brainstorming. *Group Dynamics. Theory, Research, and Practice*. 2006 No. 10. P. 206–219. DOI: 10.1037/1089-2699.10.3.206.
267. Prashtilova B. The Method of Projects in the Education of Economic Disciplines. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*. 2018. Vol. 232. Pp. 617-622. (DOI: 10.2991/icadce-18.2018.130).
268. Rainer A. Storytelling in human-centric software engineering research. *International Conference on Evaluation and Assessment in Software Engineering*. 2021, Trondheim, Norway. (DOI: 10.48550/arXiv.2104.14296).
269. Ramalingam D., Anderson P., Duckworth D., Scoular C., Heard J. Creative thinking: Definition and structure. *Australian Council for Educational Research*. 2020. https://research.acer.edu.au/ar_misc/43
270. Richards J. C. *Teaching Listening and Speaking From Theory to Practice*. Cambridge University Press, 2008. 48 p.
271. Rodari G. *Grammatica della Fantasia*. Einaudi Ragazzi, Trieste, 2010.
272. Roegiers X. *Guide mathématique de base*. Bruxelles: De Boeck. 1985. Pp. 230–232.
273. Rossiter J. R., Lilien G. L. New “Brainstorming” Principles. *Australian Journal of Management*. 1994. 19(1):61-72. DOI: 10.1177/031289629401900104
274. Roy X., Gavrila S., Sercia P. Reflective Practice: Helping Coaches Improve their Coaching. *International Journal of Strength and Conditioning*. 2021. No. 1. Pp. 1–8. (DOI: 10.47206/ijsc.v1i1.55).
275. Safitriani Muh R., Jayadi K. Teaching speaking book. *Sanabil*. 2021. 77 p. URL: <https://repository.uinmataram.ac.id/2563/1/4%20Teaching%20Speaking%20Book.pdf>

276. Saidova M. R., Ergasheva D. K. Differentiated instruction, project-based learning, constructivist pedagogy principles. *International Journal on Integrated Education*. 2020. Vol. 2. Issue 6. Pp. 209–212. (DOI: 10.17605/ijie.v2i6.157).
277. Şan İ., Kıymaz Ö., Kış A. Effect of traditional methods in teaching English on academic achievement: A meta-analysis study. *International Journal of Curriculum and Instruction*. 2020. Issue 12 (Special). Pp. 144–158 <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1245124.pdf>
278. Sargent J. Evaluating Practical Workplace Decisions Using de Bono's "Six Thinking Hats". URL: https://www.academia.edu/6831522/Evaluating_Practical_Workplace_Decisions_Using_de_Bonos_Six_Thinking_Hats
279. Säuberli A., Clematide S. *Automatic Generation and Evaluation of Reading Comprehension Test Items with Large Language Models*. 2024. (DOI: 10.48550/arXiv.2404.07720).
280. Schank R. C. The cognitive benefits of interactive technology. *Lawrence Erlbaum Associates*. 1997. 336 p.
281. Schleppegrell M. J. The Role of Metalanguage in Supporting Academic Language Development. *Language Learning* 2013. Pp. 153–170. (DOI: 10.1111/j.1467-9922.2012.00742.x).
282. Schmitz A. Reading instruction in 5th grade. teachers' perspectives on promoting self-regulated reading in language and content area teaching. *RISTAL*. 2019. No. 2. P. 16–31. (DOI: 10.23770/rt1822).
283. Schröder K., Eberhardt W., Belavadi P., Ajdadilish B., van Haften N., Overes E., Brouns T., Valdez A. C. Telling stories with data – A systematic review. 2023. 25 p. (DOI: 10.48550/arXiv.2312.01164).
284. Schunk D. H., DiBenedetto M. K. Motivation and social cognitive theory. 2020. 60:101832. <https://www.sciencedirect.com/journal/contemporary-educational-psychology/vol/60/suppl/C>
285. Serikbayeva A., Beisenbayeva L. Synectics as a Modern Method of Solving Creative Problems. *Paradigm Shifts in 21st Century Teaching and Learning*. 2020. Pp. 145–157. (DOI:10.4018/978-1-7998-3146-4.ch010).
286. Serrat O. *Wearing Six Thinking Hats. Knowledge Solutions*. 2017. P. 615–618. (DOI: 10.1007/978-981-10-0983-9_67).
287. Setyaningtyas E. W., Radia E. H. Six Thinking Hats Method for Developing Critical Thinking Skills. *Journal of Educational Science and Technology (EST)*. 2019. No. 5. Pp. 82–91. (DOI: 10.26858/est.v5i1.8243).
288. Singh R., Deveshwar A., Shweta M. The role of emotional intelligence in enhancing learning and teaching effectiveness in the education sector. *ShodhKosh: Journal of Visual and Performing*. 2024. Arts. 5(5). 10.29121/shodhkosh.v5.i5.2024.4773.
289. Spreng B. *La problematique des manuels scolaires*. 1979. Neuchatel: IRDP, M 76.05.
290. Sprenger-Charolles Liliane, Colé P. What are the most effective methods of learning how to read? Studies with children who have learned to read in their mother tongue or second language. *ANAE – Approche Neuropsychologique des Apprentissages chez l'Enfant*. 2013. No. 25. P. 127–134.

291. Springfield L. Synectics: Teaching Creative Problem Solving by Making the Familiar Strang to Familiar Strange. *Gifted Child Today*. 1986. No. 9. Pp. 15–19. (DOI: 10.1177/107621758600900405).
292. Sreeramana A., Suresh Kumar P. M. Ideal Analysis for Decision Making in Critical Situations through Six Thinking Hats Method. *International Journal of Applied Engineering and Management Letters (IJAEML)*. 2017. No. 1. Pp. 1–9. (DOI: 10.47992/IJAEML.2581.7000.0007).
293. Stanley K. Reflection and Emotional Intelligence: Values into Action. *Clinical Leadership in Nursing and Healthcare*. 2017. Pp. 265–274. (DOI: 10.1002/9781119253785.ch15).
294. Stasovskiy Yu. Using creativity techniques to develop innovations. *Economic Synergy*. 2024. No. 4. P. 22–45. DOI: 10.53920/ES-2024-4-2.
295. Stein S., Aydemir M., Centeno H., Chai Sh., Cooke L., El-Khateeb T., Fienberg E., Han Yu., Jennings T., Ji Chen, Ji Yushan, Jones K., Kee J., Li T., Murakami S., Olsen Ch., Pillai H., Power T., Rabbani R., Shakhder S. *Creative Techniques Handbook*. 2014.
https://www.researchgate.net/publication/275275510_Creative_Techniques_Handbook_2014.
296. *Suan Sunandha Science and Technology Journal*. 2022. Vol. 10. No.1. Pp. 23–33. URL: https://www.researchgate.net/publication/367405503_Game_Method_Based_on_Genre_Game_as_Higher_Educational_Learning_Systematic_Literature_Review_with_VOSviewer/link/63d13299e922c50e99c29059/download?_tp=eyJjb250ZXh0Ijp7ImZpcnN0UGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIiwicGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIn19 (DOI:10.53848/ssstj.v10i1.411).
297. Suratno K. N., Yushardi D., & Wicaksono I. The Effect of Using Synectics Model on Creative Thinking and Metacognition Skills of Junior High School Students. *International Journal of Instruction*. 2019. Vol. 12. Issue 3. Pp. 133–150. (DOI: 10.29333/iji.2019.1239a).
298. Syaifuddin M. Learning Speaking Using Guided Conversation Method to Increase Student Ability to Compose a Simple Dialoge. *ALSYSTECH Journal of Education Technology*. 2023. No. 2. Pp. 1–12. (DOI: 10.58578/alsystech.v2i1.2153).
299. Syed H., Syed N., Robani A., Mohamad B. Elements of Self-Awareness Reflecting Teachers' Emotional Intelligence. *Asian Social Science*. 2015. Vol. 11. Pp. 109–109. (DOI: 10.5539/ass.v11n17p109).
300. *The Six Thinking Hats*. URL: https://dfa.uci.edu/pde/cpi/lss-tools/_files/six-hats-example.pdf
301. Thompson C. *Reflective Practice for Professional Development: A Guide for Teachers*. 1st Edition. London. 2021. 152 p. (DOI: 10.4324/9781003056812).
302. Tirtiaux F. *Plus et autrement, L'Ecole belge*. 2, oct. 1972. Pp. 49–63. 3, nov. 1972. Pp. 88–91. 4, dec. 1972. Pp. 129–135.
303. Tomlinson C. A., Imbeau M. B. *Leading and Managing a Differentiated Classroom*. 2nd Edition. 2023. 200 p. <https://files.ascd.org/pdfs/publications/books/Leading-and-Managing-A-Differentiated-Classroom-2ed-sample-pages.pdf>

304. Troitska T., Lytvyna Yu. Dialogue in language-culture practices: methodological foundations. *Versus*. 2016. #1(7). Pp. 83–86. URL: https://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/4891/1/vers_2016_1_17.pdf
305. Ushakova N., Aleksieienko T., Kushnir I., Zozulia I., Uvarova T. Storytelling Technique in Teaching Ukrainian as a Foreign Language Remotely. Theory and Practice in Language Studies. 2022. Vol. 12. No. 4. Pp. 629–638. (DOI: 10.17507/tpls.1204.02).
306. Using Free Association of Words Method by Employing Flash Cards in Identifying Alternative Conceptions among Fourth Grade Students Studying Collins curriculum Mohammad Nayef Ayasrah, Mohareb Ali Alsmadi, Shima' Mkhymryahyaa. URL: <http://ijdri.com/me/wp-content/uploads/2021/08/43.pdf>
307. Valdenegro-Toro M. Teaching Uncertainty Quantification in Machine Learning through Use Cases. Proceedings of the Second Teaching Machine Learning and Artificial Intelligence Workshop. *Proceedings of Machine Learning Research*. 2022. 170:57-61. URL: <https://proceedings.mlr.press/v170/valdenegro-toro22a.html>.
308. Valdez L., Sobremisana V. The Synectics Teaching Method: Effects on the Problem-Solving and Creative Thinking Skills of Learners in Physics. *International Journal of Science and Research (IJSR)*. 2021. No. 9. Pp. 1189–1204. (DOI: 10.21275/SR201220172445).
309. Vaschenko L. Educational dialogue as a method of formative assessment of school students' learning outcomes. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*. 2023. Vol. 74. Pp. 105–113. (DOI: 10.28925/1609-8595.2023.1.9).
310. Veselov G., Pljonkin A., Fedotova A. Project-based learning as an effective method in education. 2019. Pp. 54–57. (DOI: 10.1145/3341042.3341046).
311. Wegerif R. *Dialogic Education*. 32 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/236950610_Dialogic_education.
312. What is the Association Method? URL: https://www.apraxia-kids.org/apraxia_kids_library/what-is-the-association-method/
313. Wilson S. H., Greer J. F., Johnson R. M. Synectics: A creative problem-solving technique for the gifted. *Gifted Child Quarterly*. 1973. Vol. 17. No. 4. Pp. 260–267.
314. Wittwer O. M. Reflective Empiricism: Bias Reflection and Introspection as a Scientific Method. 2025. Pp. 1–15. <https://arxiv.org/pdf/2504.12310> (DOI: 10.48550/arXiv.2504.12310).
315. Yao L., Peng N., Weischedel R., Knight K., Zhao D., Yan R. Plan-And-Write: Towards Better Automatic Storytelling. 2018. 11 p. (DOI: 10.48550/arXiv.1811.05701).
316. Young S., Young H., Cartwright A. Does Lecture Format Matter? Exploring Student Preferences in Higher Education. *Journal of Perspectives in Applied Academic Practice*. 2020. No. 8. Pp. 30–40. (DOI: 10.14297/jpaap.v8i1.406).
317. Yuan B., Hu J. Generative AI as a Tool for Enhancing Reflective Learning in Students. 2024. 12 p. <https://arxiv.org/abs/2412.02603> (DOI: 10.48550/arXiv.2412.02603).

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК НАЗВ ПРИЙОМІВ

А

- Абстрагування.....[15]
- Автоматизація відбору інформації.....[15]
- Автоматизація пошуку інформації.....[15]
- Активізація знань здобутих.....[15]
- Актуалізація знань.....[16]
- Аналіз варіантів альтернативних за допомогою цифрових інструментів.....[16]
- Аналіз джерел.....[16]
- Аналіз дій і рішень.....[16]
- Аналіз запитань контроверсійних.....[17]
- Аналіз зв'язків причинно-наслідкових.....[17]
- Аналіз зворотний.....[17]
- Аналіз змісту складника емоційного.....[17]
- Аналіз і обговорення результатів/наслідків.....[18]
- Аналіз і порівняння.....[18]
- Аналіз критичний.....[18]
- Аналіз логіки події.....[18]
- Аналіз логіки ситуації.....[19]
- Аналіз логіки тексту.....[19]
- Аналіз логіки факту.....[19]
- Аналіз логіки явища.....[19]
- Аналіз матеріалу навчального.....[19]
- Аналіз мотивів.....[20]
- Аналіз мультимедійний.....[20]
- Аналіз персонажів.....[20]
- Аналіз прикладів.....[20]
- Аналіз проблем.....[21]
- Аналіз реакцій емоційних.....[21]
- Аналіз результатів і коригування дій.....[21]
- Аналіз ретроспективний.....[21]
- Аналіз ризиків.....[21]
- Аналіз рішень протилежних.....[22]
- Аналіз ситуаційний.....[22]
- Аналіз ситуації з емоційного погляду.....[22]
- Аналіз ситуації з креативного погляду.....[22]
- Аналіз ситуації з логічного погляду.....[22]

Аналіз структури мовлення.....[23]
Аналіз структури тексту.....[23]
Аналіз схем і таблиць.....[23]
Аналіз тексту.....[23]
Аналіз тематичний.....[23]
Аналіз фактів.....[23]
Аналіз фактів суперечливих.....[24]
Аналіз цінностей.....[24]
Аналіз чинників ускладнення реалізації ідеї і стратегії.....[24]
Аналізування.....[24]
Аналогування.....[24]
Аргументування доказів.....[25]
Аргументування системне.....[25]
Асоціювання вільне.....[25]
Асоціювання з аналогіями.....[25]
Асоціювання з дотиком/рухом.....[25]
Асоціювання з емоціями.....[26]
Асоціювання з картинками/малюнками.....[26]
Асоціювання з ланцюжками послідовними.....[26]
Асоціювання з образами.....[26]
Асоціювання з прикладами реальними.....[26]
Асоціювання зі встановленням зв'язків.....[27]

Б

Бесіда.....[27]
Бесіда евристична.....[27]
Біном фантазії.....[27]

В

Ведення е-щоденника.....[27]
Взаємонавчання.....[28]
Вибір абзаців ключових.....[28]
Вибір асоціацій.....[28]
Вибір обґрунтований.....[28]
Вибір речень ключових.....[28]
Вивчення змінюваності інтерпретації з плином часу.....[29]
Вивчення інтертекстуальності.....[29]
Виділення загального.....[29]
Виділення одиничного.....[29]
Виділення ознак.....[29]

- Виділення окремого.....[30]
- Виділення складників проблеми.....[30]
- Виділення частин тексту логічних.....[30]
- Визначення думки основної.....[36]
- Визначення елементів метафоричних і символічних у ситуаціях.....[31]
- Визначення елементів метафоричних і символічних у текстах.....[31]
- Визначення зв'язків між текстами.....[31]
- Визначення зв'язків між традиціями культурними.....[31]
- Визначення зв'язків між традиціями літературними.....[32]
- Визначення зв'язків причинно-наслідкових.....[32]
- Визначення і пояснення суті поняття.....[32]
- Визначення і пояснення суті складників проблеми.....[32]
- Визначення літературних типів інтерпретацій для тієї самої ідеї.....[33]
- Визначення літературних типів інтерпретацій для тієї самої події.....[33]
- Визначення літературних типів інтерпретацій для тієї самої ситуації.....[33]
- Визначення літературних типів інтерпретацій для того самого факту.....[33]
- Визначення літературних типів інтерпретацій для того самого явища.....[34]
- Визначення мети.....[34]
- Визначення можливостей.....[34]
- Визначення моментів емоційно значущих.....[34]
- Визначення моментів ключових.....[34]
- Визначення наукових типів інтерпретацій для тієї самої ідеї.....[35]
- Визначення наукових типів інтерпретацій для тієї самої події.....[35]
- Визначення наукових типів інтерпретацій для тієї самої ситуації.....[35]
- Визначення наукових типів інтерпретацій для того самого факту.....[35]
- Визначення наукових типів інтерпретацій для того самого явища.....[36]
- Визначення перешкод.....[36]

- Визначення причин учинків на основі ретельного аналізу «чому» і «як».....[36]
- Визначення проблеми.....[36]
- Визначення ризиків імовірних і проблем на різних етапах рішення.....[37]
- Визначення слів ключових.....[37]
- Визначення смислів різних рівнів.....[37]
- Визначення теми.....[37]
- Визначення філософських типів інтерпретацій тієї самої події.....[37]
- Визначення філософських типів інтерпретацій тієї самої ситуації.....[38]
- Визначення філософських типів інтерпретацій того самого факту.....[38]
- Визначення філософських типів інтерпретацій того самого явища.....[38]
- Виконання вправ і завдань.....[38]
- Використання аналогій.....[39]
- Використання аналогій історичних.....[39]
- Використання візуалізації для кращого усвідомлення інформації.....[39]
- Використання вправ і завдань практичних.....[39]
- Використання гри й драматизації.....[40]
- Використання даних.....[40]
- Використання джерел додаткових.....[40]
- Використання думок протилежних (контраргументування).....[40]
- Використання завдань контекстуальних, ґрунтованих на реальних ситуаціях.....[41]
- Використання зв'язків лінійних.....[41]
- Використання кейсів, прикладів реальних із практики.....[41]
- Використання кольорів.....[41]
- Використання метафор і символів для пояснення.....[42]
- Використання підписів і пояснень.....[42]
- Використання платформ для ведення рефлексії після занять.....[42]
- Використання прикладів із реального життя для пояснення абстрактних понять.....[42]
- Використання прикладів помилок, неправильних підходів.....[43]
- Використання ресурсів мультимедійних для унаочнення матеріалу.....[43]

Використання символів.....[43]
Використання ситуацій вигаданих для пояснення абстрактних понять.....[44]
Використання слів ключових.....[44]
Використання статистики.....[44]
Використання типів мислення для розв'язання проблем і генерування ідей.....[44]
Використання шаблонів аналогій.....[45]
Використання штучного інтелекту як співрозмовника.....[45]
Виокремлення ознак істотних.....[45]
Виокремлення основного й другорядного.....[45]
Виокремлення складників проблеми.....[45]
Виокремлення частин (елементів) ситуації.....[46]
Виокремлення частин (елементів) тексту.....[46]
Виписування слів.....[46]
Виписування слів ключових.....[47]
Виписування словосполучень.....[47]
Виписування цитат.....[47]
Вироблення критеріїв оцінки і самооцінки.....[47]
Висловлення вільне на дошці, на стіні, на плакаті.....[47]
Висловлення думок.....[48]
Висловлення ідей.....[48]
Висловлення пропозицій.....[48]
Висновування.....[48]
Виявлення зв'язків причинно-наслідкових.....[49]
Виявлення й аналіз суперечливих аспектів події.....[49]
Виявлення й аналіз суперечливих аспектів ситуації.....[49]
Виявлення й аналіз суперечливих аспектів тексту.....[49]
Виявлення й аналіз суперечливих аспектів факту.....[50]
Виявлення й аналіз суперечливих аспектів явища.....[50]
Виявлення й формулювання проблеми.....[50]
Виявлення моментів ключових у ситуації.....[50]
Виявлення моментів ключових у тексті.....[50]
Виявлення подібності аналогової.....[51]
Виявлення проблем.....[51]
Виявлення ризиків.....[51]
Виявлення символів і метафор.....[51]
Виявлення суперечностей.....[51]
Виявлення тез і аргументів.....[52]
Виявлення фактів і аргументів.....[52]

Відкидання зайвого.....[52]
Віднайдення аналогів за композицією.....[52]
Віднайдення аналогів за структурою.....[52]
Віднайдення аналогів за функціями.....[53]
Віднайдення асоціацій і аналогій за наявними ідеями.....[53]
Відокремлення основного й другорядного.....[53]
Відповіді на запитання.....[53]
Відтворення інформації.....[54]
Відтворення ситуацій дискусійних.....[54]
Візуалізація.....[54]
Візуалізація варіантів альтернативних.....[54]
Візуалізація даних і знань (інфографіка, діаграми).....[55]
Візуалізація ідей.....[55]
Візуалізація прогресу.....[55]
Візуалізація процесів.....[55]
Візуалізація прочитаного.....[55]
Візуалізація рішень.....[56]
Візуалізація тексту.....[56]
Вправлення в адаптації до змін.....[56]
Встановлення взаємозв'язків із вивченим матеріалом.....[56]
Встановлення закономірностей.....[56]
Встановлення зв'язків асоціативних.....[57]
Встановлення і розкриття зв'язків причинно-наслідкових.....[57]

Г

Гейміфікування.....[57]
Генерування запитань.....[57]
Генерування ідей.....[57]
Генерування ідей на основі асоціацій емоційних.....[58]
Генерування ідей на основі асоціацій інтуїтивних.....[58]
Генерування ідей поосібне.....[58]
Генерування ідей попарне.....[58]
Генерування метафор та їх тестування.....[58]
Генерування рішень.....[59]
Генерування рішень без їх оцінки.....[59]
Генерування рішень колективних.....[59]
Гімнастика мисленнєва.....[59]
Гіпотезування.....[59]
Гіпотезування поглиблене.....[59]
Голосування аудиторії.....[60]

Групування.....[60]
Групування інформації.....[60]
Групування суджень.....[60]

Д

Дебатування.....[60]
Дедукція.....[61]
Демонстрація.....[61]
Демонстрування.....[61]
Дерево рішень.....[61]
Дизайн-мислення.....[61]
Диктант актуалізаційний.....[62]
Дискусія.....[62]
Дискусія аргументована.....[62]
Дискусія обернена.....[62]
Дискусія у малій групі.....[62]
Діагностика аналогова.....[63]
Діалог.....[63]
Діалог евристичний.....[63]
Діалог інтелектуальний з автором лекції.....[63]
Діалог рефлексійний.....[63]
Діалог сократівський.....[64]
Діалогування.....[64]
Діалогування евристичне.....[64]
Діалогування кероване.....[64]
Діалогування проблемне.....[64]
Добір аналогій.....[65]
Добір заголовка.....[65]
Добір і компонування засобів жанрових.....[65]
Добір історій цікавих і захоплюючих.....[65]
Добір прикладів.....[65]
Добір слів і зображень.....[65]
Добір слів і словосполучень.....[66]
Доміно асоціативне.....[66]
Доповнення послідовне.....[66]
Дослідження.....[66]
Дослідження польові.....[66]
Драматизація.....[67]

Е

Експерсії.....[67]

Експериментування.....[67]

Емпатія.....[67]

3

З'ясування взаємозв'язків і відношень між поняттями і явищами.....[67]

З'ясування зв'язків.....[68]

З'ясування зв'язків причинно-наслідкових.....[68]

З'ясування значень незнайомих слів.....[68]

Завдання різнотипові.....[68]

Залучення емоцій у процес творчого мислення.....[68]

Занотовування.....[69]

Занурення в контекст.....[69]

Занурення в мімічні й невербальні засоби вираження.....[69]

Заохочення.....[69]

Запам'ятовування асоціаційні.....[70]

Запис і аналіз власних успіхів учнів.....[70]

Запис розповідей.....[70]

Записування.....[70]

Записування рефлексії у щоденник.....[70]

Запитання.....[71]

Запитання і відповіді.....[71]

Запитання провокаційне.....[71]

Запитування.....[71]

Запитування активне.....[71]

Застосування абстракції.....[71]

Застосування дедукції.....[72]

Застосування індукції.....[72]

Застосування пауз для роздумів.....[72]

Застосування технік креативного мислення.....[72]

Зв'язок зворотний.....[72]

Зіставлення.....[72]

Зіставлення підходів до інтерпретації події.....[73]

Зіставлення підходів до інтерпретації ситуації.....[73]

Зіставлення підходів до інтерпретації текстів.....[73]

Зіставлення підходів до інтерпретації фактів.....[73]

Зіставлення підходів до інтерпретації явищ.....[73]

Зіставлення поглядів.....[74]

Зіставлення позицій.....[74]

Зіставлення тверджень.....[74]

Зміна кута зору.....[74]

Зміна перспективи під час розв'язання задачі.....[74]

I

Ідентифікація імовірних проблем і наслідків.....[75]

Ієрархізація.....[75]

Ілюстрування.....[75]

Ілюстрування закономірностей власними прикладами.....[75]

Ілюстрування міркувань прикладами.....[75]

Ілюстрування понять власними прикладами.....[76]

Ілюстрування правил власними прикладами.....[76]

Імітація.....[76]

Імовірнісність.....[76]

Імплікація.....[76]

Імпровізація.....[76]

Інверсія.....[77]

Індукція.....[77]

Інжиніринг зворотний.....[77]

Інноваціювання відкрите.....[77]

Інструктування.....[77]

Інструментування.....[78]

Інтеграція різних методів навчання.....[78]

Інтерв'ювання.....[78]

Інтерв'ювання партнерське.....[78]

Інтерпретування.....[78]

Інтерпретування контексту.....[79]

Інтерпретування тексту.....[79]

Інтерпретування тексту через мистецтво.....[79]

Ітераціювання.....[79]

K

Картка для відгуків.....[79]

Картка для саморефлексії.....[79]

Картування.....[80]

Картування асоціативне.....[80]

Картування візуалізації мислення.....[80]

Картування думок.....[80]

Картування ідей.....[80]

Картування рефлексійне візуалізаційне.....[80]

Квестування.....[81]

Класифікування.....[81]
Класифікування ідей.....[81]
Класифікування смислів за глибиною.....[81]
Класифікування смислів за рівнем.....[81]
Класифікування смислів за типом.....[81]
Кодування дуальне.....[82]
Кодування інформації сенсорне.....[82]
Колективне генерування ідей.....[82]
Колективне осмислення досвіду освітнього.....[82]
Колективне осмислення проблем.....[82]
Колективне осмислення результатів діяльності.....[83]
Колективне планування.....[83]
Коло думок («мікрофон»).....[83]
Коло рефлексійне.....[83]
Комбінування ідей для нових рішень.....[83]
Комбінування обговорення альтернатив розв'язання подібних ситуацій.....[83]
Комбінування обговорення реакцій на стрес та аналізу власного прогресу.....[84]
Коментування.....[84]
Компонування.....[84]
Компонування зображень.....[84]
Компонування кольорів.....[84]
Компонування слів.....[85]
Конкретизування.....[85]
Конспектування.....[85]
Конструювання ігор.....[85]
Конструювання інтерактивних завдань.....[85]
Конструювання моделей.....[85]
Конструювання образів.....[86]
Конструювання рішень.....[86]
Конструювання схем асоціативних.....[86]
Конструювання теорій власних.....[86]
Консультування.....[86]
Контекстуалізування.....[86]
Контрактивність.....[87]
Контрастування.....[87]
Контрдіяльність.....[87]
Коригування.....[87]
Коригування неточностей асоціативних.....[87]

Коригування управління процесом мислення.....[87]
Креативне вправління на основі припущень.....[88]
Критикування ідей.....[88]
Круглий стіл.....[88]
Куц асоціативний.....[88]

М

Малювання словесне.....[88]
Маркування тексту.....[88]
Матеріали візуальні.....[89]
Менторство.....[89]
Метафора візуальна.....[89]
Метафоризування.....[89]
Метафоризування з використанням «кола інтересів».....[89]
Метафоризування з використанням асоціацій.....[90]
Метафоризування з використанням історій.....[90]
Метафоризування з використанням прикладів із реального життя.....[90]
Метафоризування з використанням фактів, афоризмів, гумору.....[90]
Мислення «без фреймів».....[90]
Мислення креативне.....[90]
Мислення обернене.....[91]
Мислення паралельне.....[91]
Мислення сценарне.....[91]
Міжпредметні зв'язки.....[91]
Міркування вголос.....[91]
Міркування за аналогією.....[92]
Моделювання.....[92]
Моделювання гіпотетичне.....[92]
Моделювання ментальне.....[92]
Моделювання «неуспіху».....[92]
Моделювання об'єктів аналогових.....[93]
Моделювання процесів.....[93]
Моделювання рішень під різними кутами зору.....[93]
Моделювання ситуацій.....[93]
Моделювання ситуацій із невизначеністю.....[94]
Моделювання ситуацій майбутніх.....[94]
Моделювання структур асоціативних.....[94]
Моделювання сценаріїв розвитку ситуацій.....[94]

Моделювання явищ.....[94]
Мотивування.....[95]
Мультимедіювання.....[95]

Н

Навчання через дію.....[95]
Нагадування.....[95]
Надання відповідей.....[96]
Надання експрес-відповідей.....[96]
Накопичення ідей.....[96]
Накопичення інформації фактичної.....[96]
Налагодження зв'язків причинно-наслідкових.....[96]

О

Об'єднання різних ідей у концепцію.....[97]
Обговорення групове.....[97]
Обговорення ідей із різних кутів зору.....[97]
Обговорення колективне.....[97]
Обговорення питань із різних позицій.....[97]
Обговорення проблем.....[97]
Обговорення протилежних позицій.....[98]
Обговорення рефлексій.....[98]
Обговорення ситуацій.....[98]
Обговорення структуроване.....[98]
Обговорення тверджень.....[98]
Обговорення тематичне.....[99]
Обґрунтування.....[99]
Обґрунтування думки.....[99]
Обґрунтування позиції.....[99]
Обертання ідей.....[99]
Обмін думками.....[100]
Обмін думками на основі досвіду емоційного.....[100]
Обмін ідеями.....[100]
Обмірковування альтернатив.....[100]
Образи.....[101]
Ознайомлення з інформацією.....[101]
Ознайомлення з правилами організація навчання.....[101]
Опис аналогії зі створенням діаграм, схем.....[101]
Опитування електронні (цифрові).....[102]
Осмислення аналогове об'єктів виучуваних.....[102]

Осмислення аналогове процесів виучуваних.....[102]
Осмислення аналогове явищ виучуваних.....[102]
Осмислення асоціацій аналітичне.....[102]
Осмислення завдань.....[103]
Оцінка вчителем/однокласниками.....[103]
Оцінка після перевірки результатів.....[103]
Оцінка процесу і результату.....[103]
Оцінка ситуації.....[104]
Оцінка у форматі «3 – 2 – 1».....[104]
Оцінювання.....[104]
Оцінювання критичне.....[104]
Оцінювання підсумкове.....[105]
Оцінювання ситуації.....[105]

П

Парафразування.....[105]
Перебудова контексту.....[105]
Перевірка гіпотез.....[105]
Перевірка і корекція висновків власних.....[106]
Перевірка припущень хибних.....[106]
Перевірка фактів хибних.....[106]
Перегляд і зв'язок зворотний.....[106]
Перегляд і осмислення повторно інтерпретованого матеріалу.....[106]
Перегляд слів незнайомих та їх пояснення.....[107]
Предбачення.....[107]
Предбачення невдач імовірних.....[107]
Предбачення результатів і наслідків подій.....[107]
Предбачення результатів і наслідків ситуацій.....[108]
Предбачення результатів і наслідків явищ.....[108]
Переказування.....[108]
Перенесення ознак.....[108]
Перенесення понять теоретичних у ситуації практичні.....[109]
Перенесення рішень із ситуацій відомих на нові (аналогічні).....[109]
Переписування підсумкове.....[109]
Перепитування активне.....[109]
Перетворення невідомого на відоме і навпаки.....[110]
Перетворення обмежень на можливість.....[110]
Перетворення перспективи.....[110]

Переформатування текстової інформації на візуальну.....[110]
Переформатування текстової інформації на графічну.....[111]
Переформатування текстової інформації на цифрову.....[111]
Переформулювання.....[111]
Перефразування.....[111]
Перехід від конкретного до абстрактного.....[111]
Письмо рефлексійне.....[112]
Письмове й усне рефлексійне обговорення.....[112]
Підкреслювання, позначування.....[112]
Підтвердження думки прикладами.....[112]
Підтримка гіпертекстова.....[113]
Підтримка мотивації.....[113]
Планування.....[113]
Планування сценаріїв.....[113]
Побудова аналогових рядів.....[113]
Побудова висновків.....[104]
Побудова висновкових суджень.....[104]
Побудова відповідей на запитання.....[104]
Побудова гіпотез.....[104]
Побудова ланцюжка причинно-наслідкових зв'язків.....[115]
Побудова структури мнемонічної.....[115]
Повторення.....[115]
Позначення.....[115]
Позначення графічне.....[116]
Позначення семантичне.....[116]
Показ.....[116]
Показ малюнків, ілюстрацій, таблиць.....[116]
Поле семантичне.....[116]
Порівнювання.....[117]
Порівняння.....[117]
Порівняння крос-предметне.....[117]
Порівняння паралельне.....[117]
Порівняння стилів.....[118]
Порівняння текстів.....[118]
Портфолію.....[118]
Порушення проблеми.....[118]
Постановка запитань.....[118]
Постановка проблеми.....[119]
Пошук альтернатив.....[119]
Пошук аналогій.....[119]

Пошук варіантів для покращення.....[119]
Пошук відповідей альтернативних.....[119]
Пошук і використання аналогій.....[120]
Пошук і виписування слів ключових.....[120]
Пошук переваг.....[120]
Пошук підтверджень і спростувань.....[120]
Пошук рішень нетрадиційних.....[120]
Пошук способів розв'язання проблем.....[120]
Пошук шансів.....[121]
Пояснення.....[121]
Пояснення зв'язків.....[121]
Пояснення значення матеріалу за історичним контекстом.....[121]
Пояснення значення матеріалу за культурним контекстом.....[121]
Пояснення значення матеріалу за соціальним контекстом.....[122]
Пояснення причин.....[122]
Пояснення суті.....[122]
Пояснення фактів.....[122]
Правила.....[123]
Презентування.....[123]
Презентування результатів інтерактивне.....[123]
Презентування результатів у класі.....[123]
Призупинення лекції для аналізу ключових аспектів.....[124]
Прийняття (схвалення) тимчасове однієї стратегії.....[124]
Приклади.....[124]
Приклади зі щоденного життя.....[125]
Приклади метафоричні.....[125]
Приклади реальні.....[125]
Приклади сенсорні.....[125]
Припущення.....[125]
Проблематизація.....[126]
Проблематизування.....[126]
Прогнозування.....[126]
Прогнозування на основі потенційних переваг.....[126]
Прогнозування на основі творчих ідей.....[126]
Прогнозування на основі фактів і даних.....[127]
Прогнозування оптимістичне.....[127]
Прогнозування результатів.....[127]
Прогнозування розширене.....[127]
Продовження й завершення фрази.....[127]
Проекти зовнішні.....[128]

Проектний цикл з етапами планування, реалізації, коригування, завершення.....[128]

Промптування (складання промптів).....[128]

Пропонування різних трактувань події.....[129]

Пропонування різних трактувань ситуації.....[129]

Пропонування різних трактувань тексту.....[129]

Пропонування різних трактувань явища.....[129]

Протиставлення.....[129]

Прототипування швидке.....[130]

P

Ранжування.....[130]

Ранжування асоціацій.....[130]

Ранжування інформації.....[130]

Реагування на стрес і оцінка процесу.....[131]

Регулювання.....[131]

Резюмування.....[131]

Рекомендації.....[131]

Рефлексія.....[131]

Рефлексія групова.....[132]

Рефлексія з коригуванням підходів.....[132]

Рефлексія через відео.....[132]

Рефлексія через творчість.....[132]

Рефлексування письмове.....[132]

Рефреймінгування порушеної проблеми.....[133]

Робота групова.....[133]

Робота з антиприкладми.....[133]

Робота з інформацією.....[133]

Робота з контекстом.....[134]

Робота з конфліктами і мораллю.....[134]

Робота з лексичними одиницями.....[134]

Робота з неповними даними.....[134]

Робота з поняттями і термінами.....[134]

Робота з символами і метафорами.....[135]

Робота з таблицями, зі схемами, з іншою наочністю.....[135]

Робота з термінами літературними.....[135]

Робота із запитаннями відкритого типу.....[135]

Розбір помилок.....[135]

Розв'язування задач, виконання завдань на аналогії.....[136]

Розвінчування міфів.....[136]

Розгляд інтерпретацій альтернативних.....[136]
Розгляд мотивів у ситуаціях.....[136]
Розгляд мотивів у текстах.....[136]
Розгляд підґрунтя події емоційної.....[137]
Розгляд підґрунтя ситуації емоційної.....[137]
Розгляд підґрунтя тексту емоційного.....[137]
Розгляд підґрунтя факту емоційного.....[137]
Розгляд підґрунтя явища емоційного.....[137]
Розгляд подій і явищ минулого.....[138]
Розгляд явищ у зворотній часовій перспективі.....[138]
Розгортання ланцюжка асоціативного.....[138]
Роздуми за аналогією.....[138]
Розігрування сцен із тексту.....[139]
Розкриття суперечностей.....[139]
Розмежування основного й другорядного.....[139]
Розминка асоціативна.....[139]
Розпізнавання.....[139]
Розпізнавання помилок.....[140]
Розпізнавання смислу.....[140]
Розпізнавання тверджень прихованих.....[140]
Розповідь.....[140]
Розподіл інформації за категоріями.....[140]
Розподіл обов'язків.....[140]
Розробка альтернативних варіантів сюжету.....[141]
Розробка мініпрограм і скриптів.....[141]
Розширення рамок (розфреймування).....[141]
Ролі (виконання ролей).....[141]
Рольова гра.....[142]
Рольове висловлювання відповідальне.....[142]

С

Самоаналіз після групової роботи.....[142]
Самооцінка за критеріями, розробленими для себе.....[142]
Сенкан.....[142]
Симуляції.....[143]
Синектика.....[143]
Синтез.....[143]
Синтез висловлених ідей.....[143]
Синтез інформації.....[144]
Систематизація.....[144]

Ситуація аналогова.....[144]
Ситуація проблемна.....[144]
Ситуація успіху.....[144]
Сітка асоціативна.....[145]
Складання блогу.....[145]
Складання візуалізаційних карт.....[145]
Складання запитань для самоперевірки.....[145]
Складання колажу.....[145]
Складання конспекту.....[146]
Складання плану.....[146]
Складання правил.....[146]
Складання сценаріїв.....[146]
Складання тез.....[146]
Слухання активне.....[146]
Співактивність.....[147]
Співдіяльність.....[147]
Співпраця з громадськістю.....[147]
Спілкування активне під час розповіді історії.....[147]
Спонування до глибших роздумів і розкриття теми дискусії.....[148]
Спостереження.....[148]
Спроби й помилки.....[148]
Спростовування думок.....[148]
Стартап лінійний.....[149]
Створення аналогій.....[149]
Створення асоціативних зв'язків між ідеями.....[149]
Створення асоціацій зі словами/фразами.....[150]
Створення асоціацій із відчуттями.....[150]
Створення асоціацій із кольорами.....[150]
Створення атмосфери для висловлення думок/вираження емоцій.....[150]
Створення варіантів інтерпретації матеріалу.....[150]
Створення гіпотез, теорій за матеріалами підручника.....[151]
Створення діаграм сюжетних.....[151]
Створення есе інтерпретаційних.....[151]
Створення завдань і тестів учнями за підручником.....[151]
Створення історій колективних.....[151]
Створення історій успіху учнів.....[152]
Створення й розігрування діалогів між персонажами.....[152]
Створення карт візуалізації мислення.....[152]

Створення карт сюжетних.....[152]
Створення карток персонажів.....[153]
Створення колажів.....[153]
Створення конспектів і схем для систематизації інформації.....[153]
Створення логічних схем і карт думок.....[153]
Створення освітніх продуктів.....[154]
Створення персонажів.....[154]
Створення презентацій за текстами підручника.....[154]
Створення прототипів.....[154]
Створення ситуацій аналогових.....[155]
Створення ситуацій проблемних.....[155]
Створення схем сюжетних.....[155]
Створення сценаріїв аналогічних.....[155]
Створення хмари слів.....[155]
Створення чатботів.....[156]
Структурування знань.....[156]
Структурування тексту.....[156]
Судження за аналогією.....[156]

Т

Таймбоксинг.....[156]
Тезаурусування.....[157]
Тезування.....[157]
Тематичність у впорядкуванні.....[157]
Тестування гіпотез ітеративно.....[157]
Тестування метафор.....[158]
Трансферування.....[158]
Трансформування.....[158]
Трансформування навчальної інформації в інший формат.....[158]
Тренування мислення.....[158]

У

Увідповіднення контекстуальне.....[159]
Узагальнення.....[159]
Узагальнення думок.....[159]
Узагальнення підсумкове.....[159]
Уконтрастнення.....[159]
Улогічнення структури обговорення.....[160]
Унаочнення.....[160]

Уподібнення себе з досліджуваним явищем, об'єктом, процесом.....[160]

Упротилежнення позицій.....[160]

Усвідомлення суперечностей.....[161]

Уточнення.....[161]

Уточнення дій педагогічних.....[161]

Уточнення понять.....[161]

Уточнення формулювань і відповідей.....[161]

Уявлення.....[161]

Уявне моделювання розв'язання проблем.....[162]

Ф

Фантазування.....[162]

Фіксування інформації.....[162]

Фокусування на емоційних реакціях.....[162]

Формалізація аргументів.....[162]

Формалізація понять.....[162]

Формулювання.....[163]

Формулювання висновків.....[163]

Формулювання висновків тематичних.....[163]

Формулювання відповідей.....[163]

Формулювання думки.....[163]

Формулювання завдань.....[164]

Формулювання запитань.....[164]

Формулювання запитань аналогічних.....[164]

Формулювання ідей.....[164]

Формулювання інтерпретацій творчих.....[164]

Формулювання мети навчальної.....[164]

Формулювання мети освітньої.....[165]

Формулювання проблем навчальних.....[165]

Формулювання проблем освітніх.....[165]

Формулювання пропозицій.....[165]

Формулювання рекомендацій.....[165]

Формулювання суджень.....[165]

Формулювання тверджень.....[166]

Ц

Цитування академічне.....[166]

Цитування навчальне.....[166]

Цілевизначення.....[166]

Ч

- Читання.....[166]
- Читання вголос.....[167]
- Читання вивчальне.....[167]
- Читання з виокремленням основних ідей.....[167]
- Читання з елементами аналізу.....[167]
- Читання з коментарями/читання коментоване.....[167]
- Читання між рядками.....[167]
- Читання мовчки.....[167]
- Читання переглядове.....[168]
- Читання смислове.....[168]
- Читання тексту вибіркоче.....[168]
- Читання тексту за ролями.....[168]
- Читання тексту ознайомлювальне.....[168]
- Читання тексту переглядове (оглядове).....[168]
- Читання тексту, коментованого вчителем.....[169]

ALPHABETICAL INDEX OF TECHNIQUE NAMES

A

- Adjustment of Thinking Process Management.....[88]
- Adjustment.....[87]
- Advanced Hypothesizing.....[60]
- Analog Object Modeling.....[93]
- Analogical Comprehension of Studied Objects.....[102]
- Analogical Comprehension of Studied Phenomena.....[102]
- Analogical Comprehension of Studied Processes.....[102]
- Analogical Diagnosis.....[63]
- Analogical Judgment.....[156]
- Analogical Mapping.....[24]
- Analogical Question Formulation.....[164]
- Analogical Reasoning.....[92]
- Analogical Reflection.....[138]
- Analogous Scenario Creation.....[155]
- Analogous Situation Creation.....[155]
- Analogous Situation.....[144]
- Analogy Creation.....[149]
- Analogy Description with Diagram/Chart Creation.....[101]
- Analysis and Comparison.....[18]
- Analysis and Discussion of Outcomes/Consequences.....[18]
- Analysis of Actions and Decisions.....[17]
- Analysis of Alternative Options Using Digital Tools.....[16]
- Analysis of Cause-and-Effect Relationships.....[17]
- Analysis of Contradictory Facts.....[24]
- Analysis of Controversial Questions.....[17]
- Analysis of Factors Complicating the Implementation of Ideas and Strategies.....[24]
- Analysis of Opposing Decisions.....[22]
- Analysis of Outcomes and Adjustment of Actions.....[21]
- Analysis.....[24]
- Analytical Comprehension of Associations.....[103]
- Analytical Paraphrasing.....[111]
- Annotated Reading.....[167]
- Answering Questions.....[53]
- Application of Prior Knowledge.....[15]
- Applying Abstraction.....[71]
- Applying Creative Thinking Techniques.....[72]

Applying Deduction.....[72]
Applying Induction.....[72]
Argument Formalization.....[162]
Argumentative Discussion.....[62]
Asking Questioning.....[71]
Asking Questions.....[118]
Association Selection.....[28]
Association with Analogies.....[25]
Association with Emotions.....[26]
Association with Images / Visuals.....[26]
Associative Bush.....[88]
Associative Chain Development.....[138]
Associative Domino.....[66]
Associative Linking of Ideas.....[149]
Associative Mapping.....[80]
Associative Memorization.....[70]
Associative Network.....[145]
Associative Scheme Construction.....[86]
Associative Structure Modeling.....[94]
Associative Warm-Up.....[139]
Audience Voting.....[60]
Automation of Information Search.....[15]
Automation of Information Selection.....[15]
Awareness of Contradictions.....[161]

B

Benefit-Based Forecasting.....[126]
Blog Writing.....[145]

C

Categorization of Information.....[140]
Causal Analysis.....[32]
Cause-and-Effect Examination.....[68]
Changing Perspective during Problem Solving.....[74]
Character Analysis.....[20]
Character Cards Creation.....[153]
Character Creation.....[154]
Chatbot Creation.....[156]
Cinquain.....[143]
Clarification of Formulations and Responses.....[161]
Clarification.....[161]

Clarifying the Meanings of Unfamiliar Words.....[68]
 Classification.....[81]
 Classroom Presentation of Outcomes.....[124]
 Co-Activity.....[147]
 Cognitive Gymnastics.....[59]
 Collaborative Activity.....[147]
 Collaborative Story Creation.....[152]
 Collage Design.....[145]
 Collage-Based Visual Synthesis.....[153]
 Collective Discussion.....[97]
 Collective Educational Experience Reflection.....[82]
 Collective Idea Generation.....[82]
 Collective Planning.....[83]
 Collective Problem Reflection.....[82]
 Collective Reflection on Activity Outcomes.....[83]
 Collective Solution Generation.....[59]
 Color Composition.....[85]
 Color-Based Associations.....[150]
 Combination of Discussing Alternative Solutions to Similar Situations.....[84]
 Combination of Discussing Stress Responses and Analyzing Personal Progress.....[84]
 Commenting.....[84]
 Community Partnership.....[147]
 Comparing Approaches to Interpreting a Situation.....[73]
 Comparing Approaches to Interpreting an Event.....[73]
 Comparing Approaches to Interpreting Facts.....[73]
 Comparing Approaches to Interpreting Phenomena.....[74]
 Comparing Approaches to Interpreting Texts.....[73]
 Comparing Positions.....[74]
 Comparing Statements.....[74]
 Comparing Viewpoints.....[74]
 Comparing.....[117]
 Comparison.....[117]
 Composition.....[84]
 Concept Clarification.....[161]
 Concept Formalization.....[163]
 Concluding Generalization.....[159]
 Conclusion Construction.....[114]
 Conclusion Formulation.....[163]
 Consideration of Alternative Interpretations.....[136]

Consideration of Motives in Situations.....[136]
 Consideration of Motives in Texts.....[137]
 Consideration of Past Events and Phenomena.....[138]
 Consideration of Phenomena in Reverse Chronological Perspective.....[138]
 Consideration of the Emotional Basis of a Fact.....[137]
 Consideration of the Emotional Basis of a Fact.....[138]
 Consideration of the Emotional Basis of a Situation.....[137]
 Consideration of the Emotional Basis of a Text.....[137]
 Consideration of the Emotional Basis of an Event.....[137]
 Considering Alternatives.....[100]
 Construction of Analogical Sequences.....[113]
 Construction of Answers to Questions.....[114]
 Construction of Cause-and-Effect Chains.....[115]
 Construction of Mnemonic Structures.....[115]
 Consulting.....[86]
 Context Reconstruction.....[105]
 Contextual Alignment.....[159]
 Contextual Analysis.....[134]
 Contextual Immersion.....[69]
 Contextualization.....[87]
 Contractivity.....[87]
 Contrastive Juxtaposition.....[160]
 Counteraction.....[87]
 Creating an Atmosphere for Expression of Ideas and Emotions.....[150]
 Creative Interpretation Formulation.....[164]
 Creative Perspective Situation Analysis.....[22]
 Creative Practice Based on Hypotheses.....[88]
 Creative Reflection.....[132]
 Creative Thinking.....[91]
 Creative-Idea-Based Forecasting.....[126]
 Critical Analysis.....[18]
 Critical Evaluation.....[104]
 Critical Reading.....[167]
 Critiquing Ideas.....[88]
 Cross-Subject Comparison.....[117]

D

Data- and Evidence-Based Forecasting.....[127]
 Data and Knowledge Visualization (infographics, charts).....[55]

Debating.....[60]
 Decision Modeling from Multiple Perspectives.....[93]
 Decision Tree.....[61]
 Deduction.....[61]
 Defining and Explaining the Essence of a Concept.....[32]
 Defining and Explaining the Essence of Problem Components.....[33]
 Defining the Goal.....[34]
 Defining the Problem.....[36]
 Defining the Topic.....[37]
 Demonstrating (Demonstrative Modelling).....[61]
 Demonstration.....[61]
 Depth-Based Meaning Classification.....[81]
 Design Thinking.....[62]
 Detection and Analysis of Contradictory Aspects of a Fact.....[50]
 Detection and Analysis of Contradictory Aspects of a Phenomenon.....[50]
 Detection and Analysis of Contradictory Aspects of a Situation.....[49]
 Detection and Analysis of Contradictory Aspects of a Text.....[50]
 Detection and Analysis of Contradictory Aspects of an Event.....[49]
 Detection and Formulation of a Problem.....[50]
 Detection of Analogical Similarity.....[51]
 Detection of Cause-and-Effect Relationships.....[49]
 Detection of Contradictions.....[52]
 Detection of Facts and Arguments.....[52]
 Detection of Key Moments in a Situation.....[50]
 Detection of Key Moments in a Text.....[51]
 Detection of Problems.....[51]
 Detection of Risks.....[51]
 Detection of Symbols and Metaphors.....[51]
 Detection of Theses and Arguments.....[52]
 Determining the Causes of Actions Through Detailed Analysis of «Why» and «How».....[36]
 Development of Alternative Plot Versions.....[141]
 Development of Assessment and Self-Assessment Criteria.....[47]
 Development of Mini-Programs and Scripts.....[141]
 Diagram and Table Analysis.....[23]
 Dialogue Creation and Role-Play Between Characters.....[152]
 Dialogue.....[63]
 Dialoguing.....[64]
 Discarding the Irrelevant.....[52]
 Discussing Ideas from Multiple Perspectives.....[97]

Discussing Issues from Different Positions.....[97]
Discussion of Opposing Viewpoints.....[98]
Discussion of Statements.....[99]
Discussion.....[62]
Distinguishing Core and Peripheral Elements.....[139]
Dramatization.....[67]
Dual Coding.....[82]

E

Educational Excursions.....[67]
Educational Material Analysis.....[20]
Educational Objective Formulation.....[165]
Educational Problem Formulation.....[165]
Educational Product Creation.....[154]
E-Journal Keeping.....[28]
Electronic (Digital) Surveying.....[102]
Emotional Content Analysis.....[18]
Emotional Engagement in Creative Thinking.....[69]
Emotional Perspective Situation Analysis.....[22]
Emotional Reaction Analysis.....[21]
Empathy.....[67]
Encouragement.....[69]
Error Analysis.....[136]
Error Recognition.....[140]
Establishing and Analyzing Cause-and-Effect Relationships.....[57]
Establishing Associative Links.....[57]
Establishing Cause-and-Effect Relationships .....[96]
Establishing Connections with Previously Learned Material.....[56]
Evaluation «3–2–1».....[104]
Evaluation.....[104]
Event Logic Analysis.....[18]
Everyday-Life Examples.....[125]
Evidence-Based Argumentation.....[25]
Example Analysis.....[21]
Examples.....[124]
Exchange of Thoughts.....[100]
Expanding the Frame (Reframing).....[141]
Experience-Based Emotional Exchange.....[100]
Experimentation.....[67]
Explaining Causes.....[122]
Explaining Facts.....[123]

Explaining Meaning through Cultural Context.....[122]
Explaining Meaning through Historical Context.....[121]
Explaining Meaning through Social Context.....[122]
Explaining Relationships.....[121]
Explaining the Core Meaning.....[122]
Explanation.....[121]
Explanatory Paraphrasing.....[105]
Exploring Alternative Answers.....[119]
Expression of Ideas.....[48]
Expression of Opinions.....[48]
Expression of Proposals.....[48]
Extended Forecasting.....[127]
External Projects.....[128]

F

Facilitating Deeper Reflection and Topic Exploration.....[148]
Fact Analysis.....[24]
Fact Logic Analysis.....[19]
Factual Information Accumulation.....[96]
Failure-Based Modeling.....[93]
Familiarization with Information.....[101]
Familiarization with Learning Organization Rules.....[101]
Fantasy Binomial.....[27]
Fantasy-Based Ideation.....[162]
Feature Identification.....[30]
Feedback Card.....[79]
Feedback.....[72]
Field Research.....[67]
Focusing on Emotional Responses.....[162]
Forecasting.....[126]
Formulation of Inferential Judgments.....[114]
Formulation.....[163]
Frame-Free Thinking.....[90]
Free Association.....[25]
Future-Oriented Situational Modeling.....[94]

G

Game Design.....[85]
Gamification.....[57]
Generalization.....[159]
Generating Alternatives.....[119]

Generating Non-Traditional Solutions.....[120]
Goal Setting.....[166]
Graphical Marking.....[116]
Group Discussion.....[97]
Group Reflection.....[132]
Group Work.....[133]
Grouping.....[60]
Guided Conversation.....[27]
Guided Dialoguing.....[64]

H

Heuristic Conversation.....[27]
Heuristic Dialogue.....[63]
Heuristic Dialoguing.....[64]
Hierarchization.....[75]
Highlighting and Annotating.....[112]
Hypertextual Support.....[113]
Hypothesis and Theory Construction Based on Textbook Material.....[151]
Hypothesis Construction.....[114]
Hypothesis Formulation.....[59]
Hypothesis Testing.....[105]
Hypothetical Modeling.....[92]

I

Idea Accumulation.....[96]
Idea Classification.....[81]
Idea Combination for New Solutions.....[83]
Idea Exchange.....[100]
Idea Formulation.....[164]
Idea Generalization.....[159]
Idea Generation Based on Emotional Associations.....[58]
Idea Generation Based on Intuitive Associations.....[58]
Idea Generation.....[57]
Idea Mapping.....[80]
Idea Rotation.....[100]
Idea Visualization.....[55]
Identification of Contradictions.....[139]
Identification of Essential Features.....[45]
Identification of Problem Components.....[46]

Identification of Situation Components.....[46]
 Identification of Text Components.....[46]
 Identifying Advantages.....[120]
 Identifying Analogues by Composition.....[52]
 Identifying Analogues by Function.....[53]
 Identifying Analogues by Structure.....[53]
 Identifying and Listing Key Words.....[120]
 Identifying Associations and Analogies Based on Existing
 Ideas.....[53]
 Identifying Confirmations and Refutations.....[120]
 Identifying Connections Between Cultural Traditions.....[32]
 Identifying Connections Between Literary Traditions.....[32]
 Identifying Connections Between Texts.....[31]
 Identifying Connections.....[68]
 Identifying Emotionally Significant Moments.....[34]
 Identifying Improvement Options.....[119]
 Identifying Interrelationships and Relations between Concepts and
 Phenomena.....[68]
 Identifying Key Moments.....[35]
 Identifying Key Words.....[37]
 Identifying Literary Types of Interpretation for the Same Event.....[33]
 Identifying Literary Types of Interpretation for the Same Fact.....[34]
 Identifying Literary Types of Interpretation for the Same Idea.....[33]
 Identifying Literary Types of Interpretation for the Same Phenome-
 non.....[34]
 Identifying Literary Types of Interpretation for the Same Situa-
 tion.....[33]
 Identifying Logical Text Segments.....[30]
 Identifying Meanings at Different Levels.....[37]
 Identifying Metaphorical and Symbolic Elements in Situations.....[31]
 Identifying Metaphorical and Symbolic Elements in Texts.....[31]
 Identifying Obstacles.....[36]
 Identifying Opportunities.....[34]
 Identifying Opportunities.....[121]
 Identifying Patterns.....[57]
 Identifying Philosophical Types of Interpretation for the Same
 Event.....[38]
 Identifying Philosophical Types of Interpretation for the Same
 Fact.....[38]
 Identifying Philosophical Types of Interpretation for the Same Phe-
 nomenon.....[38]

Identifying Philosophical Types of Interpretation for the Same Situation.....[38]
 Identifying Potential Problems and Outcomes/Consequences.....[75]
 Identifying Probable Risks and Problems at Different Stages of Decision-Making.....[37]
 Identifying Problem Components.....[30]
 Identifying Problem-Solving Strategies.....[121]
 Identifying Scientific Types of Interpretation for the Same Event.....[35]
 Identifying Scientific Types of Interpretation for the Same Fact.....[36]
 Identifying Scientific Types of Interpretation for the Same Idea.....[35]
 Identifying Scientific Types of Interpretation for the Same Phenomenon.....[36]
 Identifying Scientific Types of Interpretation for the Same Situation.....[35]
 Identifying the General.....[29]
 Identifying the Main Idea.....[30]
 Identifying the Singular.....[29]
 Illustrating Concepts with Learners' Own Examples.....[76]
 Illustrating Patterns with Learners' Own Examples.....[75]
 Illustrating Reasoning with Examples.....[75]
 Illustrating Rules with Learners' Own Examples.....[76]
 Illustrating.....[75]
 Image Composition.....[84]
 Image Construction.....[86]
 Imagery-Based Association.....[26]
 Imaginary Problem-Solving Modeling.....[162]
 Imagination.....[161]
 Imitation.....[76]
 Immersion in Facial and Nonverbal Expression.....[69]
 Implication.....[76]
 Improvisation.....[77]
 Individual Idea Generation.....[58]
 Induction.....[77]
 Inferencing.....[49]
 Information Grouping.....[60]
 Information Processing.....[133]
 Information Recall.....[54]
 Information Recording.....[162]
 Information Synthesis.....[144]
 Inquiry-Based Questioning.....[71]

Instructing.....[78]
Instructional Citation.....[166]
Instructional Showing.....[116]
Instrumentation.....[78]
Integrating Ideas into a Concept.....[97]
Integrating Multiple Teaching Methods.....[78]
Intellectual Dialogue with the Lecturer.....[63]
Intensive Reading.....[167]
Interactive Presentation of Outcomes.....[123]
Interactive Storytelling.....[147]
Interactive Task Design.....[85]
Interdisciplinary Connections.....[91]
Interpreting Context.....[79]
Interpreting Texts through Art.....[79]
Interpreting Texts.....[79]
Interpreting.....[78]
Interpretive Essay Writing.....[151]
Interviewing.....[78]
Introductory Reading.....[168]
Inversion.....[77]
Isolating the Particular.....[30]
Iterating.....[79]
Iterative Hypothesis Testing.....[157]

J

Judgement Grouping.....[60]
Judgment Formulation.....[166]
Justification.....[99]
Justifying a Position.....[99]
Justifying an Opinion.....[99]
Juxtaposition.....[73]
Juxtaposition.....[87]

K

Key Paragraph Selection.....[28]
Key Sentence Selection.....[29]
Key Word Extraction.....[47]
Knowledge Structuring.....[156]

L

Learner-Generated Tasks and Tests.....[151]

Learners' Success Story Creation.....[152]
Learning Information Transformation into Another Format.....[158]
Learning Objective Formulation.....[164]
Learning Problem Formulation.....[165]
Learning through Action.....[95]
Level-Based Meaning Classification.....[81]
Linear Startup Model.....[149]
Logical Diagrams and Mind Map Creation.....[154]
Logical Perspective Situation Analysis.....[22]

M

Mapping as Visualization of Thinking.....[80]
Mapping.....[80]
Marking.....[115]
Meaning Recognition.....[140]
Meaning-Oriented Reading.....[168]
Mental Modeling.....[92]
Mentoring.....[89]
Metaphor Generation and Testing.....[58]
Metaphor Testing.....[158]
Metaphorical Examples.....[125]
Metaphorization Using «Circle of Interests».....[89]
Metaphorization Using Associations.....[90]
Metaphorization Using Facts, Aphorisms, Humor.....[90]
Metaphorization Using Real-Life Examples.....[90]
Metaphorization Using Stories.....[90]
Metaphorization.....[89]
Mind Mapping.....[80]
Model Construction.....[86]
Modeling Situations with Uncertainty.....[94]
Modeling.....[92]
Motivation Enhancement.....[95]
Motivation Support.....[113]
Motives Analysis.....[20]
Multimedia Analysis.....[20]
Multimedia Mediation.....[95]
Multiple Interpretations Construction.....[151]
Myth Debunking.....[136]

N

Narrative Presentation.....[140]

O

- Observation.....[148]
- Offering Multiple Interpretations of a Phenomenon.....[129]
- Offering Multiple Interpretations of a Situation.....[129]
- Offering Multiple Interpretations of a Text.....[129]
- Offering Multiple Interpretations of an Event.....[129]
- Open Innovating Process.....[77]
- Open Written Expression on Boards, Walls, or Posters.....[48]
- Operational Planning.....[146]
- Opinion Circle («Microphone»).....[83]
- Oppositional Positioning.....[160]
- Optimistic Forecasting.....[127]
- Organized Note-Taking.....[85]
- Outcome Forecasting.....[127]

P

- Paired Idea Generation.....[58]
- Parallel Comparison.....[117]
- Parallel Thinking.....[91]
- Pausing a Lecture for Key-Aspect Analysis.....[124]
- Pedagogical Action Clarification.....[161]
- Peer Interviewing.....[78]
- Peer Teaching.....[28]
- Personal Theory Construction.....[86]
- Perspective Transformation.....[110]
- Perspective-Taking.....[160]
- Phenomenon Logic Analysis.....[19]
- Phenomenon Modeling.....[95]
- Phrase Extraction.....[47]
- Plot Diagram Creation.....[151]
- Plot Scheme Creation.....[155]
- Portfolio.....[118]
- Post-Group Work Self-Analysis.....[142]
- Post-Results Evaluation.....[103]
- Practising Adaptation to Change.....[56]
- Prediction of Outcomes and Consequences of Events.....[108]
- Prediction of Outcomes and Consequences of Phenomena.....[108]
- Prediction of Outcomes and Consequences of Situations.....[108]
- Prediction of Potential Failures.....[107]
- Prediction.....[107]
- Presentation of Pictures, Illustrations, and Tables.....[116]

Presenting.....[123]
Prioritizing Key and Secondary Information.....[45]
Probabilistic Reasoning.....[76]
Problem Analysis.....[21]
Problem Discussion.....[98]
Problem Formulation.....[119]
Problem Posing.....[118]
Problem Solving through Analogies.....[136]
Problematic Situation Creation.....[155]
Problematic Situation.....[144]
Problematization.....[126]
Problem-Based Dialoguing.....[65]
Problem-Focusing through Questioning.....[126]
Process and Outcome Evaluation.....[104]
Process Modeling.....[93]
Process Visualization.....[55]
Progress Visualization.....[55]
Project Cycle with Planning, Implementation, Adjustment, and Completion Stages.....[128]
Prompting (Prompt Design).....[128]
Proposal Formulation.....[165]
Prototype Creation.....[154]
Providing Answers.....[96]
Providing Rapid Responses.....[96]
Providing Recommendations.....[131]
Provocative Questioning.....[71]

Q

Quest-Based Learning (Questing).....[81]
Question Formulation.....[164]
Question Generation.....[57]
Question-and-Answer.....[71]
Quotation Extraction.....[47]

R

Ranking Associations.....[130]
Ranking Information.....[130]
Ranking.....[130]
Rapid Prototyping.....[130]
Reading Aloud.....[167]
Reading Between the Lines.....[167]

Reading for Main Ideas.....[167]
Reading.....[166]
Real-World Example Association.....[27]
Real-World Examples.....[125]
Reasoned Choice.....[28]
Recognition of Implicit Statements.....[140]
Recognition.....[139]
Recommendation Formulation.....[165]
Reconstruction of Discussion Scenarios.....[54]
Recording (Writing Down).....[70]
Recording and Analysis of Learners' Achievements.....[70]
Recording Information.....[69]
Recording Narratives.....[70]
Reflection with Approach Adjustment.....[132]
Reflection.....[132]
Reflective and Probing Questioning.....[110]
Reflective Circle.....[83]
Reflective Dialogue.....[63]
Reflective Discussion.....[98]
Reflective Journaling.....[70]
Reflective Visualization Mapping.....[80]
Reflective Writing.....[112]
Reformatting Textual Information into Digital Form.....[111]
Reformatting Textual Information into Graphical Form.....[111]
Reformatting Textual Information into Visual Form.....[110]
Reformulation.....[111]
Reframing a Disrupted Problem.....[133]
Refutation of Ideas.....[149]
Regulation.....[131]
Relational Association.....[27]
Reminder Technique.....[95]
Repetition.....[115]
Research.....[66]
Responding to Stress and Evaluating the Process.....[131]
Response Formulation.....[163]
Responsible Role-Based Expression.....[142]
Retelling.....[108]
Retrospective Analysis.....[21]
Reverse Analysis.....[17]
Reverse Discussion.....[62]
Reverse Engineering.....[77]

Reverse Thinking.....[91]
Review and Explanation of Unfamiliar Vocabulary.....[107]
Review and Feedback.....[106]
Review and Reinterpretation of Learning Materials.....[107]
Risk Analysis.....[21]
Role Play.....[142]
Role-Based Reading.....[168]
Role-Playing Scenes from Texts.....[139]
Roles (Role Performance).....[141]
Round Table.....[88]
Rule Formulation.....[146]
Rules.....[123]

S

Scenario Building.....[146]
Scenario Development Modeling.....[94]
Scenario Planning.....[113]
Scenario Thinking.....[91]
Searching for and Applying Analogies.....[120]
Selecting a Title.....[65]
Selecting Analogies.....[65]
Selecting and Combining Genre Devices.....[65]
Selecting Engaging and Interesting Stories.....[65]
Selecting Examples.....[65]
Selecting Words and Images.....[66]
Selecting Words and Phrases.....[66]
Selective Reading.....[168]
Self-Assessment Based on Self-Developed Criteria.....[142]
Self-Assessment Questioning.....[145]
Self-Reflection Card.....[79]
Self-Verification and Revision of Conclusions.....[106]
Semantic Field.....[117]
Semantic Marking.....[116]
Sensory Information Coding.....[82]
Sensory-Based Associations.....[150]
Sensory-Based Examples.....[125]
Sentence Continuation and Completion.....[128]
Sequential Chain Association.....[26]
Sequential Extension.....[66]
Shifting the Point of View.....[74]
Silent Reading.....[168]

Simulations.....[143]
 Situation Logic Analysis.....[19]
 Situation of Success.....[144]
 Situational Analysis.....[22]
 Situational Analysis.....[104]
 Situational Assessment.....[105]
 Situational Discussion.....[98]
 Situational Modeling.....[93]
 Skimming Reading.....[168]
 Small-Group Discussion.....[62]
 Socratic Dialogue.....[64]
 Solution Construction.....[86]
 Solution Generation without Evaluation.....[59]
 Solution Generation.....[59]
 Solution Visualization.....[56]
 Source Analysis.....[16]
 Specifying.....[85]
 Speculative Assumption.....[125]
 Speech Structure Analysis.....[23]
 Statement Formulation.....[166]
 Story Mapping.....[153]
 Strategic Planning.....[113]
 Structured Discussion.....[98]
 Structured Notes and Schematics Creation.....[153]
 Structuring Core and Supporting Elements.....[53]
 Structuring the Discussion.....[160]
 Studying Intertextuality.....[29]
 Studying the Variability of Interpretation Over Time.....[29]
 Style Comparison.....[118]
 Summarizing Notes.....[146]
 Summarizing.....[131]
 Summative Evaluation.....[105]
 Summative Rewriting.....[109]
 Supporting Ideas with Examples.....[112]
 Survey Reading.....[169]
 Synectics.....[143]
 Synthesis of Expressed Ideas.....[143]
 Synthesis.....[143]
 Systematic Argumentation.....[25]
 Systematization.....[144]

T

- Tactile/Movement-Based Association.....[25]
- Task and Exercise Completion.....[39]
- Task and Role Allocation.....[141]
- Task Comprehension.....[103]
- Task Formulation.....[164]
- Teacher/Peer Assessment.....[103]
- Teacher-Commented Reading.....[169]
- Temporary Acceptance of a Single Strategy.....[124]
- Text Analysis.....[23]
- Text Comparison.....[118]
- Text Logic Analysis.....[19]
- Text Marking.....[89]
- Text Structure Analysis.....[23]
- Text Structuring.....[156]
- Text Visualization.....[56]
- Text-Based Presentation Creation.....[154]
- Thematic Analysis.....[23]
- Thematic Conclusion Formulation.....[163]
- Thematic Discussion.....[99]
- Thematic Organization.....[157]
- Thesaurus Building.....[157]
- Thesis Formulation.....[157]
- Thesis Summarization.....[146]
- Thinking Aloud.....[91]
- Thinking Training.....[159]
- Thinking Visualization Maps / Visual Thinking Maps.....[152]
- Thought Formulation.....[163]
- Timeboxing.....[156]
- Transfer of Attributes.....[109]
- Transfer of Solutions from Familiar to New (Analogous) Situations.....[109]
- Transfer of Theoretical Concepts to Practical Situations.....[109]
- Transfer.....[158]
- Transformation of Constraints into Opportunities.....[110]
- Transformation of the Unknown into the Known and Vice Versa.....[110]
- Transformation.....[158]
- Transition from the Concrete to the Abstract.....[112]
- Trial and Error.....[148]
- Type-Based Meaning Classification.....[82]

U

- Use of Analogies.....[39]
- Use of Analogy Templates.....[45]
- Use of Artificial Intelligence as a Conversational Partner.....[45]
- Use of Color Coding.....[42]
- Use of Contextual, Real-World–Based Tasks.....[41]
- Use of Data.....[40]
- Use of Error Examples and Incorrect Approaches.....[43]
- Use of Fictional Situations to Explain Abstract Concepts.....[44]
- Use of Games and Dramatization.....[40]
- Use of Historical Analogies.....[39]
- Use of Images.....[101]
- Use of Key Words.....[44]
- Use of Labels and Explanatory Notes.....[42]
- Use of Linear Connections.....[41]
- Use of Metaphors and Symbols for Explanation.....[42]
- Use of Multimedia Resources for Content Visualization.....[43]
- Use of Opposing Viewpoints (Counterargumentation).....[40]
- Use of Platforms for Post-Session Reflection.....[42]
- Use of Practical Exercises and Tasks.....[39]
- Use of Real-Life Examples to Explain Abstract Concepts.....[43]
- Use of Real-World Cases and Practice-Based Examples.....[41]
- Use of Statistics.....[44]
- Use of Supplementary Sources.....[40]
- Use of Symbols.....[43]
- Use of Types of Thinking for Problem-Solving and Idea Generation.....[44]
- Use of Visualization for Enhanced Comprehension.....[39]
- Using Analogies.....[119]
- Using Pauses for Reflection.....[72]

V

- Values Analysis.....[24]
- Varied Tasks.....[68]
- Verbal Drawing.....[88]
- Verification of False Assumptions.....[106]
- Verification of False Facts.....[106]
- Video-Based Reflection.....[132]
- Visual Demonstration.....[160]
- Visual Mapping.....[145]
- Visual Materials.....[89]

Visual Metaphor.....[89]
Visual Representation.....[54]
Visualization of Alternative Options.....[54]
Visualization of Read Text.....[55]

W

Word- and Phrase-Based Associations.....[150]
Word Cloud Creation.....[155]
Word Composition.....[85]
Word Extraction.....[46]
Work with Concepts and Terms.....[135]
Work with Conflicts and Morality.....[134]
Work with Counterexamples.....[133]
Work with Incomplete Data.....[134]
Work with Lexical Units.....[134]
Work with Literary Terms.....[135]
Work with Open-Ended Questions.....[135]
Work with Symbols and Metaphors.....[135]
Work with Tables, Diagrams, and Other Visual Aids.....[135]
Written and Oral Reflective Discussion.....[112]
Written Reflection.....[133]

ДОВІДКОВЕ ВИДАННЯ
ЕЛЕКТРОННЕ

БОНДАРЕНКО Неллі Володимирівна
КОСЯНЧУК Сергій Володимирович

ГЛОСАРІЙ
педагогічних прийомів навчання,
виховання і розвитку

Енциклопедичний довідник двомовний
електронний

Верстання, дизайн – С. В. Косянчук

03.03.2026 р.
Формат 60x84 ¹/₁₆
Гарнітура: Times New Roman
Обл.-вид. арк. 12,35.